

POBUDA NOVINARJEV PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Vrnite nam Narodni dom!

13. julija letos bo minilo natanko 75 let, odkar so fašisti zažgali Narodni dom. To je bil začetek organiziranega napada na slovenski življenjski namen, da fašistična oblast asimilira slovenski življenjski namen, ki se ji ne bodo pokorili. Za nas vsebuje ta dan veliko simboliko, saj predstavlja tudi začetek našega upora.

Minilo je že tricetrt stoletja, in pol stoletja je minilo od časa, ko sta demokracija in svoboda prevladala nad fašističnim terorjem. V tem času smo tudi Slovenci, ki živimo v Trstu, delali in se razvijali. Obnovili smo številne kulturne ustanove, ki predstavljajo danes neprecenljivo bogastvo za vso tržaško kulturo in ne samo za slovensko manjšino. Te ustanove so postale sestavni del Trsta in njihov obstoj in razvoj ne more biti samo interes slovenske manjšine.

Poleg že znane finančne krize, za premestitev katere morajo voditelji teh ustanov vložiti velike napore, obstajajo še druge težave, ki našim osrednjim kulturnim ustanovam onemogočajo razvoj, ki bi ga zaslužile. Poslopje Glasbene matice v Ul. Ruggero Manna je nujno potrebno velikih popravil, prostori Narodne in študijske knjižnice so pretesni, da bi ji omogočali razvoj, Slovenski raziskovalni inštitut pa je itak že nekaj

let v začasnih prostorih, ki so za inštitut premajhni in skrajno neprimerne.

Poslopje Narodnega doma bi bilo zaradi svoje sredinske lege in, zakaj ne, zaradi svoje zgodovine, primerne za te dejavnosti. To poslopje bi tudi najbolje označevalo tisti del slovenske kulture, ki je sestavni del Trsta, njegove preteklosti in njegove sedanjosti, bilo bi tudi kraj srečanja in razvijanja kulture sožitja, za katero se poleg velike večine Slovencev zavzema tudi čedalje večji del naših italijanskih sosesčanov.

Zato smo novinarji Primorskega dnevnika na sestanku preteklo sredo sklenili, da 13. julija sprožimo pobudo, h kateri že sedaj vabimo slovenske organizacije in posameznike, ki z njo soglasajo. Naslov smo ji dali »Vrnite nam Narodni dom!«.

V prihodnjih dneh bomo sestavili peticijo predsedniku republike z zahtevo po vrnitvi Narodnega doma. Podpise k peticiji bomo zbirali do konca leta, nato pa jih bomo izročili predsedniku republike, kopijo pa dostavili predsedniku vlade, predsednikoma obeh vej parlamenta in slovenskemu veleposlaniku v Rimu. V upanju, da bodo naše zahteve tokrat naletele na večjo pozornost kot doslej.

Uredništvo
Primorskega dnevnika

Danes otvoritev Doma Briščiki

Pri Briščikih v zgoniški občini bodo danes zjutraj slovesno otvorili stavbo - spomenik, s katero so se oddolžili spominu na štiri padle vascane med NOB, obenem pa bo temelj za preporod kulturnega in nasploh družbenega življenja, ki je tamkaj zamrlo že pred desetletji. Stavbo-spomenik so zgradili s prostovoljnimi delom. Slovesnosti se bosta udeležila tudi županja Tamara Blazina in podpredsednik deželne sveta Milos Budin.

Na 4. strani

Včeraj pljusnil prvi turistični val

RIM - Včeraj se je sprožil prvi val julijskih dopustnikov, ki so se odpravili pretežno v obmorska letovišča na tirenski in jadranski obali. Računajo, da je na cestah krožilo tri milijone vozil, kar je povzročilo številne zastoje in do 20 kilometrov dolge kolone. To je bila v resnici tudi nekakšna generalna za tradicionalni letovišarski eksodus v avgustu, ki se je se kar obnesla, saj do sinoči ni bilo hujših prometnih nesreč.

Stran 2 in 3

POLITIČNI DIALOG O »PRAVILIH IGRE«

Prodi je pripravljen na soočenje z desnico

Razprava ne bo zadevala volilne zakonodaje

RIM - Najbrž je res naporil čas dialoga med levsredinsko in desnosredinsko koalicijo o tako imenovanih pravilih igre. Politicne sile naj bi že v prihodnjih dneh začele soočenje o poteku volilne kampanje ter o novih odnosih med parlamentarno večino in opozicijo, medtem ko ne bo dialoga o volilni zakonodaji. Oba tabora imata namreč na tem področju zelo različna stališča.

Romano Prodi in Walter Veltroni sta tudi včeraj poudarila, da je dialog nujen za demokracijo in sožitje v državi. Kandidat za mesto ministrskega predsednika se je zavzel za enakopravnost vseh dejavnikov levsredinske koalicije, medtem ko je direktor Unità povedal, da Demokratska stranka levice nima hegemonističnih teženj. Usoda Prodijske koalicije bo vsekakor na dnevnem redu bližnjega vsedravnega kongresa DSL.

Na 2.strani

Romano Prodi in Walter Veltroni se pripravljata na soočenje z desnico (Telefoto AP)

LS je odstavila »starega« tajnika

RIM - Ljudska stranka je tudi formalno odstavila svojega dosedanjega tajnika Rocca Buttiglioneja, ki se je sicer že pred časom jasno opredel za zavezanost s Finijem in Berlusconiem. Na včerajšnjem kongresu pa je LS potrdila svojo izrazito levsredinsko usmeritev.

Za tajnika so delegati soglasno izvolili oziroma potrdili Gerarda Bianca.

Na 2.strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Umor v Somaliji pred razpletom?

Clanica parlamentarne preiskovalne komisije Gritta Grainer je prepričana, da se ozadje umora Ilarije Alpi in Mirana Hrovatina blizu razjasniti.

Stran 2

Umrli je dr. Lojze Bercè

Dan pred svojim 97. letom je na Opcinah umrl starosta slovenskih novinarjev dr. Lojze Bercè.

Stran 3

Operetna sezona v Trstu

V torek se bo z Leharjevo »Dezelo smehljaja« začela tržaška operetna sezona, ki bo letos nenavadno bogata: veliko pozornosti bodo posvetili liku cesarice Elizabete.

Stran 4

Jubilejni festival v Števerjanu

V Števerjanu bo danes proslava 25-letnice in finalno tekmovanje letošnjega festivala narodno-zabavne glasbe.

Stran 7

Včeraj prolog na touru

S prologom v Saint Brieu se je včeraj začel 82. tour de France. Na prologu je bil najhitrejši Francoz Jacky Durand.

Stran 35

„Narodni Dom“ v Trstu.

Srečanje v Topolovem

Postaja Topole je od včeraj spet odprta in Topolovo, lepa vasica v grmiski občini, je ponovno zaživela in postala prostor, kjer se srečujejo ustvarjalci iz več držav in se prepletajo številne umetniške zvrsti. Na njej sodeluje 17 ustvarjalcev s prav toliko instalacij, ki prihajajo iz različnih krajev Italije, Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Nove Zelandije. Seveda gre za umetniško prireditev, kjer ustvarjalci črpajo navdih iz arhitektonskih, kulturnih in zgodovinskih značilnosti Topolovega, kot je na včerajšnji prireditvi poudaril umetniški vodja Moreno Miorelli, je pa tudi prostor oziroma moment, ko se človek ustavi in zamisli ob šte-

vilnih neresenih vprašanjih, ki pestijo te kraje. Postaje Topolovo ne bi bilo, če ne bi zanj prostovoljno delalo toliko ljudi, od vascanov do samih umetnikov, je nadaljevala Donatella Rutar, ki je spregovorila v imenu prirediteljev Društva beneških likovnih umetnikov in KD Recan. Se najbolj so bile v tem pogledu odločne besede grmiskega župana Paola Canalaza, ki je predlagal, da bi vas Topolovo obnovili in zaščitili kot kulturni spomenik. Povezava s kulturno stvarnostjo slovenske manjšine na Videmskem je prišla do izraza tudi s večernim nastopom rezijanskih citiravcev in ženske pevске skupine Rože majave. (jn)

NOVICE

Karabinjerji našli 5 ton »pozabljen« pošte

NETTUNO - Več kot 5 ton tiskovin, časopisov, revij in katalogov, ki jih naslovniki niso nikoli prejeli, je koncalo v skladišču centralne pošte v Nettunu pri Rimu. Zadevo je karabinjerjem naznanil nek sindikalist, glavni »krivec« za to poštno zalogo pa je kot kaže premajhno število poštarjev, ki uspevajo dostavljati zgolj pisma in telegrame.

Craxi zapleta primer Di Pietra

MILAN - Odvetnica Daria Pesce, ki brani nekdanjega predsednika milanske podzemse železnice Claudia Dinija, je včeraj zanikala, da bi bila izjavila, da se Craxijeve pisne izjave razlikujejo od izjav njegove varovanca. Gre za Dinijeve zapiske iz časov, ko je bil vpleten v preiskavo »čiste roke« in ki so predmet Craxijevih pisem o primeru Di Pietro.

Legambiente hoče zasego premoženja skorumpiranih

VIDEM - Furlanska zveza za zaščito okolja Legambiente bo od 8. do 15. julija zbirala podpise za petico, s katero želi sprožiti zakonsko pobudo za konfiskacijo premoženja mafijcev in skorumpiranih oseb. Akcija bo stekla po vsej državi, že zdaj pa se ji je pridružil več kot 400 združenj in gibanj različnega kulturnega in političnega navdiha. Glavni cilj pobude je spremeniti zakon, ki urejuje postopek za zaplenbo in odtujitev nezakonito pridobljenega premoženja.

Pastorke okradle mačeho

MATERA - Med neko hišno preiskavo so karabinjerji odkrili vrednotnice, denar in dragocene predmete v skupni vrednosti približno milijarde lir, ki sta jih neki pastorki poljske narodnosti izmaknili svoji 83-letni materi. Preiskovalci so ju iztaknili po prijavi kraje, za katero si ženica seveda ni mogla predstavljati, da je delo njenih hčera.

VSEDRŽAVNI KONGRES

Ljudska stranka uradno odstavila starega tajnika

*Buttiglione je šel svojo pot
Za sekretarja potrjen Bianco*

RIM - Ljudska stranka je na kongresu dokončno potrdila svojo levosredinsko usmeritev in tudi formalno odstavila bivšega tajnika Rocca Buttiglioneja, ki je že zdavnaj izbral pot političnega objema s Finijem in Berlusconiem. Buttiglioneju je sicer formalno ostal simbol stranke, velik del članstva pa se je opredelil za levo sredino in torej za premierško kandidaturo Romana Prodi.

Za tajnika je kongres soglasno potrdil poslanca Gerarda Bianca, ki je v teh nelahkih casih znal učinkovito premostiti marsikatero težavo ter vključiti stranko v levosredinsko koalicijo. Kongresne skupščine

sta se udeležila tudi Prodi in tajnik DSL Massimo D'Alema, medtem ko je voditelj sindikalne zveze CISL Sergio D'Antoni potrdil podporo strankini levosredinski usmeritvi.

Večji del članstva se je širilo po državi, kot receno, opredelil za Bianca in za njegovo politično strategijo, kljub temu pa je sodišče odločilo, da ima do uradnega strankinega simbola pravico le Buttiglione. Slednji je dobil tudi rimski sedež stranke, medtem ko se drugod se pripravljajo o imovini, medtem ko ni slisati, da bi se frakciji Ljudske stranke prepirali o dolgovih, ki jih je pustila bivša Krščanska demokracija...

MED LEVO IN DESNO SREDINO

Morda res dialog o »pravih igrah«

Še odprto vprašanje datuma volitev

RIM - Med desnosredinsko in levosredinsko koalicijo je morda res napočil čas političnega dialoga. Ne o novi volilni zakonodaji - stališča obeh taborov so si o tem se zelo različna - ampak o tako imenovanih pravih igrah, s katerimi bi jeseni ali prihodnje pomlad izpeljali predčasne parlamentarne volitve. Gre predvsem za enake možnosti med volilno kampanjo in za bodoče odnose med koalicijo, ki bo zmagala na volitvah, in parlamentarno večino.

Romano Prodi se je znova zavzel za homogeno levosredinsko koalicijo, ki bo odprta do dialoga s Severno ligo in s Stranko komunistične prenovne, s katerima pa bo težko doseči politične sporazume. Koalicija, ki nastaja pod simbolom oljke, ne sme biti le goli sestevek vseh levosredinskih strank in komponent, ampak politični subjekt s svojim dostojanstvom in s točno zacrtanim programom. V tem duhu bo treba tudi izbirati kandidature za senat in poslansko zbornico v večinskem sistemu, pri proporciji izvolitvi parlamentarcev pa bodo, kot kaže, se vedno ime-

le glavno besedo posamezne stranke.

S Prodiem popolnoma soglasja tudi direktor Unità in poslanec DSL Walter Veltroni, ki bo v primeru volilne zmage levosredinske koalicije podpredsednik Prodijske vlade. Veltroni je znova poudaril, da DSL noče uveljaviti svoje politične hegemonije v koaliciji in se zato zavzema za demokratično federacijo vseh levosredinskih sil. Ta predlog bo tajnik Massimo D'Alema ponudil v razpravo bližnjemu tematskemu kongresu DSL, na katerega so bili prvič povabljeni tudi voditelji desnosredinske koalicije, vključno s Finijem in Berlusconiem.

Cez nekaj dni naj bi se torej začel dialog o poteku volilne kampanje in o bodočih odnosih med večino in opozicijo, volitve pa bodo skoraj gotovo potekale s sedanjo zakonodajo. Levosredinska koalicija se sicer zavzema za dvojni krog po francoskem vzoru, desnica pa odločno vztraja pri sedanjem volilnem sistemu. Dialog se o tem vprašanju sploh še ni začel, zato sporazuma za sedaj ni na obzoru.

UBOJ ALPI-HROVATIN / PO ZAGOTOVILU POSL. GRAINERJEVE

Uganka pred razpletom

RIM - »Bizamo se resiti tega izjemno zapletenega primera. Zbrali smo vse elemente, ki jih potrebujemo, da bi razumeli, v kolikšni meri je v uboj in trgovanje z orožjem, ki ga je odkrila Ilaria Alpi, vpletena mednarodna kooperacija.« To je včeraj izjavila progresistična poslanka Gritta Grainer, članica parlamentarne komisije za preiskovanje mednarodne kooperacije, v intervjuju za tehnik »Vita«.

V zvezi s preiskavo o uboju novinark Ilarie Alpi in našega snemalca Mirana Hrovatina je parlamentarka prepričana, da sicer ni mogoče ugotoviti materialnega morila, vendar je mogoče odkriti motive in politične okvire, v katerih je ta dvojni umor

dozorel. »Prav gotovo,« pravi, »so vmes ribiške ladje, ki so bile poslone v Somalijo in so potem zamenjale vrsto lastnikov, kar daje sklepati o poskusih, da bi kaj zakrili. Povrh nekatere pričevanja omogočajo domnevo, da so tisti, ki so bili za posli z ribiškimi ladjami, iste osebe, ki so vpletene v trgovanje z orožjem.«

»Primer Somalije,« nadaljuje poslanka Grainer, »se je rodil že leta 1978 v Milanu, kjer je bila takrat ustanovljena italijansko-somalska trgovinska zbornica. Ta bi bila morala imeti kulturne namene, v resnici pa je bila centrala za velike posle med nekaterimi italijanskimi podjetji in somalsko vlado, pri katerih so bili posredniki Italijani.« Parlamen-

tarka v intervjuju dodaja, da je milanska namestnica državnega pravdnika Gemma Gualdi na avdiciji potrdila, da je bila v ozadju vsakega posla podkupnina, ki so si jo razdelili Italijani in Somalci. Se več, tudi Antonio Di Pietro, ki je bil v tistem času sodelavec parlamentarne komisije, naj bi bil prepričan, da bo mogoče odkriti ozadje dvojnega umora takrat, ko bo jasno, kaj se je v zadnjih 15 letih dogajalo v Somaliji.

Poslanka je za konec napovedala, da bo komisija ta teden zaslislala vodjo preiskave o umoru De Gasperisa in generala Fioreja, ki je bil svojčas poveljnik italijanskega kontingenta v Somaliji.

44 od sto delnic TKB kupila banka iz Brescie

BRESCIA - Banca Popolare di Brescia bo porabila za nakup 44-odstotnega paketa delnic Trzasko kreditne banke 74 milijard lir. S temi milijardami se poveča delniška glavnica TKB. Dogovor med vodstvi bank iz Brescie in Trsta je bil, da Banca Popolare di Brescia kupi 25 odstotkov delnic ter da nadaljnjih 19 odstotkov kupi banka LHB iz Frankfurta. Če ta ne bi do konca junija uresničila tega sporazuma potem bi njej namenjen paket kupila Brescia. Ker se to ni zgodilo je banka iz Brescie kupila se nadaljnjih 19 odstotkov delnic TKB. Vest smo povzeli iz finančne priloge tiskovne agencije Reuter ter iz včerajšnje vesti v italijanskem poslovnem dnevniku Il Sole - 24 Ore. Večinski lastnik frankfurtske banke LHB je Nova Ljubljanska banka. Kot kaže v Ljubljani niso bili za to, da kupijo delnice trzasko slovenske banke. (m.w.)

BANČNIŠTVO

Videmsko hranilnico CRUP prevzema hranilnica iz Verone

Cariverona je že dalj časa imela v Vidmu odločilno besedo

VIDEM - Trend se nadaljuje. Nekoč močne samostojne furlanske banke prevzemajo finančniki od drugod. Zacemento se je pred leti, ko je Banco Friuli prevzel Credito Romagnolo iz Bologne (tega je pred kratkim kupila ena najmočnejših italijanskih bank, Credit), nadaljevalo se je s prodajo kar nekaj ljudskih bank padovanski Banca Antoniana. Zdaj je na vrsti videmska hranilnica CRUP (Cassa di Risparmio di Udine e Pordenone).

Nekaj podobnega je bilo sicer pričakovati že od tistega trenutka pred nekaj leti, ko je 25 odstotkov njenih delnic kupila hranilnica iz Verone (njen polni naziv je bil Cassa di Risparmio di Verona, Vicenza, Belluno e Ancona) »skrajšala v »Cariverona - Banca SPA«. V Veroni trdijo, da mislijo na nadaljnje nakupe sorodnih hranilnic in s tem v zvezi omenjajo Rimini in Trst.

CRUP se je v zadnjih letih razširila tudi na Gorisko in v Trst, pred letom pa je odprla tudi predstavništvo v Novi Gorici. Že takrat je bilo očitno, da bo v poslovanju čez mejo skušala pridobiti tudi kliente iz Veneta. Dokaz za to je tudi v tem, da je bil na zadnjem srečanju italijanskih podjetnikov v Sloveniji z ambasadorjem Solarijem prisoten poleg funkcionarjev CRUP tudi funkcionar hranilnice iz Verone. Ker je tudi Cassamarca lani odprla svoji podružnici v Gorici in Trstu z očitnim namenom, da bi poslovala s Slovenijo, se bo v prihodnje najbrž zgodilo, da bodo vse te posle združili.

Marko Waltritsch

RIM / ITALIJANSKE CESTE JE VČERAJ PREPLAVILO TRI MILIJONE DOPUSTNIŠKIH VOZIL

Včerajsnji vikend generalka za avgust

Od 10 do 20 kilometrov dolge kolone

RIM - Včerajsnji prvi julijski vikend je izzvenel kot generalka za tradicionalni letoviščarski eksodus v avgustu. Družba Società autostrade racuna, da je na cestno in avtocestno mrežo navarilo tri milijone motornih vozil, kar je nekaj manj kot predvčerašnjim, ko so vozili tudi tovorni kolosi, a vseeno veliko.

V prometnem pogledu je bilo najbolj vroče okrog Genove in Bologne, od koder se odcepijo ceste proti ligurški obali in turističnim krajem ob Tirenskem morju oziroma proti Riminiju in jadranskim letoviščem sploh (foto AP). Ponekod so se oblikovale dolge kolone avtomobilov, ki pa vendarle niso bile neznosne; za to gre za sluga razsodnosti in previdnosti samih voznikov, ki so telefonsko centralo informacijske službe poprej omenjene družbe naravnost zasuli z vprašanji, kdaj in kje je mogoče najbolj varno in hitro do cilja.

Vzdolž avtocest, ki peljejo iz Piemonta in Lombardije v Ligurijo, je bila

gneča že navsezgodaj zjutraj. Na relaciji Genova-Savona-Ventimiglia je bila kolona vozil dolga blizu 15 kilometrov, le pet kilometrov je bila krajša na avtocesti predorov (A26) v smeri proti jugu, zapletlo se je tudi med Reggionem Emilio in Bologno na avtocesti sonca ter okoli Mester pri Benetkah, a na državni cesti 14 je bila kolona avtomobilov, namenjenih v Jesolo, dolga kar 20 kilometrov. Veliko cakanja je bilo potrebnega se na mejnem prehodu Kokovo med Italijo in Avstrijo.

Toda huda gneča je nastala tudi na rimskem letališču Fiumicino, kjer nastejejo vsak dan 65.000 potnikov, danes pa jih bodo vsaj 70.000. Podobno se dogaja v pristanišču Civitavecchia, iz katerega je že včeraj odpotovalo najmanj 7.000 turistov na Sardinijo, v Genovi, kjer se je na trajekte za Sardinijo, Korziko in Sicilijo vkrcalo 10.000 ljudi, ter v Bariju in Brindisiju, kjer nekaj tisoč turistov caka na vkrcanje za Grčijo v trenutku, ko osebje njenih plovnih družb stavlja.

MAVHINJE / FESTIVAL DRAMSKIH AMATERSKIH SKUPIN

Dobra paša za ljubitelje teatra

Kakovostne predstave in veliko občinstva

Prvi zamejski festival amaterskih dramskih skupin se v Mavhinhah odvija po nacrtnu, ki so si ga organizatorji zastavili, predvsem pa ob lepem vremenu, veliki udeležbi občinstva in zelo kakovostnih predstavah, ki so jih do sedaj predstavile posamezne amaterske skupine. Sinoci je nastopila skupina gledališkega krožka SKK iz Trsta s komedijo "Igra zamenjav", ali skupaj je lepše", s katero je uspešno nastopala doma in drugod. Delo je režirala in pripravila Lucka Susić. Predstava je trajala približno dve uri. Potem pa so se občinstvu, ki pa ni zapustilo prizorišča, predstavili člani skupine Oder 90 iz Gorice, in sicer s prav tako prijetno komedijo "En dan z Edvardom". Občinstvo je več kot vzorno. Če pride na prvo predstavo, potem vztraja tudi pri drugi. Tako je bilo od začetka festivala in tako si obetajo organizatorji tudi za naprej.

Danes bosta na sporedu jezični Vanka in Tonca s humorističnim dialogom »Venderig'le na place«, ob 22. uri pa dramska skupina KD Tabor z Opcin s Queinojevimi »Vajami v slogu«.

Občinstvo ima vsekakor poleg gledaliskih predstav tudi možnost, da si ogleda tri razstave domačih umetnikov: Bogomila Doljak, Pavla Hrovatina in Andreja Mervica.

V pritličju solske stavbe razstavljata svoje izdelke iz krasskega marmorja Pavel Hrovatin od Brisčikov, kjer ima svojo delavnico in galerijo, in mladi do-

macin iz Cerovelj Andrej Mervic, ki razstavlja vrsto predmetov, prevsem okrasnih, iz domačega marmorja. Mervic je opravil tečaj za kamnoseka pri SDZPI, dobil nato delo pri podjetju Zidaric iz Sempolaja; ob prostem času pa ustvarja mize, vaze, pepelnike in druge predmete, ki jih izdeluje na roko.

Bogomilo Doljak vsi ljubitelji umetniskih predmetov iz lesa že poznajo. Tu di tokrat je njena razstava bogata. Razstavlja loparje, ki so bili v rabi na tem koncu Krasa, krusne skrinje ali "vintile" po domače, številne skulpture in oblikovane vaze iz rujevega in orehovega lesa; na sredi razstavnega prostora pa skulpturo, ki predstavlja matere bazovskih junakov, ki jih umetnica razstavlja v spomin na 50-letnico zmage nad naci-fasizmom in na požig tamkajšnjih vasi. Med predmeti, ki jih razstavlja so se "pralnce", kot jim pravijo v Dolini, ali "batle", kot jih imenujejo v Piscancih, s katerimi so zenske včasih ob pranju tolkle perilo.

Pavel Hrovatin razstavlja zelo bogato izbiro različnih predmetov: od kamnitih ur, do raznih skulptur, vaz, bombinier, vse do zenskih obeskov in drugih predmetov. Umetnik, ki je zaseden s pripravi na današnji velik praznik v Birsčikih, se že pripravlja na druge razstave. Razstave bodo odprte vse do nedelje 9. t.m. vsak večer do konca festivalskega programa.

Neva Lukes

KLJUB DOLGIM KOLONAM VOZIL NA MEJNEM PREHODU KOKOVO

Prvi julijski turistični val le oplazil Tržaško

Avstrijci in Nemci predvsem v italijanska letovišča

Z včerajšnjim dnem je napočil prvi julijski vikend, vzporedno z njim pa se je tudi na območju trzasko pokrajine, ceprav v izdatno manjšem merilu kakor v drugih predelih vzdolž Furlanije-Julijske krajine, sprožil prvi dopustniški val.

Na vseh mednarodnih mejnih prehodih, od Fernetičev-Sezane, Bazovice-Lipice in Peska-Krvavega potoka pa do Rabujeza-Skofij in Lazareta pri Miljah, je bil gost promet, vendar brez posebno dolgih kolon in temu ustreznega situiranja. Največ avtomobilov s stanovanjskimi prikolicami in kamperji vred so nasteli v zgodnejših dopoldanskih urah; ko je bila pripeka na visku, se je njihovo število krepko zredčilo, že spet pa se je povzpelo pod večer, kar je treba pripisati v prvi vrsti vrnitvi kupcev iz obmejnih krajev Slovenije, a predvsem s Hrvaškega, pa tudi iz Madžarske nazaj v domovino. Prisilekom iz nase matice gre pristeti seveda se nebroj takih, ki zahajajo vsak dan k nam službeno in ki se običajno vračajo domov s prepustnico čez stranske prehode. Ko ne bi bilo obiskovalcev iz omenjenih držav, bi lahko rekli, da je za zdaj turistični pretok v pokrajini bolj slab, kar je tudi razumljivo.

Medtem ko obmorska letovišča v slovenski Istri se zmeraj privlačijo italijanske in tudi druge državljane, četudi ne tako kot pred leti, pa je dotok letovisčarjev skozi našo deželo odslej stalno vecal.

Zaradi številnih kupcev iz Hrvaške in Madžarske, pa tudi Slovenije so bile včeraj dokajšnje prometne težave tudi v mestnem središču. Gostje so parkirali svoja vozila tudi na nabrežju, kjer pa so se nabrali tudi avtomobili izletnikov in turistov, ki so čakali na vkrcanje na grški trajekt Venezelos. (Foto Balbi)

Kvarner in na njegove otoke mnogo manjši, kakor je bil v preteklosti. Italijanskih dopustnikov je zelo malo zaradi sibičnosti lire, a tudi vrste Avstrijcev in Nemcev so veliko redkejši: moč silinga in marke pač ne odtehta navitja cen. Zaradi tega bodo italijanska letovišča, od Gradeža na Goriskem, Lignana na Videmskem in Jesola v Venetu pa vse do spodnjega dela Skornja, letos doživela tak naval Avstrijcev in Nemcev kot že dolgo ne. Dokaz tega so bile že včerajšnje dolge kolone avtomobilov pri Kokovem na Trbiškem, kakot tudi na avtocesti pri Latitani, od koder zavijes proti morju. Sicer pa se bo dotok letovisčarjev skozi našo deželo odslej stalno vecal.

TRST / OD JUTRI NA UNIVERZI

Petdnevni svetovni sociološki kongres

Na trzaski univerzi bo od 3. do 7. julija 32. svetovni sociološki kongres, ki bo potekal pod geslom »Dialog med kulturami in spremembe v Evropi in v svetu«. Kongresa, ki poteka vsaki dve leti (leta 1991 je bil v Kobeju na Japonskem, leta 1993 pa v Parizu), se bo udeležilo 350 poročevalcev in sociologov iz vsega sveta.

Slovesna otvoritev zasedanja bo jutri ob 9.30 v zborni dvorani trzasko univerze ob prisotnosti rektorja trzasko univerze Giacomina Borrusa in s pozdravi predstavnikov oblasti. Sledila bodo poročila prof. Alberta Gasparinija, direktorja od-

delka za humanistiko (govoril bo o dialogu med kulturami in izbiri Trsta za 32. sociološki kongres), prof. Alda Toscana, predsednika italijanskega sociološkega združenja, Achilleja Ardigòja, predsednika italijanskega znanstvenega odbora, in predsednika mednarodnega sociološkega instituta Erwina Scheucha.

V okviru petdnevnega kongresa bo v torek, 4. julija v svetovalski dvorani trzasko zupanstva mednarodni posvet o Trstu in njegovi kozmopolitski kulturi, dan kasneje pa se bodo kongresisti preselili v Gorico.

STAROSTA SLOVENSKEH NOVINARJEV

Umrli je dr. Lojze Bercè

Dan pred svojim 97. letom je na svojem domu na Opcinah umrl starosta slovenskih casnikarjev dr. Lojze Bercè. Novica o njegovi smrti se je hitro razširila na Opcinah, kjer je živel in v mestu, saj je bil pokojnik v trzaski slovenski, pa tudi italijanski javnosti, dobro poznana in spostovana osebnost, ceprav se v zadnjih letih zaradi visoke starosti ni več javno udeleževal kot gospodarski ali bolje gospodarsko-politični casnikar in publicist. Od začetkov pa tja do sredine leta 1983, ko je odlozil uredništvo tednika »Gospodarstvo«, je casnikarstvu posvetil praktično vse svoje aktivno življenje, to pa je polnih 60 in še kaj več let.

Dr. Lojze Bercè se je rodil 2. julija 1898 leta v vipavskem Dorenberku. V letih 1911-1915 je obiskoval slovensko klasično gimnazijo goriskega Alojzevišca, v letih 1915-16 slovensko

gimnazijo v St. Vidu pri Ljubljani, v letih 1916-17 slovensko gimnazijo v Trstu, maturiral je leta 1919 na slovenski gimnaziji v Gorici, leta 1923 pa je diplomiral na ekonomski fakulteti, tedanjim Visoki soli za gospodarske in trgovske vede Revoltella v Trstu.

Casnikarsko pot je dr. Lojze Bercè nastopil leta 1923 pri trzaskem slovenskem dnevniku »Edinost«, kjer je bil do leta 1926 urednik za zunanjo politiko. Do leta 1931 je bil že dopisnik raznih ljubljanskih listov iz Trsta, za krajši čas pa tudi odgovorni urednik »Slovenskega tednika «Mali list». Leta 1931 je zapustil Italijo in se odselil v Ljubljano, kjer je bil do leta 1935 urednik za zamejska vprašanja v Italiji pri »Slovincu« oz. pri »Ponedeljkovem Slovincu«, nakar je sprejel mesto referenta v centralnem biroju predsedstva vlade v Beogradu.

Leta 1941 ga je v Beogradu zaprla Gestapo, nato

pa je do konca vojne zivel kot neodvisni publicist v Beogradu in bil od 1945 do 1946 sodelavec Instituta za mednarodna vprašanja pri ministrstvu za zunanje zadeve SFRJ. Tega leta se je tudi vrnil v Trst, bil do septembra 1948 gospodarski urednik Primorskega dnevnika, leta 1949 pa je ustanovil tednik »Gospodarstvo« in bil ne le njegov glavni in odgovorni urednik, pisec in komentator,

marvec tudi administrator, akviziter in sploh srce in duša casopisa. Izključno njegova zasluga je, če se je »Gospodarstvo« razvilo v ugleden, strokovno dognan in povsem neodvisen gospodarski list slovenske manjšine v Italiji.

Tednik »Gospodarstvo« je dr. Bercè znal voditi skozi vse finančne in druge težave z vztrajnostjo in tipično vipavsko zagnanostjo, vse do poletja 1983, ko se je umaknil v zaslužni pokoj.

Ob novinarskem, je dr. Lojze Bercè opravil tudi pomembno publicistično delo kot avtor mnogih publikacij gospodarskega, predvsem pa političnega in polemičnega značaja, zlasti v svojih beograjskih letih, v katerih je razgaljal jugoslovanski, slovenski in mednarodni javnosti dramatičen položaj Slovencev pod fasistično Italijo. Leta 1938 je pod psevdonimom dr. V. Trnjevski napisal brošuro »Ju-

goslovanske manjšine u inostranstvu«, leta 1946, vedno v Beogradu, brošuro »Budućnost Trsta u svetlu njegove prošlosti«, leta 1946 pa je sodeloval pri knjigi »Oko Trsta« v Beogradu. Pred vojno in zlasti po njej je sodeloval pri raznih srbskih in čeških listih, pri Jadranskem almanahu in pri Jadranskem koledaju, pri »Razgledih« in ljubljanski »Sodobnosti« in še kje.

Za svoje casnikarsko in publicistično delo je leta 1977 na predlog uredništva Primorskega dnevnika in komisije za sredstva obveščanja pri SKGZ prejel visoko odličje, Tomsicevo nagrado za življenjsko delo.

Z dr. Lojzetom Bercetom je iz slovenske zamejske skupnosti odsel človek, ki se je neizbrisno vpisal v vrste ne le zamejskega pač pa vseslovenskega borbenega casnikarstva. Naj mu gresta zato priznanje in zahvala.

Jože Koren

Seminar slovenskega jezika in kulture

Jutri se pričinja dvotedenski Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki ga vsako leto prireja Oddelek za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete v Ljubljani, namenjen pa je slovenistom in studentom slovenskega jezika doma in po svetu. Poleg zaprtega izobraževalnega programa za redne udeležence prireja SSJLK tudi ciklus predavanj, ki so odprta vsem in jih običajno obiskujejo tudi profesorji slovenscine na slovenskih solah v Italiji in studentje trzasko in videmske slovenistike.

Uvodni predavanji bosta imela v ponedeljek filozof (sicer dekan filozofske fakultete) Fran Jerman (Slovenska filozofska misel in svet) ter mladi literarni zgodovinar Marko Juvan (Slovenska literatura post modernizem, post komunizem in nacionalna država). V torek, 4.7., bosta predavala Milko Matičetov (V mednarodni okvir vpeta slovenska ljudska pravljica) in Jože Toporišič (Tuji raziskovalci slovenscine). Na seminarju bo s predavanjem Marije Pirjevec (11.7.) in Majde Kaučič Basa (8.7.) celovito predstavljena tudi literatura in jezikovna problematika Slovencev v Italiji.

Predavanja bodo vsak dan od 12. do 14. ure. Celoten spored letosnjega Seminarja slovenskega jezika, literature in kulture bomo objavili v torek.

200-letnica proeske sole po televiziji

Danes zvečer ob 20.45 bo Slovenska televizija prenasala dokumentarec o dvestoletnici osnovne sole na Proseku. V polurni televizijski oddaji, ki jo je pripravila Natasa Sosić, je zajeta dvestoletna pot proeske sole, ki je morala pogosto skozi težke preizkušnje. Spregovorili bodo avtorji publikacije Sola in čas, učitelji in otroci. Prav tako je v oddaji prikazana slovesnost poimenovanja sole po slikarju Avgustu Cernigoju.

NOVICE

Izidi mature na klasični

Medtem ko se na večini višjih srednjih sol zrelostni izpiti se nadaljujejo, so na klasičnem liceju v petek že objavili rezultate. Zrelostni izpit so opravile vse kandidatke, ki so bile prepustene k izpitu: Perini Sara (56/60), Prašelj Debora (54/60), Scontrino Ginevra (46/60), Simoni Francesca (46/60), Zubalic Nataša (46/60).

Stališče vodstva SSK o regulacijskem načrtu

Pokrajinski izvršni odbor SSK je obravnaval številne aktualne politične probleme in dogodke. Omeniti gre predvsem dogajanja v zvezi s sprejetjem variante k splošnemu regulacijskemu načrtu Trzasko občine. O tem sta izčrpno poročala svetovalec Močnik in Berdon, ki sta poudarila zlasti dejstvo, da so bile v zadovoljivi obliki sprejete glavne zahteve prebivalcev zlasti kraskih vasi in da so se prepričali nekateri posegi v naravno okolje. Zato se jima je stranka zahvalila za posege in dosežke, zlasti v korist kraskega območja. Odbor SSK je razpravljal še o raznih drugih problemih, o katerih bomo še poročali.

Protestna manifestacija Edinosti

Danes od 11.30 do 12.30 bo v Trstu na Trgu Zedinjene Italije 67. redna mesečna protestna manifestacija, ki jo priredi družbeno politično društvo Edinost v protest proti večdesetletni zamudi pri izdaji ustreznih predpisov za varstvo slovenske jezikovne manjšine v smislu 6. člena in 10 prehodne določbe ustave in proti poskusu vlade, da bi z navadnim zakonom odvzela se tiste skromne pravice, ki jih slovenska manjšina še uživa na osnovi mednarodnih dogovorov in pogodb ter na neposredni normativni operativnosti nepreklicnih določb ustave.

Začetek operetne sezone v znamenju cesarice Elizabete

V torek ob 20.30 se bo z Leharjevo »Dezelo smehljaja« začela v dvorani Triplicovih operetna sezona, ki bo letos nenavadno bogata. Po »Dezeli smehljaja« v režiji Massima Scaglioneja, ki je tudi podpredsednik senatne komisije za kulturo, bo v dvorani Triplicovih na sporedu se opereta »Sissi« Fritz Kreislerja, v avditoriju muzeja Revoltelle pa Offenbachova enodejanka »Monsieur Chouffleur« ristera chez lui«. Opereta pa bo v ospredju tudi zaradi drugih pobud, prvo od katerih so predstavili publikli včeraj popoldne. Na pomorski postaji so namreč odprli razstavo, ki je posvečena trem temam: dosedanjim operetnim predstavam, skladatelju Robertu Stolzu - njegovi vdovi Einzi so podelili letošnjo mednarodno operetno nagrado - in predvsem protagonistki letošnje sezone: cesarici Elizabeti. Razstavljenih je veliko njenih portretov in drugega dokumentarnega gradiva iz muzeja v Budimpešti.

Soprogi Franca Jožefa bo posvečen tudi cikel filmov, ki jih bodo v sodelovanju s krožkom La Cappella predvajali na pomorski postaji, od raznih »Sissi« z Romy Schneider do manj znanih filmov o tragedijah, s katerimi je bilo posejano življenje cesarice. V Miramarskem parku bodo predvajali vrsto glasbenih filmov, zvečer pa se bo tradicionalna predstava »Luci in zvoki« o življenju Maksimilijana zvrstila z novo o Francu Leharju in operetah.

Združenje prijateljev operet je včeraj predstavilo tudi priložnostno medaljo posvečeno cesarici Elizabeti, podzupan Damiani pa je uradno sporočil, da bodo konec tega leta ali na začetku prihodnjega na vrtu pred železniško postajo spet postavili spomenik Elizabeti, ki so ga odstranili za casa fasizma.

SLOVESNOST BO OB 11. URI

Danes otvoritev doma pri Briščikih

V vasi hočejo prebuditi kulturno dejavnost

Prebivalcem pri Briščikih se bodo danes uresničile dolgoletne želje: slovesno bodo otvorili stavbo spomenik-Dom Briščiki, ki so jo postavili v spomin na štiri padle vasčane v narodnoosvobodilnem boju. V poslopju, ki so ga postavili z veliko poštvalnostjo in prostovoljnim delom, naj bi se vasčani sestajali in dali zagona kulturnemu preporodu in družbenim dejavnostim v tamkajšnjem okolju, kjer so dolga desetletja čutili pomanjkanje vsakršne aktivnosti.

Slovesnost se bo pričela ob 11. uri. Nastopili bodo pevske zbor Vasilij Mirk s Proseka-Kontovela, lovski zbor društva Doberdob in Rdeca zvezda iz Saleza. Po nagovoru Maria Bri-

scika, predsednika pripravljalnega odbora in naslednjega kulturno-rekreacijskega društva Dom Briščiki, bodo na vrsti pozdravi zupanje Tamare Blazina,

osrednji govor pa bo imel podpredsednik deželne vlade Milos Budin. Na procelju stavbe bodo tudi odkrili spominsko ploščo in objekt blagoslovili.

Dva večera jazz glasbe v domu A. Sirka v Križu

Kulturno društvo Vesna prireja prihodnji teden na pobudo ZSKD dva glasbena večera z naslovom »Jazz in jaz - dve srečanju z jazz glasbo«. V domu A. Sirka v Križu bosta namreč nastopili skupini »Ennezeta Band« in »Allione Trio«.

V torek, 4. t.m., ob 21. uri bo nastopil ansambel »Ennezeta Band«, ki ga sestavljajo saksofonist Nevio Zaninotto, pianist Yuri Dal Dan, basist Giovanni Toffoloni in zamejski tolkalet Aljoša Jerič. Uradno je skupina »Ennezeta Band« nastala pred kratkim, čeprav njeni člani sodelujejo že dolgo let in imajo za sabo tudi vrsto koncertnih izkušenj. Nevio Zaninotto, ki igra na tenorski saksofon, je izpopolnil svojo glasbeno pripravo na konservatoriju v Rovigu in v Celovcu ter se tudi udeležil tečajev v sklopu manifestacije »Umbria jazz«. Furlanski pianist Yuri Dal Dan pa je sodeloval predv-

sem s priznanimi jazz glasbeniki kot so npr. Glauco Venier, Francesco Bearzatti in Enrico Rava. Basist Giovanni Toffoloni je v glavnem samouk; že več let pa sodeluje s skupino »Ocho Rios«, potem ko se je udeležil evropske turnee s kvartetom angleške pevke Judy Moss. Skupino »Ennezeta Band« dopolnjuje se mladi slovenski tolkalet Aljoša Jerič, ki zaključuje svojo glasbeno pripravo v razredu tolkal na konservatoriju Tartini. Tudi Jerič je sodeloval s skupino »Ocho Rios« in obenem tudi z ljubljanskim ansamblom »Big Band«, s katerim je snemal za slovensko RTV. Slovenski tolkalet je tudi poglobil svoje poznavanje ameriškega jazzja ter latinskih ritmov, pravkar pa se je vrnil iz New Yorka, kjer se je izpopolnil z Natom Adderleyem, Jackom McDuffom, Jimmyjem Cobbom, itd.

Luisa Antoni

NA PETKOVI SEJI

Repentabrski občinski svet odobril obračun

Svetovalec Jevnikar odstopil

Repentabrski občinski svet je petek odobril finančni obračun za leto 1994. Zanj so glasovali svetovalci večinske Napredne liste, medtem ko so se svetovalci stranke Slovenske skupnosti in desničarskega gibanja »Polo per Monrupino« vzdržali glasovanja. V odsotnosti zupana Aleksija Krizmana, ki je bil službeno zadržan, je občinsko sejo vodil podzupan Karlo Grgic. Svetovalska skupina SSK se je vzdržala, kritizirala pa je zamudo pri dostavi dokumentov.

Repentabrsko občino bodo v glavni skupščini Kraske gorske skupnosti zastopali svetovalci Pavel Colja in Renata Slanič (oba Napredna lista) ter Renco Milic (SSK).

Zupan Krizman pa je, kot znano, avtomatično član osrednjega telesa gorske skupnosti.

Loredana Gustin je na petkovi seji prevzela mesto, ki ga je zapustil občinski svetovalec Ivo Jevnikar (SSK). Jevnikar je svoj odstop napovedal že na seji 26. junija in ga utemeljil z novimi notranjimi navodili za časnikarje ustanove RAI, pri kateri je zaposlen. Ta navodila govorijo o nezdružljivosti vodenja radijskih in televizijskih oddaj s funkcijo izvoljenega predstavnika v javnih upravah. Kot piše v tiskovnem sporočilu SSK, je Jevnikar zagotovil, da si bo po svojih močeh še dalje prizadeval za reševanje krajevnih upravnih ter drugih vprašanj v okviru repentabrskih strankine sekcije.

Naj se omenimo, da je svetovalska skupina SSK predložila resolucijo, s katero obvezuje repentabrski občinski svet, da protestira pri predsedstvu rimske vlade in vodstvu RAI, ker se v večjem delu občine se ne vidijo slovenski televizijski sporedi RAI. SSK si tudi prizadeva za čimprejšnjo sestavo pravilnikov, ki jih predvideva občinski statut, za ureditev prometa na Ferneticih ter za oblikovanje skupine za civilno zaščito v občini.

Repentabrski občinski svet je medtem odložil na kasnejši datum soočenje o resoluciji desničarskega svetovaleca Franca Guerre, s katero zahteva odstranitev kamnite plošče v spomin na deveti partizanski korpus.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzasko tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRA.E d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomski propaganda: Publist SRL

tel. 040-7796611, fax 040-768697

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana

tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT,
finančni in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT

Naročnina za Italijo 430.000 LIT

Postni tr. PRAE DZP st. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,

Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

TEDEN MLADINSKEGA GLEDALIŠČA

Miljski festival stopil na pot multimedialnosti

Teden, ki se danes izteka, je bil v Miljah posvečen poletnemu delu mladinskih odrskih prireditev. Pravzaprav je v osemnajstem letu svojega obstoja nekdanji festival odločno stopil na pot multimedialnosti z močnim informativnim predznakom, tako da je bil za mlajše generacije skoraj najbolj privlačen temni kotiček v Verdijevi dvorani, kjer so si lahko privoščili kratek izlet v svetovne informativne prostore Interneta ali pa se spustili v interaktivno tipanje skozi najnovejšo CD-rome znanih rockovskih zvezd.

Za manj informativno dojemljivo občinstvo pa je spored obsegal kratek niz treh »normalnih« odrskih predstav, ki se bo zaključil drevi z nastopom desetčlanske glasbene skupine Tony e i Volumi; marsikdo se je spominja iz oddaje Cielito Lindo iz leta 93, vendar nastop v živo omogoča temperamentnim glasbenikom, da se polno razživijo ne samo v glasbi, temveč tudi s komicnimi gagi in besednimi igrami.

Sicer pa so miljski prireditelji izbrali predstave, ki zlasti odrasle gledalce popelje v nekakšen vzporedni svet, kjer je otrostvo ohranilo razpoložljivost do igre, z novimi možnostmi, ki jih prinaša spoznanje, vendar brez bolečin odrasčanja. Tako je sinoci igralec-carodej Bustric z Napoleonom, carobnim cesarejem, ganil malčke in odrasle. V petek pa je Ennio Marchetto s pisanimi in domiselnimi papirnati kostumi, zlasti pa z odlično mimiko pred našimi očmi vdahnil življenje v stare in nove, resnične in izmišljene like sodobnega domisljskega sveta, od seksi Marilyn Monroe do obupane Madame Butterfly, od nepremagljivega Jamesa Bonda do izzivalne Madonne, od Miloske Afrodite, ki pleše sirtaki z očmi, do divje temperamentne Tine Turner. (bov)

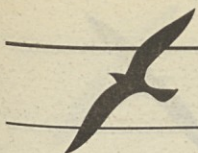
UMOR BIVŠE ZAROČENKE

O usodi osumljenca bodo sodniki spet sklepali v sredo

Namestnik državnega pravdnika Nicoli si je vzel še nekaj dni casa, da dodobra prouči primer in zahteva zagovornikov Stefana Polverinija, ki so včeraj tudi uradno formalizirali vprašanje za skrajšani postopek. Polverini, ki ga obtožujejo, da je julija lani umoril svojo bivšo zaročenko Marino Mosca in truplo vrnil v kanal v industrijski coni, bi si s skrajšanim postopkom ob morebitni obsodbi občno zmanjšal kazen (in sicer za eno tretjino). Nova obravnava pred sodnico za predhodne preiskave Botanovo bo v sredo, 5. t.m., ko naj bi sklenili, če proti mladeniču pričnejo sodni postopek.

V sodni palaci sta bila včeraj tudi mati in oče umorjenega dekleta, s katerima se je Nicoli zadržal v daljšem pogovoru. Kaže namreč, da je njun zagovornik vložil zahtevo, da bi Polverinijeve starše obtožili sodelovanja pri umoru,

za kar pa naj ne bi bilo nobene osnove. Obenem odvetnik vztraja pri trditvi, da je bil umor naklepen (truplo je Polverini obtežil z železnim predmetom in vse, kar je pripadalo dekletu, začeni s obleko, odvrgel v smeti, tako da je zažgal vsakršno sled; poleg tega je hotel zavesti preiskovalce in je na kvsturi sam prijavil izginotje dekleta, a neko rano na roki si je opek, da bi skrnil sledove ugriza; tudi dnevnik umorjene in risbe, ki naj bi jih sam naredil in ki prikazujejo z vrvo privezane dekle ob nekem kanalu, naj ne bi govorili njemu v prid). Javni tožilec je bil do slej drugačnega mnenja, po njegovem prepričanju ni bilo naklepnosti, ki prinaša dosmrtno ječo (najnižja kazen za namerni umor znaša 21 let). Polverini je trenutno v zaporu, potem ko so mu januarja letos dogovorno prisodili dve leti ječe zaradi posilstva neke druge bivše zaročenke.

NA POBUDO KROŽKA ISTRIA

Pri Lupincu predstavitev zanimive knjige o vinu

Kulturni krožek Istria vabi prijatelje in sirso javnost v Praprot na predstavitev knjige univerzitetnega profesorja Ulderica Bernardija z naslovom »Creaturam vini: i riti del vino«. Predstavitev knjige bo ob 18.30 v prostorih kmečkega turizma Lupinc. Pri tej zanimivi pobudi sodeluje tudi Konzorcij kraskih vin z zaščitnim poreklom.

Z jutrišnjo prireditvijo bo krožek Istria koncal svoje letošnjo sezono, ki je med drugim tudi kulturno povezovala Cres s Krasom. Avtor Bernardi v tej knjigi opisuje zgodovino vina in način pridelovanja, obenem pa pripoveduje tudi o pridelovalcih, navaja razne anekdote itd. Skratka gre za zanimivo branje.

Pokroviteljstvo nad pobudo sta prevzeli Obcini Devin-Nabrezina in Cres. Ob tej priložnosti bodo jutri v Praproto tudi na ogled fotografije umetnika Jana Lesczynskija iz razstave »Pozabljena Istra«, ki si jo občinstvo pred kratkim lahko ogledalo v Labinu.

Režiser Corman gost tržaške publike

Od četrta, 6. julija do sobote, 8.7. bo v Trstu ameriški režiser Roger Corman, ki velja za enega velikih svetovnih mojstrov znanstveno fantastičnega filma. Ob tej priložnosti bodo v četrtek ob 21. uri v muzeju Revoltella predvajali nekatere njegove najbolj znane filme, dan kasneje ob 21. uri pa se bo filmski mojster na Gradu sv. Justa srečal z občinstvom. Na gradu bodo predvajali njegova filma »Il pozzo e il pendolo« in »Sepolto vivo«. V soboto ob 18. uri bo Corman v konferenčni dvorani muzeja Revoltella spregovoril o svojem delu.

Na Dolinskem bodo praznovali sv. Urha

Uprava Občine Dolina sporoča, da bodo v torek, 4. julija, ob priliki občinskega patrona sv. Urha, občinski uradi zaprti in občinske službe ne bodo delovale. Nujne posege bo zagotovila dežurna služba.

ŠKD Cerovlje - Mavhinje

1. ZAMEJSKEGA FESTIVALA AMATERSKIH DRAMSKIH SKUPIN

Današnji spored:

ob 20.30 Tonka in Vanca »Venderigle na placi«

ob 22.00 Dramska skupina KD Tabor Quienau »Vaje v slogu«

Od 19. ure dalje je možen ogled razstave umetnikov Bogomile Doljak, Pavla Hrovatina in Andreja Mervica.

SKD SLAVEC Ricmanje - Log

vabi na

VAŠKO ŠAGRO

na Zrebcevo 1., 2. in 3. julija

Danes, 2. julija, ob 18.30 kulturni program: nastop pihalnega orkestra Gepard iz Kopra in ples z ansamblom Adria kvintet

jutri, 3. julija ples z ansamblom Happy day

GALSBENA MATICA TRST

Šola »Marij Kogoj«

POTRJEVANJE IN PREDVPIS

za šolsko leto 1995/96

Prijave sprejema tajništvo od 3. do 28. 7. od 10. do 12. ure, vsak dan razen sobote, ul. R. Manna 29, tel. 418605.

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA, 2. julija OTON

Sonce vzide ob 5.20 in zatone ob 20.58 - Dolžina dneva 15.38 - Luna vzide ob 9.48 in zatone ob 23.07.

Jutri, PONEDELJEK, 3. julija TOMAZ

VREME VČERAJ OB 12. URI: temperatura zraka 24,4 stopinje, zračni tlak 1015,8

mb narasca, brezvetrje, vlaga 74-odstotna, nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 21,9 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI

IN OKLICI

RODIL SE JE: Alessio Sfrégola.

UMRLI SO: 75-letni Domenico Alessio, 61-letna Savina Zorzet, 98-letni Giuseppe Pachor, 82-letni Bruno Fonda, 88-letni Francesco Malalan, 72-letni Dario Nik-pali, 89-letna Grazia Cam-

ŠD VESNA

prireji v Krizu 1. in 2. julija, ob priliki sv. Petra in Pavla.

Vaški praznik

Danes ob 10. uri odprtje kioskov.

Zvečer Vas bo zabaval ansambel Sound.

Delovali bodo dobro založeni kioski z mesom na zaru, ribami in domačim vinom. V slučaju slabega vremena se bo praznik nadaljeval jutri.

Le rujno, rujno vince pij

POKUŠNJA DOMAČEGA VINA

Nabrezina - Igrišče Sokola

30. junija, 1., 2. julija

Igrajo ansambli:

ADRIA KVINTET, KEYDEA IN KRAŠKI OVČARJI

Vabljeni!

mardella, 85-letna Ofelia Mazzoni, 89-letna Lidia Rosano, 74-letni Renato Marcon.

OKLICI: orožnik Daniel Forlin in uradnica Laura Fiammengo.

LEKARNE

NEDELJA, 2. julija 1995

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Ul. Settefontane 39, Largo Osoppo 1, Ul. Cavana 11.

BOLJUNEC (tel. 228124).

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Settefontane 39 (tel. 947020), Largo Osoppo 1 (tel. 410515).

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Ul. Settefontane 39, Largo Osoppo 1, Ul. Cavana 11.

BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Cavana 11 (tel. 302303).

Od PONEDELJKA, 3., do NEDELJE, 9. julija 1995

Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Mazzini 43 (tel. 631785), Trg 25. aprila 6 - Naselje sv. Sergija (tel. 281256), Ul. Flavia 89 - Zavljje (tel. 232253).

FERNETICI (tel. 416212) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Mazzini 43, Trg 25. aprila 6 (Naselje sv. Sergija), Ul. Combi 17, Ul. Flavia 89 (Zavljje).

FERNETICI (tel. 416212) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Combi 17 (tel. 302800).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 -

TELEVITA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.

Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

PUBLIEST

Tel. (040) 7796611 - Fax 768697

oglas - obvestila: 8.30 - 12.30

osmrtnice - sožalja: 8.30 - 12.30

13.30 - 17.00 (razen sobote)

POLETNO SREDIŠČE SKLADA MITJA ČUK

Julij - avgust

ponedeljek - petek do 13. ure brez kosila

Vpisovanje in informacije med 10. in 13. uro v uradih na Narodni ul. 126.

KINO

ARISTON - 21.30 »Restare calm«, r. Wolfgang Petersen, i. Dustin Hoffman, Renée Russo, Morgan Freeman.

EXCELSIOR - 18.35, 20.25, 22.15 »Blue Sky«, i. Jessica Lange, Tommy Lee Jones.

EXCELSIOR AZZURRA - 18.50, 20.25, 22.00 »Aceventura l'acchiappanimali« r. T. Shadyac.

AMBASCIATORI - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »The mask«, i. Jim Carrey.

NAZIONALE 1 - 15.30, 17.10 »Richie Rich il più ricco del mondo«, i. Macaulay Culkin, 18.45, 20.20, 22.15 »La scuola«, i. S. Orlando, Anna Galiena.

NAZIONALE 2 - 17.00, 19.30, 22.00 »Forest Gump«, i. Tom Hanks.

NAZIONALE 3 - 16.10, 18.10, 20.10, 22.15 »La macchina infernale«.

NAZIONALE 4 - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Quattro matrimoni e un funerale«, i. Hugh Grant, Andie McDowell.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Monia la capobanda«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.15, 19.40, 22.00 »Rob Roy«, i. Lian Neison, Jessica Lange.

ALCIONE - 18.30, 20.15, 22.10 »Don Juan de Marco« r. Jeremy Le- veril, i. marlon Brando, Faye Dunaway, Jonny Depp.

LUMIERE - 18.00, 20.15, 22.00 »Un'avventura terribilmente complicata«, r. Mike Newell, i. Hugh Grant, G. Cates.

PRIREDTVITVE

GODBENO DRUSTVO NABREZINA prireja KON- CERTE KORACNIC po vaseh. Jutri, 3. julija bo god- ba nastopila v Cerovljah ob 20.30. Vabljeni!

ZSKD v sodelovanju s KD VESNA priredi v torek, 4. julija in petek, 7. julija dva koncerta z naslovom JAZZ IN JAZ - dve srečanja z jazz glasbo. Prvi večer bo nastopila skupina Enneze- ta band, ki izvaja Latin jazz, v petek pa skupina Allione trio. Oba koncerta se pričneta ob 21. uri v do- mu A. Sirka v Krizu.

PIHALNI ORKESTER BREG - Dolina prireja ob svoji 100-letnici v sredo, 5. julija, ob 20.30 v Kul- turnem centru A. Ukmar - Miro pri Domju KONCERT GODBE V. PARMA iz Trebc. Vabljeni!

V MAVHINJAH je v sk- lopi Festivala amaterskih odrov odprta RAZSTAVA UMETNE OBRTI Pavla Hrovatina, Bogomile Doljak in Andreja Mervica vsak večer od 19. ure dalje do vključno 9. julija.

IZLETI

DRUSTVO SLOVEN- SKIH UPOKOJENCEV pri- reja tudi letos srečanje s pobratenim društvom upokojencev Ilirske Bistri- ce, ki bo v sredo, 12. ju- lija, v masnuskem gozdu v bližini izvira reke Reke. Tu bo tudi piknik. Ob tej priliki bomo obiskali grob A. Bubnica v Pregarjah.

Vpisovanje jutri, 3. julija, ob 9. uri na sedežu drust- va, Ul. Cicerone 8, tel. 360324.

Ob težki izgubi drage mame izreka Ivanu Bem- biću iskreno sozalje

MPZ F. Venturini

ZAHVALA

Ob izgubi dragega

Pepija Zidariča

se zahvaljujem vsem, ki so z mano sočustvovali in ga pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala dr. Grudnu in župniku iz Sempolaja.

Zena Nada

Praprot, 2.7.1995

ZAHVALA

Svojci

Franca Malalana

se iskreno zahvaljujejo vsem, ki so na katerikoli način z njimi sočustvovali.

Trst, Cincinnati, 2. 7. 1995

Leto je že minilo, odkar nas je zapustila nasa draga mami

Milena

Ni več sama. Pred kratkim se ji je pridružil njen ljubljani

Stanko

Zopet sta skupaj, kot sta vedno bila. Pocivajta v miru.

Vedno bosta v najinih srcih.

Natasa in Mira

Trst, 2.7.1995

29. 6. 1994 29. 6. 1995

Leto dni je minilo, odkar naj je zapustil nas dragi

Ivan Škerjanec

Z ljubeznijo se ga spo- minjajo

zena, hčerki in sestra

Trebe, Bazovica, Izola, 2.7.1995

1. 7. 1990 1. 7. 1995

Ob peti obletnici smrti drage

Antonije Kalc

se je z ljubeznijo spo- minjata

sin Carlo z družino in sestra Marija

Gropada, 2.7.1995

GRADIMO GRADBENE IZVEDENCE

TEČAJI ZA ZIDARJE - POLAGALCE PLOŠČIC - TESARJE - UPRAVLJALCE STROJEV ZA OBDELAVO ZEMLJIŠČ

Začetek tečajev v oktobru, vpis in obiskovanje tečajev je brezplačen

SCUOLA EDILE TRIESTE ŠOLA ZA GRADBINCCE TRST

Paritetni organ združenja gradbincev in sindikatov gradbenih delavcev Trst - Miramarski drevored 89 - Tel. 040-43626

ŠPORTNO ZDRUŽENJE GAJA

organizira

Do 9. julija na športnem objektu na Padričah

ŠPORT in ZABAVO

z različnimi turnirji in tekmovanji. Večere bodo popestrili ansambli: HAPPY DAY, KEYDEA, STATUS SYMBOL in ALESSANDRA E IL QUARTETTO EDERA.

Vabljeni!

FC PRIMORJE

priredi

7., 8., 9., 10. in 14., 15., 16., 17. julija

ŠPORTNI PRAZNIK NA PROSEKU

ADRIA

ADRIA AIRWAYS

SLOVENSKI LETALSKI PREVOZNIK

NOVOST V POLETNEM VOZNEM REDU

LJUBLJANA - PRAGA - LJUBLJANA
3-krat tedensko - Ponedeljek, sredo, petek

Informacije in rezervacije:

- ADRIA AIRWAYS, Ljubljana, Kuzmičeva 7
tel. 061/131-81-55
- prodaja vozovnic Ljubljana, Gosposvetska 6
tel. 061/313-312
- ADRIA AIRWAYS, Maribor, Cankarjeva 3
tel. 062/27-038, 26-155
- ADRIA AIRWAYS, Koper, Pristaniška 45
tel. 066/38-458, 38-512

EMMEGI S.d.f.

Vam ponuja v mesecu juliju montažo satelitskih anten s popustom 15%. V popustu je vključena montaža TV antene RAI 3 - slovenski program.

Prosek, 101 - Trst

Tel. 040 - 251371

Ul. Macchiavelli 22

Tel. Fax: 662111

Nujno iščemo hiše
in stanovanja za naše kliente

brezplačne cenoitve, nasveti za nepremičnine,
kupoprodajna in najemninska posredovanja

ASSOCIAZIONE SPORTIVA
SPORTNO ZDRUŽENJE
SV. IVAN, PODLONJER

SPORT IN PRIJATELJSTVO
SPORT E AMICIZIA
LONJER, KATINRA

PRAZNIK ŠPORTA

Kioski bodo delovali od 18. ure dalje - Ples
Igrali bodo: Long žlunk, Zero negativo, Gli assi

OBVESTILA

SLOVENSKA VINCENCIJEVA KONFERENCA obvesča starše, da je odhod otrok v gorsko kolonijo v Comegliansu jutri, 3. julija. Otroci naj se zberejo v Trstu ob 15. uri v Ul. Donizetti 3 v 1. nadstropju, kjer bo zdravniški pregled, v Gorici pa ob 17. uri pred železniško postajo.

UPRAVNI ODBOR Glasbene matice sklicuje redni občni zbor jutri, 3. julija, ob 19. uri v prvem sklicanju in ob 20. uri v drugem sklicanju na sežu Glasbene matice v Trstu v Ul. R. Manna 29. Dnevni red: otvoritev in izvolitev delovnega predsedstva, poročila, razprava, razrešitev starega odbora, volitve novega odbora in razno.

VASKA SKUPNOST od Ferlugov se zahvaljuje vsem za uspešen večer, ki so ga doživeli v četrtek, 22.6.95, posebno pa se MePZ Skala iz Gropade.

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - tajništvo Trst obvesča stalne učitelje, da je solski skrbnik podaljšal do 7.7.1995 za predstavitev prošnje na podlagi zakona iz dne 22.12.1973 st. 932, 7. člen, za enoletno dodelitev Tržaškemu solskemu skrbništvu za opravljanje služb, ki so v zvezi z delovanjem slovenskih sol.

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - tajništvo Trst obvesča učno osebje na zapadlost naslednjih časovnih rokov za vložitev raznih prošnje (M.U. st.185 iz dne 30.5.1995 - različna uporaba,časne dodelitve in ureditve učnega osebja); do 21.8. rok za vložitev prošnje za različno uporabo učnega osebja in za poučevanje v drugih pokrajinah; do 10.8. rok za vložitev prošnje za izvajanje podpornega pouka na srednjih solah; do 10.8. rok za vložitev prošnje začasne namestitve (za nepredvidene vzroke - učno osebje: ot.

vrtec, osnovnih sol, srednjih sol; do 10.8. rok za vložitev prošnje začasne namestitve za učno osebje visjih sol; do 10.8. rok za vložitev prošnje za stalno učno osebje - D.O.A.R. za poučevanje v drugih pokrajinah. Vse potrebne informacije nudi urad SSS ob urah poslovanja ob torkih in četrkih od 9. do 10.30. Ul. Carducci 8, tel. st. 370301.

ČESTITKE

Pri Lakotiscu praznuje 14. rojstni dan IGOR SPETIC. Veliko veselja in nadaljnjega uspeha po dobro opravljeni maturi mu želijo nona Meri, stric Stojan, teta Bruna ter bratranca Alenka in Iztok.

Danes praznuje pri Koroskih nad Miljami okrogel življenjski jubilej nasvesti dolgoletni pevec ALDO. Iskreno mu čestita zbor Jadran in Društvo Slovencev miljske občine.

Danes opolnoči v Repnu NINKO SKABAR rojstni dan slavi. Se vedno mladosten s kolesom okrog drvi in se ne zaveda, da mu na ramenih že 60 krizev cepi. Naj zdravje in sreča ga spremljata še toliko dni, to mu iz srca domača klapa želi.

Pri Sv. Vincenciju vse veselo je, ker v tednu naokrog je poroka in porod. Srečnim družinam

Dne 8. junija 1995 je v Londonu na Queen Mary and Westfield College z odliko opravil diplomski izpit iz strojništva in elektronike

David Jelerčič

Mlademu inženirju čestitajo za dosežen uspeh
oče, mama, sestra, nona in ostali sorodniki

Na tržaški univerzi je iz tujih jezikov in književnosti z odliko doktoriral

Erika Grilanc - Klobas

Cestitajo ji

starši, Bruno, hčerka Karen in vsi sorodniki

Včeraj sta na Repentabru stopila na skupno življenjsko pot

Lea Černilec in Marko Pisani

Vso srečo jima želijo prijatelji iz

sekcije Slovenske skupnosti za Repentabor

MESEC KUHINJE

* PRILOŽNOST

* ZA DOBRE

* POSLE

- EDINO PRODAJNO MESTO -

TRST - Ulica Baiamonti 3

Tel. (040) 820766

GRATTAROLA

POHISTVO Z DOLGO TRADICIJO

COLJ01

RAI 3 - slovenski program

Vidljivost na Krasu vam omogoča TRGOVINA ELEKTRO-TV

A. COLJA - Kontovel 134 Tel. 225471

s prilagoditvijo TV - antene z minimalnim stroškom

IL MERCATONE TRIESTINO

VSE ZA VRT, KAMPING IN PLAŽO

Predmeti za dom in gostinstvo (posode, kozarci, deske za likanje, stojala za sušenje perila, itd)

Velika izbira igrač
in raznovrstne plastike

VSE PO ZELO KONKURENČNIH CENAH

TRST, ul. Brigata Casale 11 - Tel. 816215

TOMSIC in GERDOL caso povzdignimo zdaj, da bi lusno bilo vekomaj. Zbor.

Otroski zbor Slomsek iz Bazovice čestita učitelju DAVIDU ZERJALU ob uspešno opravljenem diplomskem izpitu iz harmonike.

DAVID ZERJAL ponovno si se izkazal. Svoji diplomski iz violine si pridružil odlično opravljen izpit v Pesaru iz harmonike. Se veliko takih uspehov ti želijo otroci in učiteljice C.O.S. I. Trinko-Zamejski - Ricmanje.

KAREN, sedaj ko je TVOJA MAMA doktor postala, ne bo te več med knjigami zibala. Zelim pa le naj prebere ti pravljice vse, casa je sedaj se in se... Jakob ti to na uho zasepeta, Katja in Giuliana se pridružujeta.

MALI OGLASI

ISCENO mladega mizarja, sposobnega za delo tudi na visjih strukturah. Tel. 228877 - delovni urnik.

34-LETNA GOSPA, z lastnim prevoznim sredstvom, isče kakršnokoli delo, tudi v zgodnjih jutranjih urah. Tel. 280594.

ZANESLJIVA in vestna gospa nudi pomoč tudi starejšim 24 ur dnevno v Trstu ali okolici. Pismene ponudbe poslati na Publiet Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod geslo "Pomoč".

PRIDNA, postena medicinska sestra isče delo pri slovenski družini. Nega bolnikov, varstvo otrok, pomoč v gospodinjstvu. Tel. st. 0038661/753405.

ISCEN knjižne za 1. B razred liceja. Tel. st. 53421 (zvečer).

ISCEN knjižne za 1.C razred liceja F. Prešeren. Tel. st. 571248 - zvečer.

ISCENO mlado pomoč v gostilni kot natak/ica. Tel. st. 225390.

COS P. TOMAZIC iz Trebe isče pisarniške omare v dobrem stanju. Darovalci naj tel. na st. 214300 (sola) ali 211119 (ravnateljstvo) v dopoldanskem času.

OPREMLJENO trosobno stanovanje na zahodnem Krasu oddajamo za krajše obdobje, tudi cez poletje. Tel. st. 200115.

UGODNO PRODRAM audi 100, letnik '94, luksuzno opremljen z vsemi optionali. Tel. 362014 ali 369858 v uradnih urah.

A 112 elite, letnik '82 v dobrem stanju prodam po ugodni ceni. Tel. na st. 040/576116.

PRODRAM ford escort RS 2000, 16 V, letnik december '91, 60.000 km, ABS, servo, pomična streha za 16.800.000 lir. Tel. na st. 0481/32626-urnik trgovine.

FORD TAUNUS 1600 GL, letnik '80, svetlo plave barve, v dobrem stanju, perfekten motor, 72.000 km, garaziran, prodam, cena po dogovoru. Tel. st. 228519.

PRODRAM fiat uno v odličnem stanju, staro pet let, 53.000 km. Tel. st. 299276.

PRODRAM priključni voziček znamke Ellbi 300. Tel. v popoldanskih urah na st. 327342.

PRODRAM zemljišče 1.107 kv.m v Prebenegu. Tel. st. 231847.

PRODRAM nove knjige za prvi letnik pedagoškega liceja A.M. Slomsek. Tel. st. 232535.

OSMICO imata odprto Magda in Slavko Skerlj, Zgonik 15/A. Vabljeni!

OSMICA je v Dolini pri Mariu Jerzalu.

OSMICO je odprl Stanko Gruden v Samatorci st. 6. Toči belo in crno vino. Vabljeni!

OSMICO v Bazovici sta odprla Nada in Boris.

OSMICO sta odprla Bruno in Marija iz Borsta.

OSMICO sta odprla v Slivnem Iztok in Božena.

OSMICO odpira Milan Kosmina, Brje pri Komnu od 1. do 9. julija. Za hrano, pišajo in zabavo je poskrbljeno.

OSMICO je v Mavhinjah odprla Norma Gabrovec. Toči belo in crno vino. Poskrbljeno za prigrizek.

NA OPCINAH - Narodna 92 so odprli osmico pri Kvrčevih. Točijo belo in crno vino.

Kam po bencin

Danes bodo na Tržaškem obratovalne naslednje crpalke:

AGIP
Ul. Giulia 76
Miramarski drev. 231
Furlanska cesta 5
Ul. F. Severo 2/4
Nabrežje N. Sauro 2/1
Ul. Forti (Naselje sv. Sergija)
Istrska ul. (nasproti pokopališča)

MONTESHELL
Largo Giardino 1/4
Sentjakovski trg
Ul. Locchi 3
Trg Duca degli Abbruzzi 4/1

ESSO
Trg Foraggi 7
Nabrežje O. Avgusta
IP

Trg Valmaura
Miramarski drev. 9
ERG PETROLI
Ul. F. Severo 2/7

API
Drev. Campi Elisi (vogal Ul. Meucci)

SAMOSTOJNI ACI
Ul. Punta del Forno 4

NOCNE CRPALKE
(self service)

TAMOIL - Ul. F. Severo 2/3

ESSO - Trg Valmaura 4
AGIP - Istrska ulica

AGIP - Miramarski drev. 49

NA AVTOCESTAH
(odprte 24 ur)

AGIP
Devin (sever)
Devin (jug)

Diamant - izpoved moje ljubezni.

Na Opčinah - Trst

draguljarna
malalan
NARODNA UL. 28 - TEL. 040/211465

Diamant - za vedno.

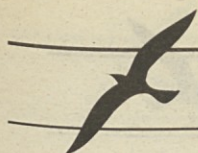
Atelier Rosanna

Palmanova - Borgo Aquileia 25/1

Tel. 0432-920354

• poročne obleke

• ekskluzivni modeli
tudi krojeni po meri

SOVODNJE / PRIBITEK V OBRAČUNU

Dvesto milijonov najbrž za vodovod

V teku je inventar premoženja občine

V sredo se je na zupanstvu sestel sovodenjski občinski svet, ki je obravnaval sedem točk dnevnega reda poleg zupanih višjih sporocil in nekaj vprašanj med slučajnostmi. Po zapisnikih prejšnjih sej so odobrili nekatere spremembe v letosnjem proračunu, crtali so aktivne in pasivne ostanke iz lanskega leta, predvsem pa so soglasno odobrili obračun za lansko finančno leto.

S tem v zvezi je seji prisostvoval in na njej tudi poročal občinski preglednik računov, ki je dal pozitivno mnenje o finančnem vodenju občinske uprave in priporočil, naj se opravi ocena vrednosti tako premicnin kot nepremicnin. Zupan je obvestil svetovalce, da je ocenjevanje že v teku in bo zaključeno v enem ali dveh mesecih.

Dve točki dnevnega reda sta predvidevali obravnavanje pravilnikov o smetarski službi in o ključu za določanje davkov na smeti. Oba pravilnika sta bila odobrena soglasno po krajših razpravah, v kateri je posegla svetovalska manjšina, kot sicer tudi pred odobritvijo obračuna in sprememba poročila, ki ga je predložil odbornik Custrin. Iz vrst opozicije so se zlasti zanimali, kako misli uprava uporabiti ostanek 219 milijonov lir iz lanskega leta. V nadaljevanju se je in razprave, med katero je bil spet govor o vodovodu in pitni vodi, je bil marsikdo mnenja, da bo primerno uporabiti ostanek kot dodatek na prispevek, ki ga je država odobrila sovo-

denjski občini za posodobitev vodovodnega omrežja.

Na seji občinskega sveta so tudi sklepali o manjši spremembi v organiku osebja, ki je zaposleno na občini: odobrili so prehod iz II. v III. plačilni razred za tri uslužbenke.

Zupan je nato poročal o poteku občinskega praznika in se zahvalil društvu Rupa - Pec za organizacijo, pomoč in postrežbo. Zaradi slabega vremena pa ni bilo mnogo obiskovalcev na vaski sagri. Potrdil je domnevo, da bo nov vodovod na kraskem območju prispeval k boljši oskrbi s pitno vodo tudi na Vrhu, in prenesel zagotovila uprave vodovoda, da je voda neoporečna, saj jo zdravstvena ustanova pregle-

duje tudi do 60 krat letno. Nekateri svetovalci so predlagali, naj pristojna zdravstvena služba občano objavi svoje izvide, kar je zupan sprejel na znanje in zagotovil, da bo predlog posredoval zdravstveni ustanovi.

Med slučajnostmi so svetovalci razpravljali na spodbudo manjšinske skupine o arhitektonskih pregradah zlasti v vrtcu in osnovni soli. Zupan je poročal, da so se v upravi s tem vprašanjem že ubadali, a nobeno podjetje ni doslej poslalo svoje ponudbe za izvajanje potrebnih del. Občinski svet je tudi obsodil pojave vandalizma, ki so bili usmerjeni proti sekciskemu tajniku stranke Slovenske skupnosti na Vrhu.

ZRELOSTNI IZPITI / SLOVENSKA SEKCIJA ITI GALILEI

Začetek kolokvijev na industrijskem zavodu

Komisija preverja znanje dijakov, dijaki "interese" komisije

Na slovenski sekciji industrijskega tehničnega zavoda "G. Galilei" se je včeraj začel ustni del mature (na sliki - Foto: studio Reportage). Dvanajst dijakov je v teh dneh, po pisnih nalogah iz slovenščine ter informatike, ponavljalo letno snov slovenske oz. italijanske literature, matematike in elektronike. Devetčlanska komisija, ki je v petek zaključila sprasevanja dijakov sole Z. Zois, se je s predsednikom I. Cernicem preselila na industrijski zavod in začela preverjati znanje dijakov, ki so nestrpno čakali pred vrati. Vzdušje je bilo kot običajno napeto, polno radovednosti in obenem strahu. Publika, ki je pozorno poslušala prve

maturante, je bila številna, saj je morala analizirati "zanimanja" komisije in se nato posvetovati s predmetnim profesorjem.

Tanja je ustni del svoje mature začela s prof. Srebotnjak, s katero se je precej sproščeno pogovorila o nekaterih osebnostih italijanske literature; beseda je tekla o Leopardiju, ki je s svojo melanholijo dijakom priljubljen pesnik, vendar poglobljen je bil tudi lik intelektualca; Pirandello s svojo prozo in dramskimi deli ter nazadnje Verga z epopejo družine Malavoglia. Matematika je bila nekoliko trši oreh, saj se je sprasevanje prepletalo tudi z dokazi in raznimi variantami; Mengolijeva vrsta ter delni odvodi so bila zanimanja prof. Bratine. Preverjanje je bilo v bistvu pri koncu: sledila je analiza pisne naloge informatike, ki je bila po mnenju dijakov sicer zahtevna, vendar z dobro pripravo izvedljiva ter slovenskega spisa. Nazadnje je predsednik Cernic, ki je s posebno pozornostjo sledil sprasevanju matematike, se vprašal za izbiro nadaljnjega studija oz. poklica in tako se je s polurnim kolokvijem zaključila matura in z njo pet let studija na višji srednji soli.

Veliko olajšanje ter obenem zadoščenje, saj je po začetnem strahu in napetosti hitro prevladala umirjenost, za katero gre zasluga komisiji, ki je, po besedah dijakov, poskrbela za precej sproščeno ozračje. (ej)

NOVICE

Sen. Bratina na OVSE v Ottawi

V Ottawi v Kanadi bo od 4. do 8. julija četrto letno parlamentarno zasedanje Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi. Organizacija, ki je nastala v 70. letih po Helsinski konferenci, pridobiva vse večji pomen v mednarodnih odnosih. Med predstavniki 53 držav bo v italijanski delegaciji sodeloval tudi goriski senator Darko Bratina in sicer kot izvedenec za človekove pravice in problematiko narodnih manjšin. Bratina bo kot docent na goriski fakulteti za mednarodne in diplomatske vede tudi glasnik prizadevanj za mednarodno vlogo našega mesta.

Izbirali bodo "Filmsko lice '95"

Kinoatelje v sodelovanju z ZSKD in ZKO Slovenije prireja filmski laboratorij "How to make a good film". V torek, 4. t.m., ob 20.30 bo na igrišču doma A. Budal v Standrežu režiser Vinci Vogue Anzlovar izbral "Filmsko lice '95", sledilo pa bo predvajanje njegovega filma Babica gre na jug. Prijave za laboratorij, ki bo od 6. do 8. julija v Gorici, Ljubljani in Trstu sprejemajo pri Kinoateljeju (tel. 33580) do torka, 4. julija.

V Gradežu odprli razstavo del Tranquilla Marangonija

Presej obsežen opus slik Tranquilla Marangonija je od petka na ogled v kongresni palaci v Gradežu. Za razstavo se je zavzela založba Laguna, ki je izdala tudi zajetno monografijo tega slikarja in xilografa, ki se je pri nas na Goriskem kot tudi v širšem kontekstu uveljavil takoj po 2. svetovni vojni. Po rodu Furlan se je najprej ukvarjal z delom v domači mizarski delavnici, kasneje pa je prišel v trziško ladjedelnico. Med 2. svetovno vojno je sodeloval v partizanskem gibanju in najbrž prav zaradi tega je na začetku 50. let, pri nas že uveljavljen umetnik, sel med prvimi tukajšnjimi likovniki razstavljat čez mejo v takratno Jugoslavijo.

Zelo znani so njegovi lesorezi z motivi iz trziške ladjedelnice kot tudi tisti z mitivi iz krajev na goriskem in v Fur-

laniji. Ker so takrat v Trzicu nehali graditi potniške ladje, se je preselil v Genovo. Tranquillo Marangoni je namreč s svojimi velikimi lesorezi (največji je bil dolg več kot 30 metrov) opremljal salone potniških ladij. Na sedanji razstavi v Gradežu so na ogled predvsem originalni lesorezi z raznimi motivi, tišti, s katerimi je opremljal kataloge in knjige, ter en večji pano. Manjkajo pa znamke, saj je Marangoni naredil načrte za kar precej italijanskih postnih znamk.

Razstava v Gradežu, na kateri je več kot sto slik, bo odprta do srede avgusta. Dodajmo še, da bo v drugi polovici julija na goriskem gradu odprta razstava tistih del Tranquilla Marangonija, na katerih so motivi iz Gorice.

M. W.

ŠTEVERJAN / PROSLAVA 25-LETNICE IN NASTOPI FINALISTOV

Festival narodne glasbe

Med borovci v Steverjanu bo danes ob 17.30 osrednji del jubilejnega 25. festivala narodno-zabavne glasbe. Na finalnem tekmovanju do danes nastopilo 15 najboljših med več kot tridesetimi ansambli, ki so nastopili na petkovem (na sliki - Foto: studio Reportage) in sinočnjem izločilnem tekmovanju. Med 17 nastopajočimi na petkovem večeru je žirija izbrala sledeče finaliste: Trio Storžic iz Golnika, Trzaski narodni ansambel, ansambel Peter Fink iz Novega mesta, ansambel Vrtnica iz Nove Gorice, ansambel Lufarji iz Cerknega, ansambel Primorski fantje iz Piranain ansambel Ekart iz Stars. Preostale finalistke so kot receno izbirali sinoci.

Današnji program bo bogat in obenem slaven. Uvedel ga bo nastop folklorne skupine slovenskih izseljencev v Argentini. Sledila bo

proslava 25-letnice steverjanskega festivala s priložnostnimi govori, nato pa bodo nastopili ansambli iz tekmovalne selekcije vsak s po dve- stop folklorne skupine slovenskih izseljencev v Argentini. Sledila bo

stopov žirija umaknila na posvetovanje, bo občinstvo kratkocasil nastop ansambla Alfija Nipica. Zmagovalca bodo predvidoma razglasili ob 21. uri, nakar bo sledilo nagrajevanje in seveda zabava pozno v noč. K

prijetnemu vzusju bo ptispevala tudi razstava in pokusni vin, ki so jih prispevali briski vinarji. Obisk zaslužci tudi razstava zanimivih likovnih del iz drevesnih korenin Mirka Maraza v Sedejevem domu.

KRONIKA / V PROMETNI NESREČI

Prijatelja skupaj v smrt

Nesreča včeraj ob zori pri Talmassonsu

Na Trziškem je včeraj močno odjeknila vest o tragicni prometni nesreči pri Talmassonsu na napoleonski cesti med Codoipom in Palmanovo, v kateri sta včeraj ob zori izgubila življenje mlada prijatelja. Zrtvi sta 34-letni Fabio Claudio Galoppin iz Ronk in 23-letni Cristiano Calligaris iz Trzica. Bila sta delovna kolega v električarskem podjetju, v prostem času pa ju je povezovalo prijateljstvo in skupni interes za balinanje. Tako sta se tudi v soboto zvečer po delu napotila proti Pordeonu, da bi se tam v bližini udeležila nekega tekmovanja. Nastopala sta kot predstavnika društva Turriachese. Po tekmovanju sta se prijatelja zadržala v veseli družbi do pozne ure.

Med povratkom domov se je dogodila tragedija. Na kilometre in kilometre povsem ravni cesti iz Codoipa proti Palmanovi je

po vsej verjetnosti voznik Cristiana Calligarisa premagal spanec. Zavozil je v levo in po nesrečnem naključju z vso silo tresčil ob edini cementni oporni zidek neke poljske poti. V silovitem trčenju sta bila oba potnika pri prici mrtva. Njuni trupli so iz razbitin potegnili sele videmski gasilci.

Vest o nesreči je boleče odjeknila na Trziškem, kjer sta bila pokojna poznana kot resna fanta in marljiva delavca. Nista bila poročena, zapusčata starsa, Galoppin tudi brata, Calligaris pa dve sestri.

Lazja nesreča se je predsinoci nekaj po 21.30 pripetila pri Vilešu na mostu čez Ter na državni cesti proti Cervinjanu. V trčenju med avtomobiloma sta se ranila 38-letni Luciano Viezzi iz Fiumicella in 71-letni Enzo Faelli iz Cervinjana. Oba so sprejeli na zdravljenje v gorški splošni bolnišnici.

Solisti na natečaju Seghizzi

V Fogarjevem avditoriju se je včeraj s tekmovanjem solistov začel letošnji pevski natečaj Seghizzi. Natečaj za soliste (castni predsednik je Luciano Pavarotti) so priredili letos prvič in dosegli dober odziv: včeraj je nastopilo prvih 12 konkurentov, prav toliko se jih bo predstavilo se danes (ob 15. in 21. uri). Mednarodna žirija bo izbrala 10 najboljših, ki se bodo jutri zvečer potegovali za nagrade. Nagrajevanje s koncertom treh prvourvrščenih bo v torek.

Jutri se bo v konferenčni dvorani Espomego začel tudi mednarodni posvet o glasbeni didaktiki, ki je letos posvečen Carlu Orffu.

DOBERDOB / NOV URBANISTIČNI NAČRT

Možnosti zazidave in varstvo okolja

Smernice prikazali na razširjenem sestanku

Prejsnji ponedeljek je doberdobska občinska uprava sklicala sestanek, na katerega je poleg občinskih svetovalcev povabila tudi predstavnike vseh društev in organizacij, ki delujejo na območju občine.

Zupan Lavrencić je predstavil smernice za izdelavo novega občinskega urbanističnega načrta. Povedal je, da je občina že sprejela naravovarstveni načrt in je tudi že določila razmejitve območja, ki naj bi ga zajemal kraski park. Območje parka so skrcili le na širše področje jezera. Sedaj ima besedo deželna uprava, ki se bo morala prej ali slej izreči o rezervatih in kraskem parku.

Drugo občinsko ozemlje bi bilo vključeno v takoimenovano območje "predparka" ali "obcestnega parka", ker bi bili na ta način deležni finančnih podpor. V glavnem izdelan je tudi podrobnostni načrt za zadavbo po vaseh in zaselkih, ni pa se popolnoma dokončan. V treh vecjih centrih Doberdob, Jamlje in Poljane bodo vsekakor razširili zazidljivo območje. Drugod naj bi upoštevali težnje in potrebe prebivalstva. Zazeleno bo restavriranje starih stavb. Zupan se je tudi dotaknil turističnih in agroturističnih objektov, ki so jim posvetili

veliko pozornost. Glede obrtniške cone med Doberdobom in Poljanami je povedal, da jo je treba dokončno skrciti in dopustiti kvečjemu le možnost razširitve današnje tovarne. Tudi kamnolomi ne bodo zazeleni. Ostal bo le kamnolom pri Devetakih, katerega upravitelji pa bodo morali upoštevati določene omejevalne predpise. Bivši kamnolom Sgubin bo po vsej verjetnosti postal odlagališče za odpadke material, ki ni nevaren za okolje (inerti). Glede zaščite okolja je zupan povedal, da tudi daljnovidni ne spadajo v kraski okvir, kljub temu, da jih je preveč in potekajo prav nad jezerom. Isto velja za naftovode itd., ki potekajo po teritoriju občine.

Lavrencić je poudaril, da si občinska uprava prizadeva, da bi doberdobska občina ohranila čimveč svojih naravnih značilnosti, saj je to premoženje slovenskega prebivalstva, ki tu prebiva. Omenil je tudi željo, da bi premoženje družbe Solvay preslo (s pomočjo Dezele) pod občinsko upravo, ki bi ga uporabila v naravovarstvene ali druge skupne namene.

V razpravi, ki je bila zelo živahna, je bilo postavljenih veliko vprašanj. Govor je bil o preostrih deželnih zaščit-

nih zakonih za kraski teritorij, o spornem ozemlju z devinsko-nabrezinsko občino, o pojasnilih glede krajev za odpadke. Nekateri občani so izrazili pomisleke in zaskrbljenost glede kraskega parka, ki se nekaterim zdi preveliko breme za občino. Zupan je pomisleke zavrnil.

Veliko je bilo tudi razprave o možnih posledicah pred pretirano sprostitvijo možnosti pozidave. V tem smislu je predstavnica SSk izrazila veliko zaskrbljenost in je celo predlagala zupanu naj določi normo, s katero bi omejili možnosti za naseljevanje nedomaci- nov. Toda zupan je glede tega izjavil, da je sožitje najvišja vrednota in zato odklanja take zamisli, ki gredo, po njegovem mnenju, proti ustavi in proti željam po sožitju in sodelovanju med bližnjima narodoma. (MJ)

VRH / MLADINSKI PEVSKI ZBOR

Veselo srečanje mladih pevcev na pragu počitnic

Zapeli so in se sproščeno igrali

Odbor mladinskega pevskega zbora Vrh sv. Mihaela je pripravil v soboto, 24. junija, v prostori KD Danica na Vrh prijetno in veselo družabnost, na kateri so sodelovali tako člani zbora kot drugi vrhovski otroci (na sliki).

Srečanje na pragu poletnih počitnic je potekalo ob reševanju kvizov, številnih igrice, prijetnem

kramljanju in sproščeni zabavi. Prisluhnili so tudi nastopu mladinskega zbora, ki je tako zaključil uspešno sezono. Sledilo je podeljevanje priznanj malim pevcem, ki so vestno in redno obiskovali pevske vaje.

Družabnosti se je udeležilo več kot petdeset nasmejanih otrok s starši in dedki. Predsednik MIPZ Marko Cotič se je zahvalil pevcem in pevovodkinji Marjanki Cevdek za opravljeno delo v minuli sezoni, staršem pa za pomoč pri dejavnosti, ki bogati vso vasko skupnost. Vsem je zazelel vesele počitnice in napovedal, da bodo jeseni organizirali izlet v Kobarid, obiskali rojstno hiso Simona Gregorčica in se podali do izvira Soče. Ta izlet bo uvod v novo pevsko sezono.

(mic)

KINO

GORICA
VITTORIA 20.00-22.00
»La morte e la fanciulla«. Rez. Roman Polanski. I. Sigourney Weaver in Ben Kingsley. Ozvočenje Dolby stereo. Vstopnica samo 7.000 lir.

CORSO 18.00-20.00-22.00 »Quattro matrimoni e un funerale«. Igrata Hugh Grant in Andie MacDowell. Vstopnica samo 7.000 lir.

ČESTITKE

Katerini in Andreju se je pridružil mali **PETER**. Cestitata jima **So.be.ma.** in **Adria**.

FILOMENA HLEDE je včeraj slavila **86. rojstni dan**. Cestitajo ji sinovi, hčere in vnuki.

OBVESTILA

SKGZ, ZSKD in ZSSDI sporočajo, da so njihovi uradi v juliju odprti po poletnem urniku in sicer od ponedeljka do petka med 8. in 14. uro.

KULTURNO DRUŠTVO DANICA z Vrha obvešča, da bo seja vseh članov v ponedeljek, 3. julija, ob 21. uri v kulturno-sportnem središču Danica na Vrh.

LJUDSKA KNJIZNICA DAMIR FEIGEL v Gorici, sporoča, da je odprta vsak dan od 8. do 13. ure.

ČRPALKE

Danes so na Goriškem **dazurne naslednje ben- cinske črpalke:**

GORICA
ESSO - Ul. Aquileia 40
MONTESHELL - Trg Municipio 20
AGIP - Ul. Lungo Isonzo

IP - Ul. Di Manzano 4
ESSO - Ul. Trieste 102
GRADISČE
ESSO - Trg Unità
MEDEA
ESSO - Most na Birsu
TRZIC
AGIP - Ul. Valentinis

65
MONTESHELL - Drevored S. Marco 82/A
IP - Ul. IV Novembra
ROMANS
AGIP - Ul. Aquileia
SKOCJAN
ESSO - Trg Libertà
STARANCAN
ERG - Trg Repubblica

2
KRMIN
AGIP - Drevored Ven.
Giulia
FARA
ERG - Ul. Gorizia
FOLJAN-SREDIPOLJE
IP - Ul. III Armata 58

VČERAJ-DANES

Iz matičnega urada goriške občine od 25. junija do 1. julija:

RODILI SO SE: Vittorio Brusa, Filippo Medeot, Sara Spimpolo, Denis Robazza, Giulia Bignami, Ilaria Bressan, Federica Melon, Peter Vogrig, Selene Necci.

UMRLI SO: 88-letna nuna Orsola Zupan, 86-letna gospodinja Giulia Vianelli vd. Bertotto, 88-letna gospodinja Julija Gerljevič vd. Zgavec, 70-letna upokojenka Rosa Tesolin por. petterin, 80-letna gospodinja Anna Russian vd. Coccani, 74-letni upokojenec Eno Olivo Cocetta, 62-letni upokojenec Adriano Petronio, 64-letni zidar Giovanni Ferelli, 83-letni upokojenec Augusto Pocar, 93-letna upokojenka Ginevra Clemente vd. Tomasin, 86-letna upokojenka Nerina Canciani vd. Gauss, 74-letni upokojenec Silvano Romanese, 89-letna upokojenka Emma Manzan vd. Zimolo, 76-letni upokojenec Oliviero Zorzin, 77-letni upokojenec Ausonio Aromolo, 92-letni upokojenec Alojz Buzzinelli, 75-letni upokojenec Adolfo Rampi.

OKLICI: uslužbenec Fabrizio Natoli in uslužbenka Viviana Macus, mehanik Marco Viaro in estetikistka Monica Marassi, delavec Flavio Bello in socialna delavka Antonella Furlan, delavec Roberto Longo in delavka Tiziana Conte, uslužbenec Fabrizio Bressan in uslužbenka Simonetta Vittori, uslužbenec Andrea Raiz in uslužbenka Selina Bressan, uslužbenec Marco Grillo in profesorica Sandra Dreossi, tehnik Massimo Trevisan in profesorica Tanja Devetak, obrtnik Daniele Zanel in gospodinja Cristina Parisi, trgovec Flavio Cherin in trgovka Evelina Materc, Cristofaro Petrella in gospodinja Teresa Nobile.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

MARZINI, C. Italia 89, tel. 531443.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU

ALLA SALUTE, Ul. Cosulich 117, tel. 711315.

DEŽURNA LEKARNA V DOBERDOBU

AL LAGO - PRI JEZERU, Vrtna ul. 2, tel. 78300.

POGREBI

Jutri: 11.00, Livia Piemonti, vd. Powell z glavne pokopališča v cerkev sv. Ane in na glavno pokopališče.

ZAHVALA

Ob boleci izgubi najine drage mame

Julke Gerljevič vd. Žgavec

se zahvaljuje vsem, ki so z nama sočustvovali in se na katerikoli način poklonili njenemu spominu.

Franka in Marija z družino

Gorica, 2. julija 1995

SLOVENSKO KATOLISKO PROSVETNO DRUŠTVO
»FRANCISEK BORGIJA SEDEJ«

vljudno vabi na

25. FESTIVAL - ŠTEVERJAN 1995

med borovci v Števerjanu

jutri, 2. julija 1995, ob 17.30 finale in nagrajevanje

Sledi ples z ansamblom **ALFIJA NIPIČA**

GLASBENA
MATICA
GORICA

POTRJEVANJE IN PREDVPISOVANJE

v šolsko leto 1995/96

Sprejemamo prijave za: klavir, harmoniko, violino, violončelo, violo, kontrabas, kitaro, blok flavto, flavto, klarinet, trobento, rog, pozavno, talkala, solopetje in predšolsko glasbeno vzgojo.

Vse potrebne informacije dobite na tajništvo šole v ul. della Croce 3 od 3. do 28. julija 1995.

Umik: od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure.
Telefon: 0481/531508

SLUŠNI APARATI PHILIPS

VAŽNO
OBVESTILO
!!!

SE VAM ZDI, DA LJUDJE
V KINU, V CERKVI,
NA PREDAVANJIH NE GOVORIMO JASNO?
IMATE TEŽAVE PRI POSLUSANJU TELEVIZIJE?
VERJETNO POTREBUJETE NAS NASVET!!!

ODPRLI SMO

NOV CENTER V GORICI
Ul. Marconi 3/B tel. 30030

URNIK: ob torkih, sredah, četrtek od 9.00 do 12.30

BREZPLAČNI PREGLEDI

ISTITUTO ACUSTICO

Pomoni

PIAGGIO CENTER

A. M. Motori
Maffioli Alessandro

ul. Duca D'Aosta 36 - GORICA
Tel. (0481) 533410 - Fax (0481) 536727
Zastopnik PIAGGIO in GILERA

BREZOBRESTNO
ODPLAČEVANJE NA OBROKE

TOMANI
POPOLNA
RAZPRODAJA
VSEGA BLAGA

TOMANI

POPUSTI

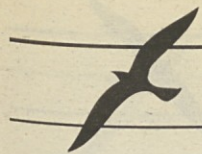
OD 20 DO 80%

DO 15. JULIJA

TOMANI

KORZO VERDI 94 - 98 - GORICA

20. julija se preselimo v nove prostore na Verdijevem korzu št. 86

KOREJA / REŠEVALNA AKCIJA SE NADALJUJE

Med ruševinami vsaj še štirideset živih

Medtem so aretirali štiri voditelje veleblagovnice

Reševalci še vedno iščejo med ruševinami veleblagovnice (Telefoto AP)

SEUL - Po več kot dveh dneh po katastrofalnem rušenju veleblagovnice Sampoong Department Store v središču korejskega glavnega mesta Seula, je vsaj še okrog štirideset oseb, ki čakajo, da jih potegnejo izpod ruševin. Reševalci, ki so si z velikim trdom utrli pot med ruševinami, so dosegli skupino stiriindvajsetih oseb (deset moških in stirinajst žensk), ki so preživele v slačilnicah; le-te se nahajajo v podzemlju veleblagovnice Sampoong. Od teh so jih že rešili šestnajst, reševalci pa se še vedno trudijo, da bi rešili tudi preostale. Krajevna televizija je tudi predvajala posnetke nekega cloveka, ki je ležal na nosilih; kaže pa, da so vsi tisti, ki so nesrečo preživeli, v še kar dobrem zdravstvenem stanju.

Reševalci so na nekem drugem mestu med ruševinami že individualizirali nadaljnjih 22 oseb in v prvih jutranjih urah izpod ruševin potegnili še nadaljnjih šest živih oseb. Medtem pa so po nalogu seulske prokure aretirali štiri voditelje veleblagovnice; obtožujejo jih nemarnosti, ker niso zaukazali, da bi poslopje izpraznili kljub temu, da so bili seznanjeni s pretečo nevarnostjo. Med aretiranimi sta tudi 73-letni Lee Joon in njegov sin Lee Han-sang, ki sta ustanovitelj oziroma predsednik družbe, lastnice veleblagovnice.

BANGKOK / ZARADI GOSTEGA PROMETA

Tajski mestni redarji so žrtve

Dolge ure kljubujejo izpušnim plinom

BANGKOK - Življenje v tajski prestolnici je zaradi izrednega prometa postalo dobesedno neznosno, saj dnevno registrirajo do 1.200 novih vozil. Z zdravstvenega vidika pa so glavne žrtve prometnega kaosa in zastojev ob konicah predvsem bangkonski mestni redarji. Dolge ure kljubujejo tropski soperi, prahu gradbišč in izpušnim plinom, ki so ceste spremenili v prave plinske celice, tako da so med najbolj ogroženimi redarji na svetu.

Zgovoren je primer nekega redarja, ki je po dveh letih službovanja na nekem zloglasnem križišču dobesedno znorel, ko je zagledal komemorativni spreved za kraljem Ramom. Prizgal je zeleno luc na vseh semaforjih svojega križišča in začel plesati v čast pokojnega kralja. Revčka so odpeljali s helikopterjem, saj reslucu ni uspelo prebiti se skozi prometni zastoj. Zdravniki so mu ugotovili živčni zlom in ga poslali na deželo. Se huje se je zgodilo nekemu drugemu njegovemu kolegu, ki je po 25 letih službovanja umrl zaradi raka na pljučih, kljub temu da ni bil kadilec, ker je zadnjih pet

let služboval na nekem izredno prometnem križišču.

To so vsaj ugotovili zdravniki, ki navajajo, da je v zadnjih dveh letih kar 40 odstotkov mestnih redarjev zbolelo zaradi svoje službe (v glavnem gre za rakaste tvorbe, srčne okvare, živčni zlomi, visok krvni pritisk, težave z dihalci, vidom in sluhom).

»Položaj se bo še poslabšal,« trdi zdravnik Wanida Sasivimokul, ki je mnenja, da oblastem še desetletje ne bo uspelo urediti prometnega kaosa. Tega se zaveda tudi občina, ki priznava, da je javni promet nezadosten in da so vsi prevozi odvisni od osebnega prometa. Vsi nacrti, da bi nekako uredili promet z obvoznicami in z gradnjo nadvozne železnice, so predragi, tako da nekateri že predlagajo, da bi uvedli singapurski sistem. V tej otoski državi so namreč avtomobili desetkrat dražji kot v drugih državah, davki na avtomobile pa pravo sikaniranje. Brzkone pa bodo raje poskrbeli za mestne redarje z obveznimi plinskimi maskami, promet pa naj bi urejali iz nepropustnih kioskov z umetno klimo.

Trdo kot kamen

Kipar Nahan Lieb je v New Yorku odkril svojo skulpturo z naslovom »Moderc«

PALEONTOLOGIJA

Najstarejši prednik človeškega rodu ima 36 milijonov let

Catopithecus je bil velik kot današnja veeverica, živel pa je v Afriki

WASHINGTON - Ameriški znanstveniki so prepričani, da so 36 milijonov let stari fosili neke zivali velikosti današnje veeverice, ki so jih odkrili v puscavi pri egiptovskem Faijumu, ostanki skupnega prednika primatov in cloveka. Catopithecusa so odkrili že pred tremi leti, a sele pred kratkim so našli tudi celjust in lobanjo. Prav ta najdba je po mnenju profesorja Elwina Simonsa potrdila, da ne gre za neko praopico kot današnje zamorske macke, ker ima catopithecus namesto dveh celnih kosti le eno, podobno kot ljudje, simpanzi, gorile in orangutani.

Seveda se vsi ne strinjajo s Simonsovo

teorijo, ker so trenutno dokazi se nezadostni. Simons pa je prepričan, da je na pravi poti. V puscavi pri Faijumu je bil pred 36 milijoni let bujen pragozd ob jezeru nedaleč od Sredozemskega morja. Tu je živel ogromno zivalskih vrst, bil pa je pravi raj za opice. In prav tu naj bi se rodil skupni prednik ljudi in vseh clovecnjaskih opic, seveda, ce je Simonsova teorija točna.

Do sedaj so v Alžiriji in na Kitajskem odkrili se starejše fosile opic, a so bili skrajno nepopolni, tako da je težko ugotoviti, ce so to ostanki prastarih primatov ali pa kosti prednikov današnjih zamorskih mack.

Vrsta pred letališčem

Zaradi varnostnih ukrepov po grožnjah z bombnim atentatom je pred letališčem v San Franciscu nastala dolga vrsta avtomobilov (Telefoto AP)

BOSNA IN HERCEGOVINA

Samo preboj lahko reši Sarajevčane

Srbsko obstreljevanje zahtevalo nove žrtve

SARAJEVO, ZAGREB (dpa, Reuter) - Bosanska prestolnica je bila tudi včeraj tarca topniških napadov. Zgodaj popoldne je priletela na središče mesta prava poplava granat. Vojaski opazovalci ZN poročajo, da so bili ubiti najmanj stiri ljudje, več kot petdeset pa je ranjenih. Med žrtvami so bili tudi trije otroci. Obleganje in krvavljenje Sarajeva zdaj traja že 38 mesecev.

Včeraj so bile tarca srbskih napadov tudi mirovne sile. Bosanski Srbi so med drugim obstreljevali sedež ZN v Sarajevu. Nihče od osebja ni bil poškodovan. V zadnjem tednu je to že četrti napad na enote ZN. Tiskovni predstavnik ZN je menil, da to dokazuje, da Srbi namerajo napadajo mirovne sile. Včeraj je menda Sarajevo zapustil poveljnik Unproforja, britanski general Smith.

Ves dan so potekali siloviti spopadi med vladnimi enotami in Srbi. Težisce spopadov je bilo na območju sarajevskega predmestja Ne-

darići in Stupa. Po besedah tiskovnega predstavnika ZN v Zagrebu je bilo zaznati močne topovske detonacije tudi na severozahodu pri mestecu Ilijaš, kjer se je začela ofenziva vladnih enot. Po domnevah predstavnika ZN v Sarajevu Cowarda je srbska stran zelela pridobiti izgubljena območja.

Vladne enote pa že dva tedna onemogajo gibanje 560 pripadnikom kanadskih modrih celad pri mestu Visoko v osrednji Bosni. Kanadcanom ne pustijo zapustiti kontrolne točke, čes da na ta način skrbijo za var-

nost modrih celad.

Predstavniki Unproforja je včeraj priznal, da so uporni hrvaski Srbi že 12. junija odvzeli danskim modrim celadam v bližini bosanske meje raketni lanser. Izgovor Srbov je bil, da lanser ne bi smel biti na tem območju. Kot kaže, so Srbi zelo občutljivi glede nadziranja hrvaško-bosanske meje, kjer modre celade nadzorujejo dostava orožja krajinskim Srbom.

Predsednik hrvasko-muslimanske federacije Zubak je včeraj v Mostarju pozdravil odločitev nemškega parlamenta o vojskem sodelovanju na Balkanu. Zubak je poudaril, da je poteza »zelo pozitivna, ker bo s tem dejanjem Nemčija samo se pripomogla k učinkovitosti mednarodnih mirovnih enot v BiH«.

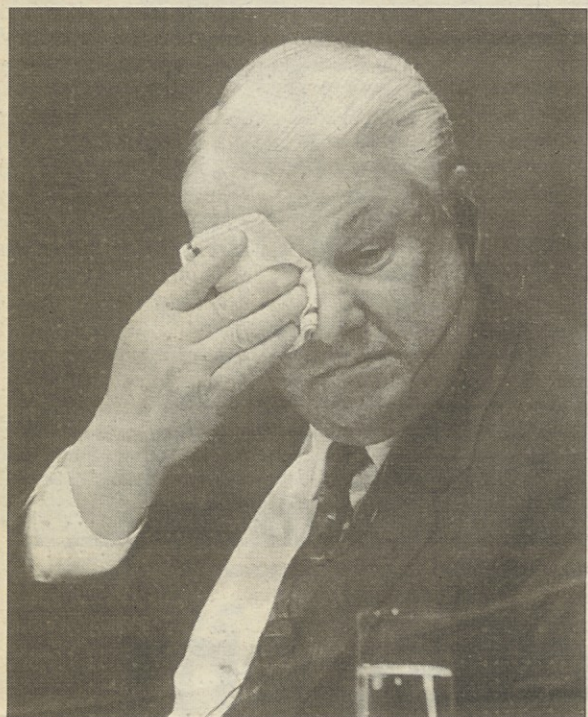

Krajinski Srbi, edini pravi Karadžićevi zavezniki, so razkazovali moč na paradi na Slunju (telefoto: AP)

RUSIJA / POSLANCI DUME NISO IZGLASOVALI NEZAUPNICE VLADI

Jelcin je Černomirdina obdržal v Kremliju

Največ zaslug za tak razplet ima odločitev predsednika Jelcina, da odstavi glavne krivce za tragedijo v Budjonovsku

MOSKVA (Reuter) - Ruska vlada je včeraj srečno preživel glasovanje o zaupnici, nedvomno zahvaljujoč predvsem predsedniku Jelcinu, ki je v petek podpisal ukaz o odstavitvi dveh ministrov in sefa zvezne varnostne službe, vodilnih predstavnikov trde linije v vladi premiera Černomirdina. Za nezaupnico je glasovalo 193 poslancev, torej 33 manj od potrebne večine in kar 48 manj kot pred desetimi dnevi, ko je parlament, ogorčen zaradi neustreznega postopanja pristojnih ministrstev med dramo v Budjonovsku, zahteval, naj vlada z odstopom plača za svoje napake.

Viktor Černomirdin, največji zmagovalac včerajšnjega glasovanja, je po koncu parlamentarnega zasedanja dejal, da si želi učinkovitega sodelovanja, ne pa spopadov s poslanci. »Spora med izvršilno in zakonodajno vejo oblasti je konec,« je povedal novinarjem. »Skraini čas je, da se lotimo dela.« Vjaceslav Nikonov, eden od predstavnikov zmerne struje v dumi, pa je po glasovanju izjavil: »Parlament je dokazal, da ima več čuta za odgo-

vornost, kot je marsikdo mislil.« Če bi namreč poslanci včeraj izglasovali nezupnico, bi bil Jelcin prisiljen odstaviti vladno ali pa razpustiti parlament in določiti rok za predčasne volitve. Tak razplet dogodkov predsedniku ne bi bil po godu, zato se je v petek odločil sprejeti ponujeni odstop notranjega ministra Jerina, ministra za narodnosti in podpredsednika vlade Jegorova ter sefa varnostne službe Stepašina, ki so v obeh poslancev gla-

vni krivci za krvavo čecenško krizo. Parlament je bil z vladnimi »žrtvami« očitno zadovoljen, čeprav je prvotno zahteval tudi odstavitev obrambnega ministra Gracova, ki pa se mu Jelcin (zaenkrat) se ni bil pripravljen odreci.

V Čeceniji pa so se včeraj nadaljevala mirovna pogajanja med predstavniki uporniških sil in ruskih oblasti. Čeprav sibko premirje zaenkrat drži, se utegnejo pogajalci kmalu znajti v časovni stiski, saj niso pri najbolj ključnih vprašanjih - bodočem statusu Čecenije in usodi generala Dudajeva - dosegli nobenega napredka. Sef čecenske delegacije Imajev je sporočil, da bodo uporniške sile v znak dobre volje danes predale ali uničile določeno količino težkega orožja.

EVROPSKA UNIJA

Evropske integracije pod taktirko Madrida

MADRID (dpa) - Španski zunanji minister Javier Solana je včeraj v imenu svoje države od Francije prevzel predsedstvo Evropske unije. Do 31. decembra namerava madridska vlada postaviti v ospredje predvsem politiko zaposlovanja. Razen tega se bodo ukvarjali tudi z evropsko politiko do Sredozemlja in Latinske Amerike. Zacetni pa nameravajo tudi s pripravi na naslednje srečanje evropskih voditeljev leta 1996, na katerem bodo razpravljali o prilagoditvi maastrichtskega sporazuma novim razmeram, ki so nastale s širitvijo EU.

Solana je v intervjuju za tamkajšnji časopis »El País« povedal, da kljub notranjopolitični krizi pričakuje uspešno predsednikovanje Španije na vrhu EU. Španija bo po njegovih besedah storila vse, da bo naslednjih šest mesecev uspešnih za Španijo kot tudi za Evropsko unijo. Javier Solana je dejal, da morajo v primeru širitve EU na vzhod predvsem bogate evropske države priskrbeti sredstva, ki so za to potrebna. Pri tem pa Solana ni imenoval nobene določene članice EU. V zvezi z vojno v Bosni je dejal, da se bo Španija v naslednjih šestih mesecih zavzemala za diplomatske korake, s katerimi bodo skušali preprečiti četrto »vojno zimo« v Bosni. Španija pa je 1. julija prevzela tudi predsedstvo Zahodnoevropske unije. Po besedah Solane si je Španija postavila cilj, da v šestih mesecih svojega predsednikovanja ZEU nadaljuje predvsem z razpravami o odnosu med Zahodnoevropsko unijo in Evropsko unijo. Stali-

sca držav članic ZEU se namreč v zadnjem času močno razhajajo. Španija je prva država, ki hkrati predseduje Evropski uniji in Zahodnoevropski uniji. Medtem ko se nekatere države članice zahtevajo, da ZEU postane del Evropske unije in hkrati predstavlja sredstvo za krepitev položaja zveze Nato v Evropi. Zahodnoevropsko unijo sestavljajo države članice EU, razen Avstrije, Danske, Finske, Irske in Švedske. Pridružene članice so Norveška, Turčija in Islandija kot tudi številne države nekdanjega vzhodnega bloka. Status opazovalk pa imajo Danska, Avstrija in Irsko. Španija je predsedstvo ZEU prevzela od Portugalske in ga bo na začetku leta 1996 predala Veliki Britaniji.

Trgovina združuje obe Ameriki

DENVER (Reuter) - Včeraj jutraj se je 34 ministrov za trgovino iz Severne in Južne Amerike v Koloradu sporazumelo, da bi moral biti nacrt pogajanj za ustanovitev proste trgovinske cone za vso ameriško celino končan najkasneje do leta 2005.

Srečanje v Denverju je bilo prvo srečanje ministrov za trgovino, po srečanju voditeljev vseh ameriških držav lanskega decembra v Miamiu. Prostotrgovinska cona pod imenom FTAA (Free Trade Area of the Americas), ki se bo razprostrirala od Aljaske do Argentine in bo povezovala 800 milijonov prebivalcev, bo eden od treh najbolj pomembnih trgovinskih blokov na svetu, poleg evropskega in azijskega.

Po besedah ameriškega trgovinskega predstavnika Mickeya Kantora bo FTAA:

»v skladu z globalnimi trgovinskimi pravili in ne bo postavljala trgovinskih ovir ostalim državam nečlanicam.« Vse države podpisnice bodo morale sprejeti vse obveze sporazuma, »država mora sprejeti vsa pravila za svoja, ali pa sploh ne more pristopiti k podpisu prostotrgovinske pogodbe.«

Ministri so ustanovili sedem delovnih skupin, ki bodo skrbele za tehnično izvedbo sporazuma. Delovne skupine morajo pregledati nacionalne zakonodaje in obstoječe nacionalne prakse ter pripraviti poročilo do naslednjega ministrskega srečanja, ki bo v Kolumbiji, marca 1996.

Tridnevno srečanje v Koloradu je gostil ameriški sekretar za trgovino Ron Brown, ki je poleg ministrov gostil 800 najpomembnejših predstavnikov gospodarstva vse ameriške celine.

NAČRT VSEAMERIŠKEGA TRGOVINSKEGA PAKTA

Severna in Južna Amerika sta na srečanju ministrov za trgovino v Denverju položili temelj prostotrgovinskega imperija, ki naj bi obsegal vso ameriško celino

DRŽAVE, KI NISO V NOBENI TRGOVINSKI CONI	Prebivalstvo (v milijonih)	BNP (v milijardah ameriških dolarjev)
Venezuela	20.9	58.9
Čile	13.8	42.5
Peru	22.9	34.0
Kolumbija	35.7	50.1
SKUPNO	180.6	279.2

NAFTA (Severnoameriški sporazum o prosti trgovini)

ZDA	257.9	6,387.7
Mehika	91.2	325.0
Kanada	28.7	574.9

MERCOSUR (Južnoameriški skupni trg)

Argentina	32.4	244.0
Brazilija	150.4	472.0
Paragvaj	4.4	7.0
Urugvaj	3.2	12.4

Vir: Svetovna banka

REUTER

NOVICE

Poglavar rimskokatoliške cerkve maševal na Slovaškem

BRATISLAVA - Papež Janez Pavel II. je včeraj nadaljeval svoj obisk na Slovaškem. Pod milim nebom je maševal v mestu Sastin, ki leži 70 kilometrov severno od Bratislave. Božje službe v bližini bazilike v Sastinu, kamor letno roma na tisoče vernikov, se je udeležilo približno 400 tisoč ljudi. Po opravljeni maši se je papež Janez Pavel II. v salezijanskem samostanu v Sastinu sestal s slovaškimi skofi in jih pozval, naj se zavzemajo za večjo vlogo cerkve v politiki. Skofo je hkrati opozoril, da morajo ljudi obvarovati pred ateizmom, potrošništvom in hedonizmom, največjimi zablodami sodobnega časa. Pozno popoldan se je poglavar rimskokatoliške cerkve v Bratislavi srečal s slovaškim predsednikom Kovačem in premierom Meciarjem, zvečer pa se je v nekem bratislavskem samostanu sestal z voditelji drugih verskih skupnosti. Poglavar pravoslavne cerkve na Slovaškem, nadškof Nikolaj, je že prej napovedal, da se srečanja ne bo udeležil, ker po njegovem mnenju se niso rešena vsa vprašanja v zvezi z odnosom med obema cerkvama. (dpa)

Rusija naj se ne boji širitve Nata

KØBENHAVN - Ameriški obrambni minister William Perry je pozval Rusijo, naj podpre program Partnerstvo za mir, kateremu se je pravkar pridružila. Partnerstvo za mir je okvir za sodelovanje med Natom in nekdanjimi komunističnimi državami ter predstavlja temeljni kamen za morebitno kasnejše polnopravno članstvo v vojaški zvezi Nato. Perry je v svojem pozivu Rusiji se enkrat poudaril, da naj se Moskva ne boji Natorvega sirjenja proti vzhodu. Nasprotno; raje naj sodeluje pri izgradnji novega, se boljsega varnostnega sistema v tem delu sveta. Obenem je ameriški obrambni minister zagotovil, da Nato trenutno nima nobenih načrtov za širjenje ali sprejemanje novih članov. »Vsekakor pa bo kasnejša širitev dolg in kompleksen proces,« je v isti sapi povedal Perry, ki se je zaustavil na krajšem obisku na Danskem, potem ko je končal s pogovori v Moskvi in Varšavi. (Reuter)

BLIŽNJI VZHOD

Palestincem ni uspelo

Razširitve avtonomije še ne bo

GAZA (Reuter) - Predstavniki PLO in Izraela so včeraj sporočili, da se niso sporazumeli o razširitvi palestinske avtonomije na Zahodnem bregu, čeprav so pričakovali, da jim bo to uspelo do 1. julija. Namesto tega sta voditelj PLO Jaser Arafat in izraelski zunanji minister Simon Peres po srečanju objavila splosno deklaracijo nacerl ob premestitvi zidovskih enot na Zahodnem bregu in napovedala »skorajšnje nadaljevanje pogajanj«.

»Danes je 1. julij, sporazuma pa ne bomo podpisali,« je izjavil izraelski minister za okolje Josi Sarid in nadaljeval: »Lahko pa pričakujemo, da se bo to zgodilo kmalu.« Tudi palestinski predstavniki so po srečanju napovedovali, da bodo sporazum dokončno oblikovali se ta mesec. »Se naprej ostaja neresen problem varnosti, kjer pa ne bo-

mo popuščali,« je izjavil Peres. Sporen naj bi bil predvsem nadzor nad cestami na Zahodnem bregu po premestitvi izraelskih enot. Po sporazumu iz leta 1993 bo tudi po palestinskem prevzemu oblasti na Zahodnem bregu ostalo skoraj 100 tisoč Zidov, ki dvomijo, da bo Araftu uspelo zaustaviti samomorilске skrajneže iz Hamasa.

Fundamentalisti so vselej pripravljeni poseči po skrajnih sredstvih, da bi zaustavili mirovni proces (telefoto: AP)

Palestinci zahtevajo, da se premestitev izraelskih enot v več fazah konča do 29. januarja 1997, medtem ko Zidje vztrajajo pri kasnejšem datumu tega leta. Arafat je zaprosil Izrael, naj »pokaže več resnosti pri uveljavljanju določil mirovnega sporazuma,« po katerem bi morali Pale-

stinci izvesti splosne volitve na Zahodnem bregu že pred dobrim letom.

Nestrpni arabski prebivalci so se zato včeraj spopadli z izraelskimi vojniki v vseh treh večjih mestih Zahodnega brega. Zahtevajo, naj Zidje izpu- stijo 5500 političnih zapornikov, ki jih uporabljajo kot

sredstvo za izsiljevanje na mirovnih pogajanjih. Ocivdici so sporočili, da je na ulice Nablusa, Jenina in Ramalah prirohnelo na stotine palestinskih mladeničev. Izraelci so jih skušali obrzdati s solzicem, plastičnimi krogli in gumijevkami. Aretirali so 50 demonstrantov.

EGIPTOVSKO-SUDANSKI SPOR

Islamski skrajneži v Kartumu pozivajo k sveti vojni

Le egiptovski predsednik lahko prepreči še eno nesmiselno krvavo vojno na nemirnem Bliznjem vzhodu

Ideolog sudanskih islamskih skrajnežev Hasan Turabi

KAIRO - Ideoloski spor med Egiptom in Sudanom je poglavitni razlog za incidente in vojsko mobilizacijo v puscavskem trikotniku Halaib, ki bi lahko povzročili še eno nesmiselno vojno na Bliznjem vzhodu. Razlika od prejšnjih egiptovsko-sudanskih napetosti je ta, da sedanji spor izhaja iz domnevne vpletenosti Sudana v zadnji atentat na egiptovskega predsednika Hosnija Mubaraka.

Po neuspelem atentatu na Mubaraka v etiopskem glavnem mestu Adis Abeba je Mubarak večkrat izrazil domnevo, da je v napad vpleten sudanski vojaški režim. Zdi se, da je razlog za zadnjo zaostroitev položaja tudi maščevanje Egipta. Mubarak, ki so ga egiptovski casopisi označili za nacionalni simbol in jamstvo za varnost države, je izjavil, da bo vsak korak proti Sudanu tehtno premislil. Povedal pa je tudi to, da bo Egipt v primeru, da Sudan izzove, takoj udaril.

V četrtek je Mubarak iz puscavskega trikotnika Halaib, ki ga obe državi zahtevata zase, izgnal 70 sudanskih vojakov. V incidentu na egiptovsko-sudanski meji sta izgubila življenje dva sudanska vojaka, več sudanskih in egiptovskih vojakov pa je bilo ranjenih. Sudanski generali so zatem zagrozili, da bo spor-

no mejno območje ob Rdecem morju postalo pokopališče egiptovskih vojakov. Ocivdici pa so to zgolj prazne besede, saj je egiptovska vojska desetkrat močnejša od sudanske. Egipt pa se dobro zaveda, da bi z morebitnim vojaškim spopadom prekinil vse vezi z Afriko, in to ne glede na dejstvo, da ima sudanski režim tudi tam zelo malo prijateljev. Kairo bi moral v primeru vojne proti drugi arabski državi upoštevati tudi to, da se lahko nekateri člani egiptovske vojske temu uprejo. Sudansko vlado pod vodstvom generala Omara Basira bi v primeru spopada z Egiptom podprle široke ljudske množice, saj je država po mnenju sudanske opozicije na robu upora. Zelo vplivna Nacionalna islamska fronta pod vodstvom Hasana Torabija - Egipt je mnenja, da ima sudansko oblast v resnici v rokah Torabi - je takoj pozvala k sveti islamski vojni (džihad) proti egiptovski agresiji.

Diplomati v Kairu menijo, da odlocitev o morebitni vojni sprejme le Mubarak. »Toda v Sudanu lahko vsak Torabijev skrajnež izstrelji prvi naboj, ki bi lahko povzročil še eno nesmiselno bliznevzhodno vojno,« je se dodal diplomat.

Nabil Megalli/dpa

A V T O N O M N A P A L E S T I N S K A O B M O Č J A

Trpljenje arabskih civilistov se nadaljuje

ROBERT MAHONEY / REUTER

GAZA - Smrt in jece, mučenja, politični pripori, vojaški procesi in zatiranje tiska so v Gazi pogosti in zdi se, da gredo vse te kršitve človekovih pravic z roko v roki. Tako je bilo tudi pod 27 let trajajočo vojsko okupacijo območja Gaze. Zdaj pa te obtožbe prihajajo na dan v poročilih mednarodnih in palestinskih skupin za zascito človekovih pravic, ko ti govorijo o letu dni trajajoči vladavini Jaserja Arafata v Gazi in v Jerihu.

Palestinci sovražijo kakršnokoli vzporejanje z izraelskimi izrabami moči, za katere zatrjujejo, da so bile mnogo bolj okrutne, sistematčne in razširjene. Kljub temu pa se odvetniki in skupine, ki se zavzemajo za svobosćine, bojijo, da se je palestinska samouprava znasla na vrhu spolzkega pobočja, po katerem lahko zelo hitro zdrsrne v objem policijske države. Pomanjkljivi nadzor nad izvršno oblastjo, kakor tudi ameriški in izraelski pritisk, naj Arafat cimprej obračuna zskrajneži, prica o tem, da je to upanje razmeroma rahlo. Borci za človekove pravice zatrjujejo, da so jih na stotine zaprli brez obtožbe, jih mučili, pretepali in preganjali. Opoziciji so zavezali jezike, novinarje so ustrahovali, prepovedali izha-

janje njihovih casopisov. Nekateri mućeni zaporniki zdaj noćejo imeti nobenih stikov z novinarji, ker so morali podpisati, da tega ne bodo storili. »Zelo pozorno spremljamo in spoštujemo vse človekove pravice v skladu z najvišjimi mednarodnimi standardi,« je izjavil tozilec Kaled Kidra. »Vse, kar se dogaja, poteka v skladu z zakonom.« Problem je zgolj v tem, kako razumemo zakon.

Pravniki se pritožujejo nad slabo zakonodajo. Palestinske oblasti obtožujejo, da so pobrale tisto, kar jim je najbolj ustrezalo iz moćvirja zakonodaj in predpisov prejšnjih zavejevalcev tega ozemlja: Turkov, Britancev, Egipcianov in Izraelcev. Ti zakonski predpisi so bili koristno orožje Arafatu, ki je prvo leto svoje vladavine v Gazi poudarjal predvsem vprašanja političnega nadzora in varnosti. Podvojil je stevalo policistov in ustanovil zloglasno vo-

jasko Sodišce državne varnosti. Marsikateri pripadnik policije prihaja iz vrst palestinske diaspore, le z vojsko izkusnjo, brez posebnega usposabljanja za službo v civilni policiji. Svoje orožje so uperili zoper skrajneže, ki nasprotujejo Arafatovim mirovnim sporazumov z Izraelci in v lanskoletnih novembrskih nemirih je pod krogli padlo 13 pripadnikov gibanja Hamas. Med Arafatove najbolj sporne odločitve štejejo njegov februarški sklep o

Arafatovi policisti ne tajijo svojih gverilskih korenin

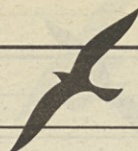
ustanovitvi naglega vojskega sodišca, pred katerim se je zvrstilo že 32 skrajnežev. »Zelo sem vznemirjena zaradi tega sodišca,« je izjavila Hana Asravi, nekdanja izraelska tiskovna predstavnica, ki je zdaj stopila v vrste borcev za človekove pravice.

Odvetniki ugovarjajo, ker sodišce zaseda ponoci, da bi se tako izognilo navzoćnosti javnosti, obramba pa ima za pripravo na voljo zelo malo časa. Asravijeva prizna nepravilnosti palestinskih oblasti, vendar zatrjuje, da gredo stvari na boljše. Kritična je predvsem do ZDA, ki po njenem, preveć pritiskajo na Arafata. »Gre za zahodnjasko in izraelsko hinavščine. Zavzemajo se za cimpredjšnjo zagotovitev varnosti in dokonćni obraćun z oboroženo opozicijo, nasprotujejo pa ukrepom za dosego tega cilja. Menim, da je prav ironiño, da je ameriški podpredsednik Al Gore cestital predsedniku Arafatu ob ustanovitvi sodišca,« je se poudarila. Asravijeva je prepričana, da se oblast vse manj zateka k mućenjem, bolj jo vznemirja sirjenje »skrivnih« koncentracijskih taborisc. »Ta taborisca se nahajajo na različnih lokacijah, daleć od oći javnosti in moćnosti našega nadzora; se zmeraj

ne vemo njihovega natanćnega stevala, ne vemo, kdo je zanje odgovoren, kje se nahajajo in kaj se dogaja za njihovo bodoćo zico,« je se poudarila.

Palestinci na Zahodnem bregu se zanasajo na skorajšnje volitve, ki naj bi prinesle pravo zakonodajno skupščino. Drugi stavijo na palestinsko politično ozavešćenost, za katero so prepričani, da je na veliko višji stopnji kot pri nekaterih arabskih sosedah. »Mislim, da se bodo palestinske oblasti kmalu znasle pod pritiskom javnosti, ki ne bo dopustila, da bi sle stvari v napacno smer,« je izjavil nekdanji član mirovne pogajalske delegacije Hasan Katib.

Nekoliko drugače je v Gazi, kjer se je po navdušenju ob umiku izraelskih čet ustvarilo povsem drugaćno izhodišće. »Tam so ljudje zaradi različnih vzrokov nekoliko bolj zadržani in molćeci, cesar ni bilo moćogo opaziti niti takrat, ko so bili v casu okupacije,« je povedala Asravijeva. »Nekateri se bojijo, nekateri pa le racunajo na službo ali kak političen položaj - večina pa si misli: dajmo jim priloznost. Mislim, da se zmeraj traja nekakšno obdobje medenih tednov, ki pa se bo zelo hitro izteklo.«

SLOVENIJA IN VOJAŠKE ORGANIZACIJE

Nato, njegova preobrazba in Slovenija

Knjiga T. Geršaka o bodočih varnostnih povezavah naše države

LJUBLJANA - Državni zbor Slovenije je s sprejemom resolucije o nacionalni varnosti zelo določno opredelil prihodnost slovenskega vojaškega povezovanja. Med cilji, ki jih resolucija konkretno navaja, je tudi približevanje in vključitev v Severnoatlantsko zvezo Nato in Zahodnoevropsko unijo kot temeljni svetovni vojaški formaciji.

Tej odločitvi je botrovalo predvsem spoznanje, da so procesi povezovanja na področju varnosti hkrati temeljni del evropskih združevalnih procesov. Kmalu za sprejemom resolucije o izhodiscih nacionalne varnosti je bilo ustanovljeno združenje Atlantski svet Slovenije, ki naj bi skrbelo predvsem za informacije o Natu.

Med pobudniki je bil tudi mag. Teodor Gersak, znani vojaški analitik, eden najbolj dejavnih zagovornikov vključevanja Slovenije v zvezo Nato. Gersak je pred dnevi izdal obsežno knjigo z naslovom Nato, njegova preobrazba in Slovenija, v kateri najdemo vrsto podatkov, ki so nujna osnova za kakršnokoli odločanje.

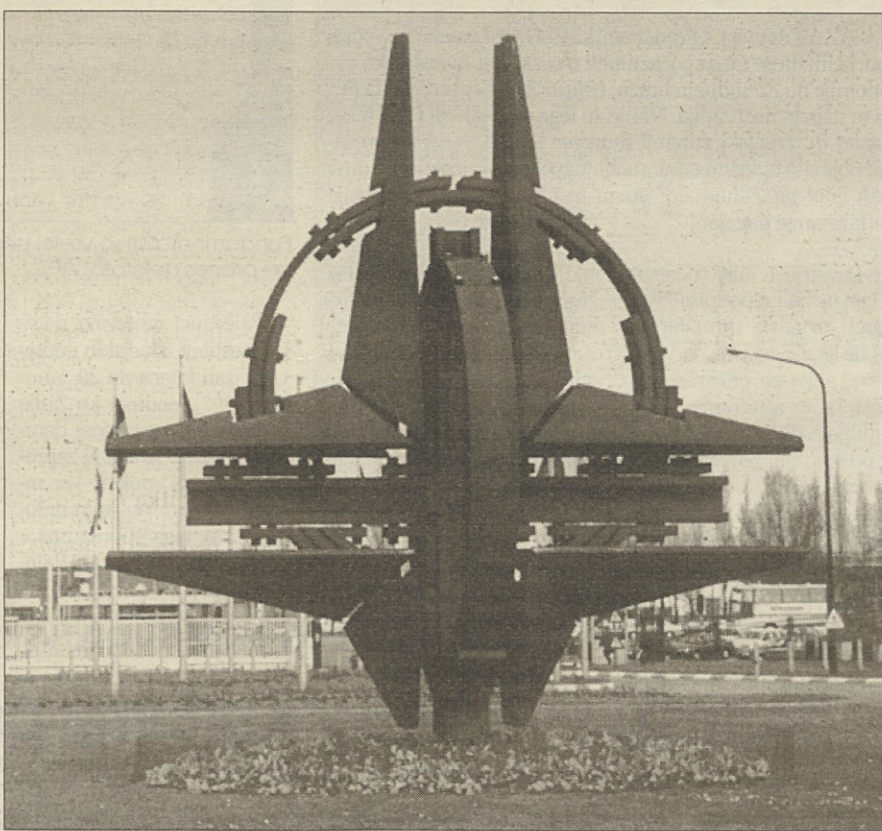
V sedmih poglavjih avtor natančno analizira svetovno situacijo in dileme po razpadu bipolarne ureditve ter možnosti, ki se v novo nastajajočem redu obetajo Sloveniji. Natančno je razložena tudi sedanja struktura Nata, od politično-vodstvene organiziranosti do strukture mednarodnega zavezniskega staba in pregleda vojaških agencij Nato. Gersak ob tem korektno opozarja, da se Nato še ni dokončno prilagodil novim svetovnim razmeram

in da njegova prihodnja organiziranost se ni natančno dogovorjena. Posebna vrednost Geršakove knjige so podatki o »stranskih« posledicah svetovnega oboroževanja in primerjave o vojaških izdatkih različnih držav.

Podatki o temni strani civilizacije, kot pravi Gersak, vnašajo v navidez »vojaško« knjigo potrebno realnost in distanco: vsak dan zaradi lakote umre približno 144 tisoč ljudi oziroma 52 milijonov letno, medtem ko so bili na primer leta 1987 svetovni izdatki za vojaške stroške dobrih 937 milijard ameriških dolarjev oziroma skoraj tri milijarde dnevno. Izračunano drugače, vsak prebivalec sveta, tudi tisti, ki mu preti smrt zaradi lakote, je leta 1987 za vojaške stroške »zapravljal« slabih 189 dolarjev. Gersak teh podatkov ne navaja patetično, pač pa zato, da se ve, o čem govorimo, pri čemer niti za hip ne podvomi v pravilnost slovenske odločitve za vojaška povezovanja.

Gersak ponuja dovolj dokumentirane odgovore na temeljne dileme, ki se zastavljajo Sloveniji glede njene varnostne prihodnosti. Nato zagotavlja Sloveniji najvisjo možno stopnjo varnosti, vključitev vanj pa je možna postopoma, v naslednjih desetih letih. Gersak svoje podatke in analize ponuja ob pravem času, saj se s približevanjem Evropski uniji začena tudi čas, ko se bo morala Slovenija začeti o Natu in Zahodnoevropski uniji pogovarjati tudi na konkretni in ne le nacelni ravni kot doslej.

Bostjan Lajovic
Foto: S. Ž./BOBO

VETERANI / ZDRUŽENJE SEVER

Policisti Pomurja so imeli pohod po poteh bojev za samostojno Slovenijo

KUZMA - Včeraj so se v obmejnem kraju Kuzma zbrali člani veteranske organizacije regionalnega odbora policijskega združenja Sever za Pomurje.

Člani te organizacije UNZ so v Kuzmi opravili letno skupščino, na kateri so pregledali, kaj so opravili lani in pregledali program dela za letošnje leto.

Pred 4. tradicionalnim pohodom po poteh bojev policije Pomurja za samostojno Slovenijo, ki se ga je udeležilo več kot sto pohodnikov, je bila na mejnem prehodu Kuzma priložnostna slovesnost.

Zbranim so o zgodovinski pomembnih dogodkih za osamosvojitve Slovenije govorili predsednik republiškega policijskega združenja Sever Davorin Bratus, načelnik UNZ Murska Sobota mag. Darko Anzelj in župan občine Rogasovci Janko Halb. Prireditve in pohoda, ki ga je organiziral predsednik regionalnega odbora združenja Sever

Alojz Flisar, so se udeležili tudi predstavniki veteranske organizacije Slovenske vojske in predstavniki občinskih in medobčinskih združenj zveze borcev NOV.

Med gosti so bili tudi predstavniki avstrijskega mejnega prehoda Bonisdorf, načelnik žandarmarijske postaje Jenersdorf in okrajni glavar Jenersdorfa Jozef Janic. Slednji so namreč v času vojne slovenske policiste na meji oskrbovali s hrano in drugim.

Boris Hegedüs

Drobnjak se je pocenil, važne zadeve pa so ušle

BOZO KOVAC

Bralci slovenskih časnikov bi bili najbrž močno začudeni, če bi nekoga jutro na vrhu prvih strani zagledali velik naslov: »Sopek drobnjaka se je pocenil za dva tolarja!« Zivljenje je sicer res sestavljeno predvsem iz drobnih reči, ki nikakor niso nepomembne, vendar razumni ljudje zvečine nagibajo k mnenju, naj ima vsaka rec mero, ki ji gre. To med drugim koristi duševnemu ravnovesju, prispeva k varčnejši porabi človeške energije in zmanjšuje nevarnost, da pomembnejšega ne bi ločili od pomembnega.

Na prvih straneh časnikov prav takšnih novic sicer ni, vendar s tem se ni rečeno, da ima v Sloveniji sleherna reč natanko tisti pomen, ki si ga zasluži. Kolikor je mogoče videti kljub dimu, ki ovija politične poljane, bi prej lahko pomislili, da ravno nasprotno. Vendar kaže biti pri takšni trditvi nadvse obziren. Kdor deluje, je prepričan, da opravlja skrajno važne reči, drugačno mnenje bi ga ohromilo. Odvečne energije pa ni. Kdor misli, mora biti prepričan, da misli najbolj prav, sicer bi dobil kritično distanco do lastnih pogledov in ne bi bil več razumen in razumarski bojevnik temveč navaden intelektualce.

Za današnjo rabo pa so predvsem bojevniki. Politična energija je usmerjena v boj za oblast in manj v upravljanje javnih zadev; te je resda mogoče videti v središču pozornosti, vendar so bolj politično orožje kot izraz ambicije politikov in drugih javnih uradnikov, da bi ustvarjali pogoje za prijetno življenje državljanov. Zato uhajajo nekatere pomembne skupne zadeve, v tem tednu vsaj dve.

Tako tudi v letošnjih prazničnih dneh države se ni uspelo spostljivo pokopati pobitih domobrancev. Slovenija ni bila zmožna oblikovati skupne misli na številne mlade ljudi, ki ležijo v kočevskih brezni in bodo zato se naprej opominjali nič krive nove rodove, da je treba poravnati velik človeški (in ne politični) dolg. Kar se je prejšnje dni dogajalo nad temi brezni, je bilo daleč stran od takšnega hotenja. Mrtvi so bili politično orožje živih, ki so zahtevali, naj partizani sklonejo glave in priznajo: »Streljali smo v branitelje domovine.« Na takšen način bo zelo težko, če ne kar nemogoče najti človeško soglasje, ki je potrebno, da bi Slovenija pokopala svoje mrtve in jemala iz preteklosti samo tisto, kar ji bo v oporo za naprej. Takšno dejanje pa bi bilo za Slovenijo nedvomno koristnejše od političnih bojev ter spletk in dokler ne bo legel mir na kočevska brezna, bo prav takšno dejanje pomembno moralno merilo za presojo slovenske politike.

Na prvi pogled bi se morda lahko zdelo, da zadeva le ni tako pomembna, predvsem pa je že odmaknjena; če bi zgodovini pustili se malo casa, bi bila morda tudi kmalu pozabljena ali omenjena kvečjemu v kaksnem stavku. A le ni tako, zlasti če bi na takratna dogajanja v Rogu gledali s človeške strani in če bi upoštevali, da je Slovenija razklana tudi zaradi kočevskih brezen. Razklanosti brez slehernih mostov pa si Slovenija ne more privoščiti, saj se je v teh dneh znova pokazalo, da bi se utegnili znajti na precej vihnem prostoru, če ne bo znala dobro premisliti svojega lastnega položaja.

Ko so jo na evropskem vrhu v Cannesu prijazno spodbudili, naj se naprej trudi za pridruženost članstvo, obenem pa so jo okrcali zaradi počasnega (zemljiškega) prilagajanja evropskim standardom, so jo odrinili v približno enak položaj kot druge države na ozemlju nekdanje Jugoslavije ter Albanije. Evropsko srce je očitno bolj odprto za nekdanje sovjetske republike in satelitske države razpadlega vzhodnega imperija. Obzirno odrinjena Slovenija pa je obenem se vedno precej navskriž s pomembnimi interesi sosedov. Lak začena pokati celo na idiličnih odnosih z Madžarsko (na primer tovarnjaki) in z Avstrijo, ki po diplomatskih kanalih menda sporoca, da ni bilo misljeno čisto tako, kot je bilo slišati, ko je njihov diplomat nasteval zahteve v zvezi s staroavstrijsko manjšino. Ces da je samo »tipal puls«. Očitno pa ga je močno pospesil in na široko odprl skrajno občutljiva vprašanja. Kdo ve, ali jih bosta obe strani složno odključali, ne da bi bilo treba odpreti denarnico.

Ureditve računov za nazaj in umestitev Slovenije v evropski prostor se skratka zdita v teh casih nadvse pomembni vprašanja. Vse drugo nekako teče. Toda politična prepirljivost in drobnjarkarstvo ju odrivata nekam v prihodnost, kot da bosta lahko tam počakali na odgovornejši ljudi.

ŠTIPENDIRANJE MLADIH / RAZPIS

Letošnje število podeljenih štipendij bo kot vse kaže ostalo nespremenjeno

Osnovna štipendija za dijake znaša nekaj več kot devet tisoč tolarjev, za študente pa nekaj več kot enajst tisoč - Polovico mladih bodo na poti do izobrazbe podpirali le starši

LJUBLJANA - Prejšnji teden je Republiki zavod za zaposlovanje objavil razpis za tako imenovane republiške štipendije za prihodnje solsko leto, ki pa dijakom in študentom žal ne obeta boljših časov. Na Zavodu namreč menijo, da bo število štipendij ostalo enako letošnjemu, ko jih je bilo podeljenih 46500. Na Zavodu pa pričakujejo kar 70 tisoč prosenj za dodelitev štipendije.

Ker republiške štipendije, ki smo jim včasih rekli tudi socialne, predstavljajo veliko večino podeljene finančne pomoči mladim in njihovim staršem, se bo torej skoraj polovica mladih izobraževala le ob finančni pomoči svojih staršev. V iztekajočem solskem letu je namreč kadrovska štipendija prejela malo le 3500 dijakov in študentov, najbolj nade-

rjenim pa so podelili se sedem tisoč Zoisovih štipendij.

Osnovna republiška štipendija za dijake znaša 9.865 in za študente 11.715 tolarjev. Do njih so upravičeni mladi iz ekonomsko najbolj ogroženih slojev prebivalstva. Zanje lahko zaprosijo tisti, ki se solajo v kraju stalnega prebivališča in katerih dohodek na družinskega člana v

drugem trimesecju leta 1995 ne presega stoodstotne zajamčene place, ki je znašala bruto 30.829 tolarjev.

Dohodek na družinskega člana tistih, ki se solajo izven kraja stalnega prebivališča, pa ne sme presegati 130-odstotne zajamčene place oziroma bruto 40.077 tolarjev. Sredstva so omejena in v primeru, da se bo na razpis prijavilo več kandidatov, kot bo denarja, bodo prednost imeli vsi tisti, ki imajo nižji dohodek na družinskega člana. Prednost bodo imeli tudi tisti, ki živijo na demografsko ogroženih območjih in tisti, ki se odločajo za programe, v katerih primanjkuje di-

plomantov.

Dijaki in študentje lahko za republiško štipendijo zaprosijo na uradu za delo na območju svoje upravne enote (nekdanje občine). V ta namen morajo izpolniti »Vlogo za pridobitev republiške štipendije«. Obrazec dobijo v vseh knjigarnah. Vsi podatki o dohodkih družine, ki so vpisani v obrazec, morajo biti uradno potrjeni. Vloge bodo na uradih za delo sprejemali od 7. julija naprej, vloge za dijake bodo sprejemali do 5. septembra in za študente do 30. septembra.

Štipendiranje ni edina oblika pomoči solajoci se mladini, ki je vendar

ne bi smeli jemati le kot pomoč, pač pa bolj kot naložbo za prihodnost.

Da pa za tovrstne naložbe sedanja vlada nima največ posluha, žal kaže tudi petkova proračunska razprava v parlamentu, kjer je bilo zavrnjenih celo vrsto dopolnil, s katerimi bi izboljšali razmere v našem solstvu. Zavrnjenih je bilo celo vrsto dopolnil za solske naložbe, med drugimi tudi predloga za povečanje regresiranja prehrane za srednjesolce in za sofinanciranje prevoza otrok v sole. Pri tem ne gre pozabiti, da te proračunske postavke kljub vsemu niso previsoke.

Mateja Bertoncely

Nedeljske teme

ITALIJA MED OHLADITVIJO IN ZAOSTRITVIJO

Vladna kriza previsoka cena za rešitev zadeve Mancuso

Primer trmoglavega pravosodnega ministra Filipa Mancusa je esplodiral z rusilno močjo bombe na italijanski politični sceni, ki se je po referendumski napetosti postopno umirjala. Eksplozija bi skoraj porušila tista labilna ravnovesja, ki so bila sad postopne umiritve. Italija je v četrtek spet tvegala obdobje čelnega spopada, v petek pa je vendarle prevladala v večini strank želja po soočanju, ki je prispevala k ohladitvi političnih strasti.

Marsikdo je pravosodnega ministra označil za nevarno plavajočo mino na italijanskem političnem prizorišču. In vsi so se vprašali, kaj ima trmoglavi minister, ki se oglasa z rezimi in težko berljivimi sporočili, za bregom. Novinarji, ki so vrtali po Mancusovi preteklosti, niso izsledili ničesar, kar bi lahko opravičevalo sum, da skrivajo poteze pravosodnega ministra kak za kulisni načrt. Po splošni oceni gre v njegovi »vojni« proti milanskemu sodnijskemu timu samo za trmoglavost cloveka, ki je tako zave rovan v formalistično tolmačenje ustave in zakona, da sovraži tiste mlajše kolege, ki zakon tolmacijo glede na okolje, v katerem delujejo in so bolj pozorni na vsebino kot na obliko. V dokaz navajajo dve anekdoti iz ministrove preteklosti.

Ko je bil Giovanni Falcone generalni direktor pravosodnega ministrstva je pozval na sestanek vse voditelje generalnih tožilstev pri italijanskih prizivnih sodiščih, da bi se z njimi pogovoril o boju proti mafiji in potezah, ki bi bile potrebne. Mancuso je tedaj va-

bilo zavrnil. »Generalnega direktorja kvečjemu lahko kdo od nas pokliče na pogovor, ne more pa nas sklicati na sestanek,« je baje minister utemeljil svoj odklon. Druga anekdota je bolj banalna, a prav tako dokazuje Mancusovo trmoglavost. Gre namreč za pravdo s sosedo, ki jo minister baje dolži, da mu je posekala brsljan, ki je prerasel zid njegovega vrta in se razlezel po sosedinem. Pravda je baje po dveh stopnjah se v teku.

Omenjeni anekdoti sta verjetno dokaz, da je primer Filippa Mancusa nehoteni incident na italijanski politični sceni. Vendar gre za nepredvideno okoliščino, ki lahko ima - kot marsikateri banalen, vendar nepredvidljiv incident - hude posledice. V svoji »normalizacijski« ihti je Mancuso dregnil v pravo sršenje gnezdo, pravosodno politiko in sodnijski tim »ciste roke«, ob katerem se že dalj časa lomijo kopja italijanske politike.

Na eni strani je Kartel svoboščin s Silviom Berlusconiem. Ni skrivnost, da ima milanski medij-ski magnat in predsednik Forza Italia milanski tim za zelo nevarnega, skoraj

smrtnega nasprotnika. To dokazuje stalna Berlusconijska bitka proti milanskemu tožilstvu. Komaj je prevzel vladno krmilo, je prešel v ofenzivo proti milanskemu tožilstvu. Tedaj pa je bil prisiljen k umiku, ker je bil odlok, ki ga je zasnoval njegov pravosodni minister Alfredo Biondi vendarle preoster, da bi ga bilo lahko italijansko javno mnenje sprejelo. Po grožnji tedaj se sodnika Antonia Di Pietra, da se skupaj s kolegi umakne, ker bi mu tak odlok ne omogočal preiskovalnega dela, je bil Berlusconi tudi ob pritisku zaveznikov prisiljen k umiku.

V enem letu pa se je navdušenje italijanskega javnega mnenja za delo milanskih sodnikov precej ohladilo. In Berlusconi je to izkoristil za novo ofenzivo proti tožilstvu. Med drugim je prav pred nedavnim vložil ovadbo zoper Francesca Saveria Borrellija in njegove sodelavce na generalnem tožilstvu pri kasacijskem sodišču, predvsem pa je milanskim sodnikom postavil vse možne ovire, da bi zavrl njihovo preiskovalno delo zlasti v Svisi.

Ofenziva pravosodnega ministra proti sodnijskemu timu »ciste roke« je bila za Berlusconijsko neprickovana, zato pa tem bolj dragocena pomoč. In zato je tudi razumljivo, da Kartel svoboščin krčevito brani ministra, ki z napadi na tim »ciste roke« skuša uveljaviti svoje formalistično - pa čeprav neučinkovito tolmačenje zakona. Tudi Mancuso - pa čeprav s svojo skoraj nerazumljivo prozo - prispeva k spodkopanju ugleda milanskega tožilstva in tako objektivno pomaga - pa naj to hoče ali ne - Silviu Berlusconijski.

Na drugi strani pa je Leva sredina prisiljena zahtevati Mancusov odstop. In ne samo zato, ker je pravosodni minister prišel navzkriž s predsednikom

re -

publike Scalfarom. Demokratska stranka levice in levosredinska koalicija nasploh je s Kartelom svoboščin našla skupen jezik ob problemu reforme preventivnega pripora. Kljub odporu javnih tožilcev (okoli 200 jih je podpisalo oster protest proti zakonu, kakršnega je izglasoval senat), je DSL ubrala pot dogovarjanja s Kartelom in iskanja skupnega imenovalca prav v sodni politiki. S tem pa je izzvala med svojimi volilci veliko zaskrbljenost in tudi odpor zaradi suma, da gre za popuščanje Kartelu in za poskus, da bi enkrat za vselej napisali besedo konec pod poglavjem podkupninske afere. Prav zaradi tega Leva sredina ne more dovoliti pravosodnemu ministru, da bi vztrajal v svoji ofenzivi proti timu »ciste roke« in se pri tem požvižgal na smernice, ki jih je nakazal parlament v razpravi, ki je sledila prvi »eksploziji« zadeve Mancuso. Tedaj je premier Dini zadevo rešil s kompromisom, saj je po eni strani sprejel smernice, ki jih je izglasoval parlament, po drugi pa ni povsem demantiral svojega pravosodnega ministra.

Sedaj je kompromis veliko težji, ker je pravosodni minister prišel navzkriž s predsednikom republike, ki je imel za umestno, da iz Brazilije posvari pred nevarnostjo poskusa spodkopanja milanskega tožilstva. Predvsem pa je kompromis težavnejši, ker je s svojo trmoglavostjo Mancuso zaostрил spor in jasno povedal, da bo odšel samo, če bo odstopila vlada.

Kazalo je, da bo srečanje med levo sredino in Kartelom svoboščin prva žrtev nove zaostritve. Toda po četrtekovi napetosti so se v petek vode nekoliko umirile. Leva sredina in Kartel se bosta srečala v torek, ob koncu tedna pa bo Silvio Berlusconi vodil delegacijo Kartela, ki se bo udeležila tematskega kongresa Demokratske stranke levice. In željo po soočanju potrjuje tudi dejstvo, da bo na kongresu tudi zastopstvo Nacionalnega zavezništva, ki ga bo vodil predsednik Gianfranco Fini. Želja po dogovarjanju ne seže do tega, da bi tudi Fini spregovoril, toda njegogo-

va prisotnost bo zelo zgovorno dejstvo.

Berlusconi je v intervjuju za vrsto meddeželnih časopisov izrazil upanje, da se bo odjuga v odnosih z DSL nadaljevala in da je obdobje »državlanske vojne« končno mimo. Z drugega brega je Massimo D'Alema prav tako poudaril željo po dialogu s Kartelom svoboščin, saj po njegovem mnenju samo dogovor o pravilih lahko približuje možnost predcasnih volitev. Podobno je bilo tudi stališče liderja leve sredine Romana Prodi-ja, ki ve, da bi samo dogovor o pravih igrig omogočil dovolj umirjeno volilno kampanjo.

Ni naključje, da je ob ohladitvi ozračja iz Mantove lider Severne lige Umberto Bossi spet zaostрил svojo ofenzivo proti Levi sredini in zlasti proti voditelju DSL Massimu D'Ale-mi. Bossi, ki noče volitev, ve, da bi dogovarjanje to perspektivo zbližalo. Bossi je tudi predlagal, da bi primer Mancusa rešili s korenito vladno preosnovo, na kar pa DSL ne pristaja, saj bi s preosnovo vlada Lamberta Dini-ja izgubila svoj tehnični značaj in postala politična vlada. Že v prejšnjih dneh so v Levi sredini številni predstavniki opazarjali, da »Mancuso ni vreden vladne krize,« ker bi se s krizo postalo razpletanje političnega voza se veliko bolj zahtevno. Pa tudi v Kartelu je verjetno prevladalo spoznanje, da bi čelni spopad za Mancusa desnosredinski koaliciji prej škodilo kot koristilo.

Torkovo srečanje bo pokazalo, do kam seže volja obeh koalicij po iskanju dogovora o pravih igrig. Resnični izpit, ob katerem pa bodo stranke dokazovale svojo zrelost in opgovornost, pa je pokojninska reforma. Tu se bo pokazalo, kdo želi postopno umiritev in tako politično tekmovanje, ki ne bi ogrozilo krhkega italijanskega gospodarstva in s ib k e g a ugleda Italije na finančnih in denarnih trgih. **

POSREČENA ZAMISEL OB 50. OBLETNICI PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Več kot 200 izletnikov se je navdušilo nad potjo »v neznano«

»Veste, radovednost je bila velika, ugibali smo. Po svoje je taka pot tudi prijetna, caka-lo nas je presenečenje, prijetno presenečenje, jezero je bilo zanimivo, prvič sem bila tam-le. Le vreme nas je skrbelo,« je na povratku proti Trstu zadovoljno povedala Marija Udovič Brajković. Dan prej je namrec v Trstu divjala silovita burja, deževalo je, zato je bil strah upravičen. »Vedeli smo samo to, da gremo v Slovenijo in da bomo nekaj časa prebili na prostem. Zadovoljni smo, proslava je bila lepa, tudi popoldne smo se prijetno imeli ob jezeru,« je dodala Pina Slamic, ki je sedela ob Udovičevi. Ključ uspeha nedeljskega izleta Primorskega dnevnika je bila ravno skrivnost samega potovanja, bilo je »v neznano«, za cilj ni vedel nihče, ali skoraj nihče. Naj ne zveni bahavo, vendar je le res, da je tokrat odpovedal celo pregovor »če ve eden, ne ve nobeden, če vesta dva, ve pol sveta«. Vsaj nekaj oseb je moralo biti seznanjeno s tem, kaj nas čaka, sicer organizacija izleta za okrog 230 oseb ni mogoča, skrivnost pa je za izletnike ostala taka do konca, celo za soferje avtobusov. Kar ni enostavno. Marsikomu je bilo tudi žal, da ni tvegala. Ko so na Trgu Oberdan že vsi potniki sedeli na svojih sedežih, je eden tistih, ki so pripeljali sorodnike in sami ostali doma, prisepnil: »Kam pa greste?« »V Ilirsko Bistrico, na vseprimorsko proslavo«, smo potihlo odvrnili. Ni mogel skriti, da mu je žal, ker se nam ni pridružil: »Nisem pričakoval, da boste šli na proslavo.«

Sofer je zaprl vrata avtobusa, krenili smo proti Pesku, kamor je pripeljalo vseh pet avtobusov z izletniki od Milj do Nabrezine in Devina ter tja do Standreza in Doberdoba. Po krajših obmejnih formalnostih smo pot nadaljevali naprej proti Kozini in pri Podgradu zavili v levo, proti Ilirski Bistrici.

Nekaj kilometrov pred mestom smo izletnike seznanili, da gremo na vseprimorsko proslavo 50-letnice zmage nad fašizmom in nacizmom, združene s praznovanjem dneva slovenske državnosti. Novica jih je spravila v se boljše voljo. Proslava je bila v duhu primorskega ljudstva, tostran in onstran meje, občutena, enotna, kot je bilo to ljudstvo enotno v boju za svobodo. In marsikdo ni mogel zadržati solze, oči so se orosile, ko so poslušali partizanski pevski zbor Pinko Tomazič, besede akademika Cirila Zlobca, ki je med drugim dejal, da se danes govori o krvi in zal o zločinih, ki so bili po vojni storjeni pod partizansko zastavo, vendar se vsa dejanja ocenjujejo po tem, kar je bilo najplemenitejše, zmote so pod opombo, partizani in NOB pa so z velikimi črkami zapisani v slovenski in evropski zgodovini. A v tistih letih je divjala vojna, in zgodilo se je tudi marsikaj, cesar nismo želeli, je nadaljeval, in ni mogoče primerjati leta 1941, 1945 in 1995, bili so drugačni časi in ljudje. Tistim, ki podtikajo storjeno zlo, je zastavil vprašanje: »Mi na tehniko zgodovine postavljamo boj za

narod, kaj pa postavljajo tisti, ki ta boj zanikajo?«. Navdušenje je pozle tudi zunanji minister Zoran Thaler, cigar govor objavljamo posebej in v celoti.

Prav Thaler je bil »kriv« manjše zamude. Bil sem eden od improviziranih »vodicev« v avtobusu st. 1, v katerem so bili izletniki iz Milj, Zavelj in s Trga Oberdan. Hotel sem kopijo Thalerjevega napisanega govora, vendar se je bilo težko prebiti do ministra. Stiskal ga je zivi obroč, veliko udeležencev proslave ga je želelo pozdraviti, mu čestitati, nekatere ze priletne ženske so ga hitele poljubljati in mu stisniti roko. Cakanje se je zavleklo in ko sem se vrnil do avtobusa, so bili že vsi nestrpni in se sreča, da me niso pustili kar v Ilirski Bistrici.

Znova smo zavili »v neznano«, vendar je bila pot razmerna kratka, blizala se je ura kosila. »Prvič sem bila tu, ko sem obiskovala se osnovno šolo. Dolgo je tega,« je dejala starejša ženska, ko je za svoja leta kar urno in gibčno stopala po stopnicah, ki peljejo do vhoda v Postojnsko jamo in blizno restavracijo. »Kdaj je bilo?« smo jo vprašali. »Imela sem osem let, sedaj jih imam še 70 več.« »So stopnice iste?« »Iste so, nič se ni spremenilo. Tistih poslopij in zgradb tam spodaj, na poti do jame, pa ni bilo.«

V veliki dvorani Jamske restavracije, prav zraven vhoda v jamo, so se nasi izletniki okrepčali. Osebe v restavraciji se je zares zelo potrudilo, da bi vsem čimprej ustreglo. Vzdušje je bilo sproščeno, prijetno, nekaj parov se je ob zvokih glasbe že zavrtelo. Casa pa ni bilo veliko. »Uganete, kaj nas sedaj čaka?« je vanje podrezal vodja izleta Egon Kraus. »Gremo na Vipavsko,« je nekdo odvrnil. »Ne, v Ljubljano,« je pristavil drugi, a nihče ni uganil. Izletnike je pozdravil se Bojan Brezigar, odgovorni urednik Primorskega dnevnika: »Pripravili smo izlet ob 50-letnici Dnevnika in osvoboditve, zato je bilo naravno, da smo šli na skupno proslavo. Ko smo izlet načrtovali, smo nameravali na vojaško paradu v Ljubljani, ob 50-letnici osvoboditve. A v Ljubljani so se skregali. Zato smo ostali na Primorskem, bili smo prepričani, da bo tukaj

proslava taka, kot je nam vsec.« Brezigar je se pomiril tiste, ki jih skrbi usoda Dnevnika: »Prejemali ga boste naprej, to je obveza uredništva. Problemi niso taki, da bi bil Primorski dnevnik v nevarnosti. Delamo, da bi bil tudi v prihodnje, kot je bil v teh 50 letih.« Po dvorani se je začela že razlegati pesem, ljudje bi kar tamle ostali, siliti jih je bilo treba, da se spet odpravijo na avtobuse, program ni bil še izčrpan.

A drugi del poti je bil do zadnjega se bolj ovit v skrivnost, sami vodici so soferjem vedeli povedati le to, da bodo zavili na avtocesto v smeri proti Ljubljani. Avtocesto smo zapustili pri Uncu. »Obiskali bomo Ribnico,« se je oglašil od potnikov. »Kje neki,« je odvrnil sosed. »Glej, tu v blizini je zabja farma,« je pristavil tretji. »Rakek, tu je bila meja med Italijo in Jugoslavijo,« se je spomnil Stanko Vodopivec iz Bazovice. Ustavili smo se v vasi Dolenje jezero, kjer nam je domaćin Mi-ro Kunstek razkazal staro orodje, ki je služilo za ribolov na Cerkniškem jezeru (in tudi

krivolov, z ogromnim lesenim kladivom so udarjali po ledu in omrtvicili živali), nenavadno ključavnico, s katero so zavarovali verigo, ob katero so bili privezani colni, pletene in lesene posode, ki so služile za lov na rake (teh pa ni več, odkar jih je pred 20 leti unicila kuga), velike zage, s katerimi so zagali led in ga zatem odvažali z velikim vozom, ki je namesto koles imel sani, ter prodajali: »V zameno za led, ki so ga potrebovali za zamrzovanje mesa, saj tedaj ni bilo hladilnikov, so prejeli srajco, pozimi je bil to edini zaščitni.« Kunstekova žena je izletnikom postregla z zganjem, kompotom s slivami inokusnim domačim pecivom. V restavraciji Jezerski hram pri Kebetovih smo si ogledali zanimivo elektronsko programirano maketo, ki po nazarja polnjenje in praznjenje jezera in seveda njegovo podobo ob različnih visinah, ki jo doseže voda. Turistično društvo Notranjska-Cerknica, ki si prizadeva, da bi ovrednotilo tamkajšnje številne zanimivosti, ki so pri nas bolj malo poznane, a so

vredne nedeljskih izletov, je omogočilo ogled jezera z vodici. Na svoj račun je končno prisel tudi Bruno Cossi. Že na Pesku je spraševal, če bomo morebiti obiskali kaksno kmetijo, kjer se bo oskrbel s pristnim domačim medom ali sirom. Dotlej ni našel, kar je iskal, vendar očitno ni popustil in naposled je zmagovalno javil: »Dobil sem med.« Obljubil mu ga je vodil v prvem avtobusu. »Torej je bil izlet vsestransko uspešen,« smo mu odvrnili. »Nimam nobene pripombe,« je zadovoljno prikimal Cossi, »vse je bilo lepo in prav, tudi vreme je bilo na naši strani.« Prav vreme je bilo precej časa predmet pogovorov, zadnje dva dni je bilo nenavadno slabo za ta letni čas, ljudi je skrbelo, da jim ne pokvari nedelje. Zjutraj je sicer rahlo rosilo, a le za kratek čas, kmalu se je obrnilo na bolje. Oblaki so sicer grozeče viseli na nebu, vendar je ostalo le pri grozji, dežja ni bilo. »Na take vrste izletu sem bil prvič,« je se pristavil Cossi, »in konec koncev sem z izkušnjo zadovoljen in bi jo lahko ponovil. Pred odhodom sem bil nekoliko radoveden, bilo je drugače. Obiskali smo kraje, ki jih nisem poznal, zato navsezadnje nič ne spremeni, če sem vedel ali ne, kam gremo. Za nami je lep dan, tudi ura povratka mi odgovarja, po srednjetezskem dnevu je ura "dostojna". Take "lazje" izlete bi lahko prirejali večkrat na leto.«

Vseh pet avtobusov se je zbralo na postaji v Cerknici. Nekateri so si hitro ogledali se bliznjo cerkev, vendar se je cas iztekal, mudilo se je do-mov. Ostalo pa ga je toliko, da je eden od domaćinov, ki ga je na prigovarjanje Cossija poklical eden od vodicev, sklenil nepričakovano kupcijo. Med je pripeljal kar z avtomobilom. V nekaj minutah mu je »blago« poslo, verjetno ni računal, da ga bo toliko prodal ali pa se je znebil vse zaloge, ki jo je imel doma.

»Ne belim si glavo s tem, kam grem, itak sem sama,« je dejala Marija Kobal, »prihodnje leto lahko izkusno ponovimo, lahko gremo tudi dlje.« Ob Kobalovi je sedela Viola Obersnel Husu: »Zadovoljna sem, držalo nas je "na spagci", ker pač nismo vedeli za cilj, do konca smo ugibali. Mislili smo, da bomo šli v Idrijo, v kraje, kjer so med vojno tiskali Dnevnik. Pravo presenečenje pa je bil obisk jezera, prvič sem bil tam. Prijazno so nam postregli, vodil je tudi znal dobro prodajati.«

Vsi so se vračali s prijetnimi vtisi. »Dajala me je nestrpnost, prvič sem šla na pot, ne da bi vedela, kam pravzaprav grem, kaj bom videla,« je odvrnila Lidia Kraljič iz Boljuna (sedaj sicer živi v Zavljah), »vse mi je bilo vsec, začensi s kosilom, izkusno bi ponovila.« »Povprasevala sem, a nihče ni hotel nič izdati,« ji je segla v besedo Marija Cerneka, »veliko novega smo spoznali, v spominu so mi ostali tudi govori s proslave v Ilirski Bistrici.« »Morda je bolje, da ne veš, kam te bo zanesla pot; veš, ko končas,« je bil kratek mož Umberto Cerneka.

»Casa je bilo žal premalo,« je bil mnenja Ferruccio Corossi, »da bi si lahko vse se bolje ogledali. Vse, kar prvič spoznam, pa je lepo.« »Zanimivo je bilo,« je dodala njegova žena Jozefa, »a dan hitro mine, v enem samem dnevu pa se res ne da narediti se kaj več.« Bili smo ze na mejnem prehodu pri Ferneticih, blizal se je večer, a v avtobus je posijalo sonce in izletnike spravilo v se boljše voljo. Oblaki so bili za nami, sončni žarki so napovedovali, da nas čaka lepše vreme. Izletniki so se pričeli pripravljati, pozdravljati, neka gospa je izstopila ze na Kolonji, vecja skupina na Trgu Oberdan, ostali so se odpeljali proti Miljam. Tudi ostali stirje avtobusi so se srečno vrnili.

Danilo Bizjak
Foto Damjan Balbi

GOVOR ZUNANJEGA MINISTRA ZORANA THALERJA NA PROSLAVI V ILIRSKI BISTRICI

»Naša trdost in naša mehkost, naša jeza in naša ljubezen«

Pred tednom dni je bila v Ilirski Bistrici osrednja proslava ob 50. letnici osvoboditve Primorske. Slavnostna govornika na proslavi sta bila akademik Ciril Zlobec in slovenski zunanji minister Zoran Thaler, ki je dobršen del svojega govora posvetil dejavnosti tigrovcev, ki jo je uradna slovenska oblast dolga povojna leta omalovaževala in celo zanikala. Thaler je med drugim omenil tudi bivšega novinarja Primorskega dnevnika Franca Kavsa, čigar dejanje simbolizira našo trdost in našo mehkost, našo jezo in našo ljubezen. Thalerjev govor objavljamo v celoti.

Ko sem bil se majhen smo v čitankah brali o junaskih partizanih, ki so, poleg tega da so se spopadali s premočnim sovražnikom, morali premagovati tudi brezcutne žime, neprehodne zame, noči pod ledenim nebom. Pravzaprav sem kot otrok povsem resno mislil, da je v letih 1941-45 vladala pri nas krajša ledena doba.

To, da vas vidim zbrane v takšnem številu, mi je danes zgolj v potrditev mojega tedanjega prepričanja, da partizanov ne morejo ustaviti se tako sovražne vremenske okoliščine. Hvala, da ste prisli - in hvala za posluh.

Vsekakor mislim, da boste glede na okoliščine veseli, če bom v tem govoru krajši, kakor bi si zaslužila stiri leta vasega boja.

Iz ljubezni do poslušanja govorov in do govornikov so se tukaj, mislim, zbrali le redki med vami. Niste prisli zato, da bi vam mlecnozobci, ki se smodnika nismo zares povohali, predavali o tem, kaj da se je dogajalo pred 50. leti. Saj ste bili vendar sami tam! Vi sami najboljšje veste - in te vednosti, teh spominov, ki so vsak zase enkratni in samosvoji, skupaj pa se zlivajo v večletko resnico, te resnice vam ne more vzeti nihče! Ne morejo vam je vzeti zgodovinarji, ne glede na to, kateri soli ali struji ali narodnosti pripadajo. Ne morejo vam je vzeti politiki in politikanti, ne glede na to, ali jahajo na njenih pridobitvah ali pa bi jih radi natakili vajeti in jih potem zategovali, dokler je ne bi spravili na kolena ali, bogne daj, celo zaobrnili. In se manj vam jo morajo vzeti tisti, ki ste jih vojski in moralno premagali.

Resnica seveda od nekdaj dobiva udarce - večinoma nizke. Dejstvo je, da se danes marsikdo izmed vas, ki ste pred več kot pol stoletja tvegali zdravje in življenje za sovobodo naroda, počuti po krivem odrinen, ko pa lahko vsak dan v slovenskih, pa tudi v nekaterih neslovenskih glasilih in troljih bere ali poslusa izjave in trditve, ki so skregane z vašo temeljno življenjsko izkušnjo! Vsi ti pritiski, da bi se prevrednotile nekatere izmed najbolj elementarnih vrednot - kaksne so svobodoljubnost, cut za narodno cast in osebni pogum - so plod mikavne in sleparske iluzije 20. stoletja, čes da se zgodovina piše, in da se piše lahko vedno znova in spet in spet popravlja in dopisuje in briše - odvisno pač od tega, kdo piše!

Pa ni tako. Vi veste to najbolj. Vsak med vami lahko reče: »Bil sem tam.« In ne more vas izbrisati nobena poteza peresa. Tako kot ni izbrisala tistih, ki so padli!

Morda je med vami kdo, ki se ni slisal za Danila Zelena. Prej sem že rekel, da resnica od nekdaj dobiva nizke udarce. Bila so leta in desetletja, ko je nizke udarce prejemala resnica o boju za narodno osvoboditev Primorske. Tudi danes je z izjem primorskih borcev le malokomu v zavesti ime tega junaka in sicer samo zato, ker je pripadal nekomunističnemu odporu. Tisti, ki veste zanj, boste prisluhnili iz spoštovanja, drugi morda iz ra-

dovednosti.

Bil je den izmed ustanoviteljev, voditeljev in glavnih operativcev rodoljubne organizacije TIGR, prve protifašistične organizacije v Evropi.

Fasisti, ki so ga imeli za sovražnika Italije številka ena, so se pred vojno razpisali za njegovo živo ali mrtvo glavo največjo nagrado dotlej - 30.000 lir. Ta znesek je pozneje presegl se le narodni heroj Janko Premrl - Vojko. Mimogrede, tudi ta je bil najprej in predvsem tigrovec.

Danilo Zelen je predvojna leta povečini preživel v tedanji Jugoslaviji. Izza rapalske meje je

vem, veseli mnogi med vami Primorci, ki ste se v OF vključevali trumoma prav zaradi kapitala, ki so ga zanj vplacali vaši tigrovci.

Ampak naj se vrnemo na Malo goro.

Na italijanski strani je padel orožnik - mi pa smo izgubili Danila Zelena. Težko ranjen se je sam ustrelil, da jim ne bi prišel v roke. Fasisti so sele po nekaj dneh zaslutili, cigavo bi utegnili biti truplo. Izkopali so ga, iz Ljubljane so prignali Zelenovo mater in ji ga pokazali. Zeleli so, da jim potrdi, da so ubili njega, ki so ga s takim besom in tako neuspešno lovili že dve desetletji.

Ona pa je ob pogledu na mrtvega sina skrila svojo bolečino in je rekla: »Ne, to ni moj sin.«

Potem so prignali k njemu se njegovega očeta. In ta ni mogel zadržati solz.

Mati Slovenija pa mora zdaj eno celo človeško življenje za tem, glasno reči: »Ja, moj sin je bil! Moji sinovi so bili! Moji sinovi ste vi, ki ste preživeli!«

Zakaj sem posebej spregovoril prav o Danilu Zeleni, ne pa o mnogih drugih junakih, od katerih so nekateri, ki so preživeli zdajle v prvih vrstah pred mano?

Hrvata in Srba pa predvsem ljudstvo in marsikateri slovenski domoljub, ki je hitel osvobajati svoj narod, je sele z zamudo odkril, da je osvobajal ljudstvo in sicer ljudstvo, ki naj ne bi poznalo narodnih meja.

Pri vas, na Primorskem, je bilo drugače. Tu ni moglo biti nespo razuma. Tu je tudi heroj Pinko Tomažič sanjal o "sovjetski republiki Zedinjeni Sloveniji". Tu je vsakdo vedel, koga osvobaja in izpod cigavega jarma se osvobaja. Že 1927 je bila ustanovljena ilegalna organizacija TIGR, katere cilj je bil zedinjenje Slovencev v eni državi. (nad.)

In leta 1935 je TIGR sklenil pakt o skupnem boju KPI in narodnorevolucionarnih gibanj Slovencev in Hrvatov v Julijski krajini proti italijanskemu imperializmu, proti fašizmu in vojni - pakt, s katerim je tudi KPI priznala slovenskemu, torej slovenskemu in hrvaškemu življu, pravico do samoodločbe vključno s pravico do odcepitve od italijanske države.

Tu vidite, v teh ciljih, ki so združevali tri objadranske narode, so zametki zmage, ki smo jo dočakali pred petdesetimi leti - in zato lahko tule s ponosom

unijo. Nekatere si povzročamo sami, druge nam delajo drugi. Pa pri tem delajo morda največjo škodo sami sebi. Z našim vstopom bi bilo naposled v obojestransko zadovoljstvo rešene vsaj trzasko vprašanje - Trst bi s Slovenijo v Evropski uniji dobil svoje prepotrebno zaledje in odprla bi se mu vrata Vzhoda. Na eni skodeli tehtnice imamo 200 podrtij, na drugi pa na tisoce in tisoce bodocih razvalin izumrlega mesta, ampak menda bo moralo priteci po Padu v Jadran se precej preden se bodo italijanski prijatelji zavedeli, kaj je na tehtnici. (nad.)

Kdo ve, mogoče jim moramo biti celo hvaležni, saj nam s svojimi manevri in veti in zadržki dajejo vsaj dovolj časa, da lahko zares pretehtamo vse pluse in minuse vstopa v Evropo in se nanj temeljito pripravimo.

Strahovi na naši strani so razumljivi, če že ne povsem upravičeni. »Slovenci so se obdržali zgolj zaradi navezanosti na svojo zemljo!« vpijejo svareči glasovi. Čeprav bo bolj znano, da so se Slovenci v minulih težkih stoletjih obdržali ne glede na to, da sploh niso premogli svoje zemlje,

tekajo z Italijo pogovori, in pogovori so pač pogovori. V mednarodni diplomaciji so pogovori, to je jasno, na nasprotnem koncu, kot pa je spopad. Do spopada pride, kadar v konfliktu nobena stran ne popusti. Do pogovorov pride lahko samo med dvema, ki nista gluha in slepa drug za drugega. Pogovor je, čeprav zna biti naporen in zopr, ena najbolj plemenitih in človečnih dejavnosti: Tisti, ki se pogovarjajo, priznavajo drug drugemu obstoj in samostojno voljo. In ko se dva človeka ali dva naroda tako pripoznata, sta na edini mogoči poti k razumevanju in sožitju. Zato se bomo pogovarjali. Ne le z Italijo, ampak tudi z našimi sosedi Hrvaati, in tudi z drugimi, ki se želijo pogovarjati.

Primorci in Primorke ste - nekaj posebnega. Mislim resno. Življenje po Italijo in ob Italijanih vam je dalo dve značajski crti, ki gresta sicer težko skupaj - radoživost in sončnost mediteranske kulture vas je zmehčala in vas naredila najbolj prijazne izmed vseh Slovencev, nadutost in surovost tistega, čemur je Mussolini pravil "tisočletna civilizacija", pa je v vas obenem izostrila slovensko trmoglavost in previdnost. Zaradi teh dveh lastnosti ste lahko izvrstni pogajalci - nikakor pa ne predmet pogajanj!

Omembra teh vaših značilnosti mi je priključala v spomin se eno, napol mitsko, vendar resnično anekdoto iz zgodovine vašega boja proti fašizmu.

Bilo je leta 1938, ko je Mussolini obiskal Kobarid. Tigrovci so pripravili nanj atentat. Izvesti ga je imel prostovoljec Franc Kavsa, sicer vodja tolminskega Tigra. Pozneje je bil na 2. trzaskem procesu obsojen na smrt. Prepasan z dinamitnim pasom se je kot ziva bomba povsem približal diktatorju. V zadnjem hipu pa je Kavsovo roko, ki bi morala aktivirati eksplozivni pas, zadržala človečnost. Mussolini bodisi zaradi svoje operetne spakljivosti, bodisi iz brezobzirnega samoobrambenega refleksa - preživel je namreč že nekaj atentatov - ni ni hotel odložiti otroka, ki ga je držal v naročju, obdajali pa so ga tudi drugi solarčki. Kavsa kratko malo ni prenesel misli na smrt nedolžnih otrok.

Vseč mi je misel, da ta trenutek v slovenski zgodovini simbolizira oboje, našo trdost in našo mehkost; našo jezo in našo ljubezen.

Zgodovina boja, ki se je bil na Primorskem, je polna tovrstnih dokazov, da tukaj tudi v trenutkih najhujših bojov in preizkušenj in pritiskov ni izgubljal moralnega kompasa skorajda nihče, ne borci ne prebivalstvo in tudi slovensko duhovništvo ne. Tukaj se ni nikomur posrečilo zasejati semen razdora, katerih krvave sadove je naš narod v velikem delu preostale Slovenije moral zeti že med vojno. Kar vprašajte tisoce preživelih italijanskih vojakov, ki so na primorskih tleh docakali kapitulacijo in razpad svoje domovine, kako se jim je godilo v tistih dneh leta 1943, ko jih je brez mascevalnosti razoroževala slovenska vojska in jim je na begu domov mimo nemških straž pomagala dobrodušnost primorskega življa.

Sele četrta armada JLA, ki je po Titovem ukazu maja 1945 prevzela komando nad slovenskim ozemljem, in OZNA sta v pijanosti zmage pustila tudi Primorski kajnovske brazgotine. Taksna zmaha je pač človeški poraz. A ne vaš!

Vi ste ostali zmagovalci. Zdj pa na zdravje naši domovini ob njeni 4. obletnici in vsem ljudem dobre volje, ki so se zbrali tukaj!

usmerjal akcije tigrovcev, velikokrat pa jo je tudi prestopal. Se posebno pogosto se je sestajal s svojimi operativci prav v Ilirski Bistrici, ki je bila eno od prvih in najpomembnejših središč in križišč tigrovskega odpora.

V času druge svetovne vojne je prav Danilo Zelen sprožil prve vstajniške strele na okupatorja. Bilo je 13. maja 1941, ko se je skupaj s sodrugoma Ferdom Kravanjo in Antonom Majnikom spopadel z italijansko karabinersko patruljo na Mali gori pri Ribnici na Dolenjskem. Ta dogodek ni samo pravi začetek slovenske vstaje, ampak tudi nespodbiten dokaz, da je to vstajo tudi v "celinski" Sloveniji začela - primorska svobodoljubnost! In tudi prvo partizansko četo na Slovenskem sploh - ribniško četo, ustanovljeno 1. julija 1941 na Veliki gori - je ustanovil tigrovec Majnik s sodrugi.

Petdeseta obletnica zmage nad fašizmom, ki jo praznujemo v demokraciji slovenski državi, je tako obenem tudi priložnost za zmago resnice. In tega bodo,

Zaradi preproste resnice.

Glasi se takole: »Kar nima začetka, ne more imeti konca.«

Brez začetka ni konca.

Brez prvega strela ni zadnjega strela.

Brez prvega vstajnika ni končnega zmagovalca.

Primorci veste to veliko bolje kot drugi Slovenci.

Med obema vojnama ste, odrežani od matice, doživljali eno najhujših usod, ki jih lahko doživi narod: ne le, da ste živeli sredi tujega naroda, ki vas je imel zgolj za manjvredne "drugorodce" brez pravice do lastne kulture in jezika, ampak tudi pod enim najbolj živinskih režimov, kar si jih je doslej izmislil človeški strah pred svobodo, pod fašizmom. Čeprav se Slovincem kot narodu tudi v prvi Jugoslaviji ni godilo dobro, je bila razlika velikanska. Vase trpljenje je rodilo ogorčenje, ogorčenje je rodilo upor.

Narodnoosvobodilni boj. V teh besedah, ki smo jih prenesli iz srbscine in hrvaščine, se skriva zvičajno seme nesporazuma. Kajti narod je za Slovence narod, za

pozdravljam tudi pripadnike italijanske in hrvaške narodnosti, ki so prisli danes proslavljati skupaj z nami!

Ali je v zgodovini katera zmaga dokončna? Ali pa se vedno velja stara modrost, da je mogoče tisto, kar dobiš v eni vojni, v naslednji spet izgubiti?

Preden spregovorim kaj o tem vprašanju, bo najboljšje, če se ugriznem v jezik. Ko sem nekod omenil neko mejo, so nepozvani tolmači vzdignili vik in krik, čes da se grem "zemljo kras". Priznam, da sem se danasnega nastopa spočetka otepal. Že samo omembo 2. svetovne vojne bodo taisti tolmači, sem si mislil, razumeli kot vojno napoved. Potem pa sem si le rekel: Čakaj malo. Če pa je ne boš niti omenil, potem si bodo to razlagali spet kot vdajo.

Pa ne gre za vojno. In pravzaprav niti za zmago ne. Za mir gre.

In za to, da pot k miru, razumevanju in sožitju drži skozi vzajemno pripoznavanje.

Kot veste, ima naša država prav zdaj nekaj problemov v zvezi z vključevanjem v evropsko

saj je bila tako rekoc vsa v tuji lasti. Res pa je, da smo jo kot tlačani in spolovinarji obdelovali. Ni bilo odločilno, kdo je na tej zemlji gospod in gospodar - odločilno je bilo, kdo se nad njo sklanja v potu svojega obraza. Evropska skupnost temelji na trgovini - na prsotem pretoku denarja, ljudi storitev, blaga in idej. Če si želimo biti njen del, bomo torej morali sprejeti skupna (njena) pravila.

Narod si bo pisal sodbo sam, tako se je glasila prerokba, ki je bila dejansko uresničena sele s plebiscitom in z osamosvojitvijo leta 1991 in z razglasitvijo državnosti 25.6.1991, na dan, ki ga praznujemo danes 25. junij, danasnji dan je naš največji praznik. Na ta dan pred leti smo Slovinci složno (in to je bilo najpomembnejše) uresničili stoletne sanje prejšnjih rodov (tudi borcev v 2. svetovni vojni): razglasili smo svojo neodvisno državo. Tiste, ki zdaj pričakujete, da bom posebej spregovoril tudi o naših današnjih odnosih z Italijo, bom moral razočarati. Kot veste, po-

TRŽAŠKA OBČINA IN NAŠ KRAS

PO ODOBRTVI NOVEGA TRŽAŠKEGA REGULACIJSKEGA NAČRTA

Kras ne le v funkciji mesta, ampak tudi svojih potreb

Tržaške uprave, še posebej tiste, ki so vodile Občino po volilnem prodoru Liste za Trst leta 1978 in ki so bile torej v glavnem nacionalistično obarvane, so vedno smatrale kraško ozemlje kot drugorazredno področje.

Na Kras so upravitelji in njihovi politični botri stalno gledali le v funkciji mesta (kraski teritorij kot mestni park za nedeljske izletnike) oziroma v funkciji gradnje infrastrukture (ceste, naftovodi itd.) in, v zadnjem času, se raziskovalnih dejavnosti. Na Krasu so zgradili sinhrotron in Center za znanstvene in tehnološke raziskave, malo ali nič pozornosti pa je Občina posvečala realnim potebam Kraševcev. Ni naključje, da je na vzhodnem Krasu pred časom nastal odbor za ustanovitev samostojne kraske občine. Pobuda je sicer potem romala v pozabo, bila pa je odraz velikega nelagodja, ki ga Kraševci čutijo do mestne uprave.

Zahodni Kras (Prosek, Kriz in Kontovel) se je zaradi zelo strogih vinkulativnih predpisov, ki so preprečevali in še danes delno preprečujejo ne samo nove gradnje, ampak tudi obnovitev starih stavb, demografsko zelo postal. Mladi so morali od doma, kar so zelo negativno občutila vaska družbeno tkiva; s posledicami, ki so na zahodnem Krasu vsem pred očmi.

Vzhodni Kras med Opčinami in Bazovico pa je od druge polovice šestdesetih let, ko je stopil v veljavo dosedanji regulacijski načrt, doživel popolnoma nenacrtovani, rekli bi skoraj divji urbanistični razvoj. Opčine so se z leti razvile v majhno mesto brez ustreznih javnih uslug in družbenih servisov, tako da je dobršen del vasi

postal velika spalnica za prebivalce, ki preživljajo dan na delu v mestu. Če izvezamo staro jedro, ki je kolikor toliko ohranilo stare kraske značilnosti, so se Opčine razvile brez prave identitete in seveda mimo vsakršnih resnejših urbanističnih pravil.

Vasi vzhodno od Opčin je mestna uprava prepustila usodi. Na Bazovico so se spomnili, ko so tam načrtovali sinhrotron, na Padrice pa, ko so izbrali lokacijo Centra za znanstvene in tehnološke raziskave. Bani, Trebče in Gropada so medtem samevale v svojem vsakdanu. Na njih so se občinski mozje spomnili le ob gradnji kakega elektrovođa (ali naftovoda, bencinovoda itd.) Tako so pač dolga leta tekale stvari.

Politična koalicija, ki je za župana predlagala in potem tudi izvolila Riccarda Illyja, je že v svojem volilnem programu izkazala novo in drugačno pozornost do kraskega ozemlja. Kras ni bil več le zelena površina Trsta, ampak polnopravni sestavni del občinske uprave, ki je predolgo zanemarjala (in politično zanicevala) svojo okolico. Obljubam in predvolilnim obvezam večkrat s težavo sledijo konkretna dejanja, sedanja občinska uprava pa hoče nočes predstavljati prelom in novost v primerjavi z vsemi koalicijami, ki so se od leta 1978 zvrstile pod Mihcem in Jakcem. Cestno izjemo predstavljajo pred tem le nekateri levosredinski odbori, ki jih je vodil demokristjanski župan Marcello Spaccini.

Pozornost občinske uprave do Krasa je prišla do izraza tudi med oblikovanjem novega regulacijskega načrta ter med maratonsko razpravo v občinskem svetu. Pozornost pa so spremljala tudi velika protislovja, da ne govorimo o nekaterih političnih kompromisih, ki so bili sklenjeni tudi na kozi kraskih prebivalcev. Najbolj zgovoren je primer zelo sporne razširitve območja Centra za znanstvene raziskave v smeri proti Ba-

nom. Jasnejšo sliko o tem pa bomo dobili sele z uradno objavo načrta, ko bodo pristojni tehnični uradi vnesli v projekt vse popravke, ki jih je med dvotedenskim zasedanjem odobril občinski svet.

O Krasu se v mestni skupščini najbrž se ni nikoli toliko govorilo, kot ob priložnosti tega regulacijskega načrta. Precej je bilo sicer demagogije, ki jo je ob tem vprašanju zganjala desnica, slisali pa smo tudi precej resnih in treznih razprav o tem, kakšen naj bo razvoj Krasa in kaksno naj bo razmerje med bivanjskimi potrebami domačinov in krajinsko zaščito teritorija.

Svetovalci slovenske narodnosti Andrej Berdon, Igor Dolenc in Peter Močnik so vseskozi, v umirjenih tonih in z resnimi utemeljitvami, zagovarjali stališča zahodnokraskega rajonskega sveta. Slednji je v zvezi z regulacijskim načrtom opravil zelo veliko dela. Berdon, Dolenc in Močnik niso nikoli nasledili desnici, ki jim je ob skoraj vseh argumentih, ki so zadevali Kras, nastavila past narodnostnega vprašanja, kot da bi na Krasu ne živeli tudi občani italijanske narodnosti. Dragocen doprinos je dal tudi svetovalec Stranke komunistične prenove Iacopo Venier, mnoga stališča openskega rajonskega sveta pa je dosledno zagovarjal Pino Tommasi (Ljudska stranka).

V dobrem in v slabem je Kras torej skratka igral vlogo protagonista med debato v tržaskem občinskem svetu. Govorilo se je, kot rečeno, v glavnem le o vzhodnem Krasu, o Proseku, Krizu in Kontovelu pa žal zelo malo ali nič. Na vzhodnem delu se gotovo soočajo z velikimi problemi, tudi na zahodnem Krasu pa ni vse zlato, kar se sveti. Regulacijski načrt, ki je bil odobren pretekli ponedeljek, je glede tega zamudil veliko priložnost.

Sandor Tence

Sončne in senčne plati regulacijskega načrta: deželni zakon in Bani

Komaj odobreni regulacijski načrt bo polnopravno vključeval tudi nekatera javna dela, ki jih določa znani (in sporni) deželni zakon za razvoj Krasa. Gre za normativ, ki ga je deželni svet, kot znano, odobril kot protivrednost za gradnjo sinhrotrona in za druge infrastrukture, s katerimi je posejan vzhodni Kras. Zaradi bitrokratskih in političnih zapletov je ta zakon žal v glavnem še vedno mrtva črka, pomembno pa je, da ga je Občina sedaj tudi uradno priznala in osvojila.

Med načrtovane posege sodijo med drugim obnovitev hiše »od Ljencice« v Trebcah ter sportne in rekreacijske strukture ob nogometnem igrišču v Bazovici. Domace sportno društvo Zarja bo lahko po novem uredilo prostore za rekreacijo (npr. društveni bar) in teniška igrišča. Uredili pa bodo tudi hlev na cesti, ki pelje v Lipico. S sredstvi deželnega zakona o Krasu bodo lahko finansirali tudi gradnjo telovadnice na Kontovelu, medtem ko so že v teku obnovitvena dela stavbe

Marijanjska na Opčinah. O teh projektih sicer ni tekla beseda v občinskem svetu.

Vključitev nekaterih javnih del iz tega deželnega zakona v regulacijski načrt sodi nedvomno med senčne plati tega plana. Negativno pa lahko ocenjujemo načrtovano razširitev padriškega Centra za znanstvene in tehnološke raziskave v smeri proti Banom. Gre za površino približno desetih hektarjev (polovica je zasebna, polovica je jursarska last), na kateri načrtujejo manjšo industrijsko cono v znanstvene namene.

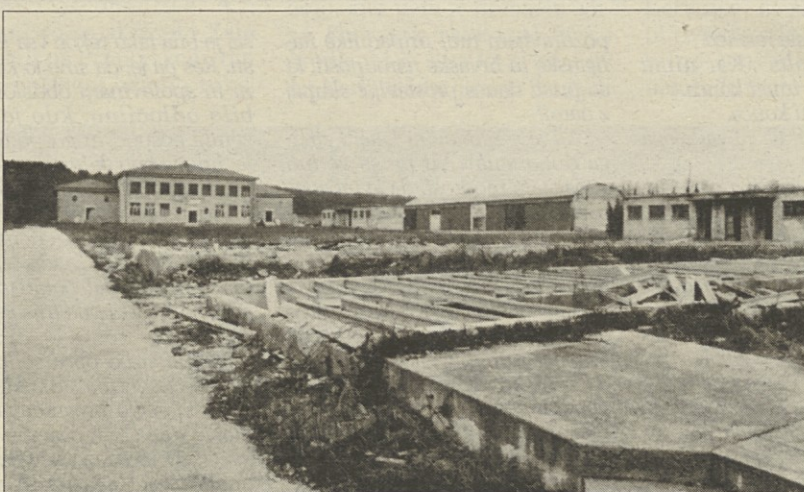
Ustrezni popravek k regulacijskemu načrtu je izsilila desnica. Pristojni odbornik Giovanni Cervesi je med razpravo skušal za vsako ceno zmanjšati pomen tega sklepa, čes da gre za »sanjsko knjigo« in istocasno za zelo omejene možnosti za zazidljivost. Res pa je, da je Center za znanstvene raziskave »pozrl« se dodatni kos kraske zemlje. Industrijsko področje v bližini naselja (v tem primeru gre za Bane) pa je itak zelo vprašljivo.

Kompromis o strelišču, manj obrtnih con in nič veleblagovnic

Regulacijski načrt bo na voljo občanom, ko bodo tehnični uradi Občine vanj vključili popravke občinskega sveta in ko bo projekt odobril deželni nadzorni odbor. Takrat bo stekel dvomesečni zakonski rok za vlaganje prizivov. Načrt se bo nato spet vrnil v občinsko skupščino, postal pa bo pravno močen z dekretom deželne vlade. To se bo najbrž zgodilo v začetku prihodnjega leta.

Poglejmo nekatere popravke, ki so jih občinski svetovalci vnesli v prejšnji ponedeljek odobreni regulacijski plan. Začeli bi pri **openskem strelišču**, ki je za domaćine, za Slovence in za vse antifasiste velikega simboličnega pomena. Svetovalci so potrdili ureditev »Parka miru« na območju sedanjega strelišča. V zameno za to pa je Občina vinkulirala veliko zemljišče (v glavnem je jursarska last), na katerem načrtujejo novo, seveda večje strelišče. Prišlo je do političnega kompromisa med Illyjevo koalicijo in desničarsko opozicijo. V glavnih obrisih je skupščina osvojila usmeritev vzhodnokraskega rajonskega

sveta, ki pa za dokončno oceno celotnega projekta (Park miru in strelišče) čaka na izvršilne načrte, ki bodo sledili regulacijskemu načrtu. Zeleni so sprva predlagali, da bi sedanje strelišče enostavno »preselili« v kasarno pri Banih, ki jo je vojska pred kratkim izpraznila. Njihov predstavnik Alberto Russignan pa je tozadevni popravek v zadnjem trenutku umaknil iz razprave.

Do sporov in polemik je prišlo v zvezi z načrtovanimi **obrtnimi conami**. Občinski svet je potrdil načrt, da bi večjo obrtno cono uredili na območju nekdanjega (danes zapuščenega) **begunskega taborišča na Padricah**, kar že sodi v deželni zakon o Krasu. V tem primeru gre za daljnoročno rešitev, to se pravi, da bo treba za izvedbo tega načrta gotovo čakati precej let.

Obrtni coni ostajata le v **Trebcah** in pri **openski železniški postaji**. Občinski svet je v tem primeru precej zmanjšal načrtovano površino. Iz regulacijskega načrta pa sta izpadli sicer manjši obrtni coni pri **Banih** in v **Gropadi**. Pri Banih je občinski svet le delno spoštoval mnenje rajonskega sveta, ki je zahteval zmanjšanje, ne pa ukinitve obrtne cone. Odpadla je tudi obrtna cona pri Gropadi. Svetovalci so pri tem sklepu očitno upoštevali ljudsko petico, ki so jo na Občino in na krajevni sosvet naslovili domačini.

Sklad »Mitja Čuk« bo na cesti, ki povezuje Opčine z Repnom, lahko izkoristil površino za razširitev svoje vsestransko dragocene dejavnosti. To velja tudi za opensko sportno društvo Polet, ki bo lahko na jursarskih in zasebnih površinah zgradilo pokriti sportni objekt in druge strukture za svojo razvejano delovanje.

Problem zase predstavlja **načrtovani trgovski center** (neke vrste velika veleblagovnica), ki so jo sprva načrtovali na Opčinah, kasneje pa

v bližini tovarnega postajališča pri Fernetičih. Vzhodnokraski rajonski svet je osvojil ta predlog in to tudi v vidiku vstopa Slovenije v Evropsko unijo, kar bo prej ali slej privedlo do zaprtja mednarodnega blagovnega terminala. Pobudo za trgovski center pri Fernetičih (seveda na ozemlju tržaške uprave) je vneto podpiral tudi župan Riccardo Illy. Vecina občinskih svetovalcev pa je bila očitno nasprotnega mnenja in je ta načrt kratkoma izključila iz regulacijskega plana.

Občinska skupščina se je okvirno zavzela, da bi nekatera področja, ki so znotraj mestnega parka ali področij, namenjenih infrastrukturom, uživala ugodnosti kmetijskega sektorja. V tem smislu je posebno svetovalec DSL Igor Dolenc zahteval, naj spremenijo sedanjo namembnost nekaterih območij **med Krizem in Rojanom**. Gre v glavnem za obalno območje, ki je, posebno pod Krizem, Prosekom in Kontovelom, posejano z vinogradi. Občina naj bi poskrbela za ureditev primerne dostopa, ki bi omogočal uporabo kmetijske mehanizacije.

ZAČELO SE BO PETEGA JULIJA V VIDMU

Poletno potovanje po ljudski glasbi

FOLKEST

1995

Glasbeni festival Folkest dobiva iz leta v leto večjo mednarodno razsežnost. Manifestacija, ki je med tovrstnimi ena največjih, nam bo v petindvajsetih julijskih dneh predstavila skoraj sedemdeset koncertov folk glasbe iz vsega sveta. Folkest se je rodil pred petnajstimi leti, v zadnjih sezonah pa je prekoracil meje Furlanije-Juljske krajine z nastopi v Sloveniji in Avstriji. Letos so prizorišče koncertov se dodatno razširili, saj bo en večer tudi na Hrvaškem, del programa pa bo v Kopru.

Namen tega glasbenega festivala je predstaviti in ovrednotiti pristno etnično glasbo in zmes le te z drugimi modernejšimi glasbenimi zvrstmi v izvedbi tako neznanih, a talentiranih skupin, kot svetovnih zvezd, ki so tako ali drugače vezane na folk. Večeri se odvijajo v za to glasbo primernih prostorih: v gradovih, parkih, vilah in na starih mestnih trgih. Poleg samega koncertnega sporeda pa je Folkest tudi priložnost za srečanje ljubiteljev te glasbe na koncertih in tudi na razstavah in seminarjih, katerih namen je seveda širiti poznavanje tega najbolj razvitega ljudskega izročila.

Folkest '95 se bo začel v sredo, 5. julija v Vidmu z nastopom skupine America. Gerry Beckey in Dewet Brunell, sinova ameriških vojakov, rojena v Londonu, sta na koncu sedesetih let ustanovila duo, ki je hitro zaslovel s skladbami Horse With No Name, Ventura Highway, Tin Man in drugimi. Pred nekaj leti so se ponovno povzpeli v sam vrh glasbenih izvajalcev s pesmijo You Can Do Magic, nastop na trgu Matteotti v središču Vidma pa nam bo omogočil, da omenjene hite ponovno slisimo v živo.

Med drugimi bolj znanimi imeni sta se

pevki Joan Baez in Noa, ki bosta nastopili v Kopru, in škotski folksinger Donovan, ki je zaslovel v letih šestdeset s hiti Catch The Wind, Colours in Mellow Yellow. Njegova zvezda je blestela le nekaj let, njegovi nastopi pa so, vsaj za njegovo generacijo, prava poslastica.

Mlajši poslušalci bodo prisli na svoj račun s koncertom ameriške skupine Los Lobos. Kvintet cikanov iz Los Angelesa je zaslovel s skladbama La Bamba in Come

se številni drugi ansambli, preko katerih bomo lahko spoznali ameriško, irsko, škotsko, špansko, palestinsko, madžarsko, ukrajinsko, bretonsko, slovensko, istrsko, novozelandsko, furlansko, benecansko in italijansko etnično glasbo.

Dejali smo, da Folkest ne omejuje svojega programa na glasbo. Na programu sta tudi dve fotografski razstavi, in sicer najbolj znanega italijanskega glasbenega fotografa Guida Hararija od 27. julija do 17. avgusta v Spilimbergu in obetavnega mladega mojstra Gianija Cesara Borghesana v Kopru.

V okviru Folkesta bodo vsi trije področni nacti: poleg Kopra in Benecije, o katerih pisemo posebej, se bo tretji odvijal v Vidmu, ki se tako po dolgih letih ponovno vključuje v spored Folkesta. V petek, 14. julija bo v furlanskem mestu večer z naslovom Glasba med ljudmi. Gre za praznik posvečen Videmcanom, katerim je glavni pokrovitelj manifestacije, videmska pivovarna Moretti, ki je skupaj z banko Friuladria gmotno podprla Folkest, zelel podariti nepozabno večerno potepanje po starih videmskih gostilnah. Prav tako v Vidmu bo 26. julija keltski praznik, na katerem bodo nastopile tri izredno zanimive skupine.

V program Folkesta '95 so vključeni tudi razstava luten in seminarji o irski flavti, irskih plesih, in fingerstyle kitare, ki bodo od 27. do 30. julija v Spilimbergu pri Pordenonu.

Izredno bogat program torej, ki bo znal zadovoljiti ne samo ljubitelje folk glasbe, ampak tudi sirso publiko.

Vsi koncerti se bodo začeli ob 21. uri, o krajih in morebitnih spremembah pa vas bomo sproti obvesčali.

On Lets Go, za sabo pa ima zelo bogato produkcijo filmske glasbe. Zelo dobro znajo spajati rock'n'roll, mehiške ritme, zydeco, country in druge ameriške zvrsti. Rezultat vsega so zelo živahne melodije, ki vselej vabijo k poslušanju.

Letošnji Folkest bo zaključila italijanska skupina NCCP - Nuova compagnia di canto popolare, ansambel iz Neaplja, ki že 28 let neprestano raziskuje italijansko, predvsem južno glasbeno izročilo. Devetčlanski bend ima za sabo na tisoce nastopov povsod po svetu, koncert v Spilimbergu pa bo priložnost za srečanje z najbolj pristnimi izvajalci italijanske world music.

Poleg slavnejših imen pa bodo nastopili

Nadvse zanimiv program

5.7. Videm	America (ZDA)
7.7. Trčmun	Caliban (Irska)
8.7. St. Lenart	Muzika pod turman:
Frisaco	Caliban (Irska)
9.7. Aviano	Fish Head and Rice (ZDA)
11.7. Torviscosa	Fish Head and Rice (ZDA)
Videm	Divogray (Madžarska)
12.7. Gorica	F. Mc. Laughlin & G. MacDonald (Irska)
Cicigolis	Kertész (Madžarska), La Cantera (Italija)
13.7. Manzano	Sirtos (Grčija)
Brugnera	Kertész (Madžarska)
Cercivento	F. Mc. Laughlin & MacDonald (Irska)
Maniago	Divogray (Madžarska)
14.7. Videm	Glasba med ljudi
Oglej	Kertész (Madžarska)
Poffabro	Braul (Furlanija), F. Mc. Laughlin & G. MacDonald (Irska)
15.7. Brugnera	Manuel Luna y La Cuadrilla (Španija)
Poffabro	Braul (Furlanija), F. Mc. Laughlin & G. MacDonald (Irska)
16.7. Brugnera	Manuel Luna y La Cuadrilla (Španija)
S. Giovanni al Nat.	Etienne Grandjean Trio (Bretanija)
Bertonigla (Istra)	F. Mc. Laughlin & G. MacDonald (Irska)
	Mediterraneo (Italija)
Gorica	Divogray (Madžarska)
17.7. Koper	Joan Baez (ZDA)
Cosson	Mediterraneo (Italija)
18.7. Cavallico	Nosisa (Furlanija), Etienne Grandjean Trio (Bretanija)
Krim	Vizinto (Madžarska)
Beljak (Koroška)	La ciapa rusa (Piemonti), Dordan (Irska)
19.7. S. Vito al T.	Vizinto (Madžarska)
Clegna	Braul (Furlanija), Dordan (Irska)
S. Giovanni al Nat.	Rim Banna (Palestina)
20.7. Koper	Sergio Predan - Gato (Istra), Lino Straulino (Furlanija)
Valvasone	La ciapa rusa (Piemonti)
Gorica	Dordan (Irska)
Torviscosa	Vizinto (Madžarska)
21.7. Koper	La ciapa rusa (Piemonti), Vizinto (Madžarska)
Osoppo	La sedon salvadie (Furlanija), Zsaratnok (Madžarska)
22.7. Koper	Noa & Gil Dor (Izrael)
Frisanco	La sedon salvadie (Furlanija)
Codroipo	Dordan (Irska)
Krmin	Heather & Stuart (Nova Zelandija)
23.7. S. Giovanni al Nat.	Noa & Gil Dor (Izrael), Heather & Stuart (Nova Zelandija)
24.7. Bardo	Nosisa (Furlanija), Heather & Stuart (Nova Zelandija)
Gorica	Whiskey Priest (Anglija)
25.7. Cordovado	Heather & Stuart (Nova Zelandija), La sedon salvadie (Furlanija)
26.7. Videm-keltski praz.	Clar Bog Déil (Irska), Whiskey Priest (Anglija), Heather & Stuart (Nova Zelandija)
27.7. Manzano	Clar bog Déil (Irska)
28.7. Spilimberg	Ogam (Italija), Los Lobos (ZDA)
29.7. Spilimberg	Franco Morone (Italija), Donovan (Anglija), Perlinpinpin folc (Guaskonja)
30.7. Spilimberg	Clar Bog Déil (Irska), Rim Banna (Palestina), Nova Compagnia di Canto Popolare (Italija)

Muzika pod turman

Glasba pod zvonikom je naslov posebnega dela letosnjega Folkesta, ki je namenjen Beneciji. V lepi in zanimivi cerkvi v St. Lenartu bo 8. julija poseben večer, ki ga Folkest namenja kulturni specifičnosti tega predela naše dežele. Praznik v St. Lenartu ima dvojni pomen: prvič, ker bodo tu ponovili izredno uspešni laniški večer, ko je Folkest prvič posvetil del svojega programa slovenski glasbeni dediščini, drugič pa, ker bodo v soboto, 8. julija, predstavili prav tu lani posneto cd ploščo, pri realizaciji katere so sodelovali tudi Forum iz Benecije in glasbena založba Ribium. Po lanskem uspehu bosta tudi letos nastopila krajevni zbor

(deluje nepretrgoma od leta 1871) in skupina Nediški puobi (na sliki) iz Podbonesca. Pristni izvajalci ljudske tradicije bodo gotovo znali prikazati ponos, ki ga je skozi najenostavnejše ljudsko izročilo, petje, beneski narod znal gojiti skozi stoletja.

Da bo praznik popoln, bodo poskrbeli se pritrkovanci, Liso in Gusto pa bosta povezovala staro in novo v romantični harmoniji plesa in vaskega praznika.

Za povezovanje med benesko in furlansko kulturo bo poskrbel godalni kvartet La sedon salvadie, ki že vrsto let deluje in raziskuje glasbeno tradicijo nasega sirsega večjezičnega prostora.

Žensko zaznamovani koprski večeri

Poleg Spilimberga, furlanskega mesta, v katerem je Folkest vzklil in dobil simbolično prestolnico, bodo letos najbolj vabljeni koncerti v Kopru.

Sodelovanje Folkesta s slovenskim Primorjem teče že nekaj let, pravzaprav je vezna nit teh večerov Skupnost Italijanov iz Kopra, katero so furlanski organizatorji že pred leti vključili v festival. Kulturne in prijateljske vezi so omogočile, da se bo del koncertov in drugih prireditev odvijal v Kopru.

Osrednji koprski prostor na odprtem, Titov trg, bo s sarmom stolnice, občinske palače in beneske lože idealno ozadje izredno zanimivih večerov. V ponedeljek, 17. julija bo tu nastopila Joan Baez, najbolj znana folk pevka zadnjih tridesetih let. Ameriška pevka, borka za človekove pravice, mirovnica, je že lani obiskala Folkest. Z izjemnim nastopom je lani zaključila večere v Spilimbergu, ko so ji pred nekaj meseci organizatorji ponudili možnost nastopa v Kopru, na večeru, ki bo predvsem posvečen miru, je takoj privolila. V Kopru bomo lahko poslušali njen nežni glas

peti skladbe, ki smo jih vsi vsaj enkrat zapeli. Istega dne bodo v palači Gravisi - Buttirai otvorili tudi razstavo mladega fotografa Giannija Cesara Borghesana, ki je velik del svojega opusa povezal z glasbo.

V koprskem muzeju bo v četrtek, 20. julija večer posvečen

glasbi in poeziji Istre in Furlanije. Za idealno povezavo dveh narodov in dveh kultur bosta poskrbela Rovinjan Sergio Predan - Gato in Furlan Lino Straulino.

Titov trg bo tudi prizorišče nastopa skupine iz Piemonta La ciapa rusa in madžarskih Vizinto, ki bodo nastopili v petek, 21. julija. Madžari izvajajo moderen folk, ki je sinteza panonske ljudske glasbe, etničnih izročil sosednih narodov ter klasične in jazz glasbe. La ciapa rusa pa predstavlja veselo praznično glasbo v piemontskem narečju.

Koprski večeri bo zaključil zelo pričakovan nastop izraelske pevke Noa. Achinoam Nini (to je njeno pravo ime, ki v hebrejščini pomeni mirovna sestra) se je rodila v jemenitski ljudski družini v New Yorku. Studirala je glasbo in ples, kot sedemnajstletno dekle se je preselila v Izrael. Izbrala si je ime prve in morda edine feministke, ki jo lahko zasledimo v Bibliji in začela izredno uspešno glasbeno kariero. Njena prva plošča iz leta 1991 je dosegla izjemen uspeh v Izraelu. Njen tedanji producent in sedanji sodelavec kitarist

Gil Dor jo je predstavil prijatelju Pat Methenyju, pod okriljem katerega je Noa postala svetovna zvezda. Izraelska pevka, ki je julija lani že nastopila na Folkestu, decembra pa pela Ave Mario pred Papem, zna odlično spajati tradicijo jemenitske glasbe, zidovsko cerkveno petje, new age glasbo, jazz in folk. Koprski večer bo priložnost, da ponovno prisluhnemo njenim izrednim pevskim sposobnostim.

O zelji Folkesta, da bi, vsaj kulturno odstranili vse meje, prica tudi večer, ki se bo odvijal v hrvaški Istri, in sicer v Bertinogli, nedaleč od Bui. Tu se bo v nedeljo, 16. julija Folkest prvič ustavil na hrvaških tleh. Poslušalce bosta zabavali stalna obiskovalka furlanskih glasbenih večerov, italijanska skupina Mediterraneo in škotski duo, ki ga sestavljata kitarist Franck McLaughlin in pevka Gillian MacDonald.

Stran pripravil
Aleš Waltritsch

Noa

KAJ JE PISAL PRIMORSKI DNEVNIK PRED 50 LETI

V junijskih dneh leta 1945 se je jugoslovanska vojska morala umakniti iz Trsta. Primorski dnevnik je opravljal v tistih dneh ključno vlogo: s svojim poročanjem je miril in skušal vlivati zaskrbljenim Slovincem zaupanje v napore jugoslovanskih oblati, da se vprašanje Trsta povoljno reši.

Kljub političnim premikom je bilo treba skrbeti za smotrno prebujo kulturnega utripa, svetovati, buditi in usmerjati.

Izredno pozornost je PD posvečal obnovi slovenskega solstva, vzbujanju zavesti o pravicah in potrebi po pripravi čim boljšega učnega osebja.

Casopis ne more zanemarjati še nezaceljenih ran svojih bralcev, poizveduje po svojcih, ki se še niso vrnili domov, vsak dan navaja spisek tistih, ki se vračajo iz koncentracijskih taborišč, obenem pa obvešča o vseh bolj ali manj drobnih zadevah, da so bralci o vsem na tekočem.

B.K.

Jugoslovanska

Maršal Tito o Trstu

Beograd, 23. Radio Beograd objavlja: Maršal Tito je včeraj popoldne sprejel predstavnice AFZ iz vseh krajev naše dežele in ostal dalj casa z njimi v razgovoru. Ko je slisal njihova razlaganja in prejel pozdrave iz Istre, Trsta in Slovenskega Primorja kakor tudi iz vseh ostalih delov naše domovine, se je Maršal Tito zahvalil z govorom, v katerem je med ostalim dejal, obračajoč se k ženam Istre, Trsta in Slovenskega Primorja:

»Zdaj je pri vas položaj tak, da smo morali začasnoma umakniti naše cete. To ozemlje je zdaj pod zavezniško upravo. Zatrjujejo nam, da se tam ne bo prejudicirala dokončna odločitev, katera mora prinesiti mirovna konferenca. Bojimo se samo za pridobitve ljudske oblasti, ker bodo fasistični elementi onemogocili njen

razvoj. Za sedaj je položaj tak, da ne moremo vplivati na te kraje. Toda če bo narod v Trstu in Slovenskem Primorju složen v vprašanju narodnih pridobitev, potem narodu nihče ne more ničesar«.

»Hotel bi povedati nekaj besed, kako gledamo na odnosaje z italijanskim narodom. Mi želimo živeti v najboljših odnosajih z italijanskim narodom. Posebno nas je razveselilo močno gibanje antifasistov v severni Italiji. Smatramo vsak njihov uspeh za svoj uspeh. Mislim, da bo prišel čas, ko bosta Jugoslavija in resnična demokratična Italija, jugoslovanski in italijanski narod vendar izvojevala svojo zmago, a dokler zmage ne izvojujemo, je naša naloga, da pokažemo, kako zivi narod pri nas brez ozira na to, kakšnega porekla je, a mi bomo to z

zgledom pokazali.

Prepričan sem, da se med Italijo in Jugoslavijo ne more več ustvariti jez, kateri se je zrusil, a naše nacelo je, da se narod sam opredeli in se izrazi, v katerih mejah zeli živeti. Moram poudariti, da ne želimo osvajati tujih teritorijev. V pogledu Trsta, kot velikega industrijskega centra z velikim pristaniščem, naj navedem, da ima bodočnost samo v okviru Jugoslavije. Nobeno veliko mesto ne more prosperirati, ako nima sa seboj zaledja.

Nato je maršal Tito govoril o tem, da ne more veliko mesto napredovati brez zaledja ampak samo nazadovati, in izjavil:

»Tu ni več govora o pripojitvi nekega mesta eni državi, pač pa samoodločbi, kar je tako jasno naznačeno v atlantski listi«. Nadalje je maršal Tito rekel da so

nade, da bodo tovarne v Trstu delale za nas, kar bi bilo samo koristno za našo razdeljeno zemljo. Maršal Tito je na kraju razgovora podčrtal sedanjo začasnno rešitev in je rekel, da je bila ta sprejeta v interesu miru ter je dodal, da se je treba izogibati sporov. Ljudstvo v teh krajih ve, da je te kraje osvobodila naša vojska.

Maršal Tito je podčrtal, da se ljudstvu v teh krajih dela velika krivica s tem, da se tretira kot narod, ki je bil do zadnjega trenutka sovražen do zaveznikov, čeprav je polna tri leta sodeloval v borbi za zavezniško stvar. »Tam postopajo kot z narodom na sovražnikovem ozemlju. To nas žali«. - Po razgovoru so se delegatkinje prisrčno poslovile od maršala. Tito jih je prosil naj poneso seboj njegove pozdrave bratom in sestram.

(24.6.1945)

Sporazum o Trstu

glede začasne uprave v Slovenskem Primorju, Trstu in Istri

Beograd, 9. jun. (o) Med jugoslovansko vlado in Zedinjenimi državami Amerike ter Vel. Britanije je dosežen sporazum o začasni upravi Istre, Trsta in Slovenskega primorja. Podrobnosti bodo izdelali predstavniki maršala Tita in maršala sira Harolda Alexandra.

Izjava zunanjega ministra dr. Subasića

Beograd, 9. jun. (o) Zunanji minister zvezne vlade dr. Ivan Subasić je dal naslednjo izjavo:

Z zadovoljstvom izjavljam, da je bil danes podpisan vojaški sporazum med jugoslovansko vlado in vladama Velike Britanije ter Zedinjenih držav o okupaciji in začasni upravi v Istri, Trstu in Slovenskem Primorju. Ta sporazum je osnova, na kateri bodo predstavniki stabov jugoslovanskih armad in zavezniških vojsk določili vse podrobne aranžmane.

Nadejam se in verujem, da bo s srečno

ureditvijo podrobnih vprašanj pri bližnjih razgovorih vojskanih stabov doseženo popolno obojestransko razumevanje, ki je potrebno za nadaljnje poglobljanje medzavezniških odnosov na Jadranu in v Srednji Evropi, kar bo v veliko korist za zagotovitev miru v tem delu Evrope.

Sovjetski strokovnjak o Trstu

Beograd, 11. - 8. junija je v predavalnici komisariata za zunanje zadeve predaval profesor zgodovine na moskovski univerzi Zvavič o Trstu. V svojem obširnem govoru je profesor Zvavič razložil poslušalcem, kako je nastal problem Trsta. Ta problem, je rekel profesor Zvavič, so ustvarili italijanski imperialisti zato, da bi lahko tlačili slovenski in hrvatski ziveli. Sedaj se pri problemu Trsta lahko vidijo pristani demokratične in nacelo samoodločitve narodov. Jugoslavija je v vprašanju Trsta pokazala, da zna čuvati pridobitve narodnoosvobodilnega boja.

(12.6.1945)

Izjava tržaškega škofa

Izjava tržaškega škofa o prijaznem postopanju naših oblasti in o neoviranem verskem življenju v Trstu. Trzaski škof je dal sledečo pismeno izjavo:

Prijetno mi je izjaviti:

a. da je bilo obnašanje tržaških občinskih in jugoslovanskih oblasti proti meni vedno vljudno in prijazno;

b. da nisem bil ujet niti zasledovan v svojem stanovanju, ne zunaj njega, kakor nisem imel nikake sitnosti od omenjenih oblasti;

c. da versko življenje v Trstu poteka popolnoma neovirano;

d. da sem sklenil izvršiti procesijo na Sv. Resnje Te lo v zmanjšani obliki in v drugi cerkvi zaradi ovir materialnega izvora in me oblasti ne samo niso nikakor ovirale, temveč so se celo potrudile in ponudile, da mi olajšajo redno in slovesno izvedbo procesije.

SKOF ANTON, l.r.

(2.6.1945)

Poizvedbe

Kdor kaj ve o KUNEJ FERDINANDU, rojenem 30.5.1910 v Kozjem na Stajerskem, interniranem v Gonarsu in odpeljanem pred kapitulacijo Italije v Pietra Fitta (Perugia), od koder se že dve leti ni javil, naj sporoči na naslov: Pavla Mikus, Idrija, Via Piave 4.

Poizvedujemo po MILIČ SRECKI, odpeljani v nemško taborišče, o kateri od januarja 1945, nimamo nikakih vesti. Kdor bi kaj vedel, naj javi na naslov: Družina Milič, Sales 38, pri Trstu.

Kdor ve kaj o OGRIZKU JAKOBU, ki je bil odpeljan 20. novembra 1943, iz Coronea v taborišče Oswiecim, naj to sporoči njegovi ženi Ogrizek Zori, Postojna, Via delle Cave st. 7.

Prosimo vsakogar, ki bi kaj vedel o PERTOTU FILIPU iz Nabrezine, ki je bil odveden v Obersblat, pošta 47 pri Prachtig Bonewaldu, in o GRUDEN STANISLAVU, iz Nabrezine, odpeljanem v Untergriesbach pri Passau, da to sporoči družini Pertot Marja, Nabrezina 76.

TAVCAR DUSAN je bil v Grčiji pri 215. kompaniji »laboratori speciali«, vojska pošta 2. Pogrešamo ga od 1. septembra 1943. Kdor bi kaj vedel o njem, naj javi družini Tavcar, Kreplje 4, pri Dutovljah.

Prosimo vsakogar, ki bi kaj vedel o PERTOTU OSKARJU iz Nabrezine, ki je odšel k partizanom 12. septembra 1943, da to sporoči Pertot Idi, Nabrezina 72.

OMRCEN PETER, partizansko Nikolo, zastavnik 10. brigade 20. divizije, ki je bil ranjen 28. aprila t.l. v Trstu, se pogreša. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči na naslov: Omrcen Stipa, 2. bat. 3. Dalmatinske udarne brigade, 9. Udarne divizije.

(2.6.1945)

Poziv tržaškemu prebivalstvu

Osvobodilni svet za Trst objavlja:

Jugoslovanska vojska je zapustila Trst. Zasedla ga bo zavezniška vojska. Pozivamo prebivalstvo, da ohrani mir in ne naseda provokaterjem, ki hočejo izzvati nemir.

O prehrani prebivalstva

Razgovor z Lodom Vavpetičem, ministrom za trgovino in preskrbo

Vprašanje: Kaj pravite k trditvi Reuterjevega poročevalca Cecila Spriggea, da je tržaško mestno prebivalstvo vsan dan bolj lačno! Temu naj bi bilo vzrok to, da se ni posrečilo prepeljati v mesto živila, čeprav naj bi bili zasegli vse ladje, ki so bile v pristanišču, tako da so živila, ki naj bi jih pripravili zavezniški z namenom, da pomagajo Trstu, ostala na jugu.

Odgovor: Trditev, da je tržaško mesto od osvoboditve dalje vsak dan bolj lačno, je seveda popolnoma neresnična. Naj navedem samo nekaj dejstev.

UNPRA dobavlja vsa živila, tudi tista, ki so namenjena za Slovenijo, v Split. Res je, da so zveze z Splitom zelo težke. Telefonskih zvez ni, železniskih zvez ni, prevoz po cestah je silno težaven, pomorska pot iz Trsta je skrajno negotova. Vendar smo dne 23. maja dobili poročilo, da so naša skladišča, t.j. skladišča dobav UNPRA za Slovenijo popolnoma izčrpana in da je tega dne dobila naša delegacija v dispozicijo vsega skupaj se 70 vagonov žita. K temu pripominjam samo to, da smo mogli prehrano Slovenije od osvoboditve dalje vzdržati samo na ta način, da so nam ostale federalne edinice, to sta Hrvaska in Bosna, odstopile živila od svojih količin, ki sta jih prejeli od UNPRE. Pri tem je federalna edinica Bosna storila to kljub temu, da mesto Sarajevo v resnici dobesedno trpi pomanjkanje.

(9.6.1945)

Procesija po 25 letih

Po več kot 25 letih je Gorica zopet doživela tradicionalno telovsko procesijo, prvo svobodno procesijo. Iz vse okolice so privreli verniki v mesto, da bi se lahko udeležili te svečanosti.

Ob 8. uri se je procesija zbrala in uredila pred gorisko stolnico in od tam začela svoj obhod po mestu. Pri sodniji, na Korzu, v ulici Mameli in na Travniku so bili postavljeni oltarji, pri vsakem so se brali eden od starih evangelijev. Maseval je generalni vikar Ignacij Valentincić. Ko je pri vsakem oltarju blagoslovil množico, je zadonela salva iz pušk castne cete. Procesije so se udeležile poleg vseh goriskih cerkvenih ustanov tudi zastopniki naših vojskanih oblasti ter castna četa goriskega zaščitnega bataljona, vod garibaldincev in II. bataljon 13. divizije.

Po končani slovesnosti sem vprašal staro zenico, kako ji je kaj vsec ta procesija. S solzami v obeh mi je odgovorila: »Nisem mislila, da jo bom se kdaj docakala«.

(3.6.1945)

Obvestila

Prehrana v Trstu

Konzervirano meso

Delitev konzerviranega mesa se prične danes. Ker je meso z zolici, priporočamo, da se zbere po deset ljudi, da dobijo kar celo skatljjo, ali pa da vsakdo prinese s seboj primerno posodo.

Mleko v prahu

Sepral objavlja: Pricela se je delitev mleka v prahu, kakor sledi: 1. otrokom od 1 do 3 let po 350 gr na odrezke od številke 19 do 28 zelene nakaznice, 2. imetnikom bonov za dodatek mleka po 700 gr na odrezke od številke 19 do 28, bodisi za en liter ali pol litra mleka. Potrošniki dobijo mleko v mlekarnah, kjer so se prej vpisali. Delitev se zaključi v soboto, 23 t.m. Izključeni so otroci od 0 do 1 leta, ki imajo bon za dodatek z žigom »A«. Cena za potrošnike je po 61, 50 lir za kg.

Delitev riža

Sepral objavlja: V ponedeljek, 25. t.m., se prične delitev riža potrošnikom v Trstu od I. do VI. skupine in sicer po 400 gr na osebo na odrezek st. 10 izkaznice za razna živila.

Hrana v prahu

Sepral objavlja: V soboto se prične delitev hrane v prahu, in sicer po 100 gr na osebo za tržaške potrošnike na odrezek st. 9 izkaznice za razna živila. Cena na debelo: od grosista do trgovca na drobno je po 27 lir za kg, za potrošnike je po 30 lir za kg.

Pozivi

Vsi juristi, kriminalisti, uslužbenci policije in sličnih ustanov, financarji in drugi javni uslužbenci, ki so bili zaradi svojega političnega prepričanja vrženi iz službe, predcasno upokojeni ali kako drugače preganjani, naj se javijo s potrebnimi izkazili v via Nizza st. 19-III od 9. do 11 ure.

GORICA

Mestni urad za socialno skrbstvo v Gorici poziva vse obubožane družine invalide in osirotele otroke iz Narodne Osvobodilne Vojske (NOV), da se čim prej zgledajo v uradu za socialno skrbstvo v onem delu mesta oziroma v dotični vasi, kamor spadajo. Nacelnica Rusjan Kristina.

(2.6.1945)

STVARNOST PRED 50 LETI

vojska se umika

**KAJ
JE PISAL
PRIMORSKI
DNEVNIK
PRED
50 LETI**

TRŽAČANI!

Protifašistični, demokratični italijanski in slovenski meščani!

Italijansko-slovenski protifašistični odbor vas vabi da se zberete dne

8. junija 1945. ob 17.30 uri na trgu Unità da manifestirate zahtevo demokratičnega ljudstva Trsta, ki hoče resnično ljudsko demokracijo.

S to manifestacijo bomo že enkrat potrdili našo odločeno voljo,

braniti in podpirati svobodno izvoljeno ljudsko oblast našega mesta,

ki je najdražja pridobitev skupne borbe Italijanov in Slovencev proti fašizmu in ki je najvišji izraz resnične demokracije ter trden porok naše nove, srečnejše bodočnosti!

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Šola - vir ljubezni in bratstva med narodi

Prva konferenca italijanskega in slovenskega učiteljstva iz Trsta in trzaskega okrožja

Danes se je v Trstu vršila prva konferenca italijanskega in slovenskega učiteljstva iz Trsta in trzaskega okrožja. Udeležilo se je je nad 600 poklicnih in pomožnih učiteljev in učiteljic, med njimi mnogo takih, ki jih je prej fašizem odstranil iz služb. Solski nadzornik za italijanske sole v Trstu tov. Ferlan je pozdravil udeležence, med njimi kot goste predsednika PNOO tov. Franca Bevka, zastopnika Komande mesta Trsta tov. majorja Kostjakovskija in druge zastopnike civilne oblasti.

V svojem govoru je tov. nadzornik dejal: Sola mora postati vir ljubezni in bratstva med narodi. Sola bo postala ustvariteljica in vzgojiteljica novega reda. Solski nadzornik slovenskih sol v Trstu, tov. Drago Pahor je prikazal borbo in velike žrtve, ki jih ima za seboj primorska partizanska sola v skoraj dveh letih

svojega obstoja. Tudi kulturna borba je zahtevala žrtev. Padali so tudi kulturni delavci, ker so nosili luč prosvete. Udeleženci so z močnimi aplavzi odobrvali zagotovilo govornika, da se bo pomožnemu učiteljstvu nudila možnost, izučiti se in se nato uvrstiti med poklicne učitelje.

Odposlane so bile pozdravne resolucije marsalu Titu, Pokrajinskemu narodnoosvobodilnemu odboru, narodni vladi Slovenije in ministru za prosveto v Ljubljani.

Trzasko učiteljstvo sta toplo pozdravila tov. France Bevk ter zastopnik Komande mesta Trsta, ki je se enkrat poudaril veliko vlogo, ki jo ima danes učiteljstvo pri ustvaritvi novega sveta. Geslo, ki se v dvorani nad tribuno razprostira, »Vzgajali bomo nove rodove za bratstvo in mir med narodi«, naj bo našemu učiteljstvu smernica za novo vzgojo slovenskih in italijanskih otrok, za boljše in srečnejšo bodočnost.

(6.6.1945)

Vpisovanje v slovenske srednje šole

Ni treba sele poudariti, da mora biti s prihodnjim solskim letom slehernemu našemu dijaku omogočeno, da nadaljuje svoje solanje v slovenskem jeziku. Isto velja za ono naso mladino, ki se namerava sele vpisati v srednjo solo. Zato bo nasa solska uprava že med počitnicami pripravila vse potrebno, da se ob začetku prihodnjega solskega leta odpro v vseh večjih središčih naše dežele popolne srednje sole, v podeželskih mestih in večjih trgih pa nižje realne gimnazije.

Druga naloga naše solske uprave bo, da pritegne na srednjo solo kar največ mladine s kmetov in iz delavskih vrst. Nasi največji mozej izhajajo iz kmečkih in delavskih vrst. Vsak nadpovprečno nadarjeni otrok mora imeti možnost, da nadaljuje svoje studije na srednjih solah. Pomanjkanje sredstev ne sme biti nobena ovira, kakor je bilo to doslej. Da bo omogočeno solanje tudi dijakom revnejših slojev, morajo skrbeti dijaski domovi, ki bodo že s prihodnjim solskim letom ustanovljeni po vseh krajih, kjer bo srednja sola. V njih bodo dijaki, ki nimajo dovolj gmotnih sredstev, stanovali in se hranili deloma ali popolnoma brezplačno.

Nasa solska uprava pa ne bo mogla opraviti vsega pripravljalnega dela, če ne bo imela takoj sedaj vseh potrebnih podatkov o našem dijaštvu, ki hoče obiskovati slovenske srednje sole. Nasi okrajni NOO so svoj čas že dobili navodila, kako naj zbere vse potrebne podatke. Vsi nasi dijaki, ki žele nadaljevati studije v slovenskih srednjih solah ali pa se nameravajo vpisati v I. razred slovenske srednje sole, pa se se niso prijavili pri prosvetnih referentih svojih okrajnih NOO, naj to store čim prej. Navedejo naj razred in vrsto srednje sole, ki jo žele obiskovati. Dijaki v Trstu naj se prijavijo pri svojih mestnih okrajih.

(29.6.1945)

Ko je naša vojska odšla

Po odhodu naše vojske iz Judriškega okraja, se je tam dogodilo mnogo zanimivosti. Med drugim sledece:

V vasi Seberjaku je stanje prebivalstva nezno. Delavci nimajo nobenih pravic, učiteljstvo ne more izpolnjevati svoje vazne in potrebne naloge. Tam sploh ni govora o kaki svobodi. Vzrok vsega je prisotnost »ozopovcev«.

Sprico temi izrodki italijanskega ljudstva je prebivalstvo prisiljeno odvažati svoje imetje v zgodne bunkerje, je prisiljeno samo živeti v gozdu. Medtem ko slovensko prebivalstvo trpi take muke, »ozopovci« svobodno in nemoteno prihajajo v vas iz Trbelj, kjer imajo svoj sedež. Dogodilo se je, da so ob priliki proslave osvobojenja preganjali naše ljudi in streljali na otroke in učitelje, ki so imeli v soli v vasi Kodrmacih pouk.

To pa se ni vse. V tem okraju se nahaja tudi fašistično nastrojeno župnik, ki je prepovedal mladini sodelovati na naših mitingih pod pretvezo, da se na njih naučijo samih neumnosti. Prav tako rovari tam iz zaporov izpuščeni znani simpatizer in propagandist SNAPRE Bajt Janez.

Ti in drugi primeri so pri prebivalstvu dvignili val ogorčenja proti »ozopovcem«, proti župniku, Bajtu in drugim. Ljudstvo pravi, da je vsega tega kriv predvsem župnik.

Zaradi teh dogodkov si prebivalstvo želi jugoslovanske vojske, za katero je veliko žrtvovalo, v katero je dalo svoje sinove.

(3.6.1945)

Počitniške kolonije za otroke

Odsek za socialno skrbstvo Osvobodilnega sveta v Trstu bo poslal okoli 900 otrok v starosti od 7 do 15 let h kmetom v Brda, na Gorisko, Kras in v Istro. Otroke bodo sprejele družine, ki so se prostovoljno za to ponudile, in bodo za otroke dobro skrbele. Staršem bo mogoče obiskati otroke v letovišču. Vsa oskrba bo brezplačna.

Okrajni odbori naj cimpred predložijo odseku socialnega skrbstva, via G. Gallati 20/I, sezname revnih otrok, ki so predlagani za počitniške kolonije.

(22.6.1945)

Kulturni zapiski

Nase ljudstvo je po dolgi letih molka željno slovenske besede, slovenske pesmi in drame. Zato je brez vsakih navodil, ne da bi čakalo nasveta in pomoči, obnovilo svoje nekdanje cvetoče kulturno udejstvovanje. Mi pa moramo že od vsega početka paziti na pravičen razvoj, ki ne bo prehitel naših moci in sposobnosti. V mislih imam tu predvsem razvoj nase ljudske gledališke umetnosti. Le umetniško dovršene izvedbe izpolnjujejo svoje pravo prosvetno poslanstvo, medtem ko nedostudirane in nedognane uprizoritve kvarijo občinstvu okus in ga odbijajo od gledališke umetnosti.

Le umetniško dovršene izvedbe izpolnjujejo svoje pravo prosvetno poslanstvo, medtem ko nedostudirane in nedognane uprizoritve kvarijo občinstvu okus in ga odbijajo od gledališke umetnosti.

svetno poslanstvo, medtem ko nedostudirane in nedognane uprizoritve kvarijo občinstvu okus in ga odbijajo od gledališke umetnosti. »Veselic« se potem ljudje delezujejo le radi neke »narodne dolžnosti, ne da bi imeli od tega kak pozitiven kulturn užitek. Tudi vzgojna stran take prireditve ostane zabrisana. Zato naj prirejajo nase dramske družine v početku recitacijske večere (ne »veselice«!) na katerih naj seznanijo širše občinstvo z najboljšimi deli iz našega partizanskega slovstva, kakor tudi s starejšimi klasičnimi deli. Marsikod se ne poznajo zbornih recitacij, ki jih je med nas prinesel novi čas. Tudi krajši dvozgovori, odlomki iz

dramskih del (»Hlapec Jernej« in drugi) in enodejanke naj sledijo v drugi razvojni stopnji.

Občutno je pomanjkanje sobnih režiserjev. Zato bo nasa prva skrb, da priredimo tečaje za dramske režiserje. Prav tako moramo od početka reševati tudi tehnično stran našega ljudskega gledališča. Nasi odri so popolnoma brez kulis. Zato nam bo tem lažje urediti nase odre po sodobnih vidikih in scenacije. Vodstva gledaliških družin naj se pred pričetkom takega dela posvetujejo s strokovnjaki ali naj zahtevajo nasvetov od pristojnih oddelkov za ljudsko prosveto in umetnost pri okrožnih prosvetnih odsekih.

(10.6.1945)

O naših mitingih

Na mitingu pri Sv. Ivanu, ki se je vršil v nedeljo 10. t.m., se je zbralo skoraj pol drugi tisoč ljudi, ki so željno prisluhnili nasi besedi. Italijani in Slovenci so z zanimanjem sledili sporedu. Spored se je delil v tri dele: borbeni, narodni in zabavni. Med posameznimi točkami je igrala vojska godba Komande mesta. nastopil je italijanski pevski zbor z dvema pesmima, domači zbor pa je zapel »Vasovalca« in se eno. Prva pesem je bila dobra, le tempo bi moral biti živahnejši. Zbor je dober, pritegniti bi moral se mladino k aktivnemu sodelovanju. Tudi Lonjerci naj pomladijo in pomnožijo svoj zborček. Pretežni del sporeda so izpolnili nasi borci, vojaki, z živimi slikami in prizori iz borb za svobodo. Pozna se jim, da so ti prizori nastali v odmorih med bitkami, da bi dali poguma in novega poleta našim borcem, jim pokazali smešno in klavarno sliko nadutega sovražnika.

Kar se tiče sporeda, se to. Po prireditvi sta se stvorili dve skupini, ki sta se prepevali partizanske pesmi. Zdelo se je, da bi mesto nekaterih prizorčkov raje slisali te partizanske pesmi že preje na odru. Prireditelji, mislite na vse! Mislite si, da stojite med gledalci, mislite na to, da imajo zvoznovi močnejši glas od vas, da mikrofoni radi opdovejo in da govore včasih igralci mimo njih, da mora zveneti z odra lep slovenski jezik, da... Vse to zato, da bodo nase prireditve na dostojni višini.

P.J. (13.6.1945)

Prva pevška vaja...

Vecerni sprehod me je zanesel k sv. Jakobu. Pri cerkvi zapazim zastavnega partizana, oprtaneza z bremenom, ki je dalo slutiti harmoniko. Zavil jo je pravkar v prečno ulico. Ne boš mi usel, sem si mislil, ter pospešil korake za njim. Kamor on, tja jaz. Znašla sva se oba v hiši tretjega sektorja. Pri vratih me je prijazno sprejela tovarišica in me odvedla v sobo, kjer sem ujel še gromki »smrt fašizmu« koncanega sestanka nasih mladenk. Sedel sem na stol in motril skupine deklet, ki so v majhnih gručah živahno debatirale.

Ves čas sem strmел od začudenja: od sedemindvajset deklet, petindvajset z absolutnim poslušom, in to vzeti iz široke mase, ne da bi jih sele odbi-

ral, ali so že kdaj pele ali ne. Moje preseñenje se je še stopnjevalo, ko je pevovodja pritresel iz zepa besedilo pesmi, ga razdelil, po vojsko razporedil prvi glas na levo stran, drugi pred se in tretji na desno ter po picli uri vaje posameznih glasov izvalil iz mladih, navdušenih grl lepo donečo partizansko pesem: »Vstani mladina!«

To bodo sele ponošne, ko nastopijo na mitingu!

In po vsej pravici bodo lahko ponosne. Po prvi vaji sodec, se bodo postavile v najrajšem času in sicer tako, da bodo vzgled mnogim drugim sektorjem. Vas slučajni obiskovalec vam tudi to želi iz vsega srca!

Prevoršek Božo (1.6.1945)

Igralska skupina IX. korpusa

Kmalu po razpadu Italije, ko je nastalo na Primorskem prvo osvobojeno ozemlje, katerega je mogel sovražnik le včasih in to s precejšnjimi silami kontrolirati, se je živo začutilo, da kulturno prosvetnim potrebam nasih borcev in zlasti pa civilnega prebivalstva, ki preko dvajset let ni čulo slovenske pesmi in recitacije, ter videlo slovenske igre, nikakor ne zadostujejo več kulturno-propagandni referati v vojaških edinicah in terenskih organizacijah.

Ze pozimi istega leta je prispel z Dolenjske na Primorsko prvomorski rojak tov. Turk Danilo-Joco, bivši igralec Mariborskega gledališča z namenom, da nabere po brigadah igralski in glasbeni kader ter ustanovi vojsko igralsko skupino, ki naj bi duhovno bogatila, a obenem pa tudi zabavala naso vojsko in teren. To se je tudi zgodilo. Skupini se je kmalu pridružil sirom vse Primorske znani »Veseli trio«.

Igralska skupina se je v polni meri zavedala svoje naloge. Studirala je ure in ure ter prirejala mitinge kjerkoli in kadarkoli je mogla. Kadar ni na-

stopala je vadila in kadar ni vadila je nastopala. Prepotovala je v sklopu brigad ali pa samostojno cerkljansko in idrijsko ozemlje, Sentvisko, Banjsko in Trnovsko planoto, Vipavo, Kras, preplezala Tolminske grape, se pomudila v Beneciji, Režiji ter skocila s Cerknega veckrat tudi na Gorenjsko. Pozna jo domala vsa Primorska, saj je prirejala mitinge tudi v vaseh, ki so bile oddaljene komaj pol ure hoda od sovražnikov postojanke, ali pa so stale ob glavnih sovražnikovih prometnih cestah. Cim se je prikazala v kaki vasi je slo od ust: »Igralska je tu!« »Miting bo!« Pozimi 1945. je samoiniciativno s pomočjo Delavskega bataljona zgradila veliko gledališko dvorano z vsemi potrebnimi rekviziti. Po enem mesecu je stala v Cerknem dvorana, v kateri je bilo prostora za 2000 ljudi. V novi dvorani je poleg mnogih mitingov priredila skupina »Kulturni teden«, ki je predstavljal obenem bilanco njenega dotedanjega dela in predstave za stiri kongrese.

(1.6.1945)

REVIJI JE ŽIVKA PERSIČ NAMENILA DIPLOMO

Dolga in pestra pot otroške revije Galeb

V zadnjih mesecih se je zvrstilo veliko pomembnih datumov, obletnic in jubilejev. Med tistimi, ki so praznovali večdesetletno delovanje, je bil tudi Galeb, pri nas zelo priljubljena otroška revija, ki je lani obhajala »40. rojstni dan.« Obletnico so pri Galebu sicer praznovali bolj delavno, saj revija prav »na delavnik« opravlja svojo temeljno vlogo: skozi celo šolsko leto namreč spremlja slovenske otroke na Trzaskem, Goriskem in Videmskem na njihovi izobraževalni poti. V tem poslanstvu reviji že 12. leto pomaga šolski dnevnik, Galebov šolski dnevnik seveda, ki vsem slovenskim solobveznim otrokom, omogoča, da imajo »svoj dnevnik«. Galebov šolski dnevnik je hkrati tudi dar naših bank, kajti njegov izid vsa leta omogočijo Slovenski denarni zavodi v Italiji.

Zivka Persič je lani diplomirala na trzaski filozofski fakulteti z zanimivo tezo o Galebu. Pri svoji raziskavi se ni omejila samo na revijo, temveč se je po poglobljenem začetnem delu o pedagoški vlogi otroških revij, spustila v pregled slovenskih revij od leta 1848 do danes. Osrednji del raziskave je sicer posvečen Galebu, katerega ob koncu spremlja anketa.

Kako bi lahko povzela svoje enoletno delo?

»Potem ko sem si pridobila splošno znanje, o tem kako naj bo teza sploh sestavljena, se je začel dolg pregled vseh števil Galeba od prve, iz leta '54, vse do današnjih dni. Spremembe rubrik, sodelavcev in izgled celotne revije dolgujejo v veliki meri svoj izvor predvsem različnim pristopom raznih urednikov. V 40 letih Galebovega obstoja so bili le stiri, vsak pa je svojemu uredništvu dal poseben pečat.

Mara Samsa, s krogom sodelavcev ustanoviteljica Galeba, je že od vsega začetka revijo življenjsko povezala s šolo. Seveda so bile njene težave največje, Galeb je predstavljal novost, finančne težave so postavljale v dvom njegov obstoj. Milan Jereb, ki je nasledil Samsovi, je reviji dal novega zagona, se posebno potem, ko se je leta '63 preselil v Ljubljano in začel siriti krog Galebovih sodelavcev. Za revijo je bil to važen kakovostni korak. Ko je bil literarni del revije preiskrbljen z mrežo sodelavcev iz Slovenije, so se krajevni sodelavci posvetili informativnemu delu. V rubrikah, ki jih je bilo takrat nič koliko, izstopa tudi skrb za gojenje narodnostne pri-

padnosti. To je bil tudi eden izmed začetnih ciljev, saj je revija sploh nastala v prehodnem trenutku, ko je bil Trst priključen k Italiji in se je skupnost čutila ogroženo.

Ce se povrnemo k naši razporeditvi po urednikih...

»...je tretji na vrsti Lojze Abram. Pod njegovim vodstvom lahko rečemo, da doseže informativni del višek, čeprav mu literarni nic ne zaostaja. Abram lahko računa na celo vrsto stalnih sodelavcev od Pavčka, Branke Jurce, Ele Peroci do Nika Grafenauerja, Berte Golob in drugih. Revija crpa svoj uspeh tudi iz sodelovanja najboljših slovenskih ilustratorjev. Otrokom je dana možnost, da spoznajo imena, ki spadajo v sam vrh slovenskega slikarstva, kot so Marjanca Jemec Božic, Jelka Reichman, Hlavaty, ki je menda pripravil reviji prvo platnico, Bambic, Palčič, Cernigoj, ki je opremil številko, posvečeno 20. obletnici obnove slovenskih sol itd. Galebova posebnost je v tem obdobju tudi barvna priloga, ki je pokrivala najbolj različne pango od zgodovine okolice, narave,

etnologije, etnografije ipd.

Skoraj petetindvajsetletnemu Abramovemu uredništvu nasledi Majda Zeleznik. To pa je že obdobje vsesplošne finančne krize.

Ali bi nam bi lahko predstavila zaključke, do katerih si prisla ob svojem raziskovanju?

»Poleg tega da obdelam življenje revije skozi njene urednike, rubrike in sodelavce, se mi je zdelo potrebno raziskati, kako sprejemajo revijo njeni uporabniki, to so učitelji in učenci. Anketa, ki spremlja tezo, jemlje v postev četrte razrede nekaterih osnovnih sol tako trzasko kot goriske, mestne, okoliške in vaske. S pomočjo

Galeba. Odgovori so bili nadvse razveseljivi, kajti lahko trdimo, da je revija pri otrocih izredno priljubljena in da jo imajo za svojo. Seveda so odgovore spremljale tudi pripombe in nove želje. Tako pri otrocih kot pri učiteljih je na primer zaznati željo po večjem številu rubrik, da bi lahko bila revija še v večji meri didaktični pripomoček. Učitelji sicer v večini revijo uporabljajo, kar ima seveda pozitivne posledice: z zunanjo spodbudo otroci raje posežejo po tovrstni literaturi, ki pa mora, če hoče vzbuditi zanimanje, primerno literarno- vzgojni moment usklajevati z razvedrilnim. Mislim, da Galebu po svojih močeh to tudi uspeva.

Kako misliš, da bi se revijo se lahko izboljšalo?

»Pomanjkljivosti bi se lahko zapolnilo z večjim sodelovanjem med učitelji in urednikom. Če je res, da se učitelji revije poslužujejo, če je res, da jo otroci tako radi berejo, potem bi bilo vredno, da se potrudimo, da se revija še bolj obogati. Mislim, da je med učitelji marsikdo, ki ima kak poseben interes, zanimanje, konjice in morda bi se lahko dobilo primerno

obliko, da svoje znanje posreduje tudi drugim. Seveda ni v reviji prostora za dizertacije in obsežne raziskave, dovolj bi bil kratek sestavek, nekaj pojasnil-

nih stavkov, ki bi otrokom predstavili tematiko, priblizale argument. Nihče namreč ne ve bolje od učiteljev, katere so potrebe učencev in česa učiteljski kader se potrebuje pri svojem delu. Seveda ni nikjer zapisano, da bi morali biti sodelavci samo učitelji, mislim, da bi lahko priskočili na pomoč tudi animatorji, starsi, vsi pač, ki so blizu otroškemu svetu. O neizpodbitni vrednosti revije kot je Galeb nihče ne dvomi, mislim, da se vsi strinjamo s tem, da je to instrument v korist celotne skupnosti. Tovrstna revija je namreč za naše otroke nenadomestljiva priloznost, da v svojem jeziku dobijo informacije o tem, kar se dogaja okoli njih.

Nasi otroci ne živijo samo v svetu pravljic in fantazije, zato mislim, da ne sme biti tovrstna revija izključno literarnega značaja, temveč mora otrokom postreči tudi z novicami s cimsirrega področja otroških zanimanj. Otrokom bi bila na tak način vsaj delno zagotovljena slovenska terminologija na področjih iz vsakdanjega življenja, kjer drugače prepogosto prevladuje italijansko besedišče.

Mislim, da je zaradi vseh navedenih razlogov revija Galeb iz-

rednega pomena in da moramo torej napeti vse naše moči, da reviji zagotovimo cimolj kakovostno prihodnost. Mislim, da je to dolžnost vsakogar, ki mu je rast naših otrok in celotne skupnosti pri srcu. Ljubezen do

otrok, do svojega poklica in končno do svojega naroda, se lahko kaže tudi v tem, da pripomoremo k oblikovanju necesa, ki je za celotno skupnost življenjskega pomena.

Stran pripravila
Tatjana Dolhar
Fotografije
KROMA

»V Galebu je nekaj primerneza za vsakogar«

Majda Zeleznik, zaposlena pri založbi Devin je obenem tudi urednica revije Galeb. Z uredništvom se ukvarja od leta '92, ko je nasledila dolgoletnemu uredniku Lojzetu Abram. Odgovorno nalogo opravlja z velikim navdušenjem, kajti rada dela za otroke, čeprav ima pri tem res ogromno dela. Ze s prebiranjem in izbiro tekstov in primernih ilustracij je dela na pretek, potem pa so se vse ostale tehnične naloge. Za eno samo osebo je morda dela res preveč, tako da bi bili lektorji, korektorji in sodelavci res dobrodošli.

Kako bi predstavili revijo?

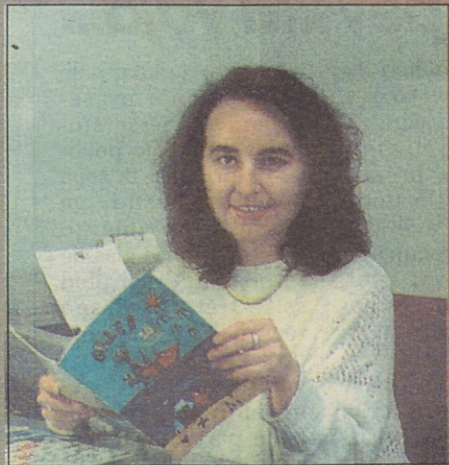
»Galeb je mladinska literarna revija. Otroke spremlja skozi celo šolsko leto, tako da letno izide 10 števil: z junijsko številko, seveda pocitniško razpoloženo, smo zaključili tudi 41. leto Galebovega življenja. Revija je namenjena otrokom od 6. do 12. leta starosti. Otroci trzaskih in goriskih osnovnih in delno tudi srednjih sol kot tudi obiskovalci dvojzicne sole v Beneciji jo prejema po naročilu direktno na sole, slovenski otroci iz Kanalske doline pa preko župnišč. V zadnjih treh letih pa se nanjo posamezno naročajo tudi otroci iz Slovenije.

Kako je strukturirana revija?

»Vsaka številka Galeba izide na 32 straneh. Večino strani polnijo literarni sestavki, pravljice v nadaljevanjih, stalne rubrike in pesmice vse z ustreznimi ilustracijami. Proti koncu je na vrsti koticke za mlade, križanke, rebusi in zanimivosti, zadnje strani pa so navadno posvečene dopisom, spiskom in pismom bralcev.

Za naslovno stran navadno poskrbijo otroci sami preko natečaja, ki ga razpiše-mo septembra.

Galeb zeli biti predvsem literarna revija. Nasim otrokom želimo ponuditi izbor najlepšega, kar danes ustvarjajo mladi umetniki pri nas kot v Sloveniji. Zapol-

nili naj bi tako vrzeli solskih beril, ki so izredno zastarela, sramotno je, da jih sploh še ponatisnjujejo. Kje drugje naj bi torej lahko nasi otroci prebrali nove Pavčkove in Kosutove pesmice, najnovejše pravljice Kravosa in Tomsica? Hvalvredno je, da sodelavci namenajo Galebu svoje prvence. Marko Kravos nam je za naslednje leto že izročil nov rokopis: pravljico o zlatorogu. Marsikdaj je prav Galeb tudi posrednik za to, da kaj zazivi v knjižni obliki. Iz letošnjih objav v nadaljevanjih bosta tako nastali kar dve knjigi: pri založbi Devin je v tisku »Galeb

nad zitom« (lepa kombinacija Kosutovih pesmi in ilustracij Marjanca Jemec Božic), pri založbi Mihelac in Nesevič v Ljubljani pa je v pripravi zbirka pesmi Berte Golob in ilustracij Marjana Mančka. Mislim, da bosta v knjižni obliki zela se več uspeha, kajti Golobine pesmice o samostalniki, pridevnikih, glagolih in vsem tem, kar sestavlja kraljestvo slovnice lahko postanejo izredno učinkovit didaktični pripomoček za uvajanje otroka v drugače lahko zelo suhoparni slovnici svet. Izredno zanimivo je, da se preko revije, ki izhaja pri nas, rodi to take stvari. Poleg tega je desetkrat po dvaintrideset strani že zajetna knjiga: glede na nizko naročnino (30.000 lir) se Galeb tudi kulturno izplača. Mislim, da bi lahko Galeb upravičeno vključili v bralno značko.

Kako to da se je Galeb začel siriti tudi v Slovenijo?

»Preko založbe Mihelaca smo v treh letih dosegli v Sloveniji tristo naročnikov po domovih. Sedaj pa bi radi dospeli tudi v solske prostore. Odziv otrok iz Slovenije je res izjemen. Vsak mesec dobim toliko dopisov, da sploh ne morem vseh objaviti. Zanimivo je, da krije Galeb v Sloveniji sirsi starostni razpon, kajti prebirajo ga tudi 13- 15 letniki. Sprasujem se, zakaj ima v naših srednjih solah Galeb manj uspeha. Mislim, da bi ga lahko, glede na vsebino, ki jo prinaša, profesorji slovenscine pri svojem pouku marsikdaj uporabljali in tako mlade stimulirali k branju. Nalasc je revija razporejena tako, da lahko v njej vsakdo najde kaj primernega.

Kaj so nam pripravili učenci osnovne šole v Romjanu

Skrivnostno podzemlje našega Krasa

Na našem lepem Krasu, v podzemlju, so ogromne jame. V eno od teh smo sli mi učenci OS Romjan. Imenuje se jama pri Briscikih. Ima velike stalaktite in stalagmite, ki imajo več milijonov let. Kapniki so gladki, vlažni in nekateri zmeraj mokri. Stene so rdeče, rjave, bele, sive in malo tudi zelene barve. Jama je globoka 100 metrov, dolga 280 metrov in široka 65 metrov. Vodic nam je povedal, da

pripravljajo drugi izhod iz jame. Tam je bil znak z napisom: »Pazite, dela v teku!« Ko smo prišli iz jame, smo sli pogledat muzej. Videli smo tudi zobovje praelocve in druge izkopanine, ki so jih našli v jami.

Končno smo se vrnili na solabus. Bili smo žejni, lačni in zelo utrujeni, ampak tudi zelo zadovoljni. Pojedli smo malico in nato nas je sofer odpeljal v delavnico umetnika Pavla Hro-

vatina. On izdeluje razne predmete iz kraskega kamna. Pokazal nam je stroje in kako dela. Vsak predmet mora dolgo časa oblikovati in izglajevati, da dobi lepo obliko. Podaril nam je ploscico z vrisanim soncem in napisom naše sole.

Vrnili smo se v solo zelo, zelo veseli. Prav tisti trenutek je zvonilo in bežali smo domov.

Martina Richiardi
3.razred

Kamen, kamen, kamen

V četrtek, 9. marca, smo sli v Nabrežino si ogledat kamnolom. Na žalost smo imeli zelo grdo vreme. Vsi mokri in zmrznjeni smo hodili po kamnolomu. Z nami sta bila Ivanov oče in nono, ker sta oba kamnoseka. Ivanov nono je delal 40 let v tistem kamnolomu, najprej kot pomagač, nato kamnolomec in nazadnje tudi kamnosek.

Oba sta nam razlagala, kako so delali nekoč. Pokazala sta nam staro orodje, ki ga zdaj ne rabijo več: velika in majhna kladiva, razne kline in različna dleta.

Največje kladivo je "macca", ki tehta skoraj 8 kg. Poskusili smo držati v roki 3, 5 kg težko kladivo. Samo močnejši učenci so ga zmogli dvigniti z eno roko. Ivanov nono je povedal, da so s težkimi kladivi tolkli ure in ure (12-14 ur), da se je blok kamna odcepil od stene. Tudi zage so bile ročne. Sedaj pa imajo ogromno električno žago, ki ima diamantne zobe in je podobna cirkularki. V dveh urah razzagajo velike sklade kamna. Vsak razzagan blok meri približno 5 m³. Specifična teža kraskega marmorja je 28 q/m³ in lahko izračunamo celotno težo enega bloka. Kraški marmor je tsi od marmorja, ki ga lomijo v Massi Carrari.

Dober kamen zvonijo kot zvon, če potkaš nanj. Izkopani blok kamna je poln vode, zato ga je treba pred uporabo pustiti, da se posuši. Sele nato ga posljejo v delavnico. Ker je naše kraje pokrivalo v mezozoiku morje, najdemo v kamnu vse polno skolkov in fosilov. Na tleh smo tudi mi našli kosček kamna, ki je imel obliko velikega polza. Ivanov oče nam je za spomin podaril podoben fosil, ki ga je nalepil na ploscico črne marmorja. Ta marmor je iz Dola.

Po malici smo sli v delavnico. Tam notri je bil velik hrup, ker so stroji stalno delali. Ogromne zage so zagale marmor. Na marmor je stalno curljala voda, ki omehča kamen, da se ga lažje in boljše reže. Velik kos kamna izrežejo na plošce. Plošce nato izbrusijo in zrežejo na večje in manjše dele ali plosčice. Kar ostaja, vržejo v odpadke. Tam smo si zbrali najlepše kosčke marmorja in jih nesli domov.

Ker ni več tako močno deževalo, smo sli se pogledat rimsko javo. Ta java ima več kot 2000 let. Globoko v luknji so videli tudi bazenček z vodo, velike zerjave, buldozerje in kopače. Spet je začelo deževati in zato smo stopili na solabus.

Pozdravili smo Ivanovega očeta in nonota ter se ji malo lepo zahvalili za vse, kar sta nam zanimivega povedala.

Učenci 3., 4. in 5. razreda OS Romjan:

Daniel Ghezzi, Martina Richiardi, Silvia Gon, Ivan Peric in Aleksij Ferlez

Kipar med nami

V torek, 21. februarja, je prišel v solo Kevinov oče Angelo Simonetti, ki je kipar. Prišel nam je pokazat, kako nastane skulptura ali kip.

Dal nam je ilovico in iz nje smo oblikovali, kar smo zeleli. Jaz sem naredila polza, drevo in glavo deklice. Potem nam je rekel, naj odtisnemo v ilovico svojo pest. Med tem časom je on pripravil v plastični posodi tekoči mavec. Tega smo vli-li v odtis pesti in čakali, da se strdi.

Ko smo čakali, nam je pokazal, kako se oblikuje kamen. Najprej je na marmor narisal obliko pesti, nato je vzel dleto in kladivo ter začel klesati okoli obrisov. Pokazal je, kako je treba držati dleto, da nam ne zbeži iz rok. Oči si je prekril z očali in na usta si je dal masko. Ko dela dolgo časa, si zaščiti tudi ušesa. Klesal je in klesal, da se je počasi pokazala oblika pesti. Nazadnje smo tudi mi poskusili klesati. Ni bilo lahko.

Potem smo pogledali, če se je mavec v modelu pesti strdil. Videli smo, da je že trd in zato smo ilovico odstranili. Ostali so nam lepi odtisi naših pesti.

Nadaljevali smo z oblikovanjem ilovice. Kipar je izdelal obliko glave in jo zalil z mavcem. Povedal nam je, da bo

pripravil model mase. Čakali smo, da se ta strdi, a se ni strdil tisti dan, a komaj v naslednjih dneh.

Počistili smo učilnico in si namazali roke s kremo, da nam ne bi ostale suhe.

Tako smo spoznali, kakšno je delo kiparja in kaj vse potrebuje pri delu. Ugotovili smo tudi, da je treba imeti precej moči, da lahko držiš kladivo in dleto v roki, ter veliko potrpljenja, da stalno tolčeš in pravilno klesas po načrtanih obrisih. Delo pa je zelo zanimivo in nekateri moji sosolci so rekli, da bi radi postali kiparji.

Po treh dneh je učiteljica nesla model maske h Kevinovemu očetu. On ga je odprl in prinesel v solo. Nastala je lepa maska iz mavca. Rekel je, da sedaj, ko imamo pripravljen model, lahko naredimo toliko mask, kolikor želimo.

Kevinov oče nam je pustil tudi razna dleta, lopatice, rezila in mavec, da bomo sami nadaljevali z modeliranjem gline. Za vse smo mu bili zelo hvaležni, ker nas je veliko naučil in nam pokazal veliko nepoznatih orodij in materialov. Prinesel je tudi svoj marmornati kip, ki predstavlja Adama.

Nataša Marinkovic
5. razred

Bili smo na izletu v Velikem Repnu in obiskali Kraško hišo. Hiša je zelo stara in ima dvorišče zaprto z visokim zidom, ki brani bivaljske pred burjo in tatovi. Streha je prekrita s skrlami. V pritličju so: kuhinja, klet in hlev. Zgoraj pa sta dve sobi in senik. Vse je v kamnu in lesu. Na borjaču je vodnjak, ker v hiši ni vode in niti luči. Blizu kraske hiše sta živela moj nono Ludvik in moja nona Pierina.

Daniel Ghezzi, 3.r.

V kraske hiše nas je sprejela gospa Vesna in nam razkazala vse prostore in predmete v njej. Kuhinja ima veliko ognjišče in okoli tega ognjišča so v večernih urah poslušali pravljice ter jedli pri majhni mizi vsi iz ene sklade.

Sli smo nato po zunanjih

stopnicah v spalnico. Postelja je postлана iz koruznega licja. Otroci so spali v zibelki ali zraven staršev.

Nazadnje smo videli narodne noše, ki so bile razstavljene v skednju. Te noše so narejene po starih vzorcih in so zelo lepe.

Aleksij Ferlez, 5. r.

Levček pevček

Nas levček pevček je skočil na drevček in padel na hlevček.

Mali medvedki

Mali medvedki sli so k tetki, a tetka mala je že zaspala.

Daniel Ghezzi, 3.r.
OS Romjan - Ronke

Beli in rdeči

Desnica išče snov za spopade, levica pa kot uspavana devica ne ve ne kod ne kam

Po starih letih zagriženih prizadevanj je populistični desnici vendarle uspelo prevzeti vodstvo slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa. Pretekli četrtek je njen novi predsednik (že peti v starih letih) postal Danijel Starman. To se ni zgodilo zaradi Starmanove genialnosti, pravi Vlado Habjan, utemeljitelj združenja, pač pa zaradi odsotnosti leve, ki se ji delo v Svetovnem slovenskem kongresu ni zdelo dovolj pomembno in tudi na večkratno Habjanovo pregovarjanje za sodelovanje vanj ni prispevala nikogar iz svojih vrst.

V soboto, 24. junija, je bila na zasedanju v Celju konferenca se na razpotju, ugotavlja tretja predsednica konference Irene Mislej, ki se ji na tem položaju tudi ni uspelo dolgo obdržati, zdaj pa je njena nadaljnja pot več ali manj jasna.

Zamisel o Svetovnem slovenskem kongresu se je Vlado Habjanu porodila že v osemdesetih letih, ko je postajalo čedalje bolj očitno, da se bo tedanja Jugoslavija prej ali slej sesula, mlada slovenska država pa bo za to potrebovala vse razpoložljive človeške potenciale, ki bi ji lahko pomagali. Če se zdi trinajstim milijonom Židov v Izraelu in po svetu potrebno in vredno delovati v obliki svetovnega židovskega kongresa, sem si mislil, pravi Vlado Habjan, najbrž tudi tako majhen narod, kot smo Slovenci, potrebuje omenjeno vrsto organizacije. Poleg tega bomo Svetovni slovenski kongres potrebovali tudi v prihodnje, dokler bomo kot Slovenci obstajali. Tudi združena Evropa, v katero Vlado Habjan sicer ne verjame, ne bo skrbela za nas obstoj, če si ga ne bomo znali sami zagotoviti in izboriti. Pobudo je prvič javno predstavil na plenumu kulturnih delavcev OF leta 1988 - nekoliko s strahom, kot sam prizna, saj je imel za seboj neprijetno izkušnjo s takrat še živo državo, ki ga je zaradi kritik poveljne politike za dalj časa strpala v preiskovalni zapor in mu odvzela službo - a je bil kmalu prijetno presenečen, saj je požel odobravanje. Na žalost takrat se dejavna SZDL pobude ni znala - ali pa za to ni imela prave volje - operacionalizirati.

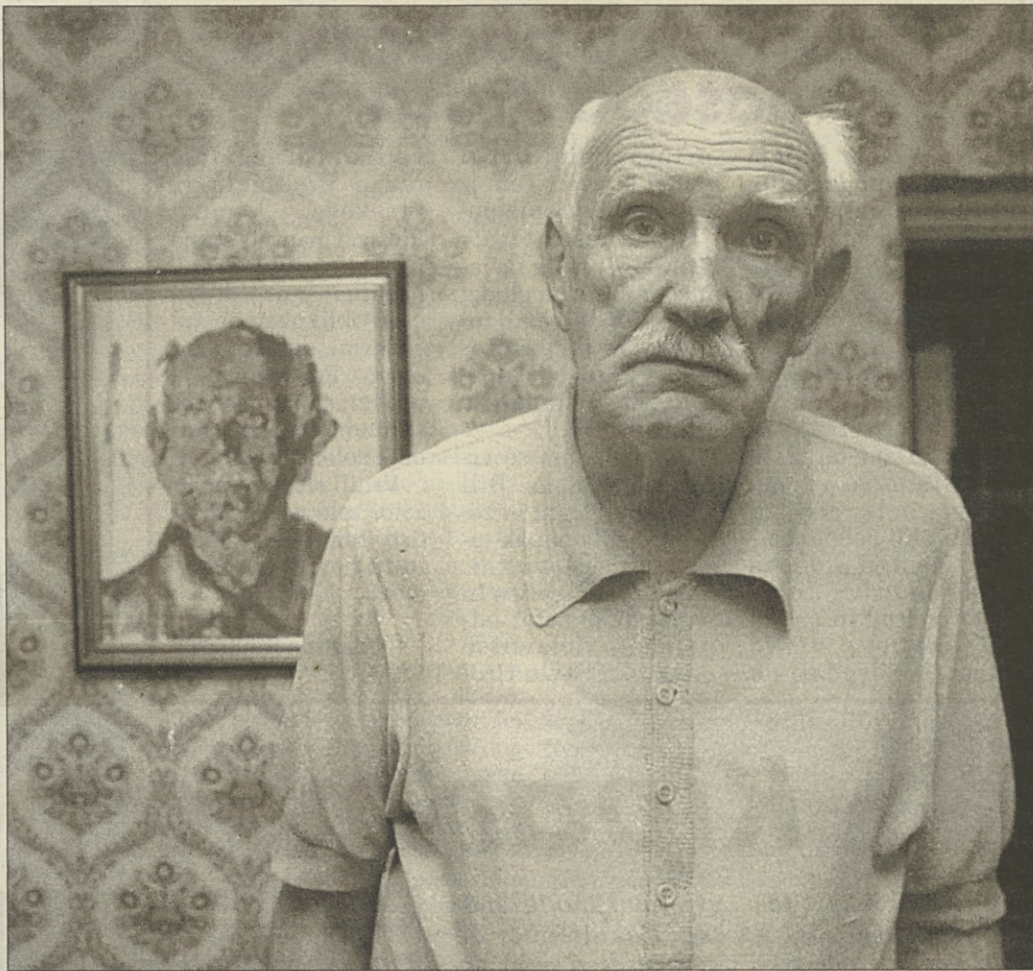
Hvaležno pa so jo prevzeli emigranški krogi iz zamejstva in tako se je Vlado Habjan v Trstu prvič srečal z medvojnimi nasprotniki, domobranci. Zanimi-

vo je, da sta se se najbolj ujeta s soimenjakom in tudi nekdanjim domobrancem, ki pa se je tisti politiki odrekal in se zavzel za pomoč sodobni Sloveniji, dr. Francetom Habjanom. Ze v tem odboru je prevladovala desnica in mene so hoteli kar preskociti, pravi Vlado Habjan, pa se je prav moj soimenjak zavzel zame in dejal, da ne bo sodeloval, če v vodstvu ne bom tudi jaz. Takrat je nastala tudi sala o belem in rdecem Habjanu. Dr. France Habjan je predsednik slovenske konference za Kanado, edine, ki od osmih ali devetih konferenc, kolikor jih formalno obstaja, se delujejo.

Cas je tekel, nastopili so usodni trenutki odločitev o samostojnosti in podobne pobude, kot je bila Habjanova, so vznikale tudi med zamejci po svetu, pravi Irene Mislej. Vsa ta prizadevanja so se zčila na ustanovitveni konferenci Svetovnega slovenskega kongresa, ki je potekal na dan napada na Slovenijo v ljubljanskem Cankarjevem domu. Idejo je z vsem srcem pograbil krog povezan z Novo revijo, predvsem zelo dejavna Spomenka Hribar, ki je Vlada Habjana predlagala za prvega predsednika. Ze takrat sem opozarjal, pravi Vlado Habjan, da bi bilo treba v organizacijo zaradi ravnotežja pripeljati tudi levicarje. Partizane ali njihove simpatizirje, pa tudi mlajše ljudi, zagrete za slovenstvo, ugledne kulturne delavce, ki se niso kompromitirali na kakšni od funkcij v nekdanji oblasti. Nek ugleden kulturnik mi je na vztrajno prigovarjanje celo pisal, da Svetovni slovenski kongres nima nikakršnega smisla. Tako je samo pokazal, da se ne zaveda, da bomo morali Slovenci nenehno razmišljati o svojem obstanku in si ga zagotavljati.

Po drugi strani pa je desnica kar drvela v konferenco, živo pripoveduje Vlado Habjan. Ni jih bilo mogoče ustaviti in puci so se kar vrstili. Ko je na prvem obnem zboru prevladala demokratska desnica, so me odstavili. Organizirano niso oddali glasov zame, za novo predsednico pa so izvolili Spomenko Hribar.

Vlado Habjan se s Spomenko Hribar v marsicem ne strinja, vendar pa ji priznava organizacijske in finančne sposobnosti, saj je kot predsednica konference in takrat tudi poslanka znala priboriti prostore v središču mesta in dovolj denarja za njeno delovanje. Kmalu je desničarjem tudi sama postala odveč. Tistega, kar so ji očitali, sicer nikoli niso mogli dokazati, bili pa so dovolj nestranni in vztrajni, da so izsilili občni zbor, na katerem so se proti njej obrnili celo ljudje, ki jih je sama pripeljala v konferenco, se spominja Vlado Habjan. Takrat sem jo tudi prvič zagovarjal. Za začasnega predsednika do poteka mandata so izvolili Franceta Miklavcica, dobrega in postnega človeka, ki pa mu organizacijsko ni uspelo kdo ve kaj narediti, meni Vlado Habjan. Miklavcic je bil takrat se član krcanskodemokratske stranke, kasneje pa je iz nje menda izstopil in se pridružil krcanskim socialistom. Ob poteku mandata so iz konference izstopili tudi skoraj vsi krcanski demokrati in ustanovili svojo organizacijo Slovenci v svetu. Miklavcicevo vnovično izvolitev smo preprečili, ker smo vztrajali pri zahtevi, ki jo se vedno zagovarjam, da noben funkcionar stranke ne sme biti obenem tudi v vodstvu slovenske konference. Tako sem za predsednico predlagal Irene Mislej, se spominja Vlado Habjan, ki se je takrat zelo vneto zavzemala za preseganje starih nasprotij med belimi in rdecimi, za tesnejše, predvsem strokovno povezovanje Slovencev v domovini in tujini, za oblikovanje vrste sekcij, skozi katere bi se strokovnjaki slovenskega rodu in njim naklonjeni ljudje s posameznih področij iz domovine in tujine povezovali, si izmenjevali izkušnje in predvsem tisti iz sveta tako razmeroma poceni prenašali dragoceno znanje in pomagali domovini. Toda zaradi nenehnih ideoloških razprtij, ki

Vlado Habjan (Foto: Bojan Velikonja/BOBO)

jih je ves čas vsiljevala populistična desnica, je bilo možno urediti le manjši del obetavnih načrtov, nadaljuje pripoved o kratki a burni »zgodovini« Svetovnega slovenskega kongresa Vlado Habjan.

Blizala se je petdesta obletnica konca druge svetovne vojne, zato so člani liberalne stranke in Janseve socialdemokratske stranke skusali izsiliti glasovanje o naravnost grozljivi resoluciji, ki bi rehabilitirala sopotnike nemstva med drugo svetovno vojno, njihovo delovanje zmoto prekvalificirala v modrost, partizanstvo pa razglasila za svetovni zločin. Na to seveda nismo mogli pristati, mirno pripoveduje Vlado Habjan, vrstile so se nesklepčne seje, se pred tem pa se je zgodil občni zbor Svetovnega slovenskega kongresa na Dunaju, ki se ga iz načelnih razlogov nisem udeležil. To je bila morda napaka, saj sicer desnici v kongresu najbrž

ne bi uspelo izvoliti za predsednika dr. Jozeta Bernika iz ZDA. Jozeta Bernik je bil med vojno že na gimnaziji protikomunistični propagandist in neke vrste belogardistični komisar, pozneje celo instruktor pri domobrancih v Kranju. Zdaj pa v slovenskih medijih, ki mu namenajo prostor, izjavlja, da je po vojni zapustil Slovenijo, ker da je hotel imeti mir. Ob tem se zdi Vlado Habjanu pomembno pripomniti, da je imel brata Staneta Bernika-Artija, ki je bil ves čas vojne pri partizanih, vosovec in kasneje v Udbi.

V vodstvu smo nenehno zagovarjali stališče, da ne smemo dajati političnih izjav, pravi Vlado Habjan, da moramo poskusiti premostiti stare politične zablode obeh strani in zamere, a se je vseeno zgodilo, da je na Spomenkin ne najbolj taktični »ustavite desnico« Bernik odgovoril z izjavo, ki se sliši skoraj kot »po-

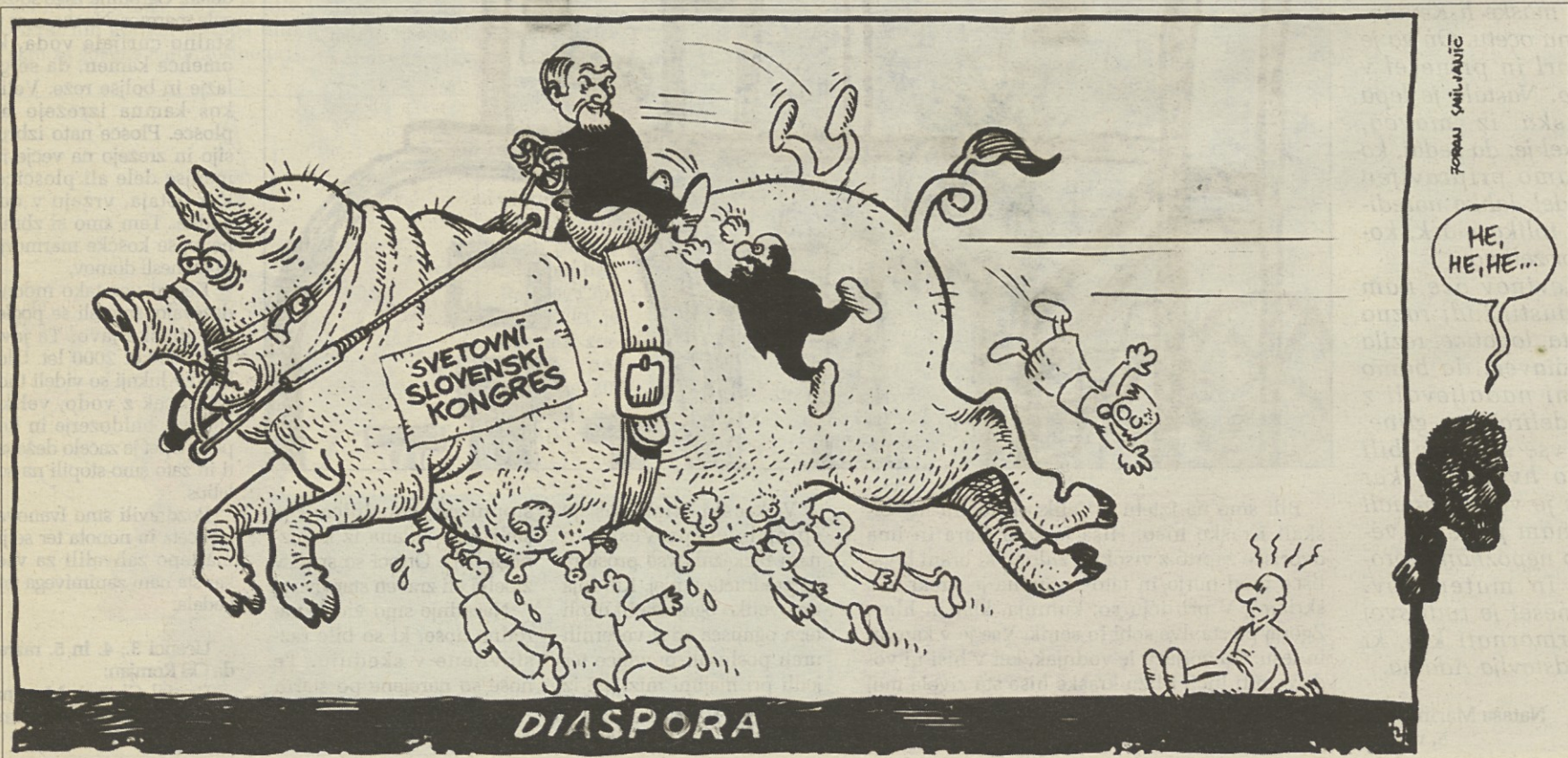
bijte levico«. Pa ga kljub temu nihče ni izključil iz Svetovnega slovenskega kongresa.

Tudi mene je desnica počasno izrivala iz odborov, da sem bil nazadnje samo se v slovenski konferenci, pravi Vlado Habjan, od Celja dalje pa se zdi, da tudi v tej ne bom več sodeloval, pa se marsikdo od razumnikov ne, ce bodo sle stvari po poti, ki so jo zacrtali Starman, Gros, Malensek in se kdo. V Celju (24. junija letos) je bil izvršen prav neverjeten puc, ko se je na začetku zasedanja včlanilo trideset ali štirideset novih članov, ki jim je bogvedi kdo dal za članarino, cez nekaj ur pa so se postali člani odbora. Znova sem zahteval, pravi Vlado Habjan, da se v statut vključi člen, ki bo določal, da funkcionarji katerihkoli strank ne morejo biti člani vodstva konference, saj se je v teh letih izkazalo, da ti agitirajo predvsem za svojo stranko, ne pa za idejo svetovnega slovenstva, ki jo zagovarjam sam, vendar so me preglasovali. Ko se je za govorniškim odrom pojavil se Janez Jansa, sem zasedanje, ki ga je vodil Daniel Starman, demonstrativno zapustil, za mano pa so postopoma odhajali se nekateri somišljeniki.

Pripoved o poteh in stranpoteh Svetovnega slovenskega kongresa je Vlado Habjan zaključil z mislijo, da v pripravi na volitve leta 1996 prihaja do vse hujših ideoloških zaostrovanj, da vse bolj prevladujejo ozki strankarski interesi, ki jim je krepitve slovenske državnosti kaj malo mar. Se več! Desnica pospešeno isče snovi za nove politične spopade, levica pa kot uspavana devica ne ve ne kod ne kam. Dogodki v Celju, se bolj pa zborovanje na Kongresnem trgu v Ljubljani ob dnevu državnosti bi morali biti slovenski levici več kot predzadnje opozorilo, je popolnoma prepričan Vlado Habjan, ki se opozarja, da se je treba ob tem le bežno spomniti dogodkov v Nemčiji leta 1933, da bi ugotovili, kam vsi skupaj bredemo.

Milos Ekar

(Nadaljevanje na 11. strani)

Boj za manjšine

Italija poskuša spodkopati korenine, ki so slovensko manjšino držale pokonci

Slovensko javnost v zadnjem obdobju zanima vrsta spornih vprašanj. To so predvsem vprašanja vključevanja v Evropo, pridruženega in stalnega članstva v Evropski uniji, slovensko-italijanskih odnosov, zaščite slovenske manjšine v sosednjih državah, ki je se zlasti pereče v Italiji, odnosov znotraj manjšine in prav zadnje dni aktualen problem Primorskega dnevnika. Z vsemi temi težavami se kot primorska poslanka živahno ukvarja Jadranka Šurm-Kočjan, z manjšinskimi problemi pa se zlasti zavzeto kot predsednica delovne skupine, zadolžene za slovenske manjšine v sosednjih državah. »

Kako ocenjujete vključevanje Slovenije v Evropsko unijo?

»Za ta proces smo se že odločili, to je nujnost in mislim, da bi se tako odločila večina državljanov in državljanek Slovenije, če bomo za to izpeljali referendum. Sami sebi ne moremo biti dovolj, zato je vključevanje v Evropo tista opcija, ki jo Slovenija potrebuje; kulturno, politično in gospodarsko zaledje je v Evropi. Toda ob tem se je treba zavedati tudi naših dolžnosti in je treba na pravo mesto postaviti slovensko identiteto, slovenski jezik, slovensko kulturo, njeno promocijo in uporabo.«

Bi lahko Evropa ogrozila slovenski jezik, njegovo rabo?

»Lahko ogrozimo tudi sami sebe. Da se to ne bi zgodilo, potrebujemo veliko zrelosti in modrosti. Vsi, predvsem tisti, ki bodo na političnem vrhu. Oblast v Sloveniji mora zelo pozorno bdeti in braniti identiteto slovenskega naroda, pridobitve Slovencev skozi tisočletja.«

Slovensko-italijanski odnosi. Hocemo ali nečemo, brez ureditve dvostranskih odnosov ni mogoče priti v Evropo, saj je bistvo Evropske unije prav ureditev dvostranskih problemov. Kaj v resnici, po vašem mnenju, hoče Italija, zakaj se pripravamo, samo za nekaj sto his?

»Občutek imam, da smo popuстили tistim italijanskim silam, ki hočejo obuditi stare iredentistične, sovinistične, nacionalistične interese, ki jih je Italija vedno imela do določene dela slovenskega ozemlja. Tako cutim kot poslanka in kot Pri-

Irene Mislej je v Argentini rojena slovenka primorskih emigrantov, ki so se pred drugo vojno tja umaknili pred italijanskim fašizmom. Kot zgodovinarica umetnosti in kulture se ze vse življenje ukvarja tudi s proučevanjem slovenske izseljeniske problematike, kar jo je po stalni preselitvi v Slovenijo pripeljalo tudi v izseljensko matico in Svetovni slovenski kongres. Kot eno od dosedanjih petih predsednic slovenske konference smo jo vprašali po dosedanjem delu združenja, programih, uspehih in neuspehih, ter po napovedih o prihodnosti Svetovnega slovenskega kongresa.

Kako je bilo na začetku v Svetovnem slovenskem kongresu?

Na začetku in se prej v iniciativnem odboru sem povezovala Slovenijo in izseljence v Argentini. Rojena sem bila v Buenos Airesu, kjer je slovenska emigracija morda se prav posebej razdeljena. Na lanskem zasedanju konference smo se posebej poudarili, da gre za nekrovno, nestranksko organizacijo, ki združuje razmislijoče posameznike v domovini in diaspori. Med poglavitne cilje smo zapisali ohranitev slovenstva, ohranitev demokracije, spostovanje človekovih pravic v Sloveniji itd., nas statut tudi izrecno zapoveduje strpno delovanje članov in pluralnost. Strankarsko in svetovnonazor-sko enoznačen kongres preneha biti kongres. To je vsa naša filozofija.

Konferenca in kongres sta si zadala kup konkretnih nalog, kot je pove-zovanje slovenskih znanstvenikov v tujini z domačimi institucijami, pridobivanje podpore razmisljanjem o poglavitnih temah za slovensko dr-

morka, včasih morda čustveno, toda te namene cutim v ozadju nekaterih zahtev in italijanskih pritiskov. Pred desetimi leti morda take zahteve niso bile tako odkrite in brutalne, zdaj pa se ne morem ogniti občutku, da gre za nekaj več, kot samo za postavljjanje določenih pogojev, ki niso v skladu z evropskimi normami.«

Govorimo o Italiji, toda najbrz obstaja več Italij. Kako spremljate te Italije, zdaj kot politik, prej pa kot pozoren prebivalec obmejnega območja?

»Zame, ki živim v Kopru, je bila Italija vedno del stvarnosti. Meja z Italijo je bila vedno izredno odprta, kot Slovenka sem Italijo vedno doživljala kot odprto, demokratično, prijetno državo. Tudi danes jo doživljam na podoben način. Toda moteci so tisti ozki krogi, ki žive predvsem v tržaski pokrajini in z vstopom v Evropsko unijo izsiljujejo vrnitev italijanstva, in sicer na ozemlje, kjer so nekoč ziveli. Zdaj kot članica odbora za mednarodne odnose vem več in sem se bolj pozorna na elemente italijanske politike. Italija nas ni nikoli resno ogrozala, toda sedanjost je ravnanje v zvezi z Evropo o vrnitvi nekaterih nepremičnin pa postavlja takšen italijanski odnos pod vprašaj.«

Bi lahko na kratko pojasnili, katere italijanske zahteve so popolnoma nesprijemljive?

»Kot poslanki državnega zbora mi je nesprijemljivo kakršnokoli poseganje, spreminjanje ali izničenje vseh tistih sporazumov, ki sta jih sprejeli Slovenija in Italija, in s

tem posledično kakršnokoli vračanje nepremičnin. Vrednost zapuščeni-h his je bila v sporazumih finančno ovrednotena in to je edini dolg Slovenije Italiji. Tudi Italija mora izpolniti tiste obveze, ki bi jih morala ze pred desetletji: vrniti nepremičnine, ki jih je slovenec odvzel fašizmu, denimo Narodni dom v središču Trsta.«

S slovensko-italijanskimi meddržavnimi odnosi je tesno povezana zaščita Slovencev v Italiji, položaj slovenske manjšine. S tem problemom se dejavno ukvarjate. Kako bi orisali sedanjí položaj Slovencev v Italiji?

»Dvoičnost politike in pritisk na Slovenijo imata resno pojavno obliko tudi v vsestranskih pritiskih na Slovence v Italiji. Te pritiske doživljam kot nekaj izredno bolečega in s posebno zaskrbljenostjo. Slovenci v Italiji kot državljani italijanske republike doživljajo izredno negativne pritiske. Ti se v zadnjih letih stopnjujejo; vsi poznamo tragicne posledice za gospodarsko osnovno slovenske manjšine, omenimo banke, ki so bile temelj številnih dejavnosti, diskriminacijske posege v solstvo, pritiske na posameznike. Italija poskusa spodkopati korenine, ki so slovensko manjšino ves čas držale pokonci. Da ne govorim o neurejenem finančnem položaju osrednjih slovenskih ustanov. V tem trenutku Italija ne pocne nič ugodnega v odnosu do slovenske narodnostne skupnosti, vsa dejanja so samo in izključno negativna.«

Ko sem govoril s pomembnim italijanskim politikom, prijateljsko razpoloženim do slovenske manjšine, in ko sem mu očital, zakaj pri vseh navedenih dejstvih ni nič ukrenil, mi je odgovoril, naj poskrbim, da iz Slovenije ne bodo prihajale stalne ovadbe. Ni del problema tudi v tem?

»Gotovo je del slovenske politike, dejala bi nezdravi del, povzročil tudi razkol med Slovenci v italijanskem zamejstvu, toda nekaj podobnega bi lahko ugotovili tudi za Koroško. Slovenska politična polariza-

cija se projicira zal tudi na manjšino. Nekateri odgovorni vladni organi zelo pristransko obravnavajo manjšino, ni izdelane jasne in obvezujoče strategije.«

Vendar, ko je slo za enkratno izjemno pomoč, je v parlamentu prišlo do strnjene in plebiscitarne večine. Če naredimo projekcijo parlamenta, je večina torej »za«?

»To je nesporno. Pri predlogu zakona o začasní finančni pomoči se je pokazalo, da je skupna želja poslancev in poslank državnega zbora, da z enkratno pomočjo rešimo najhujše probleme, da manjšina ne bo talka nerešenih dvostranskih problemov in odnosov, ki skušajo tudi pri manjšini uveljavljati nekatere svoje parcialne politične interese.«

Torej je pri tem, kaj se bo naredilo na tem področju, odločilen odnos države?

»Ministrstvo za zunanje zadeve je ze pripravilo teze, o katerih smo govorili in jih izpopolnili na dvodnevnem posvetu na temo Manjšina kot subjekt. Predstavil jih je avtor Matjaz Jancar in so dobra podlaga za oblikovanje resolucij, ki bi začrtale strategijo Slovenije do manjšinskih politike. Predvidevam, da bomo ta dokument v državnem zboru sprejeli do jeseni.«

Okrog Primorskega dnevnika se je vnela polemika, katere rezultat je blokada dela sredstev, novinarji brez plac in resne tezave. Ce se zadeva ne uredi, bo sledilo novo krčenje, morda izguba ponedeljkove izdaje, verjetni odpusti, rezanje strani. Kakšen bi moral biti nacelel odnos Slovenije do Primorskega dnevnika? Lotizacija pol : pol ali uveljavljanje avtonomije?

»Nobene lotizacije, nič pol : pol. Razumljivo je bilo, da je prišlo do polemike, morda je bila z določenega zornega kota celo potrebna. Toda povsem neprimerna je v trenutku, ko gre za reševanje hude stiske, ko rešujemo ljudi, ki ne prejemajo plac. Primorski dnevnik moramo ohraniti, ne samo, ker je edini dnevnik, temveč tudi zato, ker je s svojo ure-

Jadranka Šurm-Kočjan (Foto: BOBO)

dnisko politiko ze vrsto let izredno odprt casopis, ki z uvajanjem novih tem in strani pridobiva mlade slovenske bralce, utrjuje slovenski jezik. Jedro problema pa je v utrjevanju slovenskih pozicij. Izredno pomembna je obramba slovenskega jezika. Ce se vrnem na pol: pol. Tezko bi pristala na to, da bi se kar avtomatično uveljavila lotizacija, se izbrisal »izvirni greh«, torej partizanski izvor Primorskega dnevnika, saj je nadaljevalec Partizanskega dnevnika, ali naslednji »greh«, namrec da je Primorski dnevnik clan SKGZ. Toda ne pozabimo, da je dnevnik ze bil v resnih težavah, in da ga je takrat reševala SKGZ, medtem ko druga krovna organizacija ni izrekla niti besede pomoči ali podpore. Dnevnik je bil takrat sam. Zdaj pa nekateri vidijo, da je nastal ugoden trenutek za medsebojne obračune, izsiljevanje in pritiske.«

Pri vseh teh problemih pride vedno v ospredje odnos manjšina -

matica, subjekt - objekt. To bo prav gotovo tudi osrednja tema tez in resolucije. Kaj menite?

»Manjšina bo vedno obsojena, da se bojuje za svoj status, za svoj položaj, zato da se ohrani, da je raznorodovanje čim manjše. To je boj na dveh frontah: znotraj manjšine same, saj je nujen pluralizem, brez katerega ni razvoja, toda prav tako nujna je tudi enotnost. In to enotnost v odnosu do oblasti države, katere državljani so pripadniki manjšine, kot tudi v odnosu do matičnega naroda. Manjšina mora oblikovati svoje predstavništvo, upreti se mora, kadar so posegi s strani matice nesprijemljivi. V odnosu do italijanskih oziroma avstrijskih in madžarskih oblasti pa mora biti matica agresivna v obrambi svojega naroda. Ves čas mora opozarjati na neizpolnjene zahteve. Boj za manjšino v odnosu do matične države in države, v kateri živi, je torej njena permanentna usoda.«

Bogo Samsa

Irene Mislej (Foto: Boban Plavecski/BOBO)

mali tako država kot stroka. Ce nas resno jemljejo, sem si mislila, nas bodo poslušali. Ce nas resno jemljejo, bodo tudi Slovenci iz tujine videli, da smo lahko posredniki med njimi in slovensko državo, saj mnogo njihovih upravičenih zahtev se vedno ne najde pravega odmeva v matični domovini.

Kaj se je prejšnjo soboto dogajalo v Celju?

Res smo nekoliko potegnili nas mandati, saj svet steje trideset ljudi, ki jih je zelo težko spraviti skupaj. Zaradi nenehnih razprtij med zagovorni-

ki strankarskega in strokovnega pristopa je bilo vrsto zasedanj nesklepnih. Padlo je precej hudih besed, saj smo zadnje tri tedne vsi izgubljali potrpljenje. Jaz ne želim voditi polemike po casopisih s komerkoli od članov kongresa, zato o imenih ne bom govorila. Mislim pa, da je v konferenci začela delovati neka druga logika in da je vajeti konference prevzela skupina ljudi z zelo jasnim ciljem ter ga tudi uresnila.

Kaj nova usmeritev konference pomeni za Slovence po svetu?

V zadnjih letih so slovenske izse-

ljence po svetu v glavnem obiskovali politiki, precej manj pa strokovnjaki, ki bi jih proučevali. Seveda imajo slovenski izseljenci pravico do vključevanja v stranke, toda kongres je nastal kot nestrankska organizacija, ker enosmernost onemogoča ali vsaj močno zavira njegovo delovanje. Kako bodo reagirali Slovenci, ne vem, lahko pa omenim zanimiv podatek o tem, da je bil ze leta 1935 v Sloveniji izseljenjski kongres, na katerega sta dva Slovence iz Argentine naslovila spomenico, ki so jo podpisala tudi razna društva. To sta bila izseljenski duhovnik Joze Kastelic in masariko-vec, torej nekatolican, inženir Ciril Jekovec. Bila sta dobra prijatelja, ceprav na različnih političnih pozicijah, vendar enakega pogleda na Slovenstvo. V tisti spomenici sta med drugim zapisala, da je naravnost greh z državnim denarjem placevati strankarske agente, ki hodijo agitirati med slovenske izseljence. Gre torej za nekakšno kontinuiteto prizadevanj, ki želijo Slovence po svetu pritegniti v kolesje političnega delovanja v domovini. Ne vem za katero stranko je takrat slo, dobro pa vem, kako zgleda politično vmesavanje. Želim, da bi izseljenci dobili položaj subjekta do države Slovenije na osnovi ustavnega določila za skrb za Slovence po svetu.

Izseljence je mogoče izkoristiti za domače politične namene, saj imajo mnogi denar, mnogi pa se tudi sami želijo bolj dejavno vključiti v politi-

ko, ker vidijo v tem možnost nekakšne rehabilitacije, ker imajo se nepopravnane račune s prejšnjo oblastjo in podobno.

Resno dvomim, da bi bilo z glasovi Slovencev po svetu mogoče spremeniti razmerje sil v domovini, res pa je, da gre za simboliko, stranka, ki lahko trdi, da ima podporo slovenskih izseljencev, namrec zagotovo poznanje simpatije, saj smo Slovenci tudi sentimentalni. Za ljudi, ki jih jaz poznam, državljanstvo ni toliko sredstvo za intervencijo v slovensko notranjo politiko, ceprav imajo nekatere stranke zelo dejavne odbore itd., in tudi take ambicije, ampak je za večino ljudi državljanstvo nekaksen dokaz, da jih je domovina vendarle priznala. Med politično organiziranimi v Argentini na primer absolutno prednjacijo Krscanski demokrati... mislim pa, da politična igra poteka tu in ne zunaj. Bolj kot politične igrice me skrbi dejstvo, da je kongres ze na začetku našel stik z razmeroma majhnim številom ljudi po svetu, pa se ti so ze precej v letih. Če nam ideje ne bo uspelo kmalu prenesti na mlajšo generacijo, ki marsikdaj ze jezika ne zna več, kaj sele, da bi cutila trdnejšo navezanost na domovino svojih staršev ali starih staršev, se nam utegne kmalu zgoditi, da jih bomo zgubili za vselej. To pa bi bila velika škoda in tragedija z dolgoročnimi posledicami tako za Slovenijo kot za Slovence po vsem svetu.

Pogovarjal se je Milos Ekar

Za enotno orbito

Združitev Atlantisa in Mira je prva faza pri gradnji mednarodne vesoljske postaje

Po uspešni združitvi Atlantisa in Mira se poljubljata ruski astronaut Genadij Strelkov in američanka Bonnie Dunbar, ob strani pa sta na levi Nikolaj Budarin, desno pa Robert Gibson

Celo Hoot Gibson, poveljnik vesoljskega plovila Atlantis, ki se je združilo z rusko vesoljsko postajo Mir, priznava, da gre za težavno nalogo. »To je eden najbolj zapletenih poletov, ki smo se ga lotili. Če pomislimo samo na tehnične probleme združitve približno 450 ton težkih plovil v orbiti, vidimo za kako težavno nalogo gre.« Ne samo težavno, ampak tudi zgodovinsko: enkrat samkrat doslej sta se ameriško in sovjetsko vesoljsko plovilo združili v vesolju, in sicer pred dvajsetimi leti, ko sta Sojuz in Apollo v vesolju simbolično označila popuščanje napetosti med dvema velesilama.

A takratni podvig je ostal osamljen, brez skorajšnjega nadaljevanja. Sedanji načrti ZDA in Rusije pa pomenijo začetek dolgotrajnega sodelovanja. Združitev Atlantisa in Mira je le prva faza pri gradnji mednarodne vesoljske postaje in drugi poskus v vrsti poletov, med katerimi naj bi prišlo do izmenjave izkušenj ter do zmanjšanja tveganja pri združevanju obeh plovil. Do prvega med tovrstnimi poskusi je prišlo februarja, ko se je plovilo Discovery približalo na dobrih 11 metrov od Mira. Takrat je poveljnik Jim Wetherbee izjavil: »Ko bomo prišli nazaj, si bomo podali roke«.

V skrajno kočljivem manevriranju se je Atlantis od spodaj približal ruskemu plovilu, s katerim se je takoj za tem združil s sprednjo stranjo, ko so se ujele posebej za to prirejene celjusti. Do združitve je

prislo nad vzhodno Rusijo. »Ko se mi bo posrečilo ujeti pravni položaj glede na vesoljsko plovilo« je pred poletom pripovedoval Gibson, »bo slo za zelo natančen manever, med katerim moram biti popolnoma poravnani z rusko ladjo, v okviru plus oziroma minus 7,5 centimetra, medtem pa morata biti obe vozili nagnjeni za približno dve stopinji«.

Posadki sta se lotili dela

Kakor hitro sta se plovili združili, se je skupna posadka desetih vesoljcev lotila različnih raziskav, vključno s proučevanjem vpliva breztežnostnega stanja na človeško telo in organe po dolgotrajnem bivanju v vesolju. »Zame bo nadvse vznemirljivo, da bom poletel tja in si lahko ogledal notranjost tega plovila, ki pluje po vesolju že deset let,« je pred po-

tom dejal Gibson. Gre za zelo pomembno misijo, med katero bodo ZDA skupaj z Rusijo zagotovile dve ključni komponenti za začetek priprav na vzpostavitev mednarodne vesoljske postaje, katere vrednost je 30 milijard dolarjev. Brez ruske tehnologije - in kar je se bolj pomembno - sedanjih političnih odnosov, bi takšne postaje po vsej verjetnosti ne mogli nikoli zgraditi.

Srečanje in stisk rok ruskih in ameriških vesoljcev je seveda bil zgodovinski dogodek. Marsikdo pa se ob tem sprašuje, kakšna so tveganja in prednosti ZDA, ko se spušča v tako zapletene posle z državo, ki je sredi burnega procesa tranzicije? Ameriški urad za tehnologijo je pred kratkim zapisal: »Rusija kljub sedanjemu razvoju ohranja obširen in znanstveno razčlenjen vesoljski program, ki ni brez sibičnosti, med katere spada predvsem težavno izpolnjevanje rokov pri zagotavljanju novih kadrov in sestavnih delov«. Če bo Rusija hotela v celoti zagotoviti sodelovanje in zadostiti pogojem, ki izvirajo iz medsebojne pogodbe, bo morala razviti kar nekaj novih sistemov.

Nesoglasja ob gradnji vesoljske postaje

Prva komponenta, ki jo bodo vgradili Rusi, bo prvi del nove vesoljske postaje, ki že zdaj nekatere

v ZDA močno ježi. Ta del imenujejo FCB, funkcionalni tovorni blok, ki bo tudi prva komponenta, poslana v vesolje z rusko raketo Proton ali Zenit novembra 1997. Druga komponenta, ki jo bodo zgradili Rusi, bo »servisni« modul vesoljske postaje, del, v katerem bo prebivala in spala posadka, v vesolje pa naj bi poletel maja 1998 na krovu rakete Proton. Nedavni neuspeh Rusije pri izstrelitvi dveh modulov za Mir, pa je zbudil dvome, ali bodo Rusi to nalogo uspeli izpolniti pravočasno.

Breztežnost utegne ponuditi številne odgovore

Mednarodna vesoljska postaja, ki bo tehtala 400 ton, bo sploh prvo večje in stalno človekovo prebivališče v vesolju. Na njej bo bivala mednarodna posadka šestih astronautov - znanstvenikov, ki bodo opravljali svoje biomedicinske in fizikalne raziskave, kakor tudi tiste vesoljske in tehnološke poskuse, ki jih ni mogoče opraviti na Zemlji. Laboratoriji in bivalni prostori, ki jih bodo sestavili v vesolju in jih gradijo na Zemlji, bodo približno tako veliki kot notranjost dveh jumbojetov.

A čemu je potrebna vesoljska postaja? Od začetkov človekovega razvoja do odkritja visoke prevodnosti materialov, ki jih je mogoče vgraditi v mikrocipe, vse na

Zemlji doloca težnost. Če se človek osvobodi težnosti, utegne razvozljati skrivnost vedenja živih bitij in snovi. Poleg tega tehnološki razvoj napreduje veliko hitreje, vselej takrat, kadar se sooča z novimi izzivi v novih okoljih.

Eno od področij, kjer pričakujejo nova odkritja, je področje rakastih obolenj. Ključ pri tem je odgovor na vprašanje, ali je mogoče razmnoževati rakaste celice v laboratoriju, tako kot se te razrascajo v telesu. V običajnih laboratorijskih pogojih na Zemlji je to zelo težko ugotoviti, ker so rakaste celice zelo neobstoje, ali pa se obnašajo nepredvidljivo. Ko pa te celice pridejo v okolje, v katerem se lahko razrascajo trodimenzionalno - ko jih ne ovira težnost - se začnejo vesti podobno kot v človekovem telesu.

Pomembneje, kot se zdi na prvi pogled

Na spisku poskusov, ki bi jih morali opraviti na vesoljski postaji, je že več kot 600 predlogov. Eden med njimi je, da bi proučili človekove proteine. V naših telesih je namreč približno 150 tisoč proteinov, dosedanje medicinske raziskave pa so razkrile zgradbo le kakih 1500. Raziskave o možnostih zmanjševanja ali odpravljanja vibracij, ki bi jih opravili v vesoljski postaji, bi močno ko-

ristile avtomobilski in letalski industriji. Nove tehnologije preciscovanja pitne vode, ki so jih razvili za vesoljsko postajo, bi nemara lahko omogočile večjo bistrost jezer in vodnih tokov na zemlji. Samo 150-vatna žarnica, ki so jo razvili za videokamero vesoljske postaje, ima stokrat večjo svetilno moč kot žarnica, ki jo uporabljamo doma, njena življenjska doba pa je petkrat daljša.

Denar je tudi vesolja vladar

Nekateri znanstveniki so hudo zaskrbljeni zaradi stroškov delovanja načrtovane vesoljske postaje in zatrjujejo, da bi lahko velikanska sredstva koristneje uporabili na Zemlji. Odgovor, ki trdi, da tudi projekti na zemlji ne pomenijo zagotovila, da bo denar pametno porabljen, pravzaprav zgreši cilj - kajti pomen vesoljske postaje je veliko večji, kot bi lahko sklepali po njenih sestavnih delih.

Z besedami Dana Goldina, vodje NASE: »Državi, ki sta nekdaj izdelovali orožje, da bi druga zoper drugo sejali smrt, zdaj resnično sodelujeta v vesolju.« Povprečnega Američana bo vesoljska postaja stala vsak dan približno 2,2 centa.

David Whitehouse / Guardian

Med smrtjo in upanjem

Smeh je bil kisik za dušo. Če duša diha, se lažje premika tudi sestradano telo

Ceski pisatelj Arnost Lustig je bil kot otrok eden od šestih milijonov Židov, obsojenih na smrt na vislicah, v plinskih celicah, na prisilnem delu ter v poljskih in ruskih puščah. Leta 1967 se je v časniku *Literarne noviny* pritoževal nad pismi, ki so mu jih pisali nekdanji sotrpini kot odmev na njegove spomine na trpljenje v koncentracijskem taborišču. Pisal je namreč tudi o lepih trenutkih v taborišču, kjer niso ubijali 24 ur na dan. Pisal je, da ni bil vsak Nemec ubijalec in da tudi vsaka žrtev ni bila junaska. »Včasih je bil clovek vesel preprosto zato, ker je bilo nebo sinjemodro kot podoba tistega, cesar se je rad spominjal,« je zapisal. »Brez občutka upanja ne bi mogel preživeti... Prav v taborišču sem doživel najlepše trenutke prijateljstva, ki jih ne bi rad nikoli pozabil! Lepo mi je bilo na primer takrat, ko so nas starejši jetniki v ledeno mrzlem vetru greli s svojimi hrbti!«

Nekateri bralci so mu pisali, čes kaj si bodo mislili mladi, če jim boste rekli, da so v taborišču Auschwitz kdaj pa kdaj igrali tudi nogomet. Odgovoril jim je, da mladi kljub svoji provokativnosti niso nedonosenci, ki ne bi mogli razumeti, da se je tudi jetnika v koncentracijskem taborišču kdaj pa kdaj polotilo veselje nad cem. Lustig je 1. januarja 1945 doživel, da so jetniki, ko so na pol bosi korakali po ledeni poti, nenadoma začeli peti, ne da bi jim kdo ukazal. Peli so na cast novega leta, leta upanja. Stražarji so jih tolkli s puskini-mi kopiti, jetniki pa vseeno niso prenehali peti. Nenačrtovana pesem jim je pršla kot most med smrtjo in upanjem.

Ob tej zgodbi sem se spomnil na izgnanca, ki mi je ne-

mljo, dom in domovino? Mar so bosanski begunci srečni samo zato, ker so jih morda nastanili v hotelih?

Prav te dni sem bral spomine, ki si jih izgnanec takoj po vojni ne bi upal objaviti. Pisal je, da je bil v manjšem taborišču ob švicarski meji, kjer je bil lagerski režim dokaj znošen. »Vodja taborišča, doma iz Gradca, je bil dober in posten clovek. Ko so ga poklicali v vojsko, nas je neko nedeljo povabil v sosednjo gostilno, kjer nas je pogostil in nam zazelel srečno vrnitev domov. Lager so ukinili, nas pa razposlali v druga taborišča...« Lustig je pisal, da so v Auschwitzu igrali tudi nogomet; Židje proti enajstorici nemškega garnizona. Seveda po volji pripadnikov SS in gestapa, ki so si želeli za-

»Nič ne more zmanjšati velikine tragedije taboriščnikov,« je pisal Lustig. »Celo če bi žrtve, mrtve ali žive, odpustile svojim ubijalcem, ali če bi ti naenkrat postali najplemenitejše duše na vsej zemeljski krogli, ni mogoče opravičiti zločina nad cloveštvom.«

V nekem slezijskem taborišču si je vodja taborišča umislil srečelov za taboriščnike. Največji dobitok je bila steklenica vina. Taboriščniki so z veliko vnamo sodelovali v igri, ker jih je srečelov spominjal na vasko veselico. Tako so se za nekaj časa preselili domov in niso niti pomislili, da jim hoče vodja taborišča s srečelovom pobrati zadnje marke, ki so jih premogli in jih tako in tako niso imeli kje porabiti.

Guncarjeva, pozabil sem, kako ji je bilo ime, je v slezijskem taborišču Pilgramshain z dovoljenjem vodje taborišča organizirala solo. V navzočnosti esesovca je učila otroke nemško, komaj pa se je obrnil, je presla na slovenscino. Organizirala je tudi športno tekmovanje, dobro vedoč, da tudi otroci potrebujejo most upanja, ki je bil v taborišču najlepší od vseh cloveških občutkov in je nesrečnikom pomagal, da so vztrajali in preživeli. Bi morala Guncarjeva 24 ur na dan govoriti otrokom samo o usodi izgnanstva? Pa saj so ga občutili na lastni koži, če ne drugače pa takrat, ko so zahtevali od matere kruh, ona pa jim ga ni mogla dati!

Zaprti frančiškani na dvorišču meljske kasarne v Mariboru spomladi leta 1941 pri obvezni telovadbi, s katero so jih nacisti želeli ponižati, pa so ponižali le sebe

ga postavili pred zid in streljali kot ubijalca,« je zapisal Lustig.

Ni pa zmogel tolažbe za očeta in sina, ki ju je esesovski castnik v neki trdnjavi na Ceskem prisilil, da sta se v rovu z gorjaco v roki spopadla na življenje in smrt. Obljubil jima je, da bo tisti, ki zmaga - preživel, a je nato oba ustrelil. Lustigu se je zdel ta rov najstrašnejše, kar se je zgodilo med drugo svetovno vojno.

Zanimiv prispevek k odkrivanju psihofizičnih anomalij in zločinstvosti pri vodilnih esesovskih ljudeh je razkril »lovec na nacist« Simon Wiesenthal. V knjigi *Pravica*, ne mascevanje, ki je nedolgo tega izšla tudi v slovenskem prevodu (CZP Enotnost, Ljubljana 1994), je razkril, da je bilo custveno življenje nacističnega zločinca, »Knjigovodje smrti«, Adolfa Eichmanna brezhibno, saj je ohranil zvezo z zeno, udeleževal se je družinskih slavi in je hotel imeti otroke pri sebi, čeprav je vedel, da ga iscejo in da bo obsojen na smrt, če ga dobijo.

Wiesenthal je na začetku iskal ljudi, ki so pred njegovi očmi, ko je bil v taborišču, ponizevali, pretepali, morili. Eichmann ni bil takšen. Bil je množični morilec po dolžnosti, ni ga gnala sla po morjenju in najbrž ni bil sposoben ubiti niti enega cloveka. Esesovec, ki je moril zaradi veselja do ubijanja, je tvegaj, da ga nadrejeni kaznujejo, ugotavlja Wiesenthal.

»Predstava o esesovcu demonskega pogleda, s cinčnim nasmeskom, s črnimi skornji in z grozečim ovcarjem je bila kliše. Prikazuje skrajnost, ne pa povprečje. Taksni so bili včasih celo manj nevarni. To so bili sadisti, ki so kot v pijanosti do sitega pretepali, se do sitega nastreljali - nato pa neredko tako koncali. Nevarnejši so bili tisti, ki so bili navidez povprečni, in to zato, ker so vzdrževali sistem. Njihov custveni svet je bil na videz urejen. Medtem ko so iz Auschwitza svojim otrokom posiljali božične pozdrave, so otroke drugih vodili v plinske celice. Ne radi, temveč povsem preprosto po službeni dolžno-

sti,« piše Wiesenthal.

Prav proces proti Adolfu Eichmannu je posređoval bistveno globlje vedenje o nacionalsocialističnem morilskem stroju. Od tedaj vemo, da za umor milijonov ni potreben fanatičen sadizem, ki meji na duševno bolezen, temveč povsem zadosca vestna ubogljivost »führerju«. To je treba vedeti tudi zdaj, ko se sprasujemo, od kod ta grozljiva brezobzirnost, ta popolna brezbriznost do cloveškega življenja in trpljenja, ki se dogaja na tleh razpadajoče Jugoslavije in ki ji ni videti konca?

Igor Torkar je v zborniku *Satira* multi zapisal, da njegova življenjska izkusnja potrjuje, da sta bila v nacističnih taborišcih tudi smeh in humor odresilno zdravilo za dušo in telo.

Humor je v lagskem gostem, zadušljivem dimu - kisik.

»Dachau. Stojimo za barako. Zdravniki Lojze Kraigher, Mahkota, Vidmar, Korzika, kemiki Kranjc, Licen, Barle, Kosir in se kdo. Zubori hudomušen, vesel, pa tudi ironičen pomenek o ljubezni. Doktor Mahkota ga zaključil takole: 'Ljubezni in oslovskega kaslja ne moremo skriti.' Vsi smo se zasmejali. Odrsilni smeh tudi v taborišču!«

Smeh v taborišču je bil kisik predvsem za dušo. In če duša diha, se lažje premika tudi sestradano telo. Clovek je moral tudi v taborišču upati, da je na svetu še marsikaj, za kar je vredno živeti. Brez tega bi se že vnaprej zapisal smrti.

France Trebčan

Ženske in otroke iz požganih vasi v okolici Kamnika nacisti ženejo v koncentracijska taborišča

koc kot uredniku prinesel clanek o trpljenju v izgnanstvu. »Kaj pa slika?« sem ga vprašal. Sramezljivo je potegnil iz listnice orumenelo sliko, ki je prikazovala skupino taboriščnikov, oblečenih v prazne obleke, v katere so se odeli, so prisli ponje. »Ce to objavite, bodo ljudje mislili, da se nam je v taborišču dobro godilo...«

Trpljenje ljudi vendar ni mogoče meriti samo s krematoriji, z bodečo zico, s stražnimi stolpi, z zarometi in psi... V tretjem rajhu je bilo na tisoce načinov trpinčenja in zasme-hovanja, onecascanja ljudi. Poti, po katerih so nacisti pehali nesrečneze v trpljenje in smrt, so bile na tisoč načinov trnove. In po eni od njih so hodili slovenski izgnanci... Mar ni bilo hudo že to, da so jim vzeli ze-

bave. V orkestru v Birkenauu je igral clovek, ki je v plinski celici izgubil zeno in troje otrok. V Terezinu je vsak oficir imel svojo nogometno ekipo, ki jo je hranil brez občutka krivde, da bo tudi najboljši tim cez nekaj tednov končal v plinskih celicah. V neki baraki so jetniki priredili kabaret, v katerem so predstavili Hitlerja v satanski podobi, kakršnega so želeli videti.

»Tam, kjer so igrali nogomet, ze ni moglo biti tako slabo,« se je takoj pojavila pripomba, ki je pravzaprav izraz hinavščine ali duševne bede in le pri mladih morda posledica neizkušenosti, neinformiranosti in neznanja. Od nje je le se korak do trditve, da so si Auschwitz izmislili Židje, da bi ocnili Nemce.

Taboriščnica je imela občutek krivde, ker se je v Auschwitzu nasmešnila elegantnemu in po zunanosti ljubeznivemu esesovskemu castniku. Lustig jo je razbremenil krivde, ko je napisal, da ob prihodu v taborišče pac ni mogla vedeti, kakšen je resnični obraz esesovskega zdravnika Josefa Mengeleja, ki je med jetniki izbiral, kateri v smrt in kateri na delo, poleg tega pa je opravljal se poskuse na ljudeh. »Ce ste bili mladi in niste vedeli, zakaj vas je izbral za življenje in ne za smrt, zakaj mu ne bi mogli na nasmehe odgovoriti z nasmehom?« jo je potolazil Lustig.

»Mengele je resil mojo mater, ubil mojega očeta in pobil na stotine tisocev nesrečnikov. Ce bi ga srečal, ne bi imel niti trohice občutka krivde, ako bi

Se bom še kdaj vrnil k domačim? Nesrečni pogled dečka v taborišču Rajhenburg pred izgonom v Nemčijo 7. novembra 1941

LJUDJE, ODNOSI, LETA

Vsaka družina ima svoj poseben stil

Sodelovati pa morajo vsi njeni člani

Kolikokrat kar tako mimogrede, ko se pogovarjamo o svojih družinah, slisimo prijatelje, sodelavce ali znanke, ko nam rečejo: »V naši družini se imamo vsi radi!« ali: »V naši družini smo zelo navezani drug na drugega!« ali: »Ati je ta glavni v naši družini, mora biti vse tako, kot on reče!« itn. Pri tem niti ne pomislimo, da s taksnimi in podobnimi sporočili v bistvu odkrivamo življenjski stil družine. Življenjski stil družine kaže na značilnosti vzajemnih odnosov v družini, način, kako posamezniki znotraj družine komunicirajo in ravnaajo drug z drugim.

Nekatere družine so v teh vzajemnih odnosih bolj odprte, druge bolj zaprte, tretje bolj distancirane ali odtujene, spet slednje intimno bolj povezane. Življenjski stil družine se kaže tudi skozi različne aktivnosti vseh članov družine. Posamezniki v družini imajo močan vpliv na drugega, saj nezadovoljene potrebe enega člana družine vplivajo na potrebe vseh članov družine. S tem pa vplivajo tudi na aktivnosti in stanovitnost družine, predvsem pa na stanovitnost in gotovost najsibkejšega člana družine - otroka. Morda so prav ti dopustniški casi, ne glede na to ali se odpravljamo na oddih, ali bomo ostali doma, cas, ko si lahko zastavimo tudi sami vprašanja: »Kakšen pa je življenjski stil moje ali nase družine?« Aktivnosti, ki so najbolj izrazite v sami družini, nam pomagajo odgovoriti na takšna vprašanja.

Muzikalična družina

Središče družinskega življenja je muzika. Vsak član družine

je usmerjen na igranje kakšnega instrumenta, nenehno vadbo ali petje. V taksem življenjskem stilu družine prevladujejo zdravorazumski interesi, enaka interesna usmeritev za vse otroke, tekmovalnost med člani družine. V taksem življenjskem slogu družine se lahko pojavijo napetosti zaradi pretirane avtoritarnosti enega od staršev ali zaradi omejitve razvijanja povsem osebnih interesov posameznega člana družine. Vse to lahko zmanjša stanovitnost in trdnost same družine.

Jezna družina

Za ta življenjski stil družine je značilno, da so vsi nezadovoljni in jezni. V vzajemni komunikaciji prevladuje sarkazem in kritičnost. V posredovanju drobnih pohval ali komplimentov so družinski člani bolj skopi, kar zmanjšuje tesnejšo intimno povezanost med njimi. Navadno se člani tovrstne družine zatečejo k delu in garanju ali »pridnosti«. Vedno pa je

prisotna nevarnost, da se poruši družinska stanovitnost in trdnost, saj se posamezni člani pogosto zatekajo k psihosomatskim motnjam (glavoboli, napetosti, nervoznosti itn.).

Potepuska družina

V taksem stilu družinskega življenja prevladuje uživanje v skupnih potovanjih. Rada ima različne aktivnosti zunaj doma - uživanje v morju, gorah. Čeprav ima tovrstni stil družinskega življenja številne pozitivnosti, kot je razvijanje interesa za okolje in rekreacijo, se lahko odnosi v družini zamajajo zaradi tega, ker so aktivnosti vsiljene vsem članom družine. Te aktivnosti lahko katerega od članov družine dolgocasijsko ali pa odtegujejo od drugih željenih aktivnosti.

Športna družina

V življenjskem stilu takšne družine prevladuje zavzetost za športne aktivnosti, ki koristijo zdravju, zadovoljstvu, ustvarjanju prijateljskih vezi z drugimi družinami, ki imajo enake interese. Poleg vrste pozitivnih plati ima ta stil življenja družine tudi svoje potencialne nevarnosti, da eden od članov družine prevzame vodstvo in vse kompetence. Za ta stil družinskega življenja je značilno tudi pretirano »športno izgorevanje«. Nevarnosti za stanovitnost družine so zahteve staršev, da otroci izpolnjujejo njihova pričakovanja in zanemarijo osebne interese.

Vesela družina

V taksem družinskem stilu življenja prevladujejo sale in heci, triki, smeh. To clane družine povezuje, znižuje možnost nastanka stresnih situacij, razvija socialne spretnosti. V tej sicer veseli družini so možne potencialne nevarnosti: smeh in sale prikrivajo resnična čustva članov družine, posebno, če je humor uporabljen ob nepravem času. Nekateri člani družine so lahko žrtve grobih šal.

Studiozna družina

Življenjske aktivnosti v takšni družini vsebujejo uživanje v knjigah, klasični glasbi, umetnosti, obiskih muzejev in razstav in podobno. To vse povečuje stanovitnost družine, vendar obstaja nevarnost, da se zmanjša vpogled vase, da se pojavi odpor do manj intelektualnih aktivnosti, denimo športa, da se prikrije čustvenost na račun racionalnosti, da se pojavi izoliranost in snobovske vrednote.

S prehrano obsedena družina

V takšni družini se vse aktivnosti vrtijo okrog prehrane, kar se lahko sprevrže v neke vrste obsedenost. Odnosi in komunikacije med družinskimi člani so usmerjeni na telesno težo, na proteinsko in vitaminsko uravnoteženo prehrano. Res je, da tovrstni stil usmerja člane k zdravi prehrani, vendar obstoja možnost, da se družinsko ravnanje poruši. Otroci začutijo odpor do takšnih prehranjeval-

nih navad, prehrana postane obveznost in ne užitek. Motnje se lahko stopnjujejo do te mere, da se razvije bulimija - pretirana ješčnost ali anoreksija - neješčnost.

Pajčevinasta družina

Za ta stil družinskega življenja je značilno, da se oblikuje predvsem na osebnih vrednotah staršev, njihovi filozofiji, skozi katero v prefinjeno pajčevino »ujamejo« otroke v svoje vzorce vedenja in družinskih navad. To so nekako »deljenje« družine na eni strani na otroke, na drugi pa na starše. Otroci doživljajo starše kot nerazumevalne. Starši pa menijo, da je edino učinkovito sredstvo v odnosu z otroki kaznovanje in prepovedi.

Slišati otroke!

Doživljanja otrok, njihovi pogledi na družinski stil življenja so izrednega pomena, saj so pogosto v situaciji, da jim stil življenja določajo sami starši. Prav zaradi tega je nujen skupen dogovor in pogovor vseh članov

družine. Zadošča ze, če si vsi skupaj zastavimo določena vprašanja, kot na primer: Je naša družina odprta za spremembe ali so bolj prisotni odpori? Ali dovolj spodbujamo izražanje čustev znotraj družine? Se dovolj podpiramo v neprijetnih in bolečih situacijah? Se odkrito konfrontiramo z zadostno mero argumentov? Ali drug pri drugem spodbujamo prijetna čustva in lojalnost?

Pripravljenost soočiti se s taksnimi in podobnimi vprašanji pri iskanju ustreznih odgovorov ne terja veliko. Zadošča že polurni družinski pogovor enkrat na teden. Vsak takšen pogovor nas lahko obvaruje pred večjo družinsko nestanovitnostjo in resni iz marsikaterih družinskih zagat. Vsaka družina je edinstvena, nekaj samosvojega, ki oblikuje svoj stil življenja. V oblikovanju stila življenja družine naj bi sodelovali vsi njeni člani, ker le tako si zagotovimo večjo povezanost - trdnost. Saj si vsi želimo ljubezni in spostovanja, mar ne?!

Azra Kristancić

S kuhalnico v sindikat

Italijanske gospodinje so že dlje časa site suženjstva v kuhinji in samo njim prepustene vzgoje otrok, pri tem pa so za to slabo ali nič nagrajene. Pred 13 leti so ustanovile svoje nacionalno združenje, zdaj pa se sindikat, ki steje več kot 800 tisoč članic. Vsa leta se bojujejo za svoje pravice - od pokojnin do drugih »privilegijev«, opirajo pa se na spoznanja, da je gospodinjstvo delo po ekonomski vrednosti enako delu zunaj doma. Po besedah ustanoviteljice Federice Rossi Gasparrini bo sindikat omogočil večjo moc in vpliv za doseg pravic devetih milijonov gospodinj v Italiji in šestih milijonov tistih, ki morajo znati uskladiti zaposlitev in gospodinjstvo opravila. Kot znatno volilno silo so jih znali uporabiti neredki politiki, med njimi denimo Giulio Andreotti in Silvio Berlusconi, toda, kot pravi Gasparrinijeva, »ko pridejo na oblast, na nas pozabijo«. Glede materinstva in ostajanja doma pa menijo, da bi morale biti za to tudi plačane. Raziskava med zaposlenimi materami nedolgo tega je pokazala, da bi jih 70 odstotkov ostalo doma zaradi otrok, za to pa bi morale biti vsaj delno nagrajene, saj gre to tudi na račun njihove kariere. (Reuter)

Vatikan v Pekingu

Septembra letos bo v Pekingu svetovna konferenca o ženskah, ki jo organizirajo Združeni narodi, na njej pa bodo sodelovali predstavniki in predstavnice vladnih in nevladnih ženskih organizacij. Cilj konference je sprejeti dokument - platformo aktivnosti, na podlagi katerega bodo vlade, mednarodne, nevladne in druge organizacije izvajale politiko za izboljšanje in napredek položaja žensk. Pogajanja o vsebini dokumenta se tečejo, čeprav bi moral biti osnutek sprejet že aprila letos na zasedanju komisije ZN za status žensk. Nesoglasja so očitno tako velika, da je vprašanje, ali jih bo sploh uspelo odpraviti se pred pekinsko konferenco in tako doseči konsenz, potreben za sprejetje dokumenta na sami konferenci, ugotavlja Urad za žensko politiko.

Konference se bo udeležil tudi Vatikan, ki nasprotuje nekaterim predlogom, zapisanim v osnutku dokumenta. V svojih stališčih izraza zaskrbljenost, čes da je v dokumentu družina večkrat predstavljena na negativen način, beseda »mati« pa v različnih situacijah postavljena med navednice. Nasprotuje temu, da bi za »promocijo ženske« postavljali zahodni model družine, čes da taka družina velikokrat nima otrok ali pa v njej večkrat pride do razmer, ki povzročijo »psihološko neuravnovesenost in slabotnost pri ranljivejših.«

Vatikan tudi ugotavlja, da pri temi o splavu ni prišlo do nobenega pozitivnega razvoja, saj naj se na tem področju od kairske konference o prebivalstvu in razvoju ne bi nič spremenilo. Delegacija Vatikana bo zato v Pekingu le ponovila tisto, kar je papež Janez Pavel II. napisal v svoji encikliki Evangelium vitae in v kateri pravi, da noben razlog, pa naj bo se tako tehten, ne more opravičiti »nacrtnega zatiranja nedolžnega človeškega bitja«. Pač pa sta po mnenju Vatikana pomen družinskega dela in materinstvo premalo cenjena in priznana: materinstvo bi moralo biti enakopravno z vsakim poklicem, priznано pa bi moralo biti v ekonomskem pomenu.

Vatikan z obzaloovanjem ugotavlja, da mu ni uspelo doseči, da bi besedilo podprlo »odločitve staršev za zagotavljanje kakovostnega izobraževanja svojim otrokom«. Prav tako je bil zavrnjen njegov predlog, da bi ženskam in dekletom zagotovili »pravico do svobode vesti in vere v izobraževalnih ustanovah«. Ne strinja se tudi z izrazom spolna usmerjenost in življenjski stil, čeprav se ju večkrat uporablja v mednarodnih besedilih. Toda po mnenju Vatikana sta oba izraza preveč dvoumna, njun natančen pomen pa ni jasen. V prihodnje bi se namreč lahko primerilo, da bi bila pedofilija prav tako označena kot »spolna usmerjenost«, je se zapisano v stališčih Vatikana do pekinskega dokumenta.

Braillova pisava za računalnik

Pred 170 leti je Francoz Luis Braille razvil mednarodno uporaben sistem pisave slepih. Temelji na osnovni braillovi celici s šestimi pikami, od katerih ima vsaka svoje ime. Pike so razporejene v dveh zaporednih stolpcih: v levem stolpcu zgoraj je prva pika, pod njo druga in tretja, v desnem stolpcu zgoraj četrta, pod njo pa peta in sesta. To pravilo velja za pisanje in branje na posebnem pisalnem stroju in računalniškem zapisu, ki ima v levem stolpcu spodaj dodano sedmo piko, v desnem pa osmo. Slephe osebe vtiskujejo pike v debelejši papir tako, da za vsako piko nastane izboklina, berejo pa s blazinicami prstov oziroma s tipanjem izboklin. Včasih namesto pisalnih strojev za vtiskovanje pik uporabljajo tablico, danes pa oboje nadomestita prilagojena računalniška oprema za slepe. Komplet eloset sestavlja elobox in elotaype - prvo je majhna elektronska beleznica, drugo pa braillovo tiskalnik. Prilagojena računalniški opremi je ob računalniški tipkovnici dodana kot izhodna enota braillova vrstica. Razporeditev vdrth in poudarjenih pik nadomestita računalniški zaslon in omogoča popolno komuniciranje med računalnikom in slepo osebo.

Se dnes do 20. ure je v galeriji Meznarija v Mengsu odprta kiparska razstava Trenutki skupnega snovanja. Izdelki iz gline so nastali pod prsti mladih slepih in slabovidnih iz vse Slovenije, ki so ustvarjalno preživeli del poletja na raziskovalnem taboru. Prvi tabor je bil pred petimi leti, pod mentorstvom akademske kiparke Mihaele Žakelj pa je zavezila delavnica oblikovanja v glini. Letošnji poletni raziskovalni tabor bo od 11. do 22. avgusta v Marindolu v Beli krajini, prijave pa sprejema skofjska Karitas v Ljubljani, Poljanska cesta 2, telefon 061/13 20 119.

Bo rak ozdravljiv s pomočjo soje?

Tofu in živila, pripravljena iz soje, so se pridružila korjenju, brokoliju in ohrovu, za katere pravijo, da zmanjšujejo tveganje za rakava obolenja. Dr. Stephen Barnes z univerze v Alabami pravi, da ženske, ki živijo v deželah Daljnega vzhoda, petkrat do osemkrat manj zbolevajo za rakom kot ženske iz zahodnih držav. Vzrok za to naj bi bilo uživanje riža in soje, ki sta sestavni del njihove vsakodnevne prehrane. Sojino zrno vsebuje veliko fitoestrogena, ki ima podobne lastnosti kot zdravila, ki se uporabljajo za zdravljenje raka na dojki. (Cosmopolitan)

V počitniški čas s knjigo

Za otroka je pomembno,
da bere o stvareh, ki ga zanimajo

Sprejmite knjigo kot stalno spremljevalko kot sopotnico skozi čas. Če boste otroka navadili na to, mu boste dali bogato popotnico za življenje. Knjiga naj pospremi solarja v počitniški čas brez prisile, kot prijetna sopotnica, ki ji bo prisluhnil, ko bo začutil potrebo. »Knjiga je velika stvar, če jo človek zna uporabljati,« je zapisal ruski pesnik Aleksander Aleksandrovič Blok. Na to pa se je treba privaditi. Zdaj bo za marsikoga primeren čas. Kako približati knjigo otrokom pred vstopom v solo, smo povprašali strokovnjakinjo Tilko Jamnik, ki o tem razmišlja že vrsto let in je izdala tudi priročnik Knjižnična vzgoja otrok od predbralnega obdobja do 9. leta starosti. Gospa Jamnikova je tudi vodja enote Pionirske knjižnice Otona Županciča v Ljubljani.

Kako torej približati knjigo otrokom, predvsem tistim, ki bodo jeseni prvič prestopili solski prag?

Knjigo bi morali približevati otroku ze od njegovega rojstva. Zelo pomembno je, da otroku ze v ranem otrostvu pojmemo, se igramo z njim bibanke, mu pripovedujemo pravljice in zgodbi- ce; zelo pomembno je, da jemljemo v roke kartonke in mu govorimo imena predmetov in zivali, ki so nari- sane, in opisujemo dogodiv- šcine iz vsakodnevnega ži- vljenja. Okrog otrokovega tretjega leta je pomembno, da mu pripovedujemo prav- ljvice ob slikanicah, mu be- remo, predano in z ljubezni- o. Pozneje je pomembno, da isčemo odgovore na njegova vprasanja v njemu primer- nih poucnih knjigah in po- membno je, da skupaj isče- mo informacije po leksi- conih in enciklopedijah. Ce vas je otrok nekaj vprasal, mu nikar ne recite, da je se premajhen za odgovor. Ce bi bil v resnici premajhen, bi ne spraseval. Potrudimo se in mu na primeren način odgovorimo. Pomembno je, da mu pokazemo, kako poi- sčemo odgovor v ustreznih knjigah. Ce nimamo doma primerne knjige, pojdimo z

Kakšne knjige izbrati, da bodo otroka navdušile?

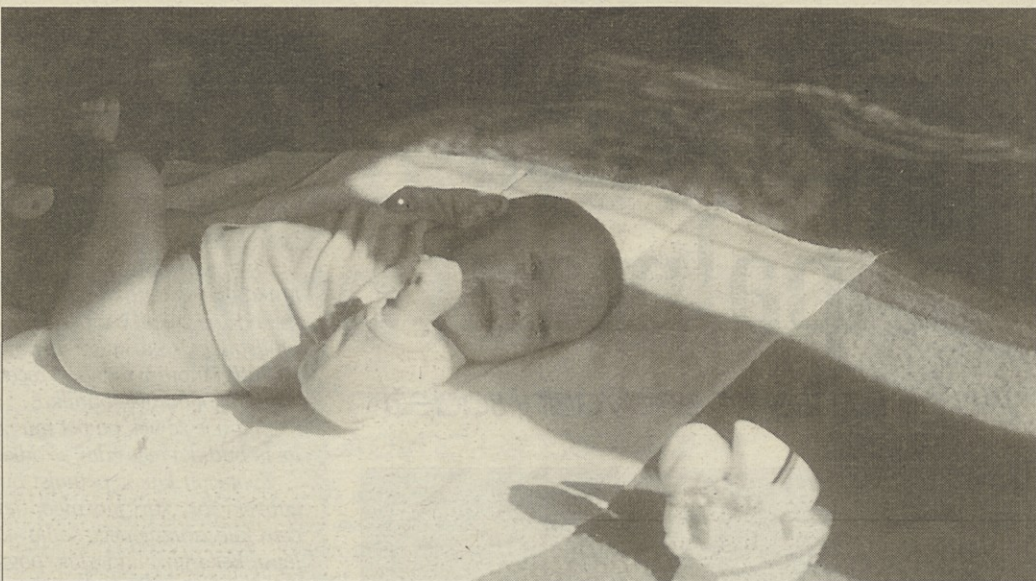
Predvsem je pomembno, da so knjige o stvarih, ki otroka zanimajo. Ali pa da so povezane z deli, ki jih skupaj z otroki pravkar opravljamo, s kraji, ki jih obiskujemo, s stvarmi, ki jih spoznavamo. Zelo pomembno je, da starši vsaj v začetku gledajo in berejo knjige skupaj z otrokom; pomembno je, da se pogovarjajo z otrokom o prebranem, ce to zeli in potrebuje.

Kaj lahko pri tem naredi knjižnica?

Zelo veliko, samo obiskati jo je treba skupaj z otrokom! V knjižnici so vedno nove knjige, vedno so nekatere knjige razstavljene, ker želijo knjižničarji opozoriti nanje, morda je v knjižnici »uganka meseca«, ki jo je treba resiti, morda vprašanja, na katera je treba odgovoriti. Bodimo z otrokom.

Knjiga, ki smo jo pravčasno približali otroku, bo v solskem obdobju odigrala pomembno vlogo. Zal za nekatere prihaja spoznanje prepozno, pa vendar, kaj lahko starsi se naredijo med pocitnicami?

Silvija Mozetič

Sploh ni nujno, da mora biti v času dopustov v uživanje obvezno vključeno tudi morje. Takole na mehkem, z glavo v senci, je lahko zelo, zelo prijetno...

Pretesna koža

Marsikdo se dandanes v svoji kozi počuti utesnjen in neuresničen, po eni strani pretirano razvit v prid socialnega funkcioniranja, po drugi strani pa okrnjen v svojih individualnih potencialih. Veliko od njih tipa po vzrokih svoje pogojenosti in moznih resitvah, in marsikdo od njih se vrti v začaranem krogu, ko skuša pojasniti vzroke svoje omejenosti z družbenimi zgodovinskimi dejavniki, resitev pa odkriti v ustrezni spremembi družbenih razmer.

Ko razmisljamo o vzrokih svojega individualnega življenja, po vzoru na svoje učitelje zagotovo najprej pomislimo na okolje, torej na ljudi in pojave, ki so nas obkrožali in vplivali na nas od rojstva naprej ter sklepamo: naše sedanje stanje so povzročili drugi - starši, vrstniki, sola in druge bolj zakulisne institucije, skratka vsi tisti dirigenti našega življenja, ki so bodisi posredno bodisi neposredno vplivali na nas. Ti faktorji so vplivali na formiranje našega pogleda na svet, na širino našega duhovnega horizonta, oblikovali so sistem naših vrednot in stališč, nas naučili kako naj se odzivamo, nam sugerirali življenjske cilje in način njihovega doseganja ter dirigirali potek in obliko našega celotnega psihičnega razvoja. In ker si teh zunanjih vplivov nismo izbrali sami in jih nismo mogli nadzorovati, so na našo duševnost delovali tudi negativni, z našimi težnjami in potrebami nezdružljivi ter medsebojno nasprotujoči si vplivi - ti so kot primarni vzrok prispevali k nastanku našega psihičnega kaosa.

Iskrena in kritična revizija našega življenja nam resda pokaže, da postati osebnost po modelu kulture, v kateri živimo, se zdalec ne pomeni tudi aktualizirati se kot človek, v vseh svojih avtentično humanih dimenzijah. Teslesna in intelektualna zrelost (osnova sposobnosti za preživetje) in pa moralna zrelost (osnova odgovornosti do drugih) se ni tudi psihična zrelost, ki bi lahko bila edini zdrav temelj nase odgovornosti do samega sebe. Teslesnega, intelektualnega in socialno-moralnega dozorevanja ni samoumevno in avtomatično spremljalo tudi psihično dozorevanje – kolikor se je kaj takega dogajalo, so določila in merila tovrstnega psihičnega dozorevanja bila zgolj zunanja, moralna. Izkazovala so se v kvaliteti našega odnosa do drugih oziroma v učinku našega obnašanja na duševnost drugih (v tem, kako so nase postopke doživljali drugi), medtem ko so naša notranja določila in merila, ki so se tikala nase relacije do samega sebe in našega notranjega, z drugimi nedeljivega in nevidnega jim življenja, ostala nema, neizražena, neupostevana, prezrta, odrinjena.

Vse to je razumljivo, če upostevamo, da so nas drugi vzgajali prvenstveno (ali celo izključno) zaradi sebe, zase in po sebi, ne pa zaradi nas, za nas in po nas. Vzgajali so nas v cilju usposabljanja za družbeno (njim) potrebno, sprejemljivo in zaželjeno funkcioniranje, medtem ko naše resnične, avtentične in strogo individualne potrebe, naši notranji individualni potenciali, naše dejansko psihično stanje, kvaliteta našega notranjega, samo nam neposredno razvidnega bivanja - niso nikogar zanimali. Se huje. S strogo programiranim urnikom vnaprej in z njihove strani določenimi opravili so nas zaposlili tako zelo, da svojih pristnejših teženj nismo utegnili niti prav zaznati, kaj sele izraziti in jih razviti - kolikor so se, tako potlačene in zanemarjene, oglasale v obliki odpora, upora in pasivnosti, pa smo bili brz ustrezno korigirani in usmerjeni na stari, »pravilni«¹ tir. Tako se je nasprotje med našimi pristno individualnimi težnjami (oziroma našimi resničnimi potrebami in vzgibi) ter vsiljenimi oblikami vedenja (oziroma zahtevami, pričakovani in sugestijami dirigentov našega življenja) sčasoma vse bolj izostrovalo, vse bolj brezizhodni

emocionalni konflikti pa so nas nezadržno potiskali v začaran krog nevroze.

Ker so intelektualne in fizične moči ljudi, med katere in katerim smo se rodili (in ki so se zategadelj čutili odgovorni za naše življenje) bile namesto v izpolnjevanje človeka in v njegov skladen razvoj usmerjene v izpolnjevanje produktov tehnične, zabavljake in v politične narave, smo, skratka, kot učenci pozitivistično, pragmatistično in manipulacijsko usmerjenih učiteljev lahko postali edinele parcialna, duhovno revna in nevrotična bitja. Pod njihovim vodstvom smo udejavnili samo majhen del svojih pozitivnih človeških potencialov, jih nato razvili do absurdnega nivoja ter jih naposled kot specializirani členi ekonomskega mehanizma postavili v službo razvoja predmetov in racionalističnih konstrukcij. Razvoj nasih ostalih, pristnejših človeških potencialov pa seveda ni bil v program normativnega edukacijskega sistema, čeprav smo imeli ves čas (se zlasti kot otroci) vse dispozicije zanj. Nas razvoj je potekal neskladno, ne celovito, enostransko. Da bi bila situacija se hujsa, se je tisti del nasih sposobnosti in potencialov, ki je bil podvržen razvoju, razvijal povrh vsega se kaotično, nepostopno, forsirano in preko potrebne mere. Tako so se recimo naše "glave" nasilele z ogromno nepotrebnimi podatki, niso pa se usposobile za pravilno razumevanje in uspešno reševanje številnih pomembnih življenjskih problemov; kar se tiče emocionalne plati bivanja, pa smo na področju (agresivno obrambnih) medosebnih odnosov postali preobčutljivi, v zvezi s subtilnejšimi in naše notranje življenje zadevajocimi problemi pa togi in umrtvjeni.

Z individualnega stalisca je zgornja kritika zagotovo pravilna, vendar se že kmalu sesuje, kadar skušamo najti odgovor na vprašanje, kako se je vse skupaj zacelo. Ali so res bila najprej nasprotja v družbenem organizmu, ki so iz potencialno harmoničnih posameznikov naredila nevrotične omejeence? Kakšno so bila ta nasprotja in kako jih je posameznik ponotranjil? Psihologi in sociologi že desetletja zaman iščejo odgovor na ta vprašanja, ni izključeno, da zato, ker se motijo v osnovni predpostavki primarne družbene pogojenosti individualnih usod. Mar ni veliko bolj verjetno, da je osnovni vzrok družbenih nasprotij neko nasprotje v posamezniku samem, nasprotje, ki je tipično za »najvišje« razvito, z zavestjo in samozavedanjem obdarjeno žival? Družba je splet individualnih psihičnih neredov, ki se v medsebojnem kresanju le še dodatno zaostrojujejo in potecirajo ter pospešeno ustvarjajo nove kaotične individuume.

Zgornja domneva (pod pogojem njenega preciziranja) ne omogoča le lažjega razumevanja družbenih in individualnih problemov, ampak nam pokaže tudi izhodišče, kadar tipamo po možnostih za spremembo. Če kot primarni vzrok pojmujeemo družbo, se namreč nujno najdemo pred zidom: kako najprej spremeniti družbo, da bi se posledično spremenil posameznik? Nikakor. Ko vzrok zaznamo v sebi, ne glede na njeno zapleteno, družbeno sopolgano obliko, smo nedvomno v prednosti, kajti tedaj nam je tudi restitev posledic na dlani. Novodobni trend individualizacije življenja in osebnostnega razvoja, ki je v prvi vrsti odpravljanje posledic zgodovinske pogojenosti in sele v drugi udeležanje zanemarjenih individualnih potencialov, je v tem pogledu več kot obetaven - resda ne za nestrpne revolucionarje, obsedene s pretenzijo po nagli spremembi sveta, niti za fataliste, ki so se že sprijaznili z njegovim propadom, ampak za entuziaste, ki se zavedajo, da ozdravljeno drevo omogoči zdravo rast sosednjemu, vse dokler ne ozdravi celoten gozd.

Bojan Rauter Kosič

**LUDBJE,
ODNOSI,
LETA**

Tobak stane

Uporaba tobaka povzroči tudi veliko stroškov. Nekatere relativno lahko merimo, nekatere težko, nekaterih pa preprosto ne moremo. Zavedanje tej stroškov bo mogoče pripomoglo k boljši kontroli tobaka.

Stroske direktnega zdravljenja zaradi bolezni, ki jih povzroča tobak, so merili že v številnih studijah. Raziskovalci so opozorili na stroške zaradi nezmožnosti za delo, narasčajoče obolevnosti, požarov, zmanjsane produktivnosti in na predvidene izgube zaradi prezgodnje umrljivosti. Veliko pa je stroškov zaradi uporabe tobaka, ki jih je težko kolicinsko opredeliti. Na primer, skrb za nekoga, ki zboli zaradi uporabe tobaka, ter odgovornost, ko je potrebno njegovo delo nadomestiti z nekom drugim. V veliko deželah v razvoju, kjer zdravstvena oskrba ni vsem široko dostopna, je to lahko hudo breme za vso družino. Obolevnost ali prezgodnja smrt ljudi zaradi uporabe tobaka pogosto prepriči njihovim otrokom nadaljnje solanje in s tem so zmanjsane njihove možnosti za uspeh. V mnogih primerih porabi družina določen odstotek denarja za vzdrževanje tobacne odvisnosti namesto da bi ga namenila za prehrano, izobraževalno-kulturne potrebe ali za kakšne druge potrebe.

Končno so se stroški, ki obstajajo, vendar jih je izredno težko meriti. Ti vključujejo zmanjšano kvaliteto življenja, ne le za kadilce in tiste, ki so izpostavljeni kajenju »iz druge roke« oziroma pasivnemu kajenju, ampak tudi za tiste, ki trpijo zaradi izgube ali boleznih ljubljene osebe. Vrednost človeškega življenja in ohranjanje človeških potencialov ne morejo biti primerno merjeni z ekonomskimi termini. Vendar, težave z merjenjem nas ne smejo zaslepit, saj so ti stroški daleč večji od resničnih (vidnih) stroškov, ki jih povzročajo izdelki tobacne industrije.

(Tobacco Alert,
Advisory Kit)

ZA NOVO

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIH MOČEH
Žiro račun: 50101-654-41037.

Hvala,

**Objave o prispevkih preberite
v reviji Otrok in družina.**

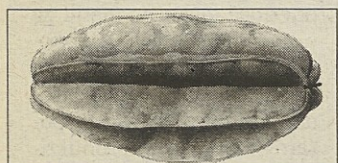

Slikanica o palmah

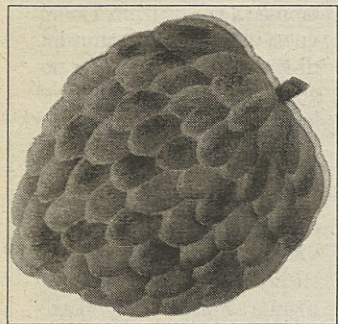
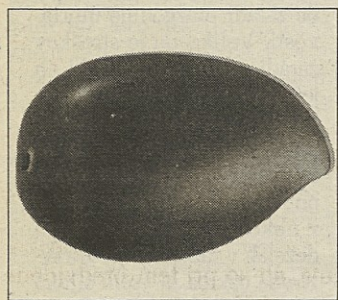
Na njih rastejo nenavadni sadeži

Palme, ki rastejo v skoraj vseh toplih in vročih krajih sveta, so zelo lepa drevesa, na katerih rastejo prav nenavadni sadeži - kokosi in datlji, na primer. Vroci ropski kraji pa so tudi domovina slastnih čerimoj, papaj, banan in drugih sadežev s prečudnimi imeni.

Stevilne palme, njihovi sadeži in druge zanimivosti so predstavljene v slikanici s kratkim naslovom Palma, ki je izšla pri Založbi Mladinska knjiga. Na tej strani predstavljamo le manjši del slik iz te knjige.

Datljevci rastejo v puščavskih predelih.

Nenavadni, a okusni tropski sadeži (od zgoraj navzdol): rumena karambola, temnovijoličasti mangostan in zelena čerimoja

V notranjosti kokosovega oreha je sladka in osvežljiva tekočina.

Otok za šest tisoč budilk

Predstavljajte si majhno budilko, ki ni še nikoli budila in komaj čaka, da bo. Na nič drugega kot na zvonjenje ne misli in vsakogar sprašuje, kako je to.

Končno jo kupi neki gospod in jo naravna natančno na sesto uro. Lahko si mislite, da budilka vso noč ne zaspi, vsa iz sebe je, steje minute in si predstavlja, kako čudovito bo, ko bo zazvonila.

Buditi moram točno, si reče vsa vesela, ker razmislija kot odrasla budilka.

In ura je že pet, pa pet minut do šestih, se malo, in budilka reče zdaj, se odkaslija in zazvoni.

Zvoni pa kakor petnajst budilk, zvoni kakor zalivski tok, stiri jadrnice, devet skrjančkov in četrte kile zmurznjenega sadja skupaj in res je prelepo, ker ima mlad glas, pogum in navdušeno srce.

A kaj si mislite, nenadoma dobi zausnico, večjo kot je skleda za solato.

Vsa iz sebe je, veselje splahni, kako tudi ne, klofuta je klofuta, le kdo bi je bil vesel, ves dan premišluje o tem. Naposled si reče, najbrž nisem budila čisto točno, ljudje imajo točnost radi, in sklene, da bo bolj točna.

In res, ponoči je vsa živčna, zjutraj ji je tako tesno, da skoraj pozabi dihati in budi tako točno, da si večje točnosti ni mogoče zamisliti.

A kaj si mislite, dobi zausnico, veliko kot gugalnik.

Le kaj naj to pomeni, si misli budilka, čisto iz sebe je, vendar jo stvar začne zanimati, to ni nič čudnega, hoče si priti na jasno, strahotno rada budi, ne vem kaj bi dala za to, ampak zausnice vse motijo, zato premišluje in si reče:

Ne smem biti preveč natančna, gospod bi rad se malo podremal, kaj je pa to takega, pravico ima do tega, budila bom četrte ure kasneje in zjutraj budi ob četrte na sedem.

A kaj si mislite, dobi zausnico, ki je tolikšna kakor kiosk z zelenjavo.

Aha, si reče budilka, če budim točno, dobim zausnico, če budim pozneje, dobim zausnico, bom budila pa malo prej, gospod je najbrž zgodnji ptič, ne spoznam se se v ljudeh, in zjutraj pozvoni ob trideset na šest. A kaj si mislite, dobi zausnico kakor kip dveh raziskovalcev.

Zdaj je budilka že obupana, na jok ji gre in strah jo je zvoniti. In ker se je polasča obup, jo presejane obupana misel, da sploh ne bo zvonila.

In res, zjutraj niti ne pisne, molči in čaka, in lej si no, nič se ne dogaja, mir je in budilka čuti, da se ji je odvalil kamen od srca, misli si, končno sem uganila, kaj hoče, in si zadovoljno mane ročice, ampak ob pol devetih dobi na vsem lepem zausnico, ki je taka kot ledolomilec s tremi dimniki.

mi dimniki.

Zdaj ji je dovolj, po prstih se splazi ven, ker bi rada videla, ali je se kje na svetu tako nesrečna budilka, ki rada budi, ki ima polno glavo vsega hudega in je tepena, pa naj zvoni ali ne.

In glejte, srečo ima, sreča budilko, ki je na svetu taka, kot je sama, ima številnico in kazalce, samo da je vsa rdeča.

No, kaj, kako si kaj zadovoljna z bujenjem, vpraša naša budilka, ki je vsa modra.

Oh, pravi rdeča budilka, kadar budim točno, dobim zausnico, kadar budim kasneje, dobim zausnico, kadar budim prej, dobim zausnico, če pa sploh ne budim, dobim zausnico, ki je tako velika kot ledolomilec s tremi dimniki.

Zdi se, pravi modra budilka, da se nam vsem enako godi, sklicali bova budilke na posvet. In skliceta na nočni sestanek v park vse budilke.

In že je noč, na nebu žarijo zvezde, v parku je številnica pri številnici, šest tisoč budilk čaka, kaj bo, in tiktakanje je slišati prav na glavni trg.

Ko se budilke sestanejo, pravi modra budilka: »Nehajte tiktakati, da me boste slišale.«

In budilke nehajo tiktakati, poslušajo, kaj bo povedala modra budilka in modra budilka pravi:

»Budilke! Rade budimo, in to ni nič slabega, saj smo vendar budilke. Ne bomo pa se pustile klofutati za prazen nič.«

»Tako je,« kličejo budilke, tega smo site do zobatih kolesc.«

»Budilke,« pravi modra budilka, »naše poslanstvo je čudovito lepo, kdor je kdaj zvonil, ta ve, da ni na svetu nič lepšega. Ampak zausnice vse pokvarijo. Predlagam, da odpotujemo nekam, kjer bomo budile brez zausnic.«

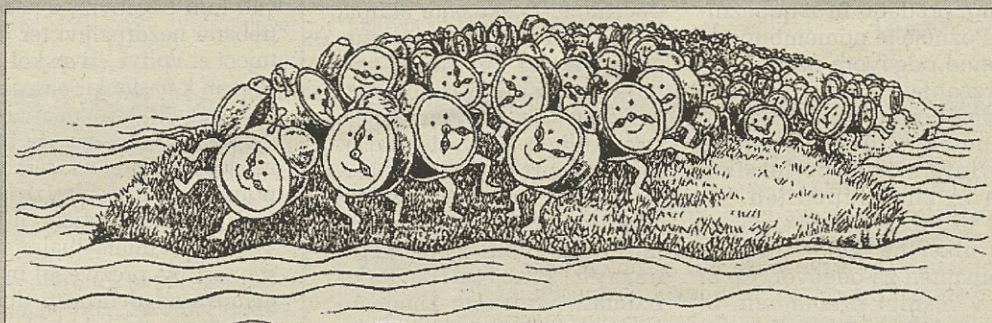
»Gremo,« vzklikajo budilke, »in to kar takoj.«

In začnejo tiktakati in hodijo in hodijo, dokler ne pridejo do modrega morja, se usedejo na ladjo in plujejo, dokler ne priplujejo na otok, ki je ravno praviščen za šest tisoč budilk.

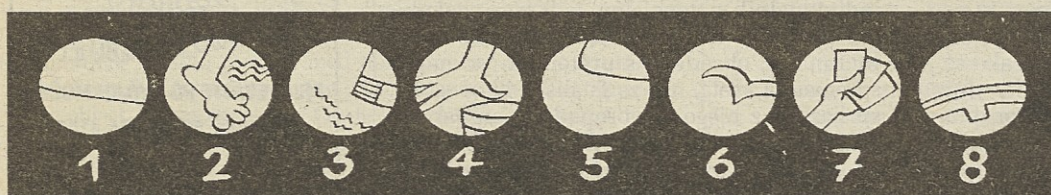
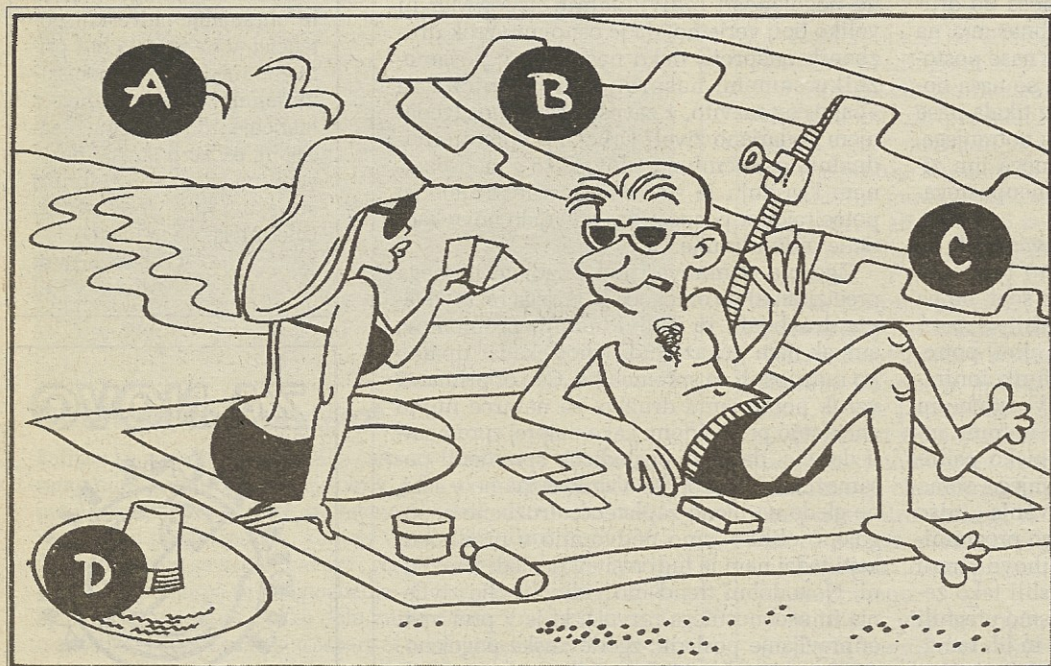
»Budilke,« reče modra budilka, »to je naša obljubljena dežela, tukaj lahko zvonimo od jutra do večera in ne bomo nikogar zbudile.«

In budilke so ganjene, vzklikajo živijo, zazvonijo in zvonijo brez prestanka, zvonijo, kakor se kateri zljubi, tako da je sredi modrega morja na vsem lepem majhen srebrno zvonec otok in to je tako lep, da nimam besed, to je kot veliko zalivskih tokov, jat skrjančkov in jadrnic in mnogo zmurznjenega sadja skupaj.

Pravljica je iz zbirke pravljic češkega knjeznika Miloša Macourea, ki je izšla pri Založbi Mladinska knjiga. Risbo je narisala Jelka Godec-Schmidt.

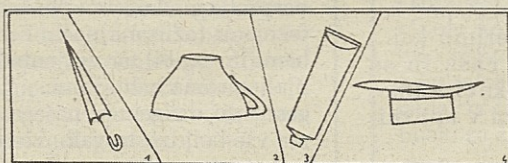

LUKNJE V SLIKI

Katera polja je risar izrezal iz zgornjega prizora?

SKRITA PREDMETA

Ugotovi, katera izmed predmetov na levi sta skrita na zgornji risbi.

ZAKONODAJA / FJK

Nov deželni zakon za biokmetijstvo

Informacije nudijo na KZ

Deželni odbor je 6. junija odobril zakon st. 73, ki urejuje pridelovanje, predelavo in komercializacijo bioloških pridelkov ter njihovo promocijo na tržiscu. Poleg tega določa zakon sredstva in ukrepe za izvajanje kontrole nad proizvodnjo biohrane in vzporedno s tem za ustrezno in sprotno informiranje potrošnikov o tej proizvodnji, skladno z normativi, ki jih določa pravilnik Evropske unije st. 2092/91.

Zakon daje tudi definicijo biokmetijstva in kmetijskih obratov, ki ga izvajajo, kot tudi tistih, ki prehajajo s tradicionalnega kmetijstva na biokmetijstvo. Prav tako natančno opredeljuje zakon »naravne pridelke«, ki jih pridobivamo iz negojenih rastlin.

Strokovno usposabljanje tehnikov, pridelovalcev in predelovalcev, ki delujejo na področju bioproizvodnje, nadzor nad organizacijami, ki so usposobljene za izvajanje kontrole nad biološko proizvodnjo in vsem, kar je z njo v zvezi, je poverjeno deželni ustanovi za razvoj kmetijstva ERS-A. Tej je poverjeno tudi vodenje seznama bioproizvajalcev in strokovno usposabljanje tehnikov, proizvajalcev ter predelovalcev biohrane.

V zakonskem besedilu so podrobno navedeni pogoji in dolžnosti, katerim morajo proizvajalci zadostiti za vpis v seznam bioproizvajalcev, kot tudi kazenski ukrepi, ki so predvideni v primeru neupostevanja sprejetih obveznosti.

Navedeni so tudi rekviziti, ki jih morajo imeti združenja biopridelovalcev, ki so usposobljena za izvajanje kontrole nad bioproizvodnjo.

V drugem delu določa zakon prispevke za biokmetije, ki se preusmerijo iz tradicionalnega v biološko kmetijstvo in ki se morajo seveda predhodno vpisati v seznam bioloških kmetij.

V prehodnem obdobju, ki je odvisno od vrste kulture (največ dve leti za poljskine in tri leta za trajne kulture z izjemo travnikov) so predvideni naslednji prispevki:

600.000 lir na hektar za poljskine
1.000.000 lir na hektar za trajne kulture (vino-gradi, sadni nasadi, jagodičevje)
1.300.000 lir na hektar za zelenjadnice.

Skupni prispevek ne sme preseči 15 milijonov lir na posamezno kmetijo. Ti prispevki se zmanjšajo za polovico za kmetijske podjetnike, ki niso vpisani v poklicni seznam kmetov. Izjema so kmetije na območju, ki jih določa pravilnik EU st. 75/268, ali na območjih, ki sodijo pod naravne parke ali zaščitena območja. Za poklicne kmetijske podjetnike pa je za isto območje predvideno povznanje do 30 odstotkov navedenih prispevkov.

S tem strnjenim prikazom zakona nameravamo le seznaniti naše kmete o novih možnostih, ki jih ima biokmetijstvo. Za izčrpnije informacije se lahko interesi obrnejo na urade Kmečke zveze.

NAŠ POGOVOR / PREDSEDNIK MIRAN STAREC

O cvetličarstvu in Zadrugi na Proseku

Za uspešnega cvetličarja je nujna tehnična pomoč in lastno strokovno usposabljanje

Cvetličarstvo sodi nedvomno med najvažnejše kmetijske panoge v tržaški pokrajini. Sektor ima na Tržaškem dobre možnosti za razvoj tudi zaradi tega, ker ne zahteva velikih površin.

Pogovorili smo se s cvetličarjem Miranom Starcem (na posnetku - foto Krizmancič/KROMA), ki goji vrtnice za rezanje.

Ali bi nam lahko za uvod predstavil vašo kmetijo?

S cvetličarstvom se je pred 25 leti začel ukvarjati moj oče. Jaz sem kmetijo vzel v roke po očetovi bolezni, in sicer pred desetimi leti. Takrat je kmetija obsegala približno 1000 kvadratnih metrov steklenjakov. Danesnji videz pa je dobila pred 6-7 leti, takrat sem jo namreč razširil na približno 3000 kvadratnih metrov. Novost je bila tudi v tem, da sem s klasičnega sistema gojenja vrtnic, ki je razširjen v Italiji, presel na tim. francoski sistem, to je gojenje višjih rastlin, ki imajo v bistvu več lesa in ki so posajene v obliki žive meje. Danes gojim devet sort vrtnic, od katerih jih je pet takih, ki dobro obrodijo.

Kaj si prizadevate za prihodnost?

Do sedaj sem gojil le vrtnice za rezanje. Mogoče bom prihodnje leto začel z gojenjem vrtnic za prodajo v lončku. Obenem imam namen uvesti hidroponiko. To je zelo dober sistem in se na svetovnem nivoju uveljavlja že nekaj let. Ta tehnika zelo usreza našim razmeram, saj je naša zemlja slaba, problematična in je je malo. Hidroponika omogoča premostiti te težave. Pri nas se je hidroponika že uveljavila pri gerberi, pri kateri jo je lažje izvesti kot pri vrtnici. S hidroponiko se voda in gnojila ne izgubijo, kot se dogaja pri tradicionalnem gojenju. Na ta način se veliko prihrani.

Vi ste predsednik Cvetličarske zadruge. Koliko članov ima zadruga in kdaj je bila ustanovljena?

Članov je okrog 40, med katerimi je večina takih, ki se s to dejavnostjo ukvarja part-time. Zadruga deluje približno dvajset let, ceprav od osemdesetih let sem ni bilo čutiti velikega zanimanja. Povezav med cvetličarji ni bilo, medsebojne izmenjave znanja in izkušenj pa tudi ne. Skratka, napredka je bilo zelo malo. Zdaj postaja vse bolj zanimivo, posebno zaradi nove teh-

Trst je bogato tržišče. Nase tradicionalno cvetličarstvo ni znalo stopiti nanj. Bilo je tisto, ki ga definiramo »mesarija«. Cvetličarji si kvaliteto niso zastavljali za cilj, niti novosti niso izkoristili. Tržišče pa vedno zahteva novosti, zato se mora tudi cvetličar temu prilagajati. Kupci se hitro naveličajo. Jaz, na primer, držim eno rastlino največ deset let, vendar je obnavljanje rastlin odvisno od sorte in od okusa odjemalcev. Doda bi se, da je na področju cvetličarstva čutiti potrebo po raz-

nologije. Nasplošno pa je celotno kmetijstvo postalo bolj zanimivo in ljudje so na to bolj pozorni. V okviru zadruge iščemo zdaj mlade ljudi, da bi vse skupaj nekako ozivel.

Kako pa je s tržiščem?

skovanju tržišča. Anketiranje bi ustvarilo jasno in realno sliko o zahtevah povprasevalcev.

Iz poročila, ki sta ga imeli pred kratkim na občnem zboru na Proseku, izhaja, da je čutiti v zadrugi pomanjkanje spodbuje-

valnih dejavnosti, posebno pa strokovne pomoči, saj je ta panoga zelo zahtevna.

Strokovna pomoč bi bila zelo koristna. Problem je v tem, da ima vsaka vrsta svojo tematiko. V teoriji bi morali imeti za vsako kulturo po enega tehnika. Težko je namreč pričakovati, da bi eden lahko sledil vsem. Zelo bi bilo pomembno, da bi imeli dobro mrežo za medsebojne stike.

Kateri so se problemi, s katerimi se najpogosteje srečujete?

Treba je izboljšati komercializacijo, pozornost nameniti organiziranju skupne prodaje, in to z nekim zaščitnim znakom. Eden naših največjih problemov je namreč ta, da je cvetličar sam. Morali bi imeti stičišče med nami in si posredovati znanje. Drugi problem je strokovnost cvetličarjev. V kratkem bo verjetno pršla v veljavo nova zakonodaja, ki štiti okolje, tako imenovani »zaprti krog gojenja«. Cvetličarji se bomo na to morali pripraviti.

Deželni zavod za razvoj kmetijstva ERSA bo v kratkem predal upravo Cvetličarskega centra Zadrugi. Kakšna so pričakovanja, ali so pri tem predvidene tudi raziskave?

Izredno pozitivno je, da smo dobili prostore zavoda ERS-A. Predvidene so raziskave, ki so usmerjene na domaćo proizvodnjo, kot na primer poizkusi na vrtnicah, studije o avtohtonih sortah in druge. Za raziskovanje je ogromno tem in bi zato potrebovali še eno delovno moč. Treba bi tudi bilo več finančne pomoči.

Kaj bi za konec svetovali mladi osebi, ki je se namerava posvetiti tej dejavnosti?

Naj studira, naj se strokovno dobro pripravi. Obenem je za poklic treba veliko veselja.

Magda Sturman

KMEČKA OPRAVILA V JULIJU

Največ pozornosti zahteva varstvo vinske trte

Zelo muhasto in deževno vreme je precej negativno vplivalo na rastje. Poleg tega, da so obilne padavine zelo skrajšale čas, ki ga namenjamo vrtnim opravilom, je neurje v preteklem tednu naredilo veliko škodo trtam, povrninam in drugim rastlinam. Metereologi pa nam zagotavljajo, da bo v juliju končno nastopilo pravo poletje.

Pri trti nadaljujemo s pletvijo. Med poletna opravila sodi tudi povezovanje mladja. To je važno predvsem pri nizkih vzgojnih oblikah, saj omogoča boljše prodornost sončnih zarkov, obenem pa tudi boljše porazdelitev skropila. Večkrat zadostuje, da mladice le potisnemo med drugo rastje.

V mesecu juliju se skropimo proti peronospori in oidiju. Industrija skropil nudi danes veliko število pripravkov proti peronospori in oidiju, lahko pa jih razdelimo v dve veliki skupini: na tiste, ki delujejo površinsko (pri peronospori so to npr. bakreni pripravki, Macozeb), in na sistemske ali zdravilne (Ridomil, Fengarid, Sandofan, Aliete). Sistemski pripravki so veliko bolj učinkoviti in jih lahko uporabljamo bolj poredkoma. Slaba lastnost pa je v tem, da postane gliva hitro odporna nanje. Zato priporočamo uporabo le v skrajnih primerih, in to največ trikrat, v mešanici površinskega pripravka. Zadnje skropljenje

pa naj bo z bakrenimi pripravki.

Istocasno skropimo proti oidiju, zato pripravimo skropilno mešanico. Dodamo torej površinsko sredstvo - močljivo žveplo ali dinekap - ob močnejšem napadu pa kako sistematično sredstvo, kot npr. Bayleton, Bayfidan, Rubigan, Tilt. Tudi na ta sredstva postane oidij hitro odporen, zato veljajo enaka navodila kot za peronosporo.

V teh dneh, ko se začneja jagoda razvijati, se lahko pojavi Botritis, bolj znan kot siva grozdna plesen. Ugodni pogoji za njeno širjenje so visoka vlaga, a tudi zelo bujno rastlinje. Proti plesni uporabljamo Ronilan, Sumisclex, Scrimal in druge. Kaze, da na Benlate postane gliva kmalu odporna.

Obilo dežja seveda pripomore k izpiranju hranilnih snovi v zemlji. V tem času lahko opazimo prve znake pomanjkanja mikroelementov. Pomanjkanje magnezija na trti npr. prepoznamo po bledici, ki se pojavi ob listnih robovih. Tipičen znak je tudi sušenje pecljevine. V tem primeru skropimo z razstopino magnezijevega

sulfata (v kolicini 2 do 3 kg na hl vode). Ta pripravek dobro učinkuje in je cenen. Po potrebi skropljenje ponovimo. Lahko ga zmešamo s pripravkom proti peronospori in oidiju.

Zaradi hladne in deževne pomladi je letos vse rastje za teden ali dva bolj pozno. Tudi oljčni molj se je pojavil pozneje, saj je ta škodljivec tesno povezan z razvojnimi stopnjami oljke. Samica začne valiti jajčeca na plodice, ko ti dosežejo velikost poprovega zrna. Okvirno se bo to letos zgodilo v prvi polovici julija. Učinkovitost in čas skropljenja v naših krajih se nista potrjena, kot tudi ni se točno dokazano dejanska škoda. Poleg tega je znano, da skropila, ki jih uporabljamo za oljčno muho (Rogor, Leybaycid), uničijo številne naravne sovražnike oljnega molja. Svetujemo torej biološki insekticid na podlagi mikroorganizma Bacillus thuringiensis, ki je zelo elektiven in ne škoduje ostalim žuželkam, kot tudi ne cloveku. Biološki insekticid so že uspešno poskusili na drugih oljgarskih območjih in

je danes na razpolago tudi pri nas.

Ce bo dež v juliju končno le odnehal in se bo temperatura povzpela na sezonsko povprečje, se bodo napadi skrlupa nekoliko umirili, oidij pa je lahko se aktiven tudi brez dežja. Proti oidiju uporabljamo močljivo žveplo ali dinokap.

V začetku meseca se pojavi druga generacija jabolčnega zavijaca. Klasični pripravki so npr. na podlagi azinfos metila (Gusathion, Tiomide) ali fosalone (Zelone). Omeniti gre skropilo na podlagi diflubenzurena (Dimilin, Du-dim), ki je zelo selektivno in zato ne škoduje številnim naravnim sovražnikom zavijaca. Obenem so tudi tu že poskusili biološki insekticid na podlagi Bacillus thuringiensis.

V juliju pobiramo marelice, zgodnje sorte breskev in sliv. Sadež nekoliko zavrtimo, da se odtrga od peclja. Proti osam, ki lahko poškodujejo skoraj zrelo sadje, ukrepamo tako, da na drevo obesimo steklenice, v katere damo 2 cm debelo plast sladkornega sirupa. To ose privlačuje, iz steklenice

pa ne morejo. Proti pticem obesimo na drevo kovinaste trakove, ki se na soncu bleščijo.

Oidij se lahko pojavlja še na breskvah. Skropimo kot pri jablanah, posebno pri zgodnjih sortah pa moramo upoštevati karentno dobo, to je čas, ki poteče od zadnjega skropljenja do pobiranja sadežev. Prav tako moramo karentno dobo upoštevati pri breskvinem zavijacu. Diazinone (Basutere) ali tricoloron (Dipterex) imajo npr. karentno dobo le 10 do 15 dni.

Veliko dela je v zelenjavnem vrtnu. V sončnih dneh moramo stalno zalivati, v jutranjih ali večernih urah.

Drugo pomembno opravilo je odstranjevanje plevela, ki ga ne smemo zamenjati, saj bi drugače lahko izgubili dober del proizvodnje.

Sedaj je čas, da sejemo povrtnine, ki jih bomo rabili jeseni ali pozimi. V prvi polovici meseca sejemo rdeči radic in zgodnje zelje, vse julij pa endivijo, peso, por, petersilj, pozno solato itd. Presadimo pa cvetaco, zelje in druge kapusnice. Začnemo s pobiranjem zgodnejšega krompirja, paprike, buck, kumar itd.

Poleti posvečamo veliko pozornosti boleznim in škodljivcem povrtnin, o čemer bomo obširneje pisali, ko se bomo posvetili posameznim kulturam.

dr. Magda Sturman

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Dok.: Kvarov svet - Izzi-vi zivljenja - Boj (vodi Piero Angela)
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00	Zelena linija
10.45	Masa
11.45	Aktualno: Sedmi dan, vmes (12.00) papežev blagoslov
12.20	Aktualno: Zelena linija
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Gelato al limone (vodita B. Boccoli, M. Panni), vmes (15.30) film Krakatoa a est di Giava (pust., ZDA '69, i. M. Schell, D. Baker)
18.00	Dnevnik
18.10	Variete: Gelato al limone
19.50	Vremenska napoved, dnevnik in sport
20.40	Film: Run (pust., ZDA '90, i. P. Dempsey, K. Preston) ali finalna nogometna tekma Master Over 35
22.25	Dnevnik
22.30	Sportna nedelja, vmes IP v atletiki
24.00	Dnevnik in vreme
0.30	Program v sodelovanju s France 3 - Sredozemlje

RAI 2

6.30	Videocomic
7.10	Nan.: La clinica della Foresta nera
7.45	Film: Il genio (kom., Fr.-It. '76, i. Y. Montand, A. Belli), 9.00 dnevnik
9.30	Avtomobilizem F1
10.05	Domenica Disney, vmes risanke
10.30	Kviz: Che fine ha fatto Carmen Sandiego?
11.25	Nan.: Blossom
12.00	Dnevnik
12.05	Nad.: Quando si ama
13.00	Dnevnik, oddaja o motorjih, vreme
13.30	Avtomobilizem F1: VN Francije
16.00	Variete: Cercando, cercando
17.00	Film: La straordinaria fuga dal campo 7 A (vojni, VB '68, i. O. Reed)
18.45	Nan.: Hunter
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
20.30	Nan.: I ragazzi del muretto 2 (i. C. Dazzi, C. Childs)
22.40	TG2 Dosje
23.30	Dnevnik in vreme
23.50	Protestantizem
0.20	Glasba: Josephine Baker

RAI 3

6.30	Pregled tiska
6.45	Variete: Fuori orario
9.15	Recital Elene Zaniboni
10.05	Nan.: Vita da strega
10.30	Film: I dannati non piangono (dram., ZDA '50, i. J. Crowford, D. Brian)
12.15	Film: Le colline bruciano (western, ZDA '56, i. T. Hunter, N. Wood)
14.00	Deželni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.25	Sport: SP v motokrosu, 15.20 Tour de France, 17.35 plavanje
19.00	Vreme, dnevnik, deželne vesti, sport, Blob
20.20	Film: Passaggio a Nord-Ovest (pust., ZDA '40, r. K. Vidor, i. S. Tracy)
22.30	Dnevnik, deželne vesti
22.50	Nan.: Komisar Maigret
0.20	Pregled tiska, vreme
0.40	Film v originalu: Un giorno alle corse (kom., ZDA '37, i. bratje Marx)
2.15	Chaplin Story

RETE 4

7.00	Nan.: Lou Grant, 8.00 Tre nipoti e un maggiordomo, 8.30 Charlie's Angels
10.00	Nedeljski koncert
11.30	Dnevnik
11.35	Variete: Il principe azzurro (vodi R. Carrà)
13.30	Dnevnik
13.45	Film: Obiettivo Brass (pust., ZDA '78, i. S. Loren, J. Cassavetes)
15.50	Varieteja: La verità Vip, 16.30 Tra moglie e marito Vip
17.00	Nan.: I casi di Rosie O'Neill, 18.00 Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: L' amante pura (dram., Fr. '58, i. A. De-lon, R. Schneider)
22.30	Film: Una guida per l' uomo sposato (kom., ZDA '67, i. W. Matthau, R. Morse), vmes (23.30) dnevnik

CANALE 5

6.00	Na prvi strani
9.00	Nan.: Dogodivscine V. Tella (i. W. Lyman)
10.00	Aktualno: Palio v Sieni
12.15	Glasba: Lestvica LP (vodi G. Scotti)
13.00	Dnevnik
13.30	Aktualno: Palio v Sieni (vodi Enrico Mentana)
20.00	Dnevnik TG 5 in vremenska napoved
20.30	Kviz: Il quizzone (vodi Gerry Scotti)
22.40	Aktualno: Nonsolomoda, 23.10 A tutto volume - Knjizne novosti (vodita D. Bignardi, Davide Riondino)
23.40	Kulturni magazine: L' angelo (vodi Claudia Khol)
0.10	Nocni dnevnik
0.25	Film: Italiani a Rio (kom., It. '87, i. S. Spaccesi, Leo Gullotta)

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
11.30	Nan.: Superboy,
12.30	Odprti studio
13.00	Sport: Grand Prix,
14.00	Film: A New York qualcuno è impazzito (kom., ZDA '90, i. Dudley Moore, D. Hannah)
16.00	Nan.: Bigman - Polizza droga, 18.00 Tarzan - Diva per un giorno, 18.30 Magnum P.I.
19.30	Odprti studio, vreme
20.00	Nan.: I vicini di casa (i. T. Teocoli, G. Golia)
20.30	Film: Air America (pust., ZDA '90, i. MelGibson, R. Downey jr.)
22.30	Film: Il tifoso, l' arbitro e il calciatore (kom., It. '82, i. P. Franco, A. Vitali)
0.30	Italija 1 sport
1.35	Film: L' assistente sociale tutto pepe (kom., It. '81, i. I. Papas, N. Casini)

TELE 4

19.15	21.50 Dogodki in odmevi
20.30	Nan.: Mike Hammer, 21.20 Maguy
22.00	Telequattro sport

MONTECARLO

14.00	18.45, 20.45, 22.30 TG
12.15	Verde Fazzuoli
14.10	Ai confini dell' Arizona
20.50	Kolesarstvo: Tour de France
21.15	Variete: Serata Olimpica
23.00	Film: Butterfly ('81)

RAI 3 slovenski program

20.25	Risanka: Podobe
20.30	Dnevnik
20.45	200-letnica proeske so-le

SLOVENIJA 1

08.05	Ocividec, 13. del angle-ske dokumentarne serije
08.35	Ziv zav, ponovitev
09.10	Arabela se vrača, ponovitev
11/14	ceske nadaljevake
09.40	Za TV kamero, ponovitev
09.55	Nedeljska masa, prenos iz zupnijske cerkve v Kranju
11.00	Koroska poje '95, 1. del
11.30	Obzorja duha
12.00	Biblija, ponovitev
12.30	Ljudje in zemlja
13.00	Porocila
13.05	Malibujska cesta 2000, ponovitev 3/6 del ameri-ske nadaljevanke
15.00	Cilinder, ameriski film, 1935
16.40	Seff, 4. del ceske nanizanke
18.00	TV dnevnik 1
18.05	Po doma
19.00	Risanka
19.22	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Zakladi sveta: Portugalska, francoski pustolovski kviz, 1. oddaja
21.35	National Geographic, 13/16 del ameriske dokumentarne serije
22.35	TV dnevnik 3, vreme
22.45	Sport
22.55	Sova: Ostani cez noc, 1. del ameriske nadaljevanke

SLOVENIJA 2

10.00	Mojstri pevci, 1. del
10.55	Sova, ponovitev
11.45	Komisar Rex, avstrijska nanizanka, 14/15, pon.
12.35	Marjanca '95, 2. del, ponovitev
13.50	Magny Cours: Formula 1 za veliko nagrado Francije, prenos
15.50	Tacen: SP v kajakih in kanuih: Slalom, posnetek in prenos
17.00	Kim, angleski film
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.00	The Dubliners, posnetek
20.55	Atene: EP v kosarki (M), finale, prenos
20.30	Sportni pregled
23.00	SP v speedwayu, Skupina B ekipno, posnetek iz Krskega
23.30	Konjenistvo: DP v preskakovanju ovir, posnetek iz Celja

KANAL A

09.00	Kalicopko
10.00	Burleska
10.30	Male zivali
11.10	Splosna praksa, ponovitev
11.55	Epikurejske zgodbe
12.10	Zametne vrtnice, cestitke
18.15	Zametne vrtnice, ponovitev
19.00	Generacija transformerjev II
19.30	Burleska
20.00	Vreme
20.05	Beverly Hills 90210 III, ponovitev 19. dela
20.55	Beverly Hills 90210 III
20. del	nanizanke
21.45	Adidas Streetball, reportaza
22.05	Kino, kino, kino
22.45	Power Games, ponovitev ameriskega filma

Koper

16.00	Euronews
17.00	»Vela...diamo noi!«, oddaja o jadraniu
18.00	Slovenski program
Kam	vodijo nase stezice
19.00	Vsedanes
19.30	Euronews
20.25	Zrebanje lota
20.30	Kosarka - EP: Atene: Finalna tekma za I. mesto
22.15	Vsedanes
22.30	Svet danes

ORF Avstrija 1

06.00	Black Beauty
08.30	Hisa v Jeruzalemu
08.35	Strah na gradu
09.05	Artefix
09.30	Otok zakladov
09.55	Speedy Gonzales
10.20	Duck Tales
10.45	Bugs Bunny
11.10	Konfeti
11.45	Parker Lewis
12.10	Superman - Lois in Clark
12.55	Blossom
13.20	Sestnek s smrtjo, ameriska kriminalka, 1988
Igrajo:	Piper Laurie, Peter Ustinov in drugi
15.00	režija: Michael Winner
Ko cveti ajda,	nemski domacijski film, 1960
16.30	Kwanga vrne udarec, južnoafriška komedija, 1990
18.05	Polna hisa
Reklama je zelo pomembna	
18.25	Vozovnica za dva
19.00	Korak za korakom
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Pogledi od strani
20.15	Dr. Markus Merthin
Skoda	
21.05	Skrita kamera
21.50	K stvari
23.05	Cas v sliki
23.10	Vizije
23.15	Nagrada Ingeborg Bachmann 1995
23.45	Coppelia, balet Lea Delibsa
Koreografija:	Maguy Marin
01.00	Glavni osumljenec III, pon. 1. dela
02.45	Lumpom ne smes zaupati, ponovitev francoskega filma

ORF Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
09.05	Zrelo III, ponovitev ameriskega filma
10.35	Pogledi od strani
11.00	Pogovor z novinarji
12.00	Porocila iz parlamenta
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.05	Tednik
13.30	Dober dan, Koroska
13.35	Formula 1 za VN Francije, iz Magny Coursa
16.15	Reke
17.00	Cas v sliki
17.05	Klub za seniorje
17.55	Lipova ulica
18.25	Kristjan v casu
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Sport
20.15	Zakrinkanec
22.00	Cas v sliki
22.15	Glavni osumljenec III
23.55	Po sledeh Roba Roya
00.30	Baskevillski pes, angle-ska kriminalka
02.05	Pogledi od strani

Hrvaška 1

08.00	TV koledar
08.10	Porocila
08.15	Biblijske zgodbe, 4/13 del risane serije
08.40	Pastir kamel, avstralski risani film
12.15	TV izlozba: Ivo Sebalj
12.30	Porocila
13.00	Narodna glasba
13.30	Mir in dobrot
14.00	Duhovni klic
14.05	Porocila
14.15	Plodovi zemlje
15.05	Opera Box
15.35	Mesta: Marseilles, 9/10 del dokumentarne oddaje
16.25	Beverly Hills, 20/30 del ameriske nanizanke
17.10	Risanka
17.15	Susan je bila tu, ameriski film
Igrajo:	Dick Powell, Debbie Reynolds, Anne Francis in drugi
Režija:	Frank Tashlin
Mladoletna prestopnica	na bozicni vecer potrka na vrata bogatega hollywoodskega scenarista
Marka in se vmeša	v njegovo zivljenje. Mark se hoce celo porociti z njo, da bi jo obvaroval pred neumnostmi.
18.55	Kremenckovi, risanka
19.20	TV fortuna
19.30	Dnevnik, vreme
20.03	Sport
20.15	Hrvaška noc zvezd
21.35	Dr. Quinn, 21. del ameriske serije
22.25	Dnevnik
22.45	Slika na sliko
23.15	Reportaza
23.35	Sanje brez meja

Hrvatska 2

13.50	Magny Cours: Formula 1
16.00	Kosarka: NBA pregled
16.35	Camell Trophy
17.05	Glasba
17.35	Klic na pomoc, 911, pon.
18.25	Cro Pop Rock
19.15	Risani film
19.30	Dnevnik
21.00	Atene: Finalna tekma EP
22.50	Crno belo v barvah
Mestece Payton,	4/134 del ameriske serije
Nekaj starega,	nekaj novega:
Gabi Novak	
Enajstmetrovka	
Sinisa Skarica	
The Hollies v Splitu	1968

MTV Madžarska

07.50	Biblija
07.55	Racunalnistvo
08.30	Leporelo, nedeljski magazin
11.00	Za otroke
12.00	Zvon
12.05	Azijski izziv
13.00	Gospodicina
15.00	Delta
15.25	Nujna pomoc
15.35	Reformatorski verski program
16.00	Disneyeve risanke
17.05	100 letnica beneskega bi-enala
17.30	Endre Nagy
18.25	Kolo srece
19.00	Teden, notranjepolitcni pregled
20.00	Nedeljska deklamacija
20.10	Vecna mladost, 2. del filma
21.55	Pravljice v novi preobleki
22.00	Pepelka
22.00	Nemogoce?
22.40	Janos Balogh, portret

NBC

12.00	Ushuaia
13.00	Kulturni koledar
13.30	Pocitniska potovanja
14.00	Danes
15.00	Spoznajte tisk
16.00	Strogo poslovno
16.30	Evropa 2000
17.00	Sport
18.00	Baseball
18.30	X - kultura
19.00	ITN novice
19.30	Pcitisna potovanja
20.00	Video moda
20.30	Frontalno
21.30	Govoreci jazz
22.00	ITN
00.30	NBC vecerna porocila
01.00	Frontalno
02.00	Strogo poslovno
02.30	Evropa 2000

CNN

10.00	Pinnacle
10.30	World Bussiness This Week
11.00	Larry King Weekeend
12.00	Showbiz Today
12.30	Style With Elsa Klensch
13.00	Earth Matters
13.30	Inside Business
14.00	World Report
16.00	Your Money
16.30	Reliable Sources
17.00	Travel Guide
17.30	NFL Preview
18.00	World Business This Week
18.30	International Correspondents
19.00	Futurewatch
19.30	Moneyweek
20.00	The Week in Review
21.00	World Report
24.00	Headline News
03.00	This Week in NBA
03.30	Headline News

DISCOVERY

17.00	Resnicni zahod, film o indijanskih vojnah
18.00	Film divjine, film o snemanju v divjini
18.30	Divja Avstralija, film o kuscarih
19.00	Narava stvari, film o pavijanih
20.00	Svetovna družina, film o belugah
20.30	Himalaja, film o Himalaji
21.00	Vesoljska doba, film o zacetkih osvajanja vesolja
22.00	Super ladje, film o izgradnji ladij
23.00	Skrivnosti, magija in cu-dezi, film o tarot kartah
23.30	Skrivnostno vesolje Arthurja C. Clarka
00.00	Po letu 2000, film o diabetesu itd.

SKY NEWS

12.00	Sky World News
12.30	The Book Show
13.00	News at Twelve
13.30	Week in Review - International
14.30	Beyond 2000
15.30	CBS 48 Hours
16.30	

TVS 1 21.40

NATINAL GEOGRAPHIC,
ameriška dokumen serija, 13/16

Antropologinja Shirley Sturm je preživela skoraj 20 let s pavijani, proučevala je njihove navade, tesne družinske vezi med njimi in spremljala njihove boje z neprizanesljivo naravo in ljudmi. Danes imajo ljudje v večini okolij pavijane za sovražnike in jih prezirajo, toda to so zelo inteligentna bitja, v marsičem podobna ljudem, ki jim po naravi niso sovražni. Sledita prispevka o indijancih Tiwanaku in o morilski strelji.

TVS 1 15.00

CILINDER,
ameriški film, 1935

Režija: Mark Sandrich
Igrajo: Fred Astaire, Ginger Rogers, Edward Everett Horton, Erik Rhodes in drugi

Jerry je profesionalni plesalec za katerega sta življenje in ples nelocljivo povezana. Njegova gracioznost in sproščenost dajeta vtis, da je vse, kar počne, čisto preprosto. Cilinder je film, v katerem je pokazal Fred Astaire samozavest plesalca kot nosilca zgodbe. Ko sreča Ginger Rogers, model in spremljevalko italijanskega modnega kreatorja Erika Rhodesa, niti za hip ne pozabi, kdo je. In ko se srečata v londonskem parku, vesta, da sta kot ustvarjena drug za drugega. Vendar je usoda nepredvidljiva in naključja pogosta. Njegova izvoljenka ga zamenja z nekom drugim ...

TVS 1 22.50

OSTANI ČEZ NOČ,
ameriška nadaljevanka, 1/2

Prizorišče je mesto Kennesaw v zvezni državi Georgii. Mestece je podoba idiličnega, spokojnega, že kar zaspanega življenja. Njegovo podoba pa bo spremenila zgodba o strastni ljubezni. Mike je gimnazijec, ki odrasča v moskega. Okrog njega so sami zaljubljeni pari in tudi sam se spogleduje s soso. Toda takoj ko spozna njeno mamo Jimmie Sue, je njegova mladostniška ljubezen pozabljena. Mike doživi nekaj povsem neznanega. Zrela, senzualna in samozavestna Jimmie Lee s svojo neposrednostjo zelo hitro omreži in tudi zapelje neizkušenega najstnika. Razlika v letih niti malo ne moti ljubimcev, ki uživata v ljubezni ne oziraje se na pomisleke sorodnikov in sošolcev. In ko se kot groznja njuni ljubezni pojavi soprog, je zaljubljeni mladenic pripravljen na vse - tudi na umor...

Barbara Hershey

ORF 13.30

DOBER DAN, KOROŠKA,
informativna oddaja

Znak narodne in kulturne trdozivosti
125 let organizirane kulturne dejavnosti - 90 let SPD Borovlje

Zivo pisana Jadrnica
Da integracija prizadetih otrok ne bi ostala prazna fraza.

Otroški živ - zav
Ali veselo s slovenskim sporedom avstrijske radiotelevizije ORF v pocitnice

Tour kviz '95
Naravne lepote doma in pri sosedih

Zimzelene melodije vsega sveta
Big Band RTV -Slovenija na Bekstanjskem gradu

KANAL A 20.55

BEVERLY HILLS 90210,
ameriška nanizanka, 19. del

Igrajo: Jason Priestley, Shannen Doherty, Luke Perry, Jeannie Garth, Gabrielle Carteris

Brenda si ogleduje fotografije, ki jo spominjajo na njeno zvezo z Dylanom. Se vedno je potra, ker Dylan ni izbral nje. Uzaljena je in s Kelly sta se vedno sprti. Dylanova mama Iris obišče Beverly Hills. Presenečena je, ko vidi Kelly. Brenda ji je bila bolj vsec. Davidu se obeta podpis pogodbe s snemalnim studijem. Vendar mu postavijo pogoj - ce hoče pri njih snemati, Steve ne sme biti njegov manager.

Luke Perry

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION
08.30 US TOP 20 Video; 10.30 MTV novice; 11.00 Velika slika; 11.30 Evropski top 20; 13.30 Prvi pogled; 14.00 Šport; 14.30 Real World 1; 15.00 Pulse; 16.30 Bog Bang Weekend; 19.00 MTV News; 20.30 Soul; 21.30 Oddities: The Max; 22.30 Alternative Nation; 23.30 Headbangers Ball; 01.30 Nočni video

SKY ONE
14.00 Marvel Action Hour; 15.00 Paradise Beach; 15.30 Teech; 16.00 Star Trek; 17.00 Entertainment; 18.00 Rokoborba; 19.00 Simpsonovi; 20.00 Beverly Hills 90210; 21.00 Melrose Place; 22.00 Vesoljske steze; 23.00 Renegade; 00.00 Entertainment Tonight; 01.00 S.I.B.S.; 01.30 Rachel Gunn, R. N.

PRO 7
11.55 Superboy; 12.15 Moč iz Atlantide; 14.15 Živo srebro, ameriška komedija; 16.15 Velika pustolovščina, franc. - angleška komedija, 1966; 18.00 Dignozna; 18.50 Highwayman; 20.15 Same lazi, nemška komedija, 1991; 21.55 Palm Beach Duo; 22.50 Bojevniki, ameriški fantastični film, 1984; 00.10 Dva proti dva; 00.40 Poročila

PREMIERE
14.00 Portret Winone Ryder; 14.20 Aplavz, filmska nagrada občinstva; 15.00 Zebrahead, ameriški film, 1992; 16.40 Moč čarov, dokumentarec; 17.50 Srce in duša, ameriška komedija, 1993; 20.15 Tina - kaj ima ljubezen s tem? ameriška glasbena biografija, 1993; 22.15 Fade To Black, ameriški triler, 1992; 23.40 Festival kratkega filma; 04.55 Telesni stražar za vroče dni, ameriški film, 1993; 03.35 Woman Of Desire, ameriški film, 1993

SAT 1
08.15 Salome, ameriški vestem, 1953; 10.05 Madonino zlato, ameriški vestem, 1970; 11.50 Akcija, skeči in lutje; 12.45 Pastor z jazzovsko trobento, nemški domovinski film, 1962; 14.20 Big Picture, ameriška komedija, 1988; 16.10 Bounty, ameriški pustolovski film, 1984, 18.15 Kolo sreče; 19.00 Poročila; 19.10 Samo ljubezen šteje; 20.15 Noč umora v L. A. zgodba o O. J. Simpsonu, ameriška tv drama, 1994; 22.10 Pogovor v stolpu; 23.30 24 ur; 00.05 Blue Iguana ali krsta je nebeško modra, ameriški akcijski film, 1988

EUROSPORT
08.30 Formula 1, ogrevanje; 10.30 Tour de France; 11.00 Motociklizem, VN Španije; 13.30 Formula 1, prenos VN Francije; 16.00 Tour de France; 17.30 Golf; 19.30 Atletika, prenos iz Gatesheada; 20.00 EP v košarki, prenos finala; 22.30 Formula 1, posnetek; 00.00 Tour de France, vrhunec

FILMNET +
15.00 All This And Heaven Too, ameriški film, 1940; 17.20 Roseanne And Tom: A Hollywood Marriage, ameriški film, 1994; 21.00 Nobody's Fool, ameriški triler, 1986; 23.00 Passanger 57

RTL
11.25 Nazaj v preteklost; 12.15 Tropska vročica; 13.15 Formula 1; 14.00 Formula 1; 15.55 Motorsport ekstra; 16.50 Kluc v sili; 17.45 Westerdeich; 18.45 Poročila; 19.15 Thunder in Paradise - vroči primeri, hladne pijače; 20.15 David Copperfield: Skrivnostne moči, show; 22.35 Prime Time - pozna izdaja; 22.55 Eden; 23.55 Kanal 4 - spoti; 00.30 Formula 1; 02.25 Umor je napisala; 03.15 Ilona Christen

RTL 2
15.30 California College; 16.00 Camp Wilder; 16.25 Davov svet; 16.55 Dober nasvet je drag; 17.20 Star Cracks, angleška satira, 1984; 20.15 Na jug; 22.15 Peep!, vodi Amanda Lear; 23.20 Warlock - satanov sin se vrne, ameriški triler, 1992; 00.45 Davov svet; 01.15 World News Tonight

SKY MOVIES
12.30 Madame Bovary, ameriški film, 1991; 15.00 Summer Rental, ameriški film, 1985; 17.00 The Portrait, angleški film, 1992; 19.00 Addams Family Values, ameriški film, 1993; 21.00 The Last Of The Mohicans, ameriške drama, 1992; 23.00 Pet Sematary Two, ameriški film, 1992; 01.15 Glengarry Glen Ross, ameriški film, 1992; 02.55 Appointment For A Killing, ameriški film, 1993

MOVIE CHANNEL
09.00 Easy To Love, ameriški film, 1953; 11.00 My Favourite Spy, ameriški film, 1991; 13.00 Rigoleto, ameriški film, 1993; 15.00 Of Mice And Men, ameriški film, 1992; 17.00 The Muppet Christmas Carol, ameriški film, 1992; 19.00 Spiderman, ameriški film, 1977; 21.00 Live Wire, ameriški zf film, 1992; 22.30 In The Line Of Fire, ameriški film, 1993; 00.40 This Is My Life, ameriški film, 1992; 02.15 A Case For Murder, ameriški triler, 1989

SUPER CHANNEL
05.30 Novice; Gospodarstvo; Super avtomobili; Super Shop; 15.00 Srečanje s tiskom; 16.00 Gospodarstvo; 17.00 Avtomobilizem; 18.00 Košarka; 19.00 Poročila; 19.30 Počitniški cilji; 20.30 Frontalno; 21.30 Govorimo o jazzu

TNT
20.00 Royal Wedding, ameriški film, 1961; 22.00 2010, ameriški film, 1984; 00.15 Young Man With Ideals, ameriški film, 1953; 01.40 Young Tom Edison, ameriški film, 1940; 03.10 Young Dr. Kildare

ZDF
12.47 Stališče; 13.30 To je bil nemški film; 18.15 Mona Lisa; 19.00 Danes, vreme; 19.30 Naravne sile; 20.15 Zelena je livada; 21.50 Peš in brez denarja; 23.30 UZDF šport ekstra

DSF
08.00 Wildlife; 09.00 Monster Trucks; 10.00 Kaskaderji; 10.45 Monster Trucks; 13.30 Normalno; 14.00 Boks; 15.00 Atletika; 18.30 Motorsport; 19.30 Atletika; 20.15 Futbol Mundial; 21.45 Športna poročila; 21.55 ADAC; 23.45 Bowling; 00.45 Direktno

VOX
09.10 Dominijon; 09.30 Regal Shop; 10.00 Format NZZ; 10.45 Spiegel TV Special; 13.10 Poirat Agathe Christie, pon.; 16.15 Coriolano - heroj brez domovine; 18.25 Voxtour; 19.15 Airwolf; 20.15 Mamljiva skušnjava, ameriški film, 1956; 22.30 Lepotica, ameriški film, 1977

3 - SAT
11.00 Nagrada Ingeborg Bachmann; 13.05 Tednik; 16.00 Nedeljski magazin; 17.00 Oceanopolis; 19.00 Danes; 19.10 Talkshow; 20.15 Filmski festival München '95; 21.15 Rdeči nagelj, bolnica za otroke iz Cemobila; 23.20 Kluc 110

FILMNET
12.00 Ljubezen se smeje Andyju Hardyju, ameriška ljubezenska drama, 1946; 14.00 Srečen dan, ameriška drama, 1991; 16.00 Darilo ljubezni, ameriška drama, 1994; 20.05 V množici, ameriška drama, 1988; 22.00 Preživelec, ameriški zf film

CARTOON NETWORK
06.00 Dotik modrega med zvezdami; 06.30 Špar-takus; 07.00 Sharkey & George; 07.30 Kapitan Planet; 08.30 Mladi Robin Hood; 09.00 Yogijev lov za azkladom; 10.00 Scooby & Scrappy Doo; 10.30 Jabber Jaw; 11.00 Sharky & George; 11.30 Scoobyjeva olimpiada; 12.00 Počakaj, da tvoj oče pride domov; 12.30 Dast & Muttley; 13.00 Skrivnostna veriverica; 13.00 Glavne risanke; 13.45 Vesoljski duh; 14.00 Super kos; 18.00 Bugs & Daffy nočoj; 18.30 Scooby Doo, kje si?; 19.00 Jetsonovi; 19.30 Kremenčkovi

TV 5
19.00 Trideset milijonov prijateljev; 19.25 Poročila; 20.00 Magazin; 21.00 Naše stletje; 21.55 Poročila; 22.40 Tuj denar; 00.20 Atmosfera

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 uhovna misel; 7.00 Jutranja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.05 Sledi čas; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nohturno.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.40 Kulturne prireditve; 9.45 Uganka; 10.00 Stergo ergo; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 13.00 Šport, vmes glasba; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.35 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Drugi val, vmes Zrcalo dneva, vreme, promet, prenos RS.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 8.05 Na poljani jutro; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Vokalna skupina Ave; 14.05 Humoreska; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Znana in manj znana glasba; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Cerkvena glasba; 20.00 Sedmi dan; 20.15 Pesmi z gradu Gurre; 22.05 Nove prevodne strani; 22.30 Vokalno-instrumentalna glasba; 23.55 Lirični utrinek; 24.00 Nočni progr. RS.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,6 - 96,4 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Za zdravje; 9.15 Od zrna do klasa; 9.30 Po domače; 10.10, Primorski kraji in ljudje; 10.35 Javna odd. v Zani-gadu; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedelja na športnih igriščih; 16.00-17.30 Športno popoldne; 17.35-19.00 Naša pomlad; 18.00 Nogometni večer; 19.30-23.15 Večerni pr. Modrega Vala Radia Koper.

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x me-

sečno Alpe Adria Magazine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Kalimerova družina; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 14.00 MTV Slovenian Top Ten; 15.00 Vodeni program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 9.45 Rudarsko geološki tabor v Podljublju; 10.00 Mojstri kuhanja; 11.00 Po domače na kranjskem radiu; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Kino kviz; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru M. Bartolaca.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Zeleli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja odavde; 17.00 Cerkev v očeh J. Trdine; 19.00 TB: Jayhawks; 20.00 Simbolna menjava in smrt (J. Baudrillard); 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: Boogie Down Productions; 24.00 RoboKak....

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder: Na lovu za fihotapci (M. Perat, r. A. Rustja); 10.30 Veselo po domače; 11.00 Čakole na placu; 11.15 Orkestri; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice, nato Glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Mala scena: Srce brez potnega lista (J. Povše, 8. nad.); 14.40 Tropicana; 15.00 Z naših prireditev, nato Potpuri; 17.00 Šport in glasba; 18.00 Iz studia z vami: okrogla miza (izbor); 19.20 Špored za naslednji dan.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Izmenično Jutranji val - Nedeljska matineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - Duhovna misel (L. Pušenjak); 18.10-18.30 Dogodki in odmevi.

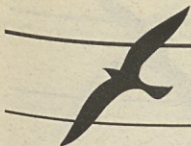
[illegible]

Gesla križanke »25-06«

Britta Bilač, Nataša Erjavec, Brigita Bukovec, 1 - Ksenija Predikaka, 2 - Helena Javornik

Rešitev križanke »25-06«

Vodoravno: praznoglavec, reprodukcije, Tara, RL, okus, les, oda, PH, Britta Bilač, Laze, Lenina-
kan, Cortazar, skoba, Utamaro, anortit, Var, rotator, Rab, osolka, obhod, Akola, Ita, Krist, pair,
ešalon, načelo, nemar, JK, lak, as, Cova, napaka, Ade, Aha, martinovo, svaritev, Pai, Altaj, Rit-
ter, Jaila, opresnina, TL, Otomanke, gnostik, PK, oer, rov, Ank, Rina, cedra, Linares, Al, acid, alie-
nacije, Celje, Dakar, Adamo, pob, Noam, Brigita Bukovec, ave, amok, Zoran, nevron, Gana,
Olib, Mansart, Arakan, aparat, Ni, delavka, Lome, Odin, ata, tat, aras, pika.

GLEDALIŠČA
SLOVENIJALJUBLJANA
KRIZANKE

V soboto, 8. julija, ob 21. uri: J. Strauss ml. - NETOPIR.
V nedeljo, 9. julija, ob 21. uri: G. Verdi - NABUCCO.

Giuseppe Verdi: Nabucco

V sredo, 12. julija, ob 21. uri: GISELLE, predpremiere.

LGI,
tel.: 061/ 314-062

V ponedeljek, 3. julija, ob 21. uri: letna produkcija Plesnega studia INTAKT SOU.

V torek, 4. julija, ob 21. uri: predstava TRIO, avtorice Natase Tovirac.

CELJE
SLG,
tel.: 063/ 25-332

V torek, 4. julija, junija, ob 21. uri: O. Zu-

pančic - VERONIKA DESENISKA, za abonma premiera I in izven. Predstava bo se v sredo, 5. julija, ob isti uri, za abonma premiera II in izven.

MARIBOR

SNG OPERA IN BALET,
tel.: 062/ 221-206

Danes, 2. julija, ob 19.30: TRISTAN IN IZOLDA. Gostovanje na festivalu Lent 95.

V ponedeljek, 3. junija, ob 21.30: G. Verdi - RIGOLETTO

LGM,
tel.: 062/ 26-748

Danes, 2. julija, atrij mariborskega gradu ob 11. uri: Nace Simončič - VELIKI KIKIRIKI.

PORTOROŽ

AVDITORIJ

V ponedeljek, 3. julija, ob 21.30: DON JUAN ALI KAMNITA GOSTIJA.

LUTKE BREZ MEJA - BLED 95

danes, 2. julija

15. uri: nastop lutkovnega gledališča FRU-FRU iz Ljubljane s predstavo RDEČA KAPICA;
15.30: nastop italijanskega lutkarja - PAVLA VALENTINIJA IZ TRSTA;
16. uri: nastop lutkovne skupine TRI iz Kranja s predstavo JOJ BOLI;
16.30: nastop carovnika SILVANA;
17. uri: nastop avstrijske skupine Theater TRITTBREITL z Dunaja s predstavo PANNI UND BURESCH;
17. uri: zaključek festivala.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališce Verdi - Dvorana Tripčevich
Mednarodni festival operete 1995 bo na sporedu od 4. julija do 13. avgusta.
Festival bodo otvorili z Leharjevo opereto »Dezela smehljaja« (Il paese del sorriso). Pod vodstvom Tiziana Severinija bodo nastopili orkester, zbor in balet gledališča Verdi.
Premierska predstava bo v torek, 4. julija, ob 20.30 (red A). Ponovitve bodo trajale do 8. julija.

Avditorij Muzeja Revoltella
Poletni koncerti: Jutri, 3. julija, ob 20.30 - Koncert pianistke Elizavete Chaverdian. Na programu Schumann, Liszt in Rachmaninov. Prodaja vstopnic pri blagajni dvorane Tripčevich: 9-12, 16-19.

KOROŠKA

KOTMARA VAS

SPD Gorjanci: Danes, 2. t.m., ob 10.30 - Izlet v naravo. Zborališče pred staro solo.

ŠMIHEL

V farni dvorani: danes, 2. t.m., ob 11.00 - M. Hinteregger »Zongler feliks«, gostuje otroška igralska skupina iz Skofic.

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJALJUBLJANA
CANKARJEV DOM
9. - 15. julija

Srečanje zborovskih dirigentov.
Sodelujejo glasbeniki iz 26 držav;
koncerti, predavanja, delavnice,
tečaj okrogle mize, razstava, videoprojekcije.

GRAD BORL V CIRKULANAH

Danes, 2. julija

ob 10. do 13. ure:
Delavnica Marka Pogacnika:
Energetska obdelava grajskega prostora;

ob 15. uri:
OTROSKI PEVSKI ZBOR IZ CIRKULAN
in gledališče mimike iz Kolumbije
LA TARINA DE LOCOMBA;

ob 15.45:
Delavnice in studije narave, ljudski plesi, evritmija, pripovedke;

ob 17.15:
koncert Tria Luwigana;
ob 20. uri: gledališka predstava dijakov gimnazije iz Gradca iz Gradca.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej judovske skupnosti iz Trsta »Carlo in Vera Wagner« (Ul. del Monte 5)
Do 31. t.m., je na ogled razstava ob 50. obletnici smrti Ane Frank.
Občinska galerija: do 16. t.m. je na ogled razstava, ki je posvečena italijanskemu opernemu pevcu Enzu de Muro z naslovom

»Il magico splendor lo sguardo abbaglia« (Magični blesk privablja pogled).
Mestni muzej zgodovine in umetnosti
Od 4.7. do 5.9.1995 bodo na sporedu v raznih mestnih muzejih obiski in predvajanja filmov z naslovom »Večer v muzejih«, ki jih organizira trzaska občina skupno z odborštvom za kulturo in mestnimi muzeji.

V petek,
7. julija,
bo ob 21. uri
v Cafe teatru
v Ljubljani
večer ever-
greenov
z vokalnim ter-
cetom
MKM

GLASBA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

SLOVENSKA FILHARMONIJA

V ponedeljek, 3. julija, ob 19.30: komorni koncert MATEJA KRAJTEKJA (pozavna) in DAMJANA JURESEK (tuba). Program: Bach, Serocki, Hindemith, Martin, Köper.

V torek, 4. julija, ob 19.30: komorni koncert pianistk NADJE VODISEK in MELITE NANUT. Program: Bach, Maticic, Bartok, Beethoven, Bravničar, Albeniz.

BLED

V ponedeljek, 3. julija, ob 20. uri, cerkev na otoku, ZENSKI PEVSKI ZBOR LIPA iz Radovljice & komorni mešani pevski zbor HOZANA iz Radovljice.

CAFE BELVEDERE,
Cesta svobode 26
Danes, 2. julija, ob 22. uri: koncert MIE ZNIDARIČ. (na sliki)

DOBROVA

V petek, 7. julija, grajsko dvorišče ob 21.30: koncert PAULA BLEYJA (klavir), PAOLINA DALLA PORTA (akustični bas) in ZLATKA KAUCICA (bobni).

RAZSTAVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V Mali galeriji je do 2. julija na ogled fotografska razstava CHRISTOPHA DONNETA. Razstava 21. MEDNARODNEGA GRAFICNEGA BIENALA - LJUBLJANA je na ogled do 10. septembra.
Razstava svetovne novinarske fotografije WORLD PRESS PHOTO je na ogled do 5. julija.

MODERNA GALERIJA

V Mali galeriji je do 3. septembra, na ogled razstava PETRE VARL SIMONČIČ z naslovom PITA MOJE MAME.

BEZIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

Razstava IZIDORJA URBANČIČA je na ogled do 14. avgusta.

GALERIJA GLINA, Gornji trg 11

Razstava del POMPEA PIANEZZOLA je na ogled do 15. julija.

GALERIJA ILIRIJA, Trzaska c. 40

Razstava fotografij 1-16 - MARKA ALJANCICA, DRAGANA ARRIGLERJA, OSKARJA DOLENCA, JAKA GNILSAKA, STOJANA KEBLERJA, JANEZA KOROSINA, MARJANA KUKECA, TONETA MARCANA, JANEZA MARENCICA, MILANA PAJKA, MILENKA PEGANA, TIHOMIRJA PINTERJA, VLASTJE SIMONČIČA, MARJANA SMERKELJA, TONETA STOJKA, MIRKA ZDOVCA in JOCA ZNIDERSICA.

KUD FRANCE PREŠEREN

Razstava fotografij LJUBO DOMA KDOR GA IMA avtoric VESNE CRNIVEC in MOJCE CAJNKO je na ogled do 10. julija.

GALERIJA KOS (v pasazi Nebotičnika)

Razstava risb IVE SUBICA je na ogled do 14. avgusta.

BREŽICE

GALERIJA POSAVSKEGA MUZEJA

Razstava OROŽJE PRETEKLOSTI je na ogled do 28. avgusta.

GRAD PODSREDA

Razstava GOTIKA NA KOZJANSKEM.

KOSTANJEVICA NA KRKI

GALERIJA BOZIDAR JAKAC

Razstava slik JONA GALA PLANINCA je na ogled do 31. avgusta.

MARIBOR

FOTOGALERIJA STOLP

Razstava fotografij MARIO VIDOR.

ZDRAVILIŠČE DOBRNA

V hotelu Dobrna je do 22. julija na ogled razstava oljnih slik ADOLFA PENA.

MURSKA SOBOTA

GALERIJA MURSKA SOBOTA

Razstava 12. MEDNARODNI BIENALE MALE PLASTIKE.

PIRAN

MESTNA GALERIJA PIRAN

Razstava fotoreportaze JOHNA PHILLIPSA AMERICANI MED PARTIZANI SLOVENIJE je na ogled do 12. julija.

TRZIC

GALERIJA KURNIKOVA HISA

Razstava PESEM V REZBARJEVIH OCEH je na ogled do 25. avgusta.

ZALEC

SAVINOV LIKOVNI SALON

Razstave fotografij BORISA SKALINA je na ogled do 13. julija.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej Revoltella-Galerija moderne umetnosti (Ul. Diaz 27): do 10.9. je na ogled razstava umetnika pop-arta Jamesa Rosenquista.

Miramarski park-Konjušnica: do 23.7. je na ogled razstava »Dali kipar, Dali ilustrator«.

Galerija Tommaseo: Se jutri, 3. julija je na ogled razstava »Racunalniški izrazi«, razstavljajo Galmonte, Hmeljak, Moschik, Kundlinger in Spizzichino.

Galerija Rettori Tribbio: razstavlja slikar Ottavio Bomben.

Grad sv.Justa-Bastione fiorito: na ogled je antološka razstava slikarja Fulvia Juricica.

Galerija Bassanese: na ogled je razstava z naslovom »Ordine, caos e frattali«.

Studio PHI: Do 15. t.m., je na ogled v Auronzu-Misurina v Palaci Corte Metto skupinska razstava trzaskih slikarjev.

Peterlinova dvorana-Ul. Donizetti 3: na ogled je razstava del slikarke Marte Kunaver.

SESLJAN - Sedež turistične ustanove: do 4.7. razstavlja Michela Stradi.

ŠTANJEL

V Galeriji Lojzeta Spacala so na ogled do

30.9., poleg stalne zbirke, tudi novejša dela trzaskega umetnika. Urnik: od delavnikov od 14.00-19. ure (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10.00-12.00 in od 14.-19.00

KOROŠKA

CELOVEC

Deželna galerija: Do 10.9. bo na ogled razstava »Do danes-dve stoletji umetnosti na Koroskem«

Hisa umetnikov: do 8.7. so na ogled dela Güntherja Brusa.

Mestna hisa-Mestna galerija: do 16.7. je odprta razstava Jeana Eggerja.

Kunstforum: do 7.7. je odprta razstava Kurta Weltherja.

ROZEK

Galerija Sikoronja

Se jutri, 2. julija, razstavlja Ivo Prancic.

ŠENTJANŽ V ROŽU

K-k center, Stara sola: Do 15.9. je na ogled razstava Zorke Loiskandl-Weiss z retrospektivo slikarskih del »Od zacetka do sedaj«.

TRST

Poletne prireditve

Grad sv. Justa

V petek, 7. julija, ob 21.00 - Srečanje z režiserjem Rogerjem Cormanom. Predvajali bodo »Il pozzo ed il pendolo« (1961) in »Sepolto vivo« (1962).

V torek, 11. julija 1995 - Baletna predstava skupine Momix. Glasba - Peter Gabriel, koreografija - Moses Pendleton.

Avditorij Muzeja Revoltella

Roger Corman v Trstu - V cetrtek, 6. t.m., ob 21.00 - Predvajanje filmov »Frankenstein Unbound« (1990) in »L'uomo dagli occhi a raggi X« (1963).
V soboto, 8. t.m., ob 18.00 - Seminar R. Corman (simultano predvajanje v italijanscini).

Trg Unità

V cetrtek, 6. julija, ob 21. uri nastop znanega ansambla Pooh.

FOLKEST 95

Mednarodni festival folk in moderne glasbe se bo odvijal od 5. do 30. julija v deželi Furlaniji - Julijski krajini in tudi na Koprskem.

V sredo, 5. julija, ob 21.00 bo nastopila skupina America iz ZDA.

Miramarski park

Luči in zvoki: Danes, 2.t.m., ob 21.30 in ob 22.45 - »Buonasera signor Lehar e benvenuto a Miramare«. Jutri, 3. t.m., ob 21.30 in 22.45 »Il sogno imperiale di Miramare«.

KRIŽ

Dom A. Sirk: Koncerta »Jazz in jaz« -V torek, 4. julija, bo nastopila skupina Ennezeta band, ki izvaja Latin jazz in 7. julija pa skupina Allione trio.

KOPER

Terasa hotela Zusterina
V sredo, 5. t.m., ob 21.00 bo nastopil italijanski pevec Bobby Solo.

MILAN

Stadion San Siro

V petek, 7. in v soboto, 8. julija koncert Vasca Rossija.
Vstopnice lahko rezervirate tudi preko servisa Teleconcert Italia do 6. julija, ob 12. uri, na tel. st. 144.88.2903.

NOVICE

Hristo Stojčkov »Italijan«

PARMA - Johan Crujff se je vendarle uspel znebiti po njegovem mnenju čez vsako mero nadležnega Hrista Stojčkova. Bolgar, ki se res zelo rad prepira, a tudi odlično igra nogomet, je nova in doslej najbolj zveneca okrepitev Parme, kateri sta pred tem spodletela nakupa Signorija in Casiraghija. Cena prestopa ni niti najbolj visoka (12 milijard lir), Stojčkov pa naj bi letno zaslužil čisti dve milijardi. Z nakupom Stojčkova je tem manj verjetno, da bi se Parma potegovala se za Roberta Baggia, saj je zdaj napad odlično izpopolnjen.

Thompson k Scavoliniju, Calbini v Trst

PESARO - Navijaci trzaskega kosarkarskega prvoligaša Illycaffèja ne bodo najbolj zadovoljni: center Kevin Thomson, eden stebrov lanske sezone, v teku katere je v Trst prisel namesto »begunca« in nato prvaka NBA Petea Chillcuta, bo odslej branil barve Scavolinija iz Pesara. V zameno je Illycaffè dobil na posodo mladega play-makerja Paola Calbinija. Vrzel, ki jo je zapustil odhod Thompsona, najboljsega skakalca minulega prvenstva, bo vsekakor zelo težko zapolniti.

Roberto Baggio... brez večinske podpore

TURIN - Za Signorija tisoči navijačev, za ohranitev Napolija prav tako, za Roberta Baggia pa le gruča »poslednjih Mohikancev«. Pred sedežem Juventusa se je danes zbralo le nekaj stotin navijacev, ki oporekajo vodstvu prodajo najbolj reprezentativnega (toda letos se zdaleč ne najboljšega) nogometaša. Pravzaprav niti ne gre za prodajo. Se vrabci na strehi vedo, da je »repku« predvčerajšnjim potekla pogodba in je zdaj torej brezposeln. Seveda bi se v njegovem položaju rad znašel marsikateri Fiatov delavec...

Župan kot posrednik

NEAPELJ - Samo stiri dni je vzdržal Marcello Tamajo kot glavni direktor Napolija. Njegova ostavka je bila predmet današnjega srečanja med županom Bassolinom, kvestorjem Lomastrom in predsednikom daljne ter bližje preteklosti nogometnega kluba Napoli, Ferlainom in Gallom. Bassolino se je zavzel za čim prejšno rešitev problema, ki Neapeljčanom krati spanje, kot že vsako poletje sicer.

Nagrada za Vierchowoda

MILAN - Pietro Vierchowod, dolgoletni branilec Sampdorie in letošnja okrepitev Juventusa, je dobitnik nagrade »Gaetano Scirea«, ki je namenjena posebno dobrim in hkrati tudi korektnim nogometašem. Žirija, ki jo je sestavljalo 110 novinarjev, mu je dodelila 29 glasov, za njim pa so pristali De Agostini, Tassotti, Massaro, Giovanni Galli in Zenga, skratka, večina »starčkov« italijanske A lige. Doslej so nagrado »G. Scirea« prejeli Giuseppe Baresi (1992), Tacconi (1993) in Franco Baresi (1994).

VN v Monzi vendarle bo

MILAN - Tako kot lani se bo kot zgleda za avtomobilistično nagrado v Monzi vse dobro izteklo. Dirkalisce ob robu Milana namreč (se) ne izpolnjuje vse strožjih varnostnih predpisov mednarodne avtomobilistične zveze, toda kot kaže se birokracija lažje spravi v pogon, če je treba ohraniti pravi narodni »običaj«. Župan Monze, deželni odbornik za okolje in še marsikdo so se nemudoma sestali in odločili, da je treba nujno posekati 185 dreves. Sklep sicer še nima še vrhovnega »blagoslova« iz ministrstva za okolje, toda o njem nihče ne dvomi.

Ženski Giro d'Italia

PERIGNANO (PISA) - Nemka Petra Roßner je osvojila deveto etapo ženskega Gira, ki je vodila iz Pontedere v Perignano. Za Roßnerjevo (nekaksen Mario Cipollini) je to že peta zmaga na letošnji izvedbi Gira, tako da si v njeno premoč v sprintu res ne upamo podvomiti. V končnem naletu je bila hitrejša od Avstrijke Tani Klein in Ukrajinke Natalie Kicuk. Na skupni lestvici vodi Italijanka Lupe-rinijeva, Svicarka Zbergova zaostaja 2 minuti 47 sekund, sedma na skupnem vrstnem redu pa je veteranika Maria Canins s sprejemljivim zaostankom devetih minut.

Triestina 3. septembra

RIM - Amaterska nogometna zveza je sporočila datume začetka prvenstev, ki spadajo pod njeno okrilje. Meddezelna liga, kjer bo razen zdaj res senzacionalnih novosti še eno leto morala nastopati tudi Triestina, se bo začela 3. septembra. Dva tedna kasneje, torej 17. septembra, bosta prvi prvenstveni napor opravila tudi naša predstavnika v Promocijski ligi, Juventus in Sovodnje. Za meddezelno ligo so določili tudi stiri nagrade v višini 100, 50, 30 oziroma 20 milijonov lir, ki jih bodo dobile tiste ekipe, ki bodo na igrišče poslale največ mladih nogometašev, to je mladincev. Na nagrade lahko vsekakor startajo le tista moštva, cegar povprečna starost bo nižja od 21 let. Resno dvomimo, da bo komu uspel podvig... Triestini pa zagotovo ne.

KOŠARKA / 29. EVROPSKO PRVENSTVO ZA MOŠKE V ATENAH

V finalu po pričakovanju ZRJ in presenetljivo Litva

Za tretje mesto Hrvati proti Grkom - Tudi Italijani so potopili Ruse

Polfinale
ZRJ - Grčija 60:52 (27:24)
ATENE (STA) - Olimpijska dvorana Maroussi, 19.000 gledalcev, sodnika Toliver (ZDA) in Figueroa (Portoriko).

ZRJ: Bodiroga 12 (6:6), Danilović 19 (8:9), Obradović 3, Sretenović, Paspalj 2, Berić 2, Djordjević 7 (4:6), Rebraca (0:2), Divac 10 (8:11), Savić 5, Tomasević, Koturović.

GRČIJA: Bakatsias 4 (2:2), Patavoukas 3 (1:2), Yannakis 2, Stavrakopoulos, Sigalas 8, Kakioussis (0:2), Alvertis, Economou 9 (3:6), Angelidis 7, Fassoulas 14 (2:7), Redzias, Christodoulou 5.

PROSTI METI: ZRJ 27:36 (75%), Grčija 8:19 (42%).

MET ZA DVE TOCKI: ZRJ 12:31 (39%), Grčija 13:40 (33%).

MET ZA TRI TOCKE: ZRJ 3:11 (27%), Grčija 6:14 (43%).

OSEBNE NAPAKE: ZRJ 20, Grčija 30.

Igralci ZRJ nadaljujejo pohod proti prvemu naslovu evropskih prvakov. Že pred prvenstvom so jih mnogi razglasili za gotove finaliste, po tem, kar so pokazali v zadnjih desetih dneh, pa je uvrstitev v finale sama po sebi umevna. V sedmih srečanjih so dosegli 594 točk ali 85 na srečanju, kar je najboljše povprečje na prvenstvu, s tem, da so vsa srečanja dobili povprečno za deset točk prednosti. Tokrat so igralci ZRJ v peklenskem ozračju, ki ga je pripravilo skoraj 20.000 gledalcev, ki so se kljub hudemu nalivu, ki je po skoraj mesecu dni dodobra namočil glavno mesto Grčije, po poplavljenih cestah prebili v dvorano, začeli srečanje dokaj nervozno in nezbrano, isto pa velja tudi za domačine. Tako sta se moštvi na začetku izmenjevali v vodstvu in nobenemu ni uspelo narediti večje razlike. Grki so v 5. minuti vodili s 6:3, vendar so jih Jugoslovani v deveti ujeti in presli v vodstvo z 9:8. Obe ekipi sta imeli v tem delu katastrofalen odstotek meta, saj so domačini zadeli le 5 metov od 21 poskusov, medtem ko so bili igralci

Mihajlov (temen dres) je bil z 19 točkami učinkovitejši od Carera, kar pa ni bilo dovolj za zmago Rusov proti Italijanom (AP)

iz ZRJ uspešni šestkrat od 18 metov. Seveda je bila posledica takšne igre izredno nizek izid, tako sta na primer moštvi v šestnajstih minutah skupaj dosegli komaj 30 točk (16:14). Z minimalno prednostjo Jugoslovanov se je nato polčas tudi koncal.

Tudi nadaljevanje so igralci ZR Jugoslavije začeli v najmočnejši postavi (Divac, Paspalj, Djordjević, Danilović in Savić), ki jim je kmalu prinesla osem točk prednosti (32:24). Kljub zaostanku se Grki niso predali, temveč so zaigrali se bolje in ob pomoči fanatične publike nizali razliko. Tako so se v 31. minuti približali na stiri točke zaostanka (40:36), v 37. je bila razlika le še dve točki (49:47), tri minute pred koncem pa so Grki zaostajali le eno (51:50). Toda nato so Jugoslovani dosegli stiri zaporedne točke in spet povedli za pet (55:50), kar je bilo dovolj za zaslužen veselje in uvrstitev v finale 29. EP.

Litva - Hrvaška 90:80 (38:31)

LITVA: Homicius, Visockas, Stombergas, Timinskas, Lukminas 2 (2:2), Krapikas, Kurtinaitis 16 (4:7), Sabonis 26 (6:8), Karnisovas 18 (4:6), Marciulionis 28 (6:11), Einiškis, Markevicius.

HRVASKA: J. Vranković 12, Perasović, Komazec 17 (7:9), Kukoc 10 (3:4), Alanović, Marić 3, Žurić, S. Vranković 5 (3:5), Gregov, Mrsic 8 (4:4), Radja 25 (5:10), Pejcinović.

Kosarkarji Spanije so v srečanju za razvrstitev od 5. do 8. mesta na 29. evropskem prvenstvu v Atenah premagali Francijo s 75:74 (38:37), tako da se bodo danes ob 17. uri za 5. mesto pomerili z Italijani. Na drugi strani pa bodo morali Francozi ob 15. uri iskati tolažbo v srečanju za 7. mesto proti Rusiji.

Rusija - Italija 70:80 (43:36)
1.500 gledalcev, sodnika

Sanchis (Spanija) in Jovancić (ZRJ).

RUSIJA: Karašev 2, Kudelin 2 (2:2), Domani 6 (2:2), Kisin, Pasutin, Bazarević 22 (6:6), Babkov, Mihajlov 19 (3:6), Fetisov 12 (2:4), Ivanov, Panov 2, Nosov 5 (1:3).

ITALIJA: Coldebella 11 (6:10), Gentile, Magnifico, Pittis 4, Esposito 13 (1:2), Conti, Abbio 19 (6:8), Fucca 10, Pieri 5 (1:2), Frosini 10 (0:2), Carera 2, Rusconi 6 (2:5).

PROSTI METI: Rusija 16:23 (70%), Italija 16:29 (55%).

MET ZA DVE TOCKI: Rusija 24:53 (45%), Italija 26:54 (48%).

MET ZA TRI TOCKE: Rusija 2:15 (13%), Italija 4:9 (44%).

OSEBNE NAPAKE: Rusija 26, Italija 22.

Ruski kosarkarji, ki so pred prvenstvom sodili v ozji krog favoritov za končno zmago, se bodo morali sedaj zadovoljiti z igranjem za končno sedmo mesto, kar hkrati pomeni, da ruske reprezentance prvič v zgodovini ne bo na olimpijskih igrah. Po cetrtrfinalnem porazu proti Litvi je trener Sergej Belov razočarano govoril, da bi morala mednarodna kosarkarska organizacija (FIBA) spremeniti sistem, po katerem določajo število ekip, ki potujejo na OL, vendar je za kaj takega le malo možnosti, po porazu proti Italiji pa verjetno Belov o tem ne bo več razmišljal. Italijani so zaigrali izredno motivirano, kar je tudi logično, saj v cetrtrfinalu proti ZRJ niso imeli nobenih možnosti za uspeh, tako da so hoteli cast »oprati« vsaj s petim mestom, kar jim je odlično uspelo. Srečanje so sicer pričeli zelo slabo, saj so Rusi v 6. minuti že vodili s 14:4 ter nato v stitirajsti 31:22, vendar so proti zaključku prvega polčasa ujeli ritem in se v 18. minuti približali na pet točk zaostanka (37:32). Prvi del bi lahko zaključili se z manjšo razliko, vendar je njihov najboljši center Stefano Rusconi v zadnjih sekundah dobil tehnično na-

pako zaradi ugovaranja sodniku in Rusi so prednost povsili na sedem točk. Tudi začetek drugega polčasa za Italijane ni bil nič kaj obetaven, dokler ni v 29. minuti igralec Filodora iz Bologne Vincenzo Esposito zadel svojo 21 trojko na prvenstvu in Italijane prvič na srečanju povedel v vodstvo (55:53). Od tu naprej so ruski igralci začeli izgubljati nit igre, Italijani pa so prednost brez večjih težav povečevali, tako da je ta v 33. minuti dosegla šest točk (62:56). Srečanje je bilo praktično odločeno v 35. minuti, ko so igralci z apeninskega polotoka povedli za 12 točk (69:57). Najboljši igralec v vrstah zmagovalcev je bil Alessandro Abbio z 19 točkami (5:6 za dve točki, 1:1 trojke).

Spanija - Francija 75:74 (38:37)

3.000 gledalcev, sodnika Richardson (VB) in Pitsilkas (Grčija).

SPANIJA: Angulo 6, Gallea 2, Smith 11 (0:1), Orenge, Rodriguez 6, Laso 2, Fernandez 19 (7:10), Herreros 9 (1:2), Reyes 2 (2:2), Martinez, Martin 18 (2:2), Murcia.

FRANCIJA: Forte 9 (3:4), Sonko, Rigau deau 17 (6:7), Hamm, Bonato 15, Ostrowski 16 (2:3), Occansey, T. Gadou 9 (1:1), D. Gadou 8, Butter, Bilba, Domon.

PROSTI METI: Spanija 12:17 (70%), Francija 12:15 (80%).

MET ZA DVE TOCKI: Spanija 27:45 (60%), Francija 19:38 (50%).

MET ZA TRI TOCKE: Spanija 3:13 (23%), Francija 8:21 (38%).

OSEBNE NAPAKE: Spanija 20, Francija 21.

Potem ko smo pred dnevi govorili, da so Francozi največje presenečenje tega prvenstva, lahko sedaj brez dvoma to trdimo za Spance. V srečanju, ki je odločalo, katero moštvo se bo z Italijani pomerilo za končno peto mesto na prvenstvu, so bili Spanci za las boljši in zaslužen premagali ceto trenerja Michela Gomeza.

NOGOMET / POKAL INTERTOTO

Angleži ugnali Rudarja

Rudar (V) - Tottenham Hotspurs 1:2 (1:1)

VELENJE - Stadion ob Jezeru, 2.000 gledalcev, sodnik Ruzicka (Česka).

STRELCI: 1:0 - Ekmečić (4), 1:1 - Sampson (13), 1:2 - Hendry (65).

RUDAR: Stanković, Balagić, Hudarini (Pesić), Pavlović, Silo, Ratković, S. Javornik (J. Javornik), Zurman, Komar (Doler), Cvikel, Ekmečić.

TOTTENHAM HOTSPURS: Day, Newson, Clapham, Watson, Coll, Sampson, Byrne (Clemence), Parden, Hendry, Slade, McMahon.

Nogometaši Rudarja so zamudili imenitno priloznost, da bi premagali slovito anglesko moštvo Tottenham Hotspurs. Gostitelji so v prvem polčasu zaigrali na vso moč, povratnik v velenjske vrste Matjaz Cvikel pa je svoje soigralce pošiljal v ogenj in jim pripravil nekaj lepih priloznosti, ki pa so ostale neizkoriščene. Enajsterica Rudarja je povedla že zelo zgodaj, Ekmečić je izabil napako v gostujoči obrambi, ko je desni branilec vrnil prekratko zogo vratarju Dayu. Podajo je prestregel velenjski napadalec in zatresel mrežo. V nadaljevanju so imeli Rudarji več od igre. Velenjčani so izpeljali nekaj imenitnih akcij, vendar je vedno manjkala pika na i. Gostje so izenacili v 13. minuti, ko so z edino akcijo pokazali, da so odlični v igri z

glavo, ko je Sampson izkoristil visok predložek z desnega krila in ukanil vratarja Stankovića. Po izenacenju so gostitelji napadli z vso močjo in v 23. minuti je bil Komar sam pred vratarjem gostov, vendar je le-ta izbil zogo v kot. V 26. minuti se je izkazal vratar Stanković, ki je bil hitrejši od Hendryja, potem ko stranski sodnik kljub prepovedanemu položaju ni dvignil zastavice. V 29. minuti je Cvikel zopet lepo podal pred vrata Ekmečiću, ki je streljal v spodnji levi kot, a je vrata gostov v zadnjem trenutku rešil svoja vrata. Pred koncem polčasa so domaci zamudili še dve polpriloznosti.

V drugem polčasu je igra potekala med obema kazenskima prostoroma, svoje pa sta opravili tudi vročina in utrujenost igralcev, tako da se izid ni spremenil vse do 65. minute, ko so gostje po napaki vratarja Stankovića povedli z 2:1, potem ko je z glavo povsem prazno mrežo zadel Hendry. Domaci strokovni stab je v nadaljevanju zamenjal tri igralce, kar pa ni spremenilo igre. V zadnjih minutah je bilo tudi nekaj nervoze na igrišču in v 87. minuti si je domaci branilec Balagić prislužil rdeči karton, ko je udaril igralca brez zoge Slada. Naslednja tekma pokala intertoto proti nemškemu Kölnu bo čez 14 dni na stadionu ob Jezeru.

Karel Nezmaž

NOGOMET / ŽREB ZA 1. SNL IN POKAL

Že v prvem krogu bo na sporedu nekaj derbijev

VELENJE - V Velenju je bilo zrebanje parov za 1. SNL, ki bo v sezoni 1995/96 stela deset klubov. Generalni sekretar NZS Dane Jost in teniška igralca Barbara Mulej sta izzrebala naslednje pare prvega kroga, ki bo 30. julija: Nova Oprema - Izola, Biostart Publikum - Maribor Branik, Mura - Beltinci, Primorje - HIT Gorica, SCT Olimpija - Rudar Velenje.

Pred začetkom zrebanja je predsednik NZS Rudi Zavrl podelil priznanja za minulo sezono. Prejeli so jih velenjski Rudar za uvrstitev v pokal intertoto, pokalni zmagovalac Mura, Maribor Branik in SCT Olimpija za nastop v pokalu UEFA, najboljši strelec minulega prvenstva Stefan Skaper, Era Smartno za prvo mesto v 2. SNL, za fair play pa Nova Oprema Korotan Suvel, Beltinci in Primorje v 1. SNL, v 2. SNL pa Era Smartno, Turnišče in Steklar.

Socaašno je bilo tudi zrebanje šestnajstine finala pokala Slovenije, ko bo v sredo, 2. avgusta, med najpomembnejšimi tekmami bodo: Nafta - Maribor Branik, Nova Oprema - Primorje, Vevce Donit Filter - SCT Olimpija, Izola - Mura, Rudar (V) - Beltinci, Adria Miren - HIT Gorica, Gaj Kočevje - Biostrat Publikum. V nedeljo, 6. avgusta, pa bodo igrali drugo in tretjeligasi: Cankova - Sentjur, Pobrezje - Koper, Aluminij - Drava, Dravinja - Železnica Oscar, Bakovci - Jadran Dekani, Crnuče - Zagorje, Železnica Maribor - Transoport Il. Bistrica, Visoko pri Kranju - Zivila Naklo, Centiba Wreng - Sava Kranj.

(A. H.)

KOLESARSTVO / TOUR DE FRANCE

Boardman za las rešil kožo, favoriti previdni

Zmagovalca prologa Duranda ni motil dež

SAINT BRIEUC - »Nočni« in nepredvidljivo moker prolog 82. toura de France je že poskrbel za prvo presečenje: Anglež Chris Boardman je kljub dežju, ki prvih tekmovalcev sicer ni motil, vozil na vse ali nič. V preveliki želji, da bi oblekel prvo letošnje rumeno majico, je tvegal odločno preveč, na spolzkem asfaltu zdrsnil v ograjo ob robu proge in padel. Bo jutri na startu? Po padcu skoraj drama: avtomobil, ki je sledil Angležu je imel podobne težave in se je uspel ustaviti le nekaj metrov pred kolesarjem. No, tako ali tako Boardman morebitnega prvega mesta ne bi obdržal dolgo in njegov »debacle« ne bo na no-

ben način uplival na nadaljnji potek dirke.

S predvidenim 0:0 se je zaključil dvoboj Rominger - Indurain (na sliki), ki pa sta vozila zelo previdno. Celo preveč previdno je vozil Berzin, ki je za glavnima favoritoma nabral dobre pol minute zaostanka. Kaj pa zmagovalcev? Najhitrejši je bil Francoz Jacky Durand, ki je startal v boljših vremenskih pogojih in to pridno izkoristil.

VRSTNI RED: 1. Jacky Durand (Fra) 9:00, 2. T. Laurent (Fra) +0:02, 3. F. Moreau +0:03, A. Zülle +0:23, T. Rominger +0:26, M. Indurain +0:31, J. Berzin +1:07.

Danes bo na sporedu lažja etapa (233 km) Dinan - Lannion.

AVTOMOBILIZEM / PRED JUTRIŠNJO VELIKO NAGRADO FRANCIJE

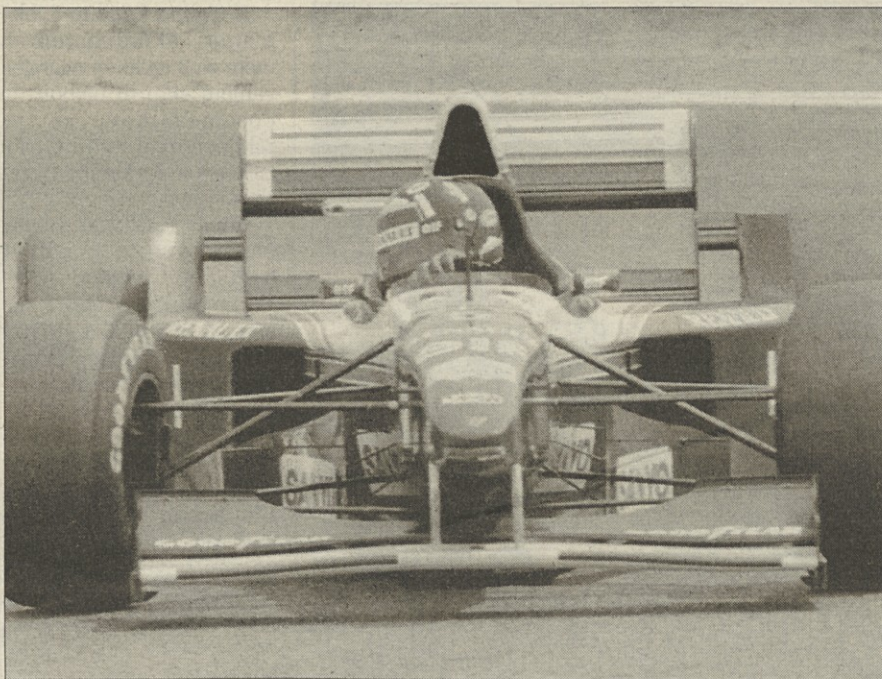
Damon Hill bo štartal iz najboljšega položaja

Ob njem bo svetovni prvak Michael Schumacher - Alesi na 4. mestu - Williams in Benetton hitrejša od Ferrarija

MAGNY COURS - Damon Hill bo na današnji, sedmi letosnji, dirki za Veliko nagrado Francije štartal iz prve vrste, ob njem pa bo Nemec Michael Schumacher. Predvidljivi izidi torej, ki so pokazali, da Ferrari kljub vsej dobri volji ter izboljšavam na motorju in aerodinamiki na hitrih dirkališčih se ni kos Williamsu in Benettonu. Tudi sicer so Hill, Schumacher in tudi Coulthard dokazali, da je njihovo vozilo boljše in zanesljivejše od »rdečih«: Alesi je recimo resda pristal na cetrtem mestu, a mehaniki so imeli z njim in Bergerjem stalno polne roke dela.

Razen tekmovalnih dogodkov, ki kljub letos večji izenacenosti se vedno niso povzročili nenapovedanih razpletov, je bil v Franciji deležen posebne pozornosti zlasti ukrep sodišča, da zaseže vozila Minardi.

Italijanska »družinska« hisa naj bi bila dobavitelju motorjev dolžna približno 3 milijarde dolarjev. Dejstvo samo po sebi ne bi bilo nič izrednega, pač nekaj takega, kar se v sportu, ki je predvsem »business« lahko zgodi. Zapetljaj se je vsaj zacasno odmotal, tako da bosta voznika Martini in Badoer vendarle na startu, toda ob tem se postavlja vprašanje: do kdaj bo na startu stiriindvajset ali več vozil? Mednarodna avtomobilistična zveza je že predlagala, da prepočasna vozniki ne bi dirka-

Damon Hill je bil na treningu najhitrejši (telefoto AP)

li, saj stroški postajajo namreč vse večji. »Dovolj!« je že rekel ugledni Lotus, zato ni pretirano napovedovati, da bodo ob trenutnem trendu zdržali le še stiri veliki, Williams, Ferrari, Benetton in McLaren.

Vrstni red na treningu: 1. Damon Hill (Williams) 1:17.225 - povprečna hitrost 198.122 km/h, 2. Michael Schumacher (Benetton) 1:17.512, 3. David Coulthard (Williams) 1:17.925, 4. Jean Alesi (Ferrari) 1:18.761, 5. Rubens Barrichello (Jordan) 1:18.810, 6. Olivier Panis (Ligier) 1:19.047, 7. Gerhard Berger (Ferrari) 1:19.051, 8. Mika Hakkinen (McLaren) 1:19.238, 9. Martin Brundle (Ligier)

1:19.384, 10. Johnny Herbert (Benetton) 1:19.555, 11. Eddie Irvine (Jordan) 1:19.845, 12. Heinz-Harald Frentzen (Sauber) 1:20.309, 13. Mark Blundell (McLaren) 1:20.527, 14. Mika Salo (Tyrrell) 1:20.796, 15. Jean-Christophe Boullion (Sauber) 1:20.943, 16. Gianni Morbidelli (Footwork) 1:21.076, 17. Luca Badoer (Minardi) 1:21.323, 18. Taka Inoue (Footwork) 1:21.894, 19. Ukio Katayama (Tyrrell) 1:21.930, 20. Pierluigi Martini (Minardi) 1:22.104, 21. Andrea Montermini (Pacific) 1:23.466, 22. Bertrand Gachot (Pacific) 1:23.647, 23. Pedro Diniz (Forti) 1:24.184, 24. Roberto Moreno (Forti) 1:24.865.

NOGOMET

Balbo in Batistuta treseta mreže

Argentina se pripravlja

BUENOS AIRES - V zadnji pripravljalni tekmi za »Pokal Amerike«, ki se začne čez tri dni, je Argentina z 2:0 premagala Avstralijo. Kljub temu, da se o prenovljeni vrsti Daniela Passarelle dobro govori, sta bila protagonista (beri strelca) vseeno »Italijana« Batistuta in Balbo, ki sta zadela v 7. oziroma 90. minuti srečanja. Obe mostvi sta tudi pripravili po eno enajstmetrovko. Argentina bo na »Pokalu Amerike« debitirala v soboto, ko bo igrala proti Boliviji.

NOVICE

Atleti v St. Petersburgu

ST. PETERSBURG (STA/AFP) - Boljši izidi na atletskem mitingu v St. Petersburgu: moški - 400 m: 1. Michael Jubert (Avs) 45.62; 1.500 m: 1. Noureddine Morceli (Alž) 3:32.45, 2. Andrej Loginov (Rus) 3:38.18; 3.000 m: 1. Aisa Belaut (Alž) 7:55.63; 110 m ovire: 1. Roger Kingdom (ZDA) 13.39, 2. Allen Johnson (ZDA) 13.42; palica: 1. Sergej Bubka (Ukr) 570, 2. Igor Trandenkov (Rus) 570, 3. Rodion Gataulin (Rus) 560; zenske - 400 m: 1. Tatjana Zaharova (Rus) 51.23; 3.000 m: 1. Ellana Mayer (JAR) 8:52.78; troskok: 1. Natalija Kaukova (Rus) 13.80; kladivo: 1. Olga Kuzenkova (Rus) 66.00.

Rodman oproščen

ATLANTA (STA/Hina) - Zvezno sodišče države Georgia je po štiridnevnem zasledanju oprostilo kosarkarja San Antonio Spursov Dennisa Rodmana, ki ga je zaradi domnevnega namernega prenašanja neozdravljive bolezni tožila njegova nekdanja prijateljica Lisa Beth, sicer nekdanja plesalka kosarkarskega kluba Atlanta Hawks. Rodman naj bi prijateljico pri telesnem stiku okužil z neozdravljivo obliko herpesa. Dekle je zahtevalo visoko odškodnino, ki naj bi znašala kar 1.83 milijona dolarjev. Porota je Rodmana oprostila, ker ni bilo nobenega dokaza, da ima kosarkar tako bolezen. Na koncu so nekateri člani porote zahtevali avtogram in ga tudi dobili. »Nisem imela pojma, kdo je on, vendar ko je moj fant zvedel, da bom v poroti, mi je zagrozil, da me bo zapustil, če mu ne prinesem njegovega avtograma,« je dejala ena od članic porote.

Kenijski prvaki Tengele, Kororia, Machuka, Kiptanui in Kitur

NAIROBI (dpa) - Moses Kiptanui je bil edini zvezdnik, ki je včeraj osvojil naslov kenijskega prvaka v atletiki. Svetovni rekorder in dvakratni svetovni prvak je na kvalifikacijah za nastop na svetovnem prvenstvu v teku na 3000 metrov z ovirami zmagal s casom 8:16.93 pred olimpijskim zmagovalcem Matthewom Birirjem (8:17.95). Na 800 m je prišlo do zamenjave generacij, naslov pa je osvojil Joseph Tengele (1:46.05) pred Williamom Serenom (1:46.41). Svetovni prvak Paul Ruto in olimpijski zmagovalac Moses Tanui sta izpadla že v polfinalu. Na SP v Göteborgu bo manjkal tudi William Siegi, saj je v teku na 10.000 m zasedel sele peto mesto, zmagal pa je Josephat Machuka (27:53.0). Na 5000 m je prvo mesto osvojil Shem Kororia (13:33.02). Izvrstne rezultate pa so kenijski atleti dosegli v teku na 400 m. Samson Kitur je zmagal s 44.56 sekunde pred Kennedyjem Ochiengom (44.92) in Adingom Matilujem (45.22), v teku na 1500 m pa je prvak postal Sammy Mutai s 3:39.25.

V vodstvu Belorusinje in Nemci

HELMOND (dpa) - Po prvem dnevu evropskega pokala v atletskem mnogoboju so v vodstvu Belorusinje in Nemci. Izidi: zenske - ekipno: 1. Belorusija 11.015, 2. Nemčija 10.585, 3. Rusija 10.578, 4. Nizozemska 10.322; 5. Velika Britanija 10.287, 6. Ukrajina 10.226, 7. Francija 10.131, 8. Poljska 9.893; posamežno: 1. Atroščenko 3703, 2. Buraga 3657, 3. Sasanović (vse Blr) 3655; moški - ekipno: 1. Nemčija 12.509, 2. Svica 11.933, 3. Rusija 11.929, 4. Estonija 11.615, 5. Nizozemska 11.557, 6. Belorusija 11.386; 7. Poljska 10.819; 8. Portugalska 10.535; posamežno: 1. Meier (Nem) 4278, 2. Dauth (Nem) 4213, 3. Nazarov (Est) 4118.

TENIS / TURNIR ZA GRAND SLAM V WIMBLEDONU

Američan Jeff Tarango obtožil sodnika korupcije

Nato pa je iz protesta zapustil igrišče - Favoriti OK

WIMBLEDON - Včerajšnji dan v Wimbledonu je minil v znamenju skandala, ko je American Jeff Tarango v četrti igri drugega seta proti Nemcu Mronzu obtožil francoskega sodnika Bruna Rebeuha (na sliki AP), da je »najbolj skorumpiran sodnik v tenisu« in nato pospravil torbo z loparji in odkorakal v slacilnico. Ob prekinitvi je Mronz vodil s 7:6, 2:1.

Toda s tem skandala se ni bilo konec. Tarangova žena, ki je Francozinja, je priznala, da je po incidentu oklofutala sodnika Rebeuha, kar je American pozdravil z aplavzom. »Ce bi to storil Jeff, bi ga izključili iz teniskega sveta. Zato sem to storila jaz,« je mirno povedala. Tarango je na tiskovni konferenci ponovil obtožbe na račun sodnika in dejal, da naj bi bil Svicar Marc Rosset eden od tistih, katerim naj bi Rebeuh najbolj »pomagal«. Glede zeline »intervencije« pa je Tarango dejal, da so ženske pač zelo custvene.

Do incidenta je prišlo, ko je sodnik pri enem od Tarangovih servisov dosodil »out«. Tarango je bil prepričan, da je slo za as in je zahteval točko. Obcinstvo mu je zacelo zvižgati, sodnik pa mu je

dosodil še kazensko točko, kar je bilo Americanu očitno dovolj, da je pobral torbo in zapustil prizorišče.

Drugace je bilo na travnatih igriščih Wimbledonu precej mirno, favoriti pa niso imeli večjih težav z uvrstitvijo v naslednje kolo.

Rezultati

Moski, 3. krog: Cedric Pioline (Fra) - Patrick Baur (Nem) 6:4, 6:4, 6:3, Borsi Becker (Nem/3) - Jan Siemerink (Niz) 2:6, 6:2, 6:2, 6:4, Alexandre Mronz (Nem) - Jeff Tarango (ZDA) 7:6 (8:6), 2:1 (odstop), Wayne Ferreira (Jar/7) - Mark Woodforde (Avs) 6:1, 1:6, 6:4, 6:7 (5:7), 6:2, Dick Norman (Bel) - Todd Woodbridge (Avs) 6:4, 6:4, 3:6, 6:3, Petr Korda (Ces) - Brett Steven (NZL) 6:4, 6:2, 6:1, Andre Agassi (ZDA/1) - David Wheaton (ZDA) 6:2, 3:6, 6:4, 6:2, Jacco Eltingh (Niz) - Mats Wilander (Sve) 7:6, 6:3, 7:6.

Zenske, 3. krog: Nicole Bradtke (Avs) - Angelica Gavaldon (Meh) 6:2, 6:1, Mariaan De Swardt (Jar) - Yone Kamio (Jap)

6:4, 6:4, Lindsay Davenport (ZDA/7) - Christina Singer (Nem) 6:7 (8:10), 6:3, 6:2, Mary Joe Fernandez (ZDA/13) - Miriam Oremans (Niz) 6:1, 6:2, Ines Gorrochategui (Arg) - Nataša Zvereva (Belorus/10) 2:6, 6:4, 6:4, Jana Novotna (Ces/4) - Judith Wiesner (Avt) 7:5, 6:4, Steffi Graf (Nem/1) - Kristie Boogert (Niz) 6:1, 6:0,

NAMIZNI TENIS / OD JUTRI NA PRIPRAVAH

Vanja Milič bo že tretjič nastopila na evropskem prvenstvu

V okviru priprav na evropsko mladinsko prvenstvo, ki bo letos v Haagu od 25. julija do 3. avgusta, je FITET objavil seznam osmih naraščajnic in naraščajnikov, ki so bili poklicani na priprave.

Na seznamu ženske vrste so v glavnem mlade igralke, gojenke specializiranih namiznotenisnih centrov. Med prvimi poklicanimi pa je tudi Krasova igralka Vanja Milič (na sliki Foto Kroma), ki je tudi pet članica klanske reprezentance. Neljubo presenečenje pa je doletelo Katjo Milič, ki je doslej že trikrat uspešno predstavljala Italijo na evropskih prvenstvih. Katja je letos namreč prestopila starostno kategorijo - prvo leto je mladinka (o njenih medaljah v novi kategoriji na državnem prvenstvu smo že poročali), vendar se je federacija odločila, da bo Italija nastopila v Haagu le z naraščajnicami, torej brez mladink.

Selektor Domenico Del Rossi je v naraščajniško vrsto izbral Vanjo Milič, Deborah Balboni, Karin Cagliari, Denise Zancaner, Feliciano Zapitelli, Nicoletto Stefanov, Susanno Csiki in Stefano Bosi.

Te igralke bodo od 3. do 10. t.m. trenirale v prvem vsedržavnem centru v Fiuggiu. Vanja Milič, Balbonijeva, Zapitellijeva in Bosijeva pa bodo potem od 10. do 17. t.m. nadaljevale priprave v Romuniji s tamkajšnje reprezentanco.

Za zamejski sport

predstavlja tretji nastop Vanje Milič na evropskem prvenstvu veliko priznanje in je seveda tudi v velik ponos matičnemu društvu.

Sonja Milič na EP za veterane

Po osvojitvi dveh državnih naslovov na državnem prvenstvu za veterane se je Sonja Milič odločila, da v tej kategoriji nastopi tudi v evropskem merilu. V družbi se nekaterih starejših igralcev iz naše dežele (Gea Polli, Isabella Torrenti, Aldo Donda) bo Sonja Milič od danes pa do 8. t.m. predstavljala italijanske veterane na evropskem prvenstvu na Dunaju.

J.J.

KOŠARKA / KONEC TURNIRJA »OPEN« ZA NAŠE PETERKE

Cicibona drugič zapored na najvišji stopnički

Pred finalom je Breg veljal za favorita - Tretje mesto je pripadlo Poletu - Pri metih za 3 točke najboljši Susani

Z dvema finalnima tekama, tekmovalcem v metu za 3 točke in nagrajevanjem ekip in najboljših posameznikov, se je zaključil tretji turnir Open za naše košarkarske klanske ekipe.

Finale je bil enak kot lani, ponovno pa so v dvoboju med Cicibono in favoriziranim Bregom na najvišjo stopničko stopili košarkarji Cicibone. Finalna tekma je bila zelo privlačna in napeta. Breg je bil v prvem delu v boju pod košema, kjer sta Samec in Arena nemoteno gospodarila, boljši, Pregarc pa je poskrbel, da so plavobeli najprej povedli z 10:8, v 12. pa ze s 35:23. Preobrat je napovedal Fabrizio Fortunati, ki je v nekaj minutah dal kar 9 točk in razlika je takoj skopnela

(44:46). V začetku 2. polčasa sta stopila v ospredje Gabriele Fortunati in Dean Oberdan, tako da je Cicibona povedla s 63:62. Izenačeno je bilo vse do 30. minute (73:70), tedaj pa sta Andrej Zuppin in Viktor Tomsic zadržala zelo dobro in Kovarčeva ekipa je zasluženoslavlila.

Tekma za 3. mesto

Polet - Bor 93:90 (50:45)

Pol: Spacal 4, Petaros 2, Berdon 7 (1:2), Franco 6 (0:2), Persi 24 (2:4), W. Sosic 2, Senizza 2, Gustin, Skerlavaj 10, Terzić 16 (4:5), Guiducci 20 (4:6); trener S. Tavcar.

PM: 11:19. SON: 25. 3T: Terzić 2.

BOR: Bosser 6, Rustja 5 (1:3), Susani 23 (8:9), Debeljuh 3, Azman 26 (2:3), Possega 7 (3:3), S. Zuppin 8 (1:2), D. Barini 12 (4:8); trener Krecic.

PM 19:28. SON: 19, 3T: Susani 3, D. Barini 2, Debeljuh 1, S. Zuppin 1.

Sodnika: Kirchmayer in De Gobbis (oba TS).

MVP: Persi. Matchwinner: Terzić. Nad pričakovanjem: Susani. Pod pričakovanjem: Rustja. Najboljša peterka: Persi, Susani, Terzić, Azman, Guiducci.

Finale za 1. mesto

Cicibona - Breg 113:98 (51:56)

Cicibona: Giacomini 2 (2:2), Oberdan 25 (5:6), Jogan 1 (1:2), A. Zuppin 10 (3:5), Battilana 2, Iz. Bajc, F. Fortunati 18 (8:9), Tomsic 19 (3:3), P. Furlan 4, Kiržmančič 7 (1:2), Jankovic, G. Fortunati 13 (2:2), Iv. Bajc 12 (2:4); trener A. Kovacic.

PM: 27:35. SON: 28. 3T: Tomsic 2, Oberdan 1, A. Zuppin 1, G. Fortunati 1.

BREG: D. Pregarc 28 (11:13), Merlin 13 (2:2), R. Zerjal 13 (5:8), Slavec, Kneipp 5 (3:4), Arena 8 (2:4), Race 6, Sila, Gobbo, Samec 25 (2:5); trener D. Salvi.

PM: 25:38. SON: 26. 3T: Merlin 3, Pregarc 1, Samec 1.

Sodnika: Penzo in Kirchmayer (oba TS)

MVP: Dean Oberdan, Matchwinner: Viktor Tomsic. Nad pričakovanjem: Robi Zerjal. Pod pričakovanjem: Ales Sila. Najboljša peterka: Dean Oberdan, Andrej Zuppin, Viktor Tomsic, David Pregarc, Stefan Samec.

Končni vrstni red: 1. Cicibona, 2. Breg, 3. Polet, 4. Bor, 5. Kontovel, Općine, 7. Sokol, Prosek.

Najboljši igralec: Ivan Bajc (Cicibona).

»Top scorer«: Stefan Persi (Polet) 128

Najboljši under 20: Michel Grbec (Prosek).

Peterka turnirja: playmaker - David Barini (Bor), branilca - Viktor Tomsic (Cicibona) in David Pregarc (Breg), krilo - Robi Skerlavaj (Polet), center - Peter Azman (Bor).

V tekmovalstvu v metu za 3 točke, ki se ga je udeležilo skoraj 40 košarkarjev, so v polfinalu nastopili Boris Vitez, Rich Battilana, Goran Terzić in Maurizio Susani.

Vitez je s 5:2 premagal »dedka« Battilano, Susani pa po dodatnih metih (4:4 in 2:1) Terzića. V finalu je »stric« Boris metal manj uspešno in presenetljivi Susani mu je pobral prvo mesto (5:3).

(Vanja Jogan)

PLANINSTVO / CILJ DOSEŽEN

Slovenska odprava osvojila Pisco (5742m)

Slovenska odprava v perujske Ande, o kateri smo že poročali, je svoj glavni cilj dosegla 20. junija 1995. Na vrh Pisco (5752 metrov) je stopilo pet članov odprave: invalid brez nog Mirko Lebar, Josko Basa, Boštjan Rebernik, Miran Cesar in Joze Zupanc. Zadnja dva sta 25. junija osvojila se Chopi Calqui (6.354 metrov). Član Slovenskega planinskega društva Trst Josko Basa se je 24. junija s skupino Cehov od-

pravil na najvišji vrh Peruja Huascaran (6.768 m), a so pri 5.800 m morali odnehati zaradi poslabšanja vremena in previsokega sveže zapadlega snega. Odprava bo odpotovala iz Peruja 20.7. domov pa naj bi predvidoma prispeli dan kasneje. Vsi člani odprave se dobro počutijo.

Odprava je na pot odšla 7. junija, organiziralo pa jo je zgornjesavinsko Alpinistično društvo Planika.

Obvestila

SK DEVIN sklicuje v torek, 4. julija ob 21. uri na sedcu kluba v Cerovljah, sejo z naslednjim dnevnim redom: sportni praznik 15., 16. in 17. julija v Nabrezini. Zaradi važnosti argumenta odbor priporoča polnos-tevilno udeležbo.

ZSSDI obvešča, da bosta urada v Trstu in Gorici v juliju in avgustu odprta od 8. do 14. ure.

SD SOVODNJE prireja sportni praznik 21., 22., 23. in 24. julija ter 5., 6. in 7. avgusta.

SK KRAS ODSEK ZA REKREACIJO organizira tečaj tenisa za osnovnosolske in srednjesolske otroke. Za vpisovanje in informacije poklicite v tajništvo društva, tel. št. 229477 v dneh: ponedeljek, sredo in četrtek od 17. do 19. ure ter v petek od 9. do 12. ure.

JK CUPA vabi člane na društveni praznik, ki bo v soboto, 8. t. m., ob 19.30 v društvenem sedcu v Sestljanu.

Tradicionalna »ribada« na Kontovelu povsem uspela

V okviru izredno uspele »ribade« na Kontovelu so odigrali tudi tradicionalni košarkarski turnir trojk, na katerem je po hudem boju slavila ekipa v sestavi Jan Budin, Marko in Igor Milic, ki so v finalu z 2:0 premagali Daneu, Spadonija in Cerneta. V predtekmovalstvu so Budin in oba Milica premagali Kralja, Godnica in Briscika z 2:0, v polfinalu pa Claudia Starca, Pregarc in Evgena Bana z 2:1. Vsa srečanja so se igrala do 20 in na dve zmagi.

OSTALI REZULTATI

S. Zuppin, Pro, Grbec : Starec, Vodopivec, Gulic 2:1; C. Starc, Pregarc, Ban: Grilanc, Civardi, Sterni 2:1; Daneu, Spadoni, Cerne: Krizman, Stoka, Rizzante 2:1; Daneu, Spadoni, Cerne: S. Zuppin, Pro, Grbec 2:1.

Zmagovalci so se na koncu mastili s porcijo brancinov, poraženci pa so se morali zadovoljiti s fizolom.

Program »ribade« je popestrila godba s Proseka, ki je odigrala štiri skladbe.

ODBOJKA / DVA TURNIRJA ZA KONEC SEZONE

Odbojkarice Kmečke banke dvakrat druge

Odbojkarice Kmečke banke iz Sovodenj so pred kratkim nastopale na celotedskem turnirju v Moraru, kjer so osvojile 2. mesto, premoč pa so morale priznati samo ekipi Farre, ki nastopa v C2 ligi. Finalno srečanje se je končalo po tie breaku, Farra pa je v odločilnem petem setu nadoknadila zaostanek 2:8. Toda tudi v tem srečanju bio Jerončičeve varovanke skoraj zanesljivo zmagale s 3:0, če ne bi v vsakem setu nastopila druga postava. Toda po dolgi tekmovalni sezoni so dobile priloznost tudi igralke, ki so prej manj igrale.

Na turnirju v Moraru so ob Kmečki banki in Farri nastopale se ekipe domačega Morareseja (D liga), Libertas Krmin, Ronchi in Pieris (vse tri 1. divizija). V skupini je Kmečka banka s 3:1 premagala Morarese in s 3:0 Pieris, medtem ko so Sovodenjke v polfinalu prav tako s 3:0 premagale se Libertas iz Krmina.

Trener Jerončič je bil z nastopom ekipe, ki je včeraj odšla na poletni odmor, precej zadovoljen. Ekipa je v primerjavi s prvenstvom nastopila nekoliko v spremenjeni postavi z

manuelo Tomsic na mestu podajaca in Erice Brisco na mestu tolkaca.

Kmečka banka je v Moraru igral z naslednjo postavo: Brisco, Cernic, Miklus, Pavio, Pelegrin, Zavadlav, Blasizza, Monica in Michela Tomasin, Visintin, Tomsic, Tosoratti.

Zaposlena pa je bila tudi mlajša ekipa tega društva. Pod imenom Dom so na turnirju v San Canzianu nastopile igralke, ki so letos napredovale v 1. divizijo. Za nasprotnice so imele Staranzano (1. divizija), Virtus TS (D liga) in ekipo Solkana, ki nastopa v 2. slovenski odbojkarjski ligi. Mlade domovke (ekipo so sestavljale igralke under 14 in under 16) so najprej z 2:1 (16:14, 15:10, 11:15) premagale domači Staranzano, v finalu pa so z 0:2 (6:15, 3:15) izgubile z mnogo bolj izkušeno ekipo iz Solkana, ki je najprej s 3:0 premagal trzaski Virtus. Trzacanke pa so bile v tekmi za 3. mesto boljše od Staranzana s 3:0.

KMEČKA BANKA: Kovic, Lando-Musina, M. in K. Tomsic, Humar, Mozetic, Ursic, Zuccarino, Ambrosi, Brisco, Danielis, Branca, Terpin, Visintin, Zuliani.

V finalu je Cicibona premagala Breg (F. Krizmančič/Kro-

Nekaterim stvarjem se
v zamejstvu
ne znamo odpovedati.

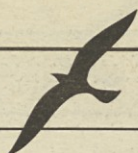

GRAFICENTER / FOTO: SERGIO FERRARI

Nekaterim drugim
se ne smemo.

Primorski dnevnik
Moj dnevnik!

NEDELJSKI IZLET / SLOVENIJA - TURISTIČNI VODNIK

Po Matarskem podolju od Kozine proti Starodu

To je le ena izmed smeri, opisanih v novem vodniku

Nedavno je pri založbi Mladinska knjiga izšel težko pričakovani turistični vodnik po Sloveniji z naslovom **Slovenija - turistični vodnik**, o čemer smo na kratko že poročali. Tokrat pa predstavljamo eno izmed 34 potovalnih smeri, ki so opisane v vodniku. Razen potovalnih smeri, ki prepdajo vso turistično zanimivo Slovenijo od Savrinskih grčev do Gorickega, je v knjigi slikovito predstavljene tudi 23 največjih oziroma najzanimivejših slovenskih krajev in zaokroženih naravnih celot. Posebni odliki turisticega vodnika sta zelo dobra preglednost ter obilica podatkov o zdraviliscih, prenočiščih, pespoteh, turističnih kmetijah, kampih, itd., ki so zbrani v razdelku Turistične informacije o Sloveniji. Avtorja osnovnega besedila sta dr. Anton Gosar in dr. Matjaz Jersic, sodelovala pa je še veliko drugih strokovnjakov.

Smer Kozina - Starod

Magistralna cesta vodi po 500-600 m visokem in močno zakraselem Matarskem podolju med hribovjem Brkini na severovzhodu ter pogorjem Slavnin in krasko pokrajino Cicarija na jugozahodu.

Brkini so hribovit flisni-otok sredi okoliskega kra-

skega sveta. Omejujejo jih Kras, dolina reke Reke in Matarsko podolje. Visoki so 700-800 m, dolgi ok. 25, široki ok. 7 km in obsegajo ok. 180 km². Nekaj flisnega sveta je še severno in vzhodno. Hriboviti svet je iz mehkih laporjev in pesčencev, na katerih nastaja rodovitna prst; to omogoča

sadjarstvo in vinogradništvo. Približno 40 po večini gručastih naselij je razvrščenih po slemenih. Kljub pomembni dolinski cestni povezavi Trst-Kozina-Reka so Brkini ostali do zgraditve sodobne slemenske ceste prometno osamljeni. Verjetno se je tudi zato ohranilo nekaj starih običajev, npr. izvirne pustne maskare skoromati. V brkinskih vaseh je ohranjena arhitektura vzdolžnih hiš ob dvorišču. Pogosti so vodnjaki pred vhodi. Poudarjeno lego v vaseh imajo cerkve; svetost prostorov poudarjajo lipe pred vhodi ali na platojih ob cerkvah.

Stevilni potoki z brkinskih neprepustnih flisnih kamnin se stekajo v **Matarsko podolje** (tudi Podgrajsko p.) in se zajedajo v apnenčasti rob. Nekoč so

tekli površinsko, nato so ob geoloski meji med Brkini in podoljem izdolbli v apnenec slepe doline, v njihovem nadaljevanju pa številne podzemne pretoke, po katerih odteka v različnih smereh proti morju. Tako je nastal pod podoljem zapleten sistem podzemeljskih rogov in jam, na površju pa številni kraski doli, vrtace in brezna. Jame v Matarskem podolju spadajo med najlepše na Slovenskem; odlikujeta jih bogastvo in barvitost kapnikov, vendar je večina dostopna le skozi navpična brezna, torej jamarjem. Podolje je od Kozine do dolinskega prevala (650 m) pri Starodu dolgo ok. 25 in široko 2-3 km. Večina naselij je razvrščenih vzdolž magistralne ceste ob vznožju Brkinov.

Magistralna cesta iz Trsta skozi Kozino proti Reki/Rijeka pripelje za železnisko progo v Hrpelje (490 m, 702 preb., steklar-na), kjer je od glavne ceste 11 km dolg makadamski odcep na Slavnin (1028 m), najbolj znan razgledni vrh tega dela Slovenije.

Iz Hrpelj se pretežno zravnanata cesta rahlo vzpne med kraskimi travniki skozi vas Materija (512 m, 60 preb.; nekdanja rimska vojaška postojanka Ad Malum). Tu je izhodišče ene od lokalnih cest čez Brkine; vodi skozi Artvize (780 m, 54 preb.; najvišje naselje v Brkinih) v dolino reke Reke pri Skofijah (15 km).

Nad Materijo sta na obeh straneh grebena, po katerem se vzpenja cesta, zajedeni v krasko podlago - dve značilni slepi dolini. - Zahodno je kilometer dolga in 0, 5 km široka **Brezovica**, v kateri se izjemno slikovno odpira 60 m globoko in 40 m široko brezno Brinsecica (Brimsca). Dostop: z

Krasko Matarsko podolje

glavne ceste med Tubljami in Materijo na lokalno, s sedelca (1 km) po kolovozu do roba brezna (nezavarovano!). Najprej pridemo v zaselek Britof pri vasi Brezovica (2 km), kjer stojijo ob cerkvi sv. Stefana stiri velike lipe. - Vzhodno od grebena je slepa dolina z imenom Odolina; pod značilnim 60 m visokim in lepo zaokroženim skalnim robom ponika potok Brsnica skozi vhodno brezno v 117 m globoko in 331 m dolgo jamo Ponikve. Dostop: iz Materije, 1 km.

Na obe slepi dolini in proti Brkinom se odpiralep razgled zlasti s holma, na katerem so razvaline gradu Tabor. Potoka, ki pritekata iz Brkinov v obe slepi dolini, kazeta, kako močno je prevotljen kraski svet Matarskega podolja; sicer sta le 2 km narazen, vendar teže Ločica, ki ponikne v Brezovici, podzemsko proti Ospi, Brsnica, ki ponikne v Odolini, pa proti izviru Rizane.

Cesta po sredini podolja se dotakne vasi Povzane in po 4 km doseže **Markovscino** (567 m, 119 preb.), naselje med številnimi vrtacami in kraskimi kotanjami. Nad vasjo je vhod v dobrih 6 km dolgo jamo Dimnice, ki jo sestavljata dva dela. Zgornji je lepo zakrpan s kapniki, spodnji del je vodna jama. Vhod v jamo je 40 m globoko brezno, na dno vodi steza, speljana po obodu. Jama je dobila ime po megli, ki nastane v hladnih dneh, ko se topli jamski zrak dviga iz vhodnega brezna in kondenzira. Obisk dela jame je mogoč v spremstvu vodnika (v vasi).

Vzhodno od Markovscine (2 km) je v vasi Gradisce pri Materiji (600 m, 153 preb.) odcep lokalne ceste proti brkinski slemenski cesti, 3 km naprej leži med vrtacami gručasto naselje **Obrov** (577 m, 212 preb.). Severno od vasi je pod cesto v Brkine se ena izmed značilnih slepih dolin, kilometer dolga in 300 m široka Jezerina; v dolini ponikata potok Perilo in Torkov potok.

Iz Obrova sta dva odcepa. Na sever se vzpenja cesta skozi Javorje (614 m, 194 preb.) na **Pregarje** (704 m, 243 preb.), središčno naselje Brkinov. Ob kriziscu pod vasjo je razgledno počivališče s klopmi. Na gri-

cu nad naseljem kraljuje baročno preurejena cerkev sv. Lovrenca; pod pokopališčem je spomenik padlim v 2. svet. vojni.

Od Pregarij vodita cestna kraka skozi naselja po razglednem glavnem slemenu, prečna cesta pa se spusti do Prema in ceste Postojna-Ilirska Bistrica.

Na jug se iz Obrova usmeri lokalni odcep proti vasi Golac (4 km; 644 m, 82 preb.; razsežna, ok. 70 m globoka obdelana vrtaca) in v Cicarijo (po 4 km državna meja s Hrvasko, ni prehoda).

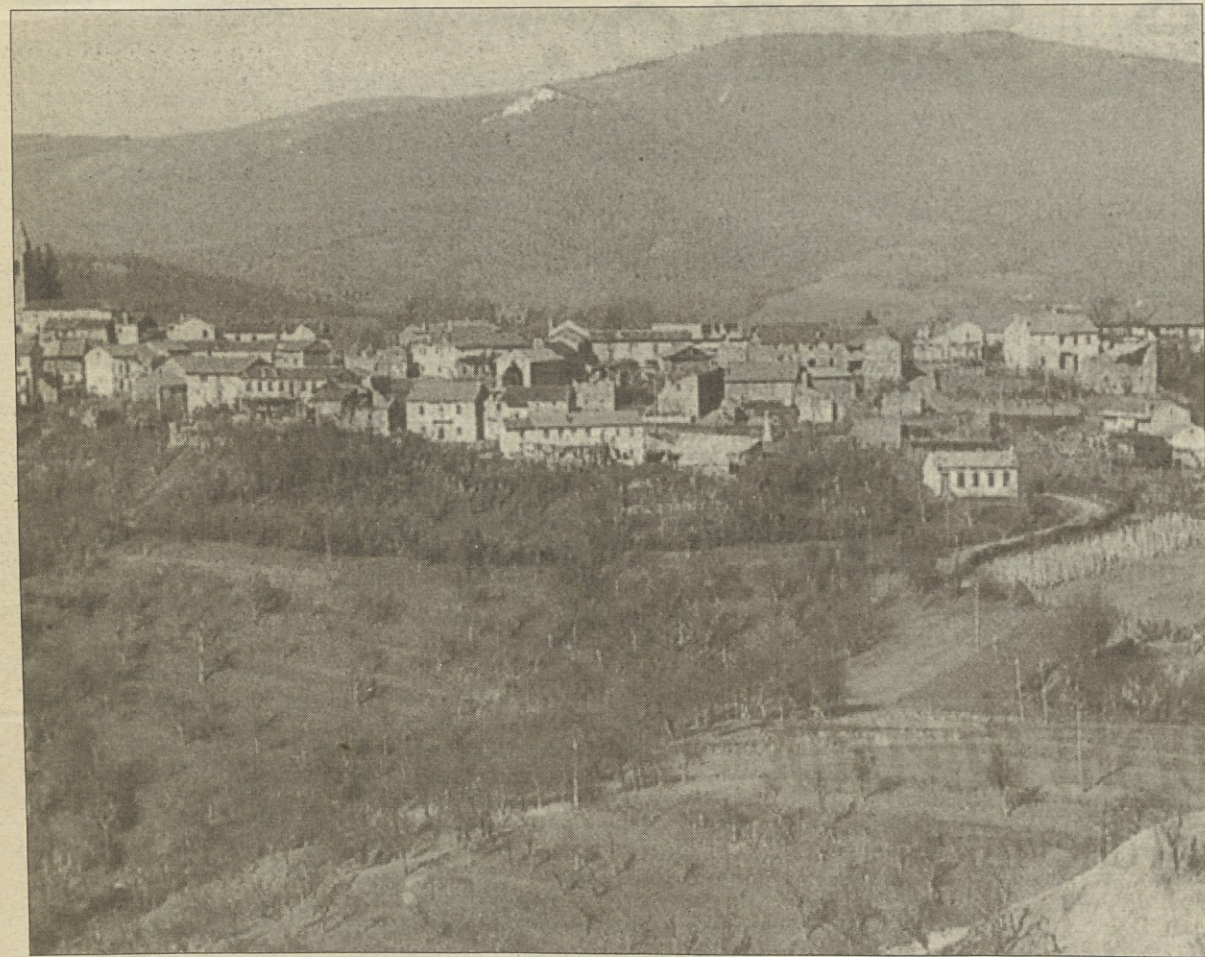
Z magistralne ceste je po 2 km kratek odcep v naselje **Hrusica** (584 m, 240 preb.). Značilna vas na slemenu je deljena v večja jedra. Slikovit je vzhodni del ob cerkvi sv. Vida, ki ima bogato klesan portal (17. st.) in zvonik na presličo s tremi odprtini. Na zahodni strani, na razgledni terasi, zaključuje vas župnijska cerkev sv. Krizogona iz 17. st. Ob poznogotskem prezbiteriju je poudarjena prizidana kapela Lurske Matere božje, stolp je zaključen na oglejski način.

Glavna cesta zavijuga se ob nekaj izteklih slepih dolin (npr. Hrusiske ponikve) in doseže po 5 km **Podgrad** (570 m, 627 preb.), največji kraj Matarskega podolja; v bližini je tovarna za predelavo plastičnih mas. Sredi naselja stoji nad stopniščem zanimiva novoromanska cerkev sv. Cirila in Metoda. Visoko nad vasjo so sredi pogorisa v gozdu razvaline gradu goriskih skofov. Trdnjava je stala tu že v 13. st. Ohranjene stolpate ruševine z renesančno valjasto zasnovno pricačo o nadzorovanju pomembne najkrajše prometne povezave med Kvarnerskim in Trzaskim zalivom.

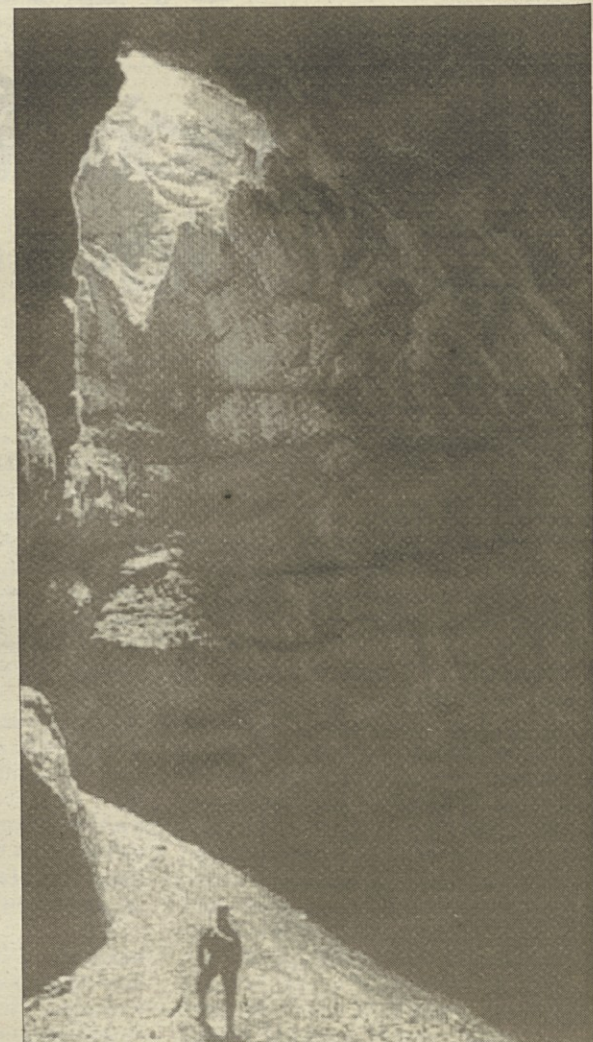
Pri Podgradu se odcepi regionalna cesta čez nizji vzhodni del Brkinov v Ilirsko Bistrico (12 km); glavna se nadaljuje mimo vasi Racice (563 m) in Starod (745 m) do mednarodnega mejnega prehoda med Slovenijo in Hrvasko (8 km) ter naprej do krizisca s cesto Postojna-Ilirska Bistrica-Reka/Rijeka pri kraju Rupa na Hrvaskem.

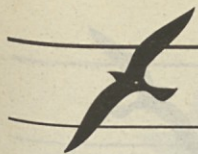
Skoromati iz Hrušice

Za Brkine so značilna slemenska naselja (na sliki Kozjane)

Jama Dimnice

KOLUMBIJA

Najboljši hotel v Caliju naj bi bil zbirališče narkomafije

V njem pa prenočujejo tudi poslovneži in politiki iz vsega sveta

Hotel Intercontinental v kolumbijskem mestu Cali obljublja svojih gostom nepozabna doživetja, seveda pa jih ne opozarja, da lahko v hotelski vezi srečajo prekupčevalce z mamili ali vojake. Obsežna policijska preiskava je namreč pokazala, da je nekaterim pomembnim politikom in parlamentarcem bivanje v hotelu plačevala kolumbijska narkomafija.

»Mamilaski apartma s

storitvami,« je sarkastično zapisal časnik La Prensa, potem ko je bilo dokazano, da so hotelske račune nekaterim znanim osebnostim, med njimi tudi politikom, v visini več tisoč dolarjev, poravnali prekupčevalci z mamili. Čeprav ni dokazano, da je hotelsko vodstvo vedelo, da služi na račun mafije, ni pravic, da je hotel Intercontinental omenjen v povezavi s calijskim kartelom, ki sodi

med najmočnejše na svetu, saj nadzoruje skoraj vso trgovino s kokainom, po katerem je v ZDA največ povpraševanja.

Kolumbijci so zaskrbljeni zaradi morebitnih novih odkritij o sodelovanju politikov, poslovnih in nekdanjih predsednikov s prekupčevalci z mamili. Od 9. junija je zaradi organiziranja trgovine z mamili, izsiljevanja in nezakonitega bogatenja zaprt vodja kartela Gil-

berto Rodriguez Orejuela. Lani decembra je posebna policijska enota, ki je iskala voditelja mafijskega kartela, vdrla v enega od luksuznih salonov v hotelu Intercontinental. Po obhajilu sta imela v njem zabavo hčerka Miguel Rodríguez, enega od voditeljev kolumbijske narkomafije in njen starejši brat. Policija je pričevala, da bo na zabavi tudi Gilberto Orejuela, vendar so bili zbrani le otroci in njihovi stariši. Zaradi motenja zabave se je družini enega najbolj iskanih kriminalcev na svetu opravičila celo kolumbijska vlada.

Nedavno se je začela preiskava celo proti državnemu tožilcu Orlando Vasquezu Velasquezu, ker naj bi stroške njegovega bivanja v hotelu poravnal kolumbijski kartel, na seznamu osebnosti, proti katerim je uvedena

preiskava, pa sta tudi nekdanji predsedniški kandidat David Turbay Turbay in znana igralka televizijskih nadaljevanj Margarita Rosa de Francisco. Po pisanju tednika Semana naj bi bil s prekupčevalci z mamili povezan celo predsednik države Ernesto Samper. Seveda obtožbe vsi zanjajo.

Intercontinental je v 1,7 milijonskem Caliju edini luksuzni hotel, zato so v njem vedno prenočevali poslovneži iz vseh koncev sveta. Zadnje mesece se je stevilo gostov občutno zmanjšalo: aprila in maja so v Intercontinentalu zabeležili za dvajset odstotkov manj nočitev. Po mnenju direktorja je manjši obisk posledica obtožb, da se v hotelu zbirajo prekupčevalci z mamili.

Gilles Castonguay, Reuter

VESELA NEDEL'A NA MMTV

Oddaja Vesela nedel'a je na sporedu vsako nedeljo od 15.00 do 18.00 na MMTV, Krim kanal 62. Ponovitev je na sporedu ob torkih.

13 naj naj

1. Whigfield - Think Of You
2. Blessid Union Of Souls - I Believe
3. R. Green & J. Flynn - Uncahined Melody
4. Zig & Zag - Hands Up! Hands Up!
5. Billie Ray Martin - Your Loving Arms
6. Dionne Farris - I Know
7. Michelle Gayle - Freedom
8. Haddaway - Fly Away
9. Ali Campbell - That Look In Your Eye
10. Jimmy Somerville - Hurt So Good
11. Marc Almond - Adored And Explored
12. Frankie Knuckles Ft. Adeva - Too Many Fish
13. Montell Jordan - This Is How We Do It

V današnji oddaji bomo predstavili najlepšo Ljubljankančo!

Vesela nedel'a na MMTV

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Skrita želja: _____

Prijavljam se za karaoke: **DA** **NE**

Prijavnico pošljite (na dopisnici) na naslov:

Boundy d. o. o.

Linhartova 7,

61000 Ljubljana

Republika

Boudy d.o.o. Ljubljana, generalni zastopnik laserskih video sistemov, karaok in »domačega kina« firme Pioneer, tel./fax: 061/327-762. Prodaja in izposoja videolaserskih plošč (filmov, karaok, glasbe, ...)

Lestvica najbolj izposojanih filmov: 1. Michael Jackson video greatest hits / History, 2. Wes Craven's new nightmare (ekipa, ki je ustvarila Nightmare on Elm Street - kako je potekalo snemanje), 3. Murder in the first (Christian Slater, Kevin Bacon) (sodni proces, ki je zaprl grozljivi zapor Alcatraz), 4. Lawrence of Arabia (7 Oskarjev - predelana slika in zvok), 5. The dirty dozen (predelana slika in zvok)

Best of the best karaoke »Republike« v živo: 4. 7., torek: Ljubljana gostišče Zajca Dobrava; 6. 7., četrtek: Chagal (GT center Cruce Brnciceva); 7. 7., petek: Diskoteka Otocec Novo mesto, nagraduje MTV London; 8. 7., sobota: Kropa »Balerina«, nagraduje MTV London

radio GLAS ljubljane d.d.
99.5 MHz, 100.2 MHz, 104.8 MHz
LABIRINT ZNANJA
VSAK TOREK OD 20.00 DO 21.30

IME IN PRIIMEK _____
TELEFONSKA ŠTEVILKA _____
NASLOV _____
GLASBENA ŽELJA _____
Prijavnico pošljite na naslov RGL, Kopitarjeva ulica 6
61000 Ljubljana, za LABIRINT ZNANJA

V kvizu »Labirint znanja« lahko sodelujete z zgornjo prijavnico. Izrežite jo in nalepite na dopisnico ter pošljite na naslov RGL, Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Ce boste izzrebani, se bo v torek zvečer pri vas oglašil telefon in nezni glasek bo rekel: »Halo, tukaj Labirint znanja...«. In potem boste odgovarjali na lahka in težka vprašanja, ki jih zastavlja Alenka Sivka in Tomaz Sršen. Pravilni odgovori pa prinasajo ceden kupček denarja...

Horoskop

zapisal

B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: V vasega duha se bo naselila zdrava umirjenost. Postali boste neobičajno zamišljeni, kar si bodo mnogi razlagali napačno. Ne pustite se motiti; domislite se do konca.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Spomnil se vas bo nekdo, ki ste ga že skoraj odpisali iz svojega življenja. V želji po vnovičnem zblizanju z vami bo tolikanj tečen, da ga boste odpisali zares.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Kljub temu, da vas vrednote tega sveta še zmeraj nepojmljivo mikajo, se boste odločili, da jim odslej ne boste več posvečali toliko časa. Zakaj? Ker so vam nedosegljive?

RAK 22. 6. - 22. 7.: V prizadevnem ukvarjanju s težavami na ljubezenskem področju boste začutili novo možnost življenjske sreče. Partner se vam bo odzval z največjim veseljem. Vso srečo!

LEV 23. 7. - 23. 8.: Pred okolico boste silno pomembni in samoljubni, zato boste deležni marsikake kritike ali vsaj tihega neodobravanja. Porušila vas bo šele iskrena samokritika.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Izogniti se boste zeleli neki tečni obveznosti, zato boste brskali po arhivu svojih izgovorov. Pogumna prekinitev z neumnimi tradicijami bo boljša kot tisoč izgovorov.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: V želji po izboljšanju družinskih odnosov se boste maksimalno potrudili, učinek pa bo ravno nasproten: namesto enakopravnosti se več bremen na vaših ramenih.

ŠKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Posvetili se boste komu, ki bo v vas ugledal modrega svetovalca, a namesto kratkih nasvetov ga boste obsipali s kupom nekoristnih fraz. Tisina bi bila boljša.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Ves ljubi dan se boste prekladali sem in tja, ne vedoč, kaj bi s prostim časom, zvečer pa boste obdarjeni z fantastično zamisljivo, za katero ne bo več časa.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Vase počutje bo stabilno kot že dolgo ne, zato nikar preveč ne skrbite, če boste podlegli svojim slabostim. Dokler jih docela ne izzivite, boste njihov suženj.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Plodovi vaše ustvarjalnosti bodo zasijali v vsem svojem sijaju. Skoda le, da imajo drugi preveč kalne oči, da bi v njih videli rešitev. Posvetite se torej se njim.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Simpatija bo prestopila mejo in vas navdala z pregrešnimi mislimi, ki vas bodo privlačile in odbijale hkrati. Prižgite si zeleno luč; izgubite lahko samo rdečo.

FILMSKO DOGAJANJE PRED TREMI DESETLETJI

V bližini Save je nekoč stal Ljubljanski Hollywood (3)

Moja znanka iz sveta filma je bila tudi teta Zorka, ki je igrala epizodno vlogo v Pogacicevem filmu Ekvinokcij, prijatelj Mircek pa je nastopal kot mlad hitlerjugendovec v Dolini miru. Med nekimi pocitnicami v Dubrovniku pa sem spoznal Bojana Adamica, ki mi je za nekaj ur posodil podvodno masko. Tako sem se med prvimi pri nas seznanil s tem čudežnim izumom Jacquesa-Yvesa Cousteauja. Višek vsega pa je bilo poznanstvo s Francetom Stiglicem.

Se najbolj nas je razveseljevala anekdota o telovadcu Dergancu, tedanjemu trenerju pri TVD Partizan Bezigrad. Kot velikega telovadnega asa so ga menda opazili moške iz

Hollywooda. Anekdota (te skoraj vedno lazejo) pa govori, da se ta kleni mož ni upal potovati z ladjo čez Atlantik. Tako je baje izgubil vlogo - nič manj in nič več kot Tarzana.

Takšna in podobna poznanstva in dogodki ter stalni obiski v kinodvoranah so se kako burili našo domisljijo.

Hladna vojna in vroči filmi

Vse to pa se je dogajalo v casih hladne vojne, atomske groznje in železne zavese, ko je mlad človek s pomočjo filma doživel tisto, česar ni mogel v sivi vsakdanjosti. Hollywood - tovarna sanj je pospešeno producirala sanje in iluzije v tehnicolorju, na širokem platnu s

stereoovzvočenjem. Kavboji, gangsterji, detektivi, virovi, da se ta kleni mož ni upal potovati z ladjo čez Atlantik. Tako je baje izgubil vlogo - nič manj in nič več kot Tarzana.

Tedanja mlada generacija, odrasla ob stalni groznji atomske kataklizme in v revscini slabo zastavljenega socializma, si je želela - vsaj v najbolj drznih sanjah - priti k filmu. In prav v tem času so začeli snemati vse več koprodukcij filmov in graditi prava majhna filmska mesta. Ljubljansko je bilo vse prej kot majhno. Kdo torej ne bi poskušal izrabiti taksne priljubljenosti?

Takrat smo kar naenkrat imeli vso to magijo, ves ta čar neznanega, le

dober lučaj od travnika, kjer smo vsak dan igrali nogomet in komaj malo dlje od Save, kjer smo preživljali poletne dneve.

Tednji film so obvladovale predvsem ameriške filmske družbe MGM, Fox, United Artists, Paramount, RKO, Warner, angleški Rank, v manjši meri pa tudi francoske, italijanske in druge družbe.

Filmarji so proizvajali umetniške filme a la Križarka Potemkin, Tatovi koles in Državljan Kane, barvne spektakle, kot je bil Ples na vodi, Trije mušketirji, Robin Hood ali Neptunova hči, pa tudi tretjerazredne koprodukcije, kakršne so snemali pri nas.

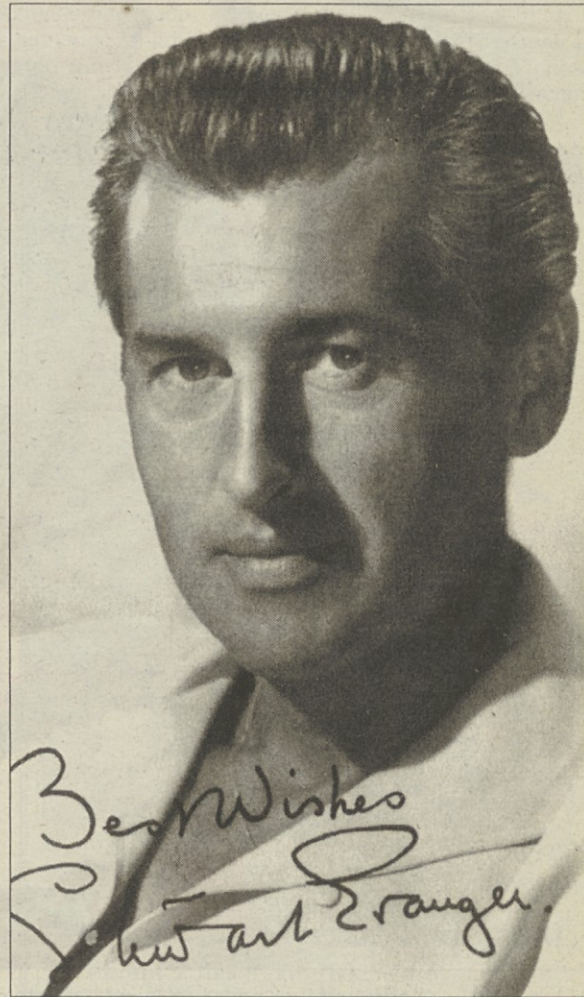
Tovarna sanj s sedežem v Hollywoodu je produci-

rala nasilje brez krvi, sterilno spolnost, ki se je začela in končala s poljubom, ki ni smel trajati več kot tri sekunde. Oba, on in ona, sta bila pri tem do vratu zapeta. Svet filma in s tem nase domisljije se je delil na dobre in slabe ljudi. Dobri so bili pac dobri in so morali zmagovati, slabi pa so bili prav zaradi tega vedno tepeni.

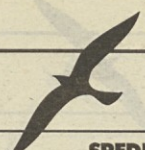
Tedaj se kriminal (vsaj na filmu) se ni izpalcal, saj so slabi bili vedno kaznovani. Dobri fant je na koncu dobil za nagrado se deklet, ki jo je smel poljubiti (le za tri sekunde). Potem sta odjadrala ali odjahala naravnost v sončni zahod... Tega pa smo si želeli tudi mi!

Borivoj Repe

(Se nadaljuje)

Filmski zvezdnik iz 60. let Stewart Granger

VREMENSKA SLIKA

Nad zahodno Evropo se pogloblja območje nizkega zračnega pritiska. Hladna fronta se zadržuje na severnistrani Alp. Z zahodnimi vetrovi k nam dotekajo tople in vse bolj vlažne zračne mase.

Podatke pripravlja in posreduje
Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 5.15 in
zaslo ob 20.57. Dan bo dolg
15 ur in 43 minut. Luna bo
vzšla ob 9.44 in zaslala ob
23.04.

TEMPERATURE MORJA IN REK

	°C		°C
Mura	16,3	Crikvenica	15,0
Sava (Radovljica)	12,4	Malinska	16,0
Sora	13,6	Sibenik	16,0
Ljubljana	14,8	Porec	16,0
Savinja	-	Split	17,0
Vipava	10,9	M. Losinj	17,0
Jadransko morje (Koper)		Dubrovnik	16,0

NAPOVED ZA POMORSTVO

Veter v slovenskem Primorju:
zjutraj:
SE 4 do 8 vozlov

PLIMOVANJE

Danes: ob 6.30 najnižje -51 cm,
ob 13.22 najvišje 37 cm, ob 19.11
najnižje -12 cm, ob 00.27 najvišje
23 cm.

Jutri: ob 7.03 najnižje -44 cm, ob 14.04 najvišje 36 cm, ob 20.13 najnižje -11 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C
500 m	26
1000 m	22
1500 m	18
2000 m	15
2500 m	12
2864 m	10

BIOPROGNOZA

Vreme bo obremenilno vplivalo na počutje in razpoloženje ljudi. Vremensko občutljivi ljudje se bodo slabo počutili, hitreje se bodo utrudili, bodo nemirni, razdražljivi in potrti.

VOX POPULI

*Ako je dez Cirila in Metoda, oreh in kostanj
dodobra ogloda.*

Marjeta grom
in strelo obeta.

DANES

Slovenija: Dopoldne bo se sončno. Proti večeru pa se bodo v notranjosti pojavile nevihte. Najnižje jutranje temperature bodo od 11 do 17, najvišje dnevne pa od 26 do 30° C. **Sosednje pokrajine:** Sončno bo s posameznimi plohami.

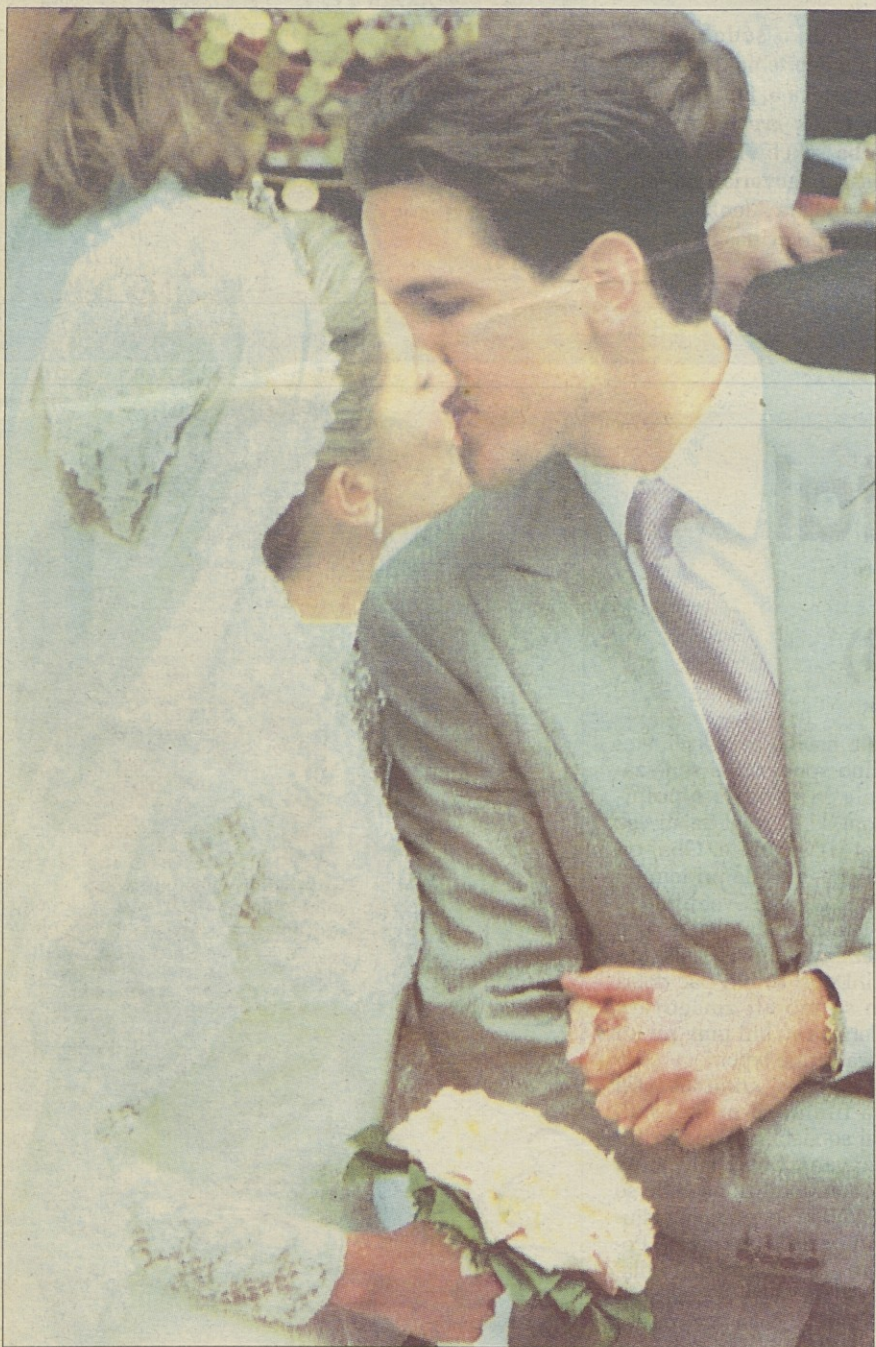
JUTRI

V Sloveniji: Vroče bo in soparno, pihal bo jugozahodni veter. Popoldne in v noči na torek bodo pogoste nevihte. **Obeti:** V torek bo v glavnem oblačno s padavinami.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Kraljevska poroka

V londonski grškopravoslavni cerkvi se je grški prestolonaslednik Pavlos poročil s svojo izvoljenko Marie-Chantal (Telefoto AP)

Britanci so v glavnem zelo slabi očetje

LONDON - Najnovejša angleška anketa je ugotovila, da se več kot polovica angleških očetov otrokom posveča povprečno pet minut dnevno. V prostem času namreč raje gleda televizijo, se s prijatelji srečuje v pubu ali se posveča vrtnarjenju. Anketo je naročilo združenje za varstvo družine »Care for Family«. Izslo je, da so hčerke deležne še manj pozornosti kot si novi in da vsaj 15 odstotkov očetov med tednom ne preziviti minute z otroki. Za kratek čas jih vidijo samo konec tedna.

Združenje »Children Society«

meni, da se ocetje posvečajo otrokom tako malo, ker so pre-zaposleni. Vse več je očetov, ki bi se zeleti ukvarjati z družino, a imajo polne roke dela. V strahu pred brezposelnostjo delajo kot obsedeni, tako da jim doma ne ostane niti trohice moči, da bi se pogovarjali ali igrali z otroci. S tem stališčem se strinjajo tudi pri združenju »Families Need Fathers«, organizaciji, ki je nastala za varstvo očetovih pravic in pri kateri menijo, da odnose med očetimi in sinovi ogrožajo tudi sodniki in socialni delavci, ki (v primeru ločenih parov) vselej

privilegirajo matere.

Skratka so v Veliki Britaniji odnosi med sinovi in očetmi zelo slabi, celo slabši kot so bili pred komaj eno generacijo. Otroci imajo danes vse manj možnosti, da bi zrasi v pozitivnem okolju. Iz neke druge pravkar objavljene ankete izhaja, da 53 odstotkov Angležev meni, da v 90. letih otrostvo hudo ogrožajo zakonske razveze, revščina, brezposelnost in kriminal. Jasno izhaja tudi dejstvo, da ena četrtna otrok živi v družinah, ki jih pesti revščina, to število pa vztrajno narasca.

Prometna nesreča

DAMASK - V hudi prometni nesreči prisrskem glavnem mestu je umrlo 13 ljudi, drugih 20 pa je bilo ranjenih, ko je avtobus, s katerim so se peljali zavozil v prepad. Do nesreče je prisko potem ko je sofer povozil kolesarja, ki je neprevidno in nepricakovano preckal cesto.

Zatemnitev hard TV

ANKARA - Turske oblasti so zatemnile tri zasebne televizijske postaje, ki so oddajale cisto pornografijo. Državna ustanova za kontrolo nad TV oddajami je bila mnenja, da so slednje v nasprotju z etičnimi in družinskimi vrednotami turske družbe.

Mlad pilot

Filipinci so sklenili, da bodo obnovili svoje vojaško letalstvo, v katerem so trenutno samo zastareli lovci F5, kot je ta na sliki, ki segajo še v vietnamsko vojno (Telefoto AP)